

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2025

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2025

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze Statistical Office in Zielona Góra

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem
supervised by
Iwony Goździckiej

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Sandra Awakowicz, Roksana Bach, Angela Burchardt, Joanna Przybysz, Zuzanna Sikora, Iwona Surgucka

Prace redakcyjne

Editorial work

Edyta Leśniarek

Tłumaczenie

Translation

Roksana Bach

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Edyta Leśniarek

Recenzent

Reviewer

Robert Wróbel

ISSN 2084-6711

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website
zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2025”.

Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa dotyczących środowiska, społeczeństwa, gospodarki i finansów publicznych. Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej tabelami, ilustracją graficzną w postaci zestawu wykresów i kartogramów oraz części tabelarycznej. Wybrane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju. Prezentowane dane dotyczą roku 2024 lub ostatniego dostępnego.

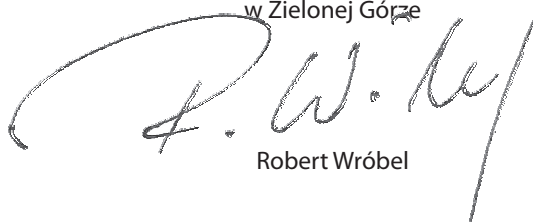
Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych. Z uwagi na przyjętą formę prezentacji, szersze wyjaśnienia pojęć znajdują się w publikacjach tematycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz w Zeszytach metodologicznych.

W tegorocznej edycji publikacji po raz pierwszy uwzględniono – w formie Aneksu – wybrane informacje na temat Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), zdefiniowanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako obszary (gminy) zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, dla których funkcjonują specjalne instrumenty wsparcia rozwojowego. Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych (w tym OSI) znajduje się również w dedykowanym module „Obszary funkcjonalne” w Banku Danych Lokalnych (pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) oraz w kolejnej edycji publikacji Głównego Urzędu Statystycznego „Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2024”.

Publikacja jest dostępna w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze <https://zielonagora.stat.gov.pl>. Szerszy zakres danych liczbowych oferuje Bank Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>.

Oddając w ręce Państwa „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2025” pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom za współpracę oraz przekazane informacje. Będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi wspomagające kształtowanie i wzbogacanie jego treści.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Robert Wróbel

Zielona Góra, kwiecień 2025 r.

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents the next edition of the publication "Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2025". The publication consists of analytical part enriched with tables, charts and cartograms as well as with tabular part. Selected categories are presented in dynamic terms and some also in relation to the average national aggregates. The presented data refer to 2024 or the last available year.

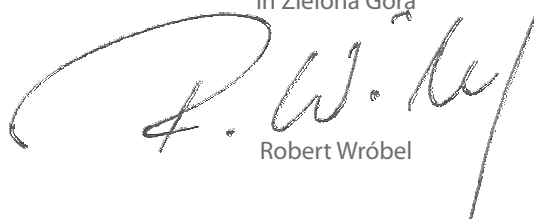
The results of public statistical surveys and non-statistical sources have been used in the analysis. Due to the concise form of the study, comprehensive term definitions can be found in the thematic publications of Statistics Poland and in Methodological reports.

This year's edition of the publication includes, for the first time in the form of an Annex, selected information about the Areas of Strategic Intervention (ASI), defined in the National Strategy for Regional Development 2030 as areas (gminas) at risk of permanent marginalisation and cities losing their socio-economic functions, for which special development support instruments are in place. A wide range of data for functional areas (including ASIs) is also available in the dedicated module "Functional Areas" in the Local Data Bank (at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) and in the publication of Statistics Poland "Regional Development in Poland – Analytical Report 2024".

This Report is available on the website of the Statistical Office in Zielona Góra <https://zielonagora.stat.gov.pl>. A wider range of numerical data is offered by the Local Data Bank <https://bdl.stat.gov.pl>.

Presenting the current edition of the "Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2025" I would like to thank all individuals and institutions for cooperation and information provided. I would appreciate all suggestions and comments which can help develop and enrich its content.

acting Director
of the Statistical Office
in Zielona Góra

Robert Wróbel

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.	23
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	24
Executive summary	29
Rozdział 1 Województwo na tle kraju	33
Chapter 1 Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2 Województwo na tle pozostałych województw	36
Chapter 2 Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3 Powierzchnia i podział terytorialny województwa	44
Chapter 3 Area and territorial division of the Voivodship	
Rozdział 4 Środowisko	46
Rozdział 4 Environment	
4.1. Powierzchnia	46
4.1. Area	
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	48
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	52
4.3. Pollution and protection of air	
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	54
4.4. Nature protection. Forests	
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	58
4.5. Industrial and municipal waste	
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	61
4.6. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5 Społeczeństwo	64
Rozdział 5 Society	
5.1. Kapitał ludzki	64
5.1. Human capital	
Demografia	64
Demography	
Edukacja	72
Education	
Zasoby pracy	80
Labour resources	

Spis treści (cd.)

Contents (cont.)

	Str. Page
5.2. Jakość życia	89
5.2. Quality of life	
Zamożność mieszkańców	89
Inhabitants' wealth	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	95
Social welfare and family support	
Warunki mieszkaniowe	102
Housing conditions	
Ochrona zdrowia	108
Health care	
Kultura	115
Culture	
Bezpieczeństwo publiczne	118
Public safety	
Społeczeństwo informacyjne	121
Information society	
Aktywność społeczna	122
Social activity	
Rozdział 6 Gospodarka	125
Rozdział 6 Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	125
6.1. Gross domestic product	
6.2. Przedsiębiorczość	129
6.2. Entrepreneurship	
Podmioty gospodarki narodowej	129
Entities of the national economy	
Działalność badawcza i rozwojowa	133
Research and development	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	137
Use of information and communication technologies in enterprises	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	139
Financial results of non-financial enterprises	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	143
Investment outlays of enterprises	
6.3. Produkcja i usługi	146
6.3. Production and services	
Rolnictwo	146
Agriculture	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
Przemysł	151
Industry	
Budownictwo	156
Construction	
Rynek wewnętrzny	162
Internal market	
Transport	165
Transport	
Energia	171
Energy	
Rozdział 7 Zarządzanie rozwojem	174
Rozdział 7 Development management	
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	174
7.1. Revenue of local government units	
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	178
7.2. Expenditure of local government units	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	180
7.3. Result of budgets of local government units	
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	183
7.4. Projects co-financed by the European funds	
7.5. Planowanie przestrzenne	187
7.5. Spatial planning	
Rozdział 8 Wybrane dane o województwie lubuskim	193
Rozdział 8 Selected data on Lubuskie Voivodship	
Rozdział 9 Wybrane dane o:	
Rozdział 9 Selected data on:	
Gorzowie Wielkopolskim	197
Gorzów Wielkopolski	
Zielonej Górze	199
Zielona Góra	
Rozdział 10 Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	201
Rozdział 10 Selected data on cities with powiat status	
Aneks	203
Annex	

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	1	33
Selected data for Poland and the Voivodship		
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania. Stan w dniu 1 stycznia	2	47
Geodetic area by the land use. As of 1 January		
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	3	49
Consumption of water by needs during the year		
Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	4	50
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground		
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	5	53
Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality		
Odpady przemysłowe	6	58
Industrial waste		
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	7	60
Municipal waste collected separately during the year		
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2023 (ceny bieżące).	8	62
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2023 (current prices)		
Ludność. Stan w dniu 31 grudnia	9	65
Population. As of 31 December		
Wychowanie przedszkolne	10	73
Pre-primary education		
Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	11	78
Persons who took or passed matriculation exam		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL w 4 kwartale	12	86
Economic activity of the population aged 15-89 by LFS in the 4th quarter		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	13	91
Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector		
Świadczenia społeczne	14	92
Social benefits		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	15	93
Average monthly available income		
Świadczenia pomocy społecznej	16	95
Social assistance benefits		
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	17	97
Beneficiaries of social assistance at domicile		

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+” „FAMILY 500+” child-support benefit	18	98
Świadczenia na rzecz rodziny Benefits to the family	19	99
Żłobki i kluby dziecięce. Stan w dniu 31 grudnia Nurseries and children’s clubs. As of 31 December	20	100
Zasoby mieszkaniowe. Stan w dniu 31 grudnia Dwelling stocks. As of 31 December	21	103
Wodociągi. Stan w dniu 31 grudnia Water supply system. As of 31 December	22	104
Kanalizacja. Stan w dniu 31 grudnia Sewage system. As of 31 December	23	106
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych. Stan w dniu 31 grudnia Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households. As of 31 December	24	107
Placówki opieki zdrowotnej. Stan w dniu 31 grudnia Health care facilities. As of 31 December	25	109
Instytucje kultury. Stan w dniu 31 grudnia Culture institutions. As of 31 December	26	115
Wypadki drogowe oraz ich skutki Road accidents and their results	27	120
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu Households with access to the Internet at home and Internet users	28	121
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON. Stan w dniu 31 grudnia Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register. As of 31 December	29	123
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Stan w dniu 31 grudnia Entities of national economy in the REGON register. As of 31 December	30	130
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) Intramural expenditure on research and development by source of funds (current prices)	31	133
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące) Intramural expenditure on R&D by origin of funds (current prices)	32	135
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	33	142
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) Investment outlays (current prices)	34	145

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	35	147
Yields of selected agricultural crops		
Przemysł	36	154
Industry		
Budownictwo	37	157
Construction		
Budownictwo mieszkaniowe	38	160
Residential construction		
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	39	163
Indices of retail sales of goods (current prices)		
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	40	166
Public roads by type of surface. As of 31 December		
Drogi publiczne o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	41	166
Hard surface public roads. As of 31 December		
Komunikacja miejska. Stan w dniu 31 grudnia	42	169
Urban transport. As of 31 December		
Ruch pasażerów w portach lotniczych	43	170
Passenger traffic at airports		
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	44	172
Consumers and consumption of electricity in households		
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	45	175
Revenue of budgets of local government units		
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	46	178
Expenditure of budgets of local government units		
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	47	181
Result of budgets of local government units		
Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	48	182
Debt of local government units in 2023. As of 31 December		
Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca grudnia 2024 r.	49	184
The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of December 2024		
Obszary zdegradowane w gminach	50	189
Degraded area in gminas		

Spis wykresów

List of charts

	Nr No	Str. Page
Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2023 r.	1	36
Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2023		
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.	2	37
Natural increase per 1000 population in 2024		
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. . . .	3	37
Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024		
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.	4	42
Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024		
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)	5	42
Intramural expenditure on research and development per capita in 2023 (current prices)		
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	6	48
Land reclaimed and managed during the year		
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	7	51
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	8	56
Area of special nature value under legal protection in 2023. As of 31 December		
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	9	59
Industrial waste generated during the year per capita		
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	10	59
Municipal waste collected during the year per capita		
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015 – 2023	11	63
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management by sources of financing in the years 2015 – 2023		
Ludność według miejsca zamieszkania. Stan w dniu 31 grudnia	12	65
Population by place of residence. As of 31 December		
Indeks starości	13	67
Ageing index		
Mediana wieku ludności	14	67
Median age of population		
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności	15	68
Marriages contracted per 1000 population		
Ruch naturalny ludności	16	68
Vital statistics of population		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności	17	71
Net migration of population for permanent residence per 1000 population		
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek	18	73
Children pre-primary establishments by type of establishments		
Ludność według poziomu wykształcenia według BAEL	19	74
Structure of population by level of educational attainment by LFS		
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	20	75
Pupils and graduates of primary schools		
Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/24 . . .	21	77
Students of post-primary schools by types in the 2023/24 school year		
Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2022/23	22	77
Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2022/23 school year		
Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności	23	78
Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population		
Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2022/2023.	24	79
Structure of graduates by broad fields of education in the 2022/2023 academic year		
Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD, płci i miejsca zamieszkania w 2024 r. Stan w dniu 31 października	25	81
Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections, sex and place of residence in 2024. As of 31 October		
Stopa bezrobocia rejestrowanego. Stan w dniu 31 grudnia	26	84
Registered unemployment rate. As of 31 December		
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	27	87
Activity rate by quarters		
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Rok poprzedni=100	28	92
Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector. Previous year=100		
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.	29	94
Subjective evaluation of material situation of household in 2023		
Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn	30	98
Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons		
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	31	101
Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs		
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności. Stan w dniu 31 grudnia	32	112
Doctors and nurses per 10 thousand population. As of 31 December		
Lekarze specjaliści. Stan w dniu 31 grudnia	33	113
Doctors specialists. As of 31 December		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć.	34	114
Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms		
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2023 r.	35	116
Events organised by culture institutions and event participants in 2023		
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	36	121
Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months		
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	37	122
Individuals using e-government services during the last 12 months		
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące). Rok poprzedni=100	38	125
Indices of gross domestic product (current prices). Previous year=100		
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	39	126
Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value		
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	40	127
Gross value added by kind of activity (current prices)		
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	41	128
Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)		
Podmioty gospodarki narodowej. Stan w dniu 31 grudnia	42	129
Entities of the national economy. As of 31 December		
Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD. Stan w dniu 31 grudnia	43	131
Entities of the national economy by selected PKD sections. As of 31 December		
Spółki handlowe według rodzaju kapitału. Stan w dniu 31 grudnia	44	132
Commercial companies by type of capital. As of 31 December		
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	45	13
Intramural expenditure on research and development per capita		
Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów (NUTS 3) w 2023 r.	46	134
Share of external funds in intramural expenditure on R&D by subregions (NUTS 3) in 2023		
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	47	135
Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D		
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	48	136
Internal R&D personnel per 1000 economically active persons		
Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	49	137
Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	50	138
Enterprises with Internet access		
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	51	138
Enterprises receiving orders via computer networks		
Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	52	140
Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials		
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	53	141
Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises		
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące). Rok poprzedni=100	54	144
Indices of investment outlays (current prices). Previous year=100		
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2024 r.	55	147
The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2024		
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca	56	148
Cattle density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June		
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca	57	149
Pigs density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June		
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej). Rok poprzedni=100	58	150
Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight). Previous year=100		
Dynamika skupu mleka. Rok poprzedni=100	59	150
Indices of procurement of cows' milk. Previous year=100		
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe). 2021=100	60	154
Indices of sold production of industry (constant prices). 2021=100		
Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	61	155
Sold production of industry by PKD sections (current prices)		
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. 2021=100	62	155
Indices of average employment in industry. 2021=100		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	63	156
Average paid employment in industry by PKD sections		
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące). 2021=100	64	157
Indices of sold production of construction (current prices). 2021=100		
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące). 2021=100	65	158
Indices of construction and assembly production (current prices). 2021=100		
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	66	158
Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie. 2021=100	67	159
Indices of average employment in construction. 2021=100		
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania. 2021=100	68	159
Indices of the number of dwellings completed. 2021=100		
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	69	160
Dwellings completed by construction form		
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące). 2021=100	70	163
Indices of retail sales of goods (current prices). 2021=100		
Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	71	165
Structure of hard surface public roads. As of 31 December		
Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	72	168
Structure of national lines of scheduled bus transport in 2023. As of 31 December		
Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyloty i wyjazdy)	73	170
International passenger traffic at airport (arrivals and departures)		
Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	74	171
Structure of electricity consumption by economy sectors		
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2023 r.	75	180
Expenditure of local government units budget by divisions in 2023		
Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.	76	181
Number of local government units by relation of budget result to total revenue in 2023		
Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	77	185
Grants received by local government units for the implementation of European projects		
Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2023 r.	78	192
Structure of revitalisation undertakings planned in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2023		
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w 2023 r.	79	205
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground (during the year) in 2023		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.	80	205
Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023		
Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w 2023 r.	81	208
Area of special nature value under legal protection in 2023		
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w % powierzchni ogólnej w 2023 r.	82	208
Area of parks, accessible green and green areas of housing estates in % of total area in 2023		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Powierzchnia parków, zielenców i terenów zieleni osiedlowej ogółem w 2023 r.	83	210
Area of parks, accessible green and green areas of housing estates in 2023		
Powierzchnia terenów zieleni w 2023 r.	84	210
Area of accessible green in 2023 As of 31 December		
Odpady komunalne wytworzone (w ciągu roku) w 2023 r.	85	211
Municipal waste generated (during the year) in 2023		
Odpady komunalne zebrane selektywnie (w ciągu roku) w 2023 r.	86	211
Municipal waste collected separately (during the year) in 2023		
Gęstość zaludnienia w 2023 r.	87	216
Population density in 2023		
Ludność w 2023 r.	88	216
Population in 2023		
Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.	89	217
Population by economic age groups in 2023		
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	90	217
Non-working age population per 100 persons of working age in 2023		
Przyrost/ubytok naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	91	218
Natural increase/decrease per 1,000 population in 2023		
Współczynnik starości demograficznej w 2023 r.	92	218
Old age ratea in 2023		
Migracje ludności na pobyt stały w 2023 r..	93	220
Migration of population for permanent residence in 2023		
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.. . . .	94	220
Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023		
Pracujący w gospodarce narodowej w 2023 r.	95	221
Employed persons in the national economy in 2023		
Bezrobotni zarejestrowani w 2023 r.	96	224
Registered unemployed persons in 2023		
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	97	224
Percentage of registered unemployed persons in the total population in working age population in		
Fundacje w rejestrze REGON w 2023 r.	98	225
Foundationsa in the REGON register in 2023		
Stowarzyszenia i organizacje społeczne w rejestrze REGON w 2023 r.	99	225
Associations and social organisations in the REGON register in 2023		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2023 r.	100	227
Entities of the national economy in the REGON register in 2023		

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.	101	227
Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2023		
Długość sieci wodociągowej w 2023 r.	102	229
Length of the water supply networka in 2023		
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r.	103	229
Population connected to water supply system in 2023		
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w 2023 r.	104	230
Population connected to water supply system in % of total population in 2023		
Długość sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	105	230
Length of the sewage networka in 2023		
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	106	232
Population connected to sewage system in 2023		
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w 2023 r.	107	232
Population connected to sewage system in % of total population in 2023		
Długość sieci gazowej w 2023 r.	108	234
Length of the gas supply networka in 2023		
Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2023 r.	109	234
Population connected to gas supply system in 2023		
Ludność korzystająca z sieci gazowej w % ogółu ludności w 2023 r.	110	236
Population connected to gas supply system in % of total population in 2023		
Mieszkania oddane do użytkowania w 2023 r.	111	236
Dwellings completed in 2023		
Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania w 2023 r.	112	237
Useful floor area of dwellings completed in 2023		
Apteki ogólnodostępne w 2023 r.	113	237
Generally available pharmacies in 2023		
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.	114	239
Population per generally available pharmacy in 2023		
Biblioteki publiczne (z filiami) w 2023 r.	115	239
Public libraries (with branches) in 2023 r.		
Placówki kultury w 2023 r.	116	242
Culture institutions in 2023 r.		
Imprezy zorganizowane przez placówki kultury w 2023 r.	117	242
Events organised by culture institutions in 2023 r.		
Turystyczne obiekty noclegowe w 2023 r.	118	243
Tourist accommodation establishments in 2023		
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2023 r.	119	243
Bed places in tourist accommodation establishmentsa in 2023		

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2023 r.	1	36
Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2023		
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)	2	38
Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)		
Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)	3	38
Registered unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.	4	39
Average monthly available income per capita in households in 2023		
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.	5	39
Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2023		
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	6	40
Dwellings stocks per 1000 population in 2023. As of 31 December		
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.	7	40
Out-patient health care units in 2023		
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)	8	41
Gross domestic product per capita in 2023 (current prices)		
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia	9	41
Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024. As of 31 December		
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r.	10	43
Hard surface public roads per 100 km ² of total area in 2023		
Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.	11	43
Energy from renewable sources in 2023		
Podział administracyjny województwa lubuskiego w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia	12	44
Administrative division of Lubuskie Voivodship in 2024. As of 31 December		
Podział województwa lubuskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia	13	45
Division of Lubuskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024. As of 31 December		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.	14	49
Water consumption for needs of the national economy and population in 2023		
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.	15	51
Population connected to wastewater treatment plants in 2023		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	16	55
Area of special nature value under legal protection in 2023. As of 31 December		
Lesistość w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	17	57
Forest cover in 2023. As of 31 December		
Odpady komunalne zebrane w 2023 r.	18	61
Municipal waste collected in 2023		
Zmiana liczby ludności w latach 2015-2024. Stan w dniu 31 grudnia	19	66
Population changes in 2015-2024. As of 31 December		
Przyrost naturalny ludności w 2024 r.	20	69
Natural increase in 2024		

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2024 r.	21	71
Net migration of population for permanent residence in 2024		
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/24	22	74
Pre-primary education in the 2023/24 school year		
Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/24	23	75
Pupils in primary schools in the 2023/24 school year		
Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r. Stan w dniu 31 października	24	82
Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024. As of 31 October		
Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r. Stan w dniu 31 października	25	83
Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024. As of 31 October		
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia	26	84
Registered unemployment rate in 2024. As of 31 December		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2023 r.	27	90
Average monthly gross wages and salaries in 2023		
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.	28	96
Scope of use of social assistance at domicile in 2023		
Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.	29	102
Nurseries and children clubs in 2023		
Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	30	104
Housing conditions of population in 2023. As of 31 December		
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2023 r.	31	105
Consumption of water from water supply systems in households in 2023		
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	32	106
Population using sewage system in 2023		
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2023 r.	33	108
Population using gas supply system in 2023		
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.	34	110
Out-patient health care in 2023		
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.	35	114
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023		
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.	36	117
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2023		
Zagrożenie przestępczością w 2024 r.	37	119
Crime risk in 2024		
Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.	38	120
Road safety in 2024		

Spis map (cd)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia	39	123
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2024. As of 31 December		
Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia	40	121
Entities of the national economy in 2024. As of 31 December		
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące) . . .	41	143
Investment outlays in enterprises per capita in 2023 (current prices)		
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2023 r.	42	152
Sold production of industry (current prices) in 2023		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r.	43	153
Average employment in industry in 2023		
Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.	44	161
Dwellings completed in 2024		
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia. .	45	167
Improved hard surface communal and district roads in 2023. As of 31 December		
Ścieżki rowerowe w 2023 r.	46	168
Cycle paths in 2023		
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r.	47	173
Consumption of electricity in households in 2023		
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	48	176
Own revenue of budgets of gminas per capita in 2023		
Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	49	177
Grants for gminas per capita in 2023		
Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	50	179
Investment expenditures of gminas per capita in 2023		
Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia	51	182
Debt of gminas in % of revenue in 2023. As of 31 December		
Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2023 r.	52	186
Grant received by gminas for the implementation of European project in 2023		
Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2023 r. .	53	187
Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2023		
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r.	54	188
Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2023		
Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.	55	188
Activity of the gminas in the field of revitalization in 2023		
Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2023 r. . . .	56	190
Share of area of degraded area in total areas of gminas in 2023		
Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.	57	191
Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023		

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w 2023 r.	58	203
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground (during the year) per capita in 2023		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2023 r. . .	59	204
Water consumption for the needs of the national economy and population per capita in 2023		
Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w % powierzchni ogólnej w 2023 r.	60	206
Area of special nature value under legal protection in % of total area in 2023		
Powierzchnia parków, zieleni i terenów zieleni osiedlowej ogółem na 1 mieszkańca . .	61	207
Area of parks, accessible green and green areas of housing estates per capita in 2023		
Powierzchnia terenów zieleni na 1 mieszkańca w 2023 r.	62	209
Area of accessible green per capita in 2023		
Gęstość zaludnienia w 2023 r.	63	212
Population density in 2023		
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	64	213
Non-working age population per 100 persons of working age in 2023		
Przyrost/ubytok naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	65	214
Natural increase/decrease per 1,000 population in 2023		
Współczynnik starości demograficznej w 2023 r..	66	215
Old age rate in 2023 As of 31 December		
Saldo migracji ogółem wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.	67	219
Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023		
Pracujący w gospodarce narodowej na 1000 ludności w 2023 r.	68	222
Employed persons in the national economy per 1,000 population in 2023		
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	69	223
Percentage of registered unemployed persons in the total population in working age population in 2023		
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.	70	226
Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2023		
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r.	71	228
Population connected to water supply system in 2023		
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	72	231
Population connected to sewage system in 2023		
Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2023 r.	73	233
Population connected to gas supply system in 2023		
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r..	74	235
Dwellings completed per 1,000 population in 2023		

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.	75	238
Population per generally available pharmacy in 2023		
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.	76	240
Population per library establishment in 2023		
Liczba ludności na 1 placówkę kultury w 2023 r.	77	241
Population per culture institutiona in 2023		
Dochody ogółem budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.	78	244
Total revenues of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023		
Dochody własne budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r..	79	245
Own revenue of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023		
Dochody gmin i miast na prawach powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem w 2023 r.	80	246
Revenue of gminas and cities with powiat status for the financing and co-financing of EU programs and projects in total revenue in 2023		
Wydatki ogółem budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r..	81	247
Total expenditure of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023		
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.	82	248
Investment expenditure of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023		
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r..	83	249
Share of the area covered by binding local spatial management plans in total areaa in 2023		

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>data not available, necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics or not applicable.</i>
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł <i>PLN</i>	złoty <i>zloty</i>
tys.	tysiąc <i>thousand</i>
mln	milion <i>million</i>
t	tona <i>tonne</i>
l	litr <i>litre</i>
m	metr <i>metre</i>
m ²	metr kwadratowy <i>square metre</i>
m ³	metr sześcienny <i>cubic metre</i>
dam ³	dekametr sześcienny <i>cubic dekametre</i>
dt	decytona <i>deciton</i>
szt.	sztuka <i>piece, unit</i>
pkt	punkt <i>point</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>
p. proc.	punkt procentowy <i>percentage point</i>
p. prom.	punkt promilowy <i>promile point</i>

Synteza

Województwo lubuskie zajmuje powierzchnię blisko 14,0 tys. km² (stan w dniu 1 stycznia 2024 r.), tj. 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r.) mieszkało ok. 970,0 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 69 osób (14. lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,0% ludności województwa.

Niemal połowę areалу gruntów w województwie (48,8%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, a użytki rolne stanowiły 42,6% powierzchni ogólnej województwa. W porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, nieużytków, użytków rolnych oraz gruntów pod wodami. Zwiększyła się powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. Więcej gruntów zrehabilitowano i zagospodarowano.

W 2023 r. odnotowano po raz kolejny spadek zużycia wody ogółem w województwie lubuskim w porównaniu z 2015 r. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód podziemnych i powierzchniowych. Więcej wody zużyły gospodarstwa domowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca gospodarstwa domowego.

W 2023 r. wytworzono więcej ścieków ogółem, jednocześnie więcej ścieków odprowadzono do wód lub do ziemi. Zmniejszyła się ilość ścieków oczyszczanych ogółem w ilości ścieków wymagających oczyszczania. Główną metodą oczyszczania ścieków w województwie lubuskim była metoda z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się liczba oczyszczalni ścieków ogółem, przy wzroście ich przepustowości. W latach 2015-2023 odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków systematycznie wzrastał.

W stosunku do 2015 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza województwa lubuskiego nie uległa znaczącej zmianie. W okresie 2015-2023 znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a wzrosła gazowych. Emisja pyłów pochodziła głównie ze spalania paliw. Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla. Zwiększył się wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

W relacji do stanu w 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie lubuskim zmniejszyła się. Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty” oraz „Drawieński Park Narodowy”. Wzrosła powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko 10-krotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, a zmniejszyła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych. Zwiększyła się liczba nowych pomników przyrody, wśród których dominowały pojedyncze drzewa. Wśród zwierząt chronionych dominował wilk, którego populacja zwiększyła się ponad 6-krotnie oraz bóbr europejski. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie nadal zajmowało 1. lokatę w Polsce.

W 2023 r. wytworzono więcej odpadów przemysłowych niż w 2015 r. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) było przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Nadal duża część odpadów pochodzących z działalności gospodarczej była składowana i zwiększyła się w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2023 r. wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o 20%, stanowiąc 3% odpadów zebranych w Polsce. Składowanie na wysypiskach było podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. Zwiększyła się ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2023 r. zlikwidowano 118 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji ponad 3 tys. ton odpadów komunalnych. W województwie lubuskim w końcu 2023 r. odnotowano o 8 mniej „dzikich” wysypisk niż w 2015 r.

W 2023 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska zwiększyły się w porównaniu z 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym na oczyszczanie ścieków komunalnych. W finansowaniu nakładów na ochronę środowiska zwiększył się udział środków własnych inwestorów.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były wyższe niż w 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe, regulację i zabudowę rzek i potoków oraz ujęcia i doprowadzenia wody. Środki na inwestycje służące gospodarce wodnej pochodziły głównie z kredytów i pożyczek krajowych oraz z budżetu centralnego. W latach 2015-2023 przekazano do użytku wiele inwestycji rzeczowych w zakresie ochrony środowiska jak i gospodarki wodnej.

W 2024 r. w skali roku liczba ludności w województwie lubuskim zmniejszyła się o 5,2 tys. (o 0,5%). Licząc od 2015 r. spadła gęstość zaludnienia i wskaźnik urbanizacji regionu, wzrósł natomiast współczynnik feminizacji. W 2024 r. odnotowano spadek liczby zarówno urodzeń, jak i zgonów w porównaniu z rokiem poprzednim, co przełożyło się na bardziej wyraźny ujemny przyrost naturalny. W ciągu roku zmniejszyła się liczba zawartych małżeństw. Wzrosło ujemne saldo migracji. Przeszło co piąty mieszkaniec województwa był w wieku 65 lat i więcej. Sytuacja demograficzna regionu kształtowała się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju.

W roku szkolnym 2023/24 w województwie lubuskim funkcjonowały łącznie 482 placówki wychowania przedszkolnego. W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objęto 37 tys. dzieci. Prawie 97% dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego było w wieku 3-6 lat. Wśród wszystkich placówek wychowania przedszkolnego dominowały przedszkola, które stanowiły blisko 65% ogółu placówek wychowania przedszkolnego. Średnio na 1 przedszkole w województwie lubuskim przypadało 117 dzieci.

W roku szkolnym 2023/24 w województwie lubuskim funkcjonowały 343 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, w tym 173 szkoły na wsi. Uczyło się w nich 78,3 tys. uczniów, tj. o 5,4% mniej niż w poprzednim roku. Naukę w szkołach podstawowych zakończyło prawie 14,6 tys. absolwentów.

Do szkół ponadpodstawowych uczęszczało 48,7 tys. uczniów, tj. o 10,4% więcej niż w poprzednim roku szkolnym. Największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 48% młodzieży uczącej się oraz licea ogólnokształcące – 34%. Do szkół branżowych uczęszczało 16% uczniów szkół ponadpodstawowych.

W województwie funkcjonowały również 32 szkoły policealne, w których naukę po ukończeniu liceum kontynuowało 7 tys. osób. Liczba osób uczących się zwiększyła się o niemal 20% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym.

Na lubuskich uczelniach kształciło się 11 tys. studentów, o 2,5% mniej niż w poprzednim roku akademickim. Liczba absolwentów zmniejszyła się o 0,2% i wyniosła 2,8 tys. osób.

W 2024 r., w relacji do poprzedniego roku, zmniejszyła się liczba osób aktywnych zawodowo oraz spadła wartość wskaźnika zatrudnienia. Zwiększyła się liczba biernych zawodowo. W ujęciu rocznym wzrosła również liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego.

Po raz kolejny przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim wzrosło, jednak stanowiło 91% średniego wynagrodzenia w kraju.

W 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych w województwie lubuskim. Zarówno nominalnie, jak i realnie gospodarstwa domowe odnotowały wyższe dochody i wydatki. W województwie zanotowano spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego. W 2023 r. 60% gospodarstw domowych oceniało swoją sytuację materialną jako dobrą i raczej dobrą.

W województwie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby korzystających ze świadczeń społecznych. Przy czym wskaźnik beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności był wyższy niż średnio w kraju. Rodziny najczęściej korzystały z pomocy z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. W 2023 r. na pomoc społeczną wydano mniej w porównaniu z 2022 r., jak i w odniesieniu do 2015 r. Zmniejszyły się przede wszystkim wydatki na zasiłki rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W porównaniu z 2022 r. przybyły nowe placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. Licząc od 2015 r. liczba miejsc w tych placówkach wzrosła ponad 2-krotnie.

Warunki mieszkaniowe ludności województwa lubuskiego z roku na rok ulegają poprawie. Świadczy o tym wzrost zasobów mieszkaniowych oraz coraz mniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W regionie widoczna jest także tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca.

W 2023 r. liczba przychodni w województwie lubuskim zwiększyła się, natomiast liczba praktyk lekarskich spadła, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. Zmniejszył się wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne.

W województwie poprawiła się dostępność do lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem, przy czym wskaźnik obrazujący to zjawisko był najniższy w kraju. Wzrosła także liczba specjalistów, przede wszystkim w dziedzinie: kardiologii, pediatrii, chirurgii oraz anestezjologii i intensywnej terapii. Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego uplasowała województwo na drugim miejscu wśród województw.

W 2024 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była mniejsza niż w 2023 r. Spadek liczby przestępstw ogółem w województwie wynikał z mniejszej liczby przestępstw o charakterze kryminalnym. Zmniejszyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw.

Liczba wypadków drogowych na lubuskich drogach, a także liczba ofiar śmiertelnych wypadków w 2024 r. była większa niż w poprzednim roku. Natomiast zmniejszyła się liczba rannych w wypadkach drogowych.

W 2024 r. zanotowano polepszenie podstawowych wskaźników charakteryzujących społeczeństwo informacyjne. Rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwie lubuskim przebiegał w podobnym tempie niż średnio w kraju – prezentowane wskaźniki były wyższe lub porównywalne w stosunku do ich wartości średnich w kraju.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w województwie lubuskim zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku jak i 2015 r.

Produkt krajowy brutto w województwie lubuskim w 2023 r. (według wstępnego szacunku) był wyższy niż rok wcześniej, a tempo jego wzrostu mniejsze niż w 2022 r. Udział województwa lubuskiego w tworzeniu PKB w kraju wyniósł 2,1%. W 2023 r. PKB na 1 mieszkańca stanowił 80% średniej krajowej, podobnie jak w poprzednim roku, jednak był mniejszy niż w latach poprzednich. W 2022 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego.

W 2024 r. w województwie lubuskim w relacji do poprzedniego roku wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Wyższa była również liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności. Zwiększyła się w skali roku liczba nowo zarejestrowanych, jak i wyrejestrowanych podmiotów z rejestru (o odpowiednio 1% oraz 5%).

W 2023 r. zwiększyły się nakłady na działalność badawczą i rozwojową w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady były nadal niższe od średnich nakładów na działalność B+R na 1 mieszkańca w kraju. Mniejsza od przeciętnej w kraju była także liczba pracujących w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące województwo ze względu na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach były nieco niższe od średnich w kraju. W skali roku zmniejszył się odsetek firm prowadzących sprzedaż elektroniczną, natomiast wzrósł udział jednostek wykorzystujących otwarte dane publiczne.

W 2024 r. w jednostkach objętych badaniem przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych były niższe niż w poprzednim roku. Większość wyników finansowych było niższych od uzyskanych rok wcześniej. Polepszyły się wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto oraz udział ich przychodów w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

W 2024 r. nakłady inwestycyjne lubuskich przedsiębiorstw o liczbie pracujących 49 i więcej osób wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wzrost zanotowano zarówno w nakładach przeznaczonych na zakupy, jak i na budynki i budowle. Zmniejszyła się, zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak ich łączna wartość kosztorysowa.

W województwie lubuskim zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych w 2024 r. (z wyjątkiem warzyw gruntowych, ziemniaków i buraków cukrowych) były niższe w odniesieniu do poprzedniego roku. Zwiększyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej i owiec.

Skup większości roślinnych produktów rolnych kształtował się na niższym poziomie niż w poprzednim roku, zmniejszył się również skup produktów zwierzęcych.

W produkcji globalnej, końcowej i towarowej zanotowano wartość niższą w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2024 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim była niższa niż w roku poprzednim. Niższa była również wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy spadku przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa ogółem zmniejszyła się w relacji do poprzedniego roku. W produkcji sprzedanej budownictwa 56% stanowiła produkcja budowlano-montażowa, której wartość zwiększyła się w skali roku. Niższa niż w poprzednim roku była wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością sprzedaży budownictwa na 1 zatrudnionego w budownictwie.

Oddano do użytkowania mniej mieszkań niż w 2023 r. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była o ponad 5 m² mniejsza. Zwiększyła się liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Mniejsza była liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

W 2024 r. sprzedaż detaliczna w województwie lubuskim była wyższa niż w poprzednim roku. Zmniejszyła się natomiast sprzedaż hurtowa zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych.

W 2023 r. w województwie wskaźnik długości dróg publicznych na 100 km² był wyższy niż w 2015 r., jednak jego wartość była mniejsza niż przeciętnie w kraju. W porcie lotniczym województwa zwiększył się ruch samolotów oraz ruch pasażerów.

W 2023 r. w województwie wzrosła w skali roku produkcja energii elektrycznej. Wyższy był również udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii elektrycznej. W stosunku do 2022 r. wzrosła liczba gospodarstw domowych będących odbiorcami energii elektrycznej, natomiast zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

W 2023 r. dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca nieznacznie przewyższyły średnie dochody JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze dochodów JST ogółem, w porównaniu z 2015 r., wzrósł udział subwencji ogólnej i dotacji, a zmniejszył się udział dochodów własnych.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubuskim na 1 mieszkańca przewyższyły średnie wydatki JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze wydatków JST około 74% stanowiły wydatki bieżące, tj. mniej niż w 2015 r. Wydatki inwestycyjne JST na 1 mieszkańca w województwie lubuskim w 2023 r. wzrosły zarówno w relacji do poprzedniego roku jak i 2015 r.

W 2023 r. zanotowano deficyt budżetów JST ogółem. W stosunku do 2022 r. wzrosła liczba JST, które zamknęły rok budżetowy deficytem. W 2023 r. zadłużenie JST w województwie lubuskim zwiększyło się w skali roku. Zobowiązania stanowiły 26% dochodów JST, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż średnio w kraju.

W końcu grudnia 2024 r. odnotowano nieznaczny wzrost całkowitej wartości umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa. Wzrost ten wyniósł 0,1% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta była o 16,5% mniejsza niż przeciętnie w kraju.

W 2023 r. w województwie lubuskim, w relacji do poprzedniego roku, wzrosła liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W 2023 r. połowa gmin województwa lubuskiego prowadziła działania rewitalizacyjne. Obszar rewitalizacji obejmował 2,4% powierzchni województwa ogółem.

Executive summary

Lubuskie Voivodship covers an area of nearly 14 thousand km² (as of January 1, 2024), i.e. 4.5% of the country's area. About 970.0 thousand people lived in this area (as of December 31, 2024), i.e. 2.6% of the total population of Poland. The population density per 1 km² was 69 people (14th position in the country). Cities were home to 64.0% of the Voivodship's population.

Almost half of the land area in the Voivodship (48.8%) was forest land as well as woody and bushy land, while agricultural land accounted for 42.6% of the total area of the Voivodship. Compared to 2015, there was an increase in the area of built-up and urbanised areas, wasteland, agricultural land and lands under waters. The area of degraded and devastated land requiring reclamation increased. More land has been reclaimed and managed.

In 2023, a further decrease in total water consumption was recorded in Lubuskie Voivodship compared to 2015. The largest share in water consumption for the needs of the national economy and population had exploitation of water supply network. The water consumed by the industry came mainly from underground and surface waters abstraction. More water was used by households per 1 member of the household.

In 2023, more total wastewater was produced, simultaneously more wastewater was discharged into waters or into the ground. There was a decrease in the total amount of wastewater treated in the amount of wastewater requiring treatment. The main method of wastewater treatment in Lubuskie Voivodship was the method with increased biogene removal.

Compared to 2015, the total number of wastewater treatment plants decreased, with an increase in their capacity. In the years 2015-2023, the percentage of the population using wastewater treatment plants was systematically increasing.

Compared to 2015, the number of plants of significant nuisance to air quality in Lubuskie Voivodship did not change significantly. In the period 2015-2023, the emission of particulate pollutants decreased, while the emission of gaseous pollutants increased. Emission of particulate pollutants was mainly due to fuel combustion. Carbon dioxide dominated among the gaseous pollutants. The rate of pollutants retained in particulate and gaseous pollutant reduction systems increased.

Compared to 2015, the area under legal protection in Lubuskie Voivodship has decreased. There are two national parks in Lubuskie Voivodship: the largest National Park in the Voivodship „Ujście Warty” and „Drawieński Park Narodowy”. There has been an increase in the area of documentation sites (by nearly 10 times), landscape-nature complexes, nature reserves and landscape areas, while protected landscape areas and ecological areas have decreased. The number of monuments of nature, dominated by single trees, has increased. Among the protected animals, the dominant ones were: grey wolves, whose population increased more than 6 times, and euroasian beavers. In terms of forest cover indicator Lubuskie Voivodship was still ranked as the 1st in Poland.

In 2023, more industrial waste was generated than in 2015. The main source of waste (excluding municipal waste) was manufacturing and construction. Still a large proportion of waste from industry was stored and has increased compared to the end of 2015. The amount of municipal solid waste collected in 2023 has increased, compared to 2015, by 20%, representing 3% of waste collected in Poland. Landfilling was the main method of municipal waste management. The amount of waste collected selectively has increased. In 2023, 118 illegal landfills were closed, collecting over 3.0 thousand tonnes of municipal waste during their liquidation. In Lubuskie Voivodship, at the end of 2023, there were 8 fewer illegal landfills than in 2015.

In 2023, outlays on fixed assets for environmental protection increased compared to 2015. The most funds were allocated to wastewater management and water protection, including treatment of municipal wastewater. The share of investors' own funds in financing environmental protection outlays has increased.

Outlays on fixed assets for water management were higher than in 2015. Most funds were allocated to flood embankments, regulation and management of rivers and streams and water intakes and systems. Funds for water management investments came mainly from central budget. In the years 2015-2023, many tangible assets in the field of environmental protection and water management were commissioned.

In 2024, the population of Lubuskie Voivodship decreased by 5.2 thousand (0.5%), compared to the previous year. Since 2015, the Voivodship's population density and urbanization rate decreased, while the feminisation rate increased. In 2024, there were fewer births and deaths compared to the previous year, which led to more prominent negative natural increase. During the year, the number of marriages decreased. The negative migration balance increased. More than one in five residents of the Voivodship was aged 65 and over. The demographic situation of the Voivodship was less favourable than the national average.

In the school year 2023/24, there were a total of 482 pre-primary establishments in Lubuskie Voivodship. Within the education system, pre-primary education covered 37.0 thousand children. Almost 97% of children in pre-school facilities were aged 3-6. Among all pre-primary education establishments, nursery schools dominated, accounting for almost 65% of all pre-school education establishments. On average, there were 171 children per 1 nursery school in Lubuskie Voivodship.

In the 2023/24 school year, there were 343 primary schools for children and youth in Lubuskie Voivodship, including 173 schools in the rural areas. There were 78.3 thousand students, i.e. 5.4% less than in the previous year. Education in primary schools was completed by almost 14.6 thousand graduates.

Post-primary schools were attended by 48.7 thousand students, i.e. 10.4% more than in the previous school year. The largest number of students were concentrated in technical secondary schools, which were attended by 48% and general secondary schools – attended by 34% of youth. Vocational schools were attended by 16% of youth.

There were also 32 post-secondary schools in the Voivodship, in which 7.0 thousand persons continued their education after completing secondary education. The number of learners increased by almost 20% in comparison to the previous school year.

Lubuskie's universities educated 11.0 thousand students, i.e. 2.5% less than in the previous academic year. The number of graduates decreased by 0.2% and amounted to 2.8 thousand people.

In 2024, there was a decrease in the number of economically active persons as well as in the employment rate, compared to the previous year. The number of economically inactive persons increased. The number of registered unemployed persons and registered unemployment rate also increased.

Once again, the average monthly gross wages and salaries in the business enterprise sector in Lubuskie Voivodship increased, however, it was at a level corresponding to 91% of the average monthly gross wages and salaries in the country.

In 2023, compared to the previous year, the material situation of households in Lubuskie Voivodship improved. Both in nominal and real situation, households experienced higher income and expenditures. In Lubuskie Voivodship there was recorded a decrease in extent of economic poverty. In 2023, 60% of households rated their material situation as good and rather good.

In the Voivodship, the downward trend in the number of beneficiaries of social assistance benefits continues. At the same time, the rate of beneficiaries per 10,000 population is higher than the national average. Families most often receive assistance due to poverty, long-term illness and disability. In 2023, less was spent on social assistance compared to the previous year, as well as with respect to 2015. On an annual basis, the amount of spending on family benefits and alimony fund benefits decreased in particular.

Compared to the previous year, new institutions providing care for children under 3 years of age have arrived. Since 2015, the number of places in these institutions has increased over twofold.

The housing conditions of the population of Lubuskie Voivodship are improving year by year. This is reflected in an increase in dwelling stocks and a decreasing number of people per 1 dwelling. In the Voivodship there is also an upward trend in the average useful floor area per capita.

In 2023, the number of out-patient departments in Lubuskie Voivodship increased, while the number of doctors' practices decreased, both compared to the previous year and in relation to 2015. The rate of supply of hospital beds to the population decreased.

The availability of doctors working directly with patients has improved in the Voivodship, however, the rate was the lowest in the country. The number of medical specialists has also increased, primarily in cardiology, paediatrics, surgery, and anesthesiology and intensive therapy. The availability of services provided by the emergency medical services system ranked the Voivodship second among voivodships.

In 2024, the number of crimes ascertained in completed preparatory proceedings was lower than in 2023. The decrease in the number of total crimes in the Voivodship, was due to a decrease in criminal offences. The rate of detectability of delinquents has decreased.

In 2024, the number of road accidents as well as the number of fatalities increased compared to the previous year. At the same time, the number of injured in road accidents decreased.

In 2024, the basic indicators characterizing the information society have improved. The development of the information society in Lubuskie Voivodship is similar to the national average, the presented indicators were higher or comparable to their average values in the country.

The number of foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in Lubuskie Voivodship has increased compared to the previous year and 2015.

In 2023, the Voivodship's GDP (preliminary estimate) was higher than in the previous year, while its growth rate was lower than in 2022. Lubuskie Voivodship's share of national GDP formation was 2.1%. In 2023, GDP per capita was 80% of the national average, similarly to the previous year, but also lower than in years before. In 2022, there was an increase in gross value added and labour productivity, as measured by GVA per worker, compared to the previous year.

In 2024, in Lubuskie Voivodship, the number of national economy entities entered in the REGON register increased compared to the previous year. The number of entities per 1,000 population was also higher. Both the number of newly registered and deregistered entities was higher than recorded a year ago (by 1% and 5%, respectively).

In 2023, there has been an increase in expenditure on research and development compared to the previous year. Expenditure per capita was still lower than the average expenditure on R&D per capita in the country. The number of employed in R&D activity per 1,000 economically active persons was lower than the national average.

Basic indicators characterizing the Voivodship with regard to the use of information and communication technologies in enterprises were slightly lower than the national average. Over the year, the percentage of companies conducting electronic sales decreased, while the share of entities using open public data increased.

In 2024, total revenues and expenses of non-financial enterprises in the surveyed entities were lower than in the previous year. Most of the financial results worsened compared to those recorded in the previous year. Economic and financial indicators improved. The share of enterprises reporting net profit and the share of their revenues in the total amount of total revenues decreased.

In 2024, investment outlays of enterprises employing 49 people and more in Lubuskie Voivodship increased compared to the previous year. An increase was recorded both in outlays for purchases and for buildings and structures. Both, the number of newly started investments and their total cost value decreased.

In Lubuskie Voivodship, selected agricultural crop production and yields in 2024 (except for ground vegetables, potatoes and sugar beet) were lower compared to the previous year. The livestock of cattle, pigs and sheep increased.

The purchase of crop agricultural products was lower than in the previous year and the purchase of animal products also decreased.

The value of gross, final and market agricultural output was lower compared to the previous year.

In 2024, the sold production of industry in Lubuskie Voivodship was lower compared to the previous year. There was a decrease in labour productivity measured by the value of production sold per 1 employed person, with a decrease in average employment in industry.

The total value of sold production of construction decreased compared to the previous year. In the sold production of the construction 56% was construction and assembly production, the value of which increased on an annual basis. Labour productivity in construction, measured by the value of construction sales per 1 employee decreased compared to the previous year.

Less dwellings were completed than in 2023. The average useful floor area of 1 dwelling was over 5 m² smaller. The number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project increased. The number of dwellings in which construction has begun decreased.

In 2024, retail sales in Lubuskie Voivodship was higher than in the previous year. However, wholesale of commodities in trade enterprises decreased, including wholesale entities.

In 2023, the indicator of the length of public roads per 100 km² in the Voivodship increased compared to the one recorded in 2015, however, it was lower than the national average. Aircraft and passenger traffic increased at the Voivodship's airport.

In 2023, public electricity production in Lubuskie Voivodship was higher than in the previous year. The share of public electricity production of energy from renewable sources in total production of electricity also increased. Compared to 2022, the number of households being electricity recipients increased, while the consumption of electricity per capita decreased.

In 2023, budget revenue of local government units (LGUs) in Lubuskie Voivodship per capita slightly exceeded the average income of LGUs per capita in the country. In the structure of the total revenue of LGUs, compared to 2015, the share of general subvention and grants increased, while the share of own revenues decreased.

Local government unit budgets expenditure in Lubuskie Voivodship per capita exceeded the average expenditures of LGUs per capita in the country. In the structure of local government expenditure, about 74% were current expenditure, i.e. less than in 2015. The investment expenditure of local government units per capita in Lubuskie Voivodship in 2023 increased both in relation to the previous year and to 2015.

In 2023, a deficit of total local government units' budgets result was recorded. Compared to 2022, the number of local government units that closed the financial year with a deficit increased. In 2023, the debt of local government units in Lubuskie Voivodship increased annually. Liabilities accounted for 26% of LGUs' revenues, i.e. by 2.7 percentage points less than the national average.

At the end of December 2024, there was a slight increase in the total value of contracts for co-financing projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in Lubuskie Voivodship. This increase was 0.1% compared to the previous year. Calculated per capita, this value was 16.5% lower than the national average.

In 2023, the number of local spatial management plans and the area of land designated for the preparation of a local spatial management plans increased in Lubuskie Voivodship, compared to the previous year. In 2023, half of gminas of Lubuskie Voivodship conducted revitalization activities. The revitalization area covered 2.4% of the total area of the Voivodship.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2023 (as of 31 December) in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2023 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2023 in hm ³	7 921,3	76,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w 2023 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2023 in hm ³	6835,6	41,6
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2023 r. w dam ³ Municipal treated wastewater during the year in 2023 in dam ³	1390700	35895
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2023 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	172771340	2026222
pyłowych particulates	15994	372
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Total area under legal protection in total area in 2023 in %	32,2	37,5
Lesistość w 2023 r. w % Forest cover in 2023 in %	29,6	49,4
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2024 (as of 31 December)	119	69
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1000 population in 2024	-4,2	-5,0
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2024	0,2	-0,8
Przeciętne trwanie życia w 2024 r. (w latach) Life expectancy in 2024 (in years)		
mężczyźni males	74,7	74,1
kobiety females	82,0	81,5
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/2024 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2023/2024 school year	961	965

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a (w %) (przeciętne w roku) Employment rate by LFS ^a (in %) (annual average)	56,8	55,6
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a (w %) (przeciętne w roku) Activity rate by LFS ^a (in %) (annual average)	58,5	56,6
Stopa bezrobocia według BAEL ^a (w %) (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS ^a (in %) (annual average)	2,9	.
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Unemployed persons per 1 job offer in 2024 (as of 31 December)	21	17
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2024 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2024 in PLN	8265,92	7322,57
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2024 r. w zł Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2024 in PLN	3735,81	3537,53
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2023 in PLN	2678,30	2745,66
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^c w 2023 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^c in 2023 in %	14,0	12,1
Współczynnik Giniego ^c w 2023 r. w % Gini coefficient ^c in 2023 in %	27,0	23,3
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2023 in %	3,4	3,7
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2023 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2023 in thousand PLN	3708388,7	110814,2
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^d na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^d per 1000 children up to the age of 3 in 2023	195	246
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. Population per out-patient health care unit in 2023	1413	1323
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2023 r. Medical personnel per 10 thousand population in 2023		
lekarze doctors	37,6	25,0
pielęgniarki nurses	57,4	47,0
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2023 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2023	42,8	38,6
Produkt krajowy brutto ^e (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Gross domestic product ^e (current prices) per capita in 2023 in PLN	90396	72160

a Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). d Dzieci w żłobkach i klubach żłobkowych. Stan na 31 grudnia. e Wstępny szacunek.

a The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Based on data from the European Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). d Children in nurseries and children's clubs. As of 31 December. e Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)

Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December)	1415	1386
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December)	24	17
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^a w 2023 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^a in 2023	9,4	2,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^b w 2024 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^b in 2024 in %	77,2	69,3
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w 2024 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in 2024 in %	95,7	96,1
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^b w 2024 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^b in 2024 (previous year=100; current prices)	93,3	105,8
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. ^c w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land in 2024 ^c in heads	43,1	23,5
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. ^c w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2024 ^c in heads	62,1	17,9
Produkcja sprzedana przemysłu ^d (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2024 r. w zł Sold production of industry ^d (current prices) per 1 average employed person in industry in 2024 in PLN	851725	755621
Produkcja sprzedana budownictwa ^d (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2024 r. w zł Sold production of industry ^d (current prices) per 1 average employed person in construction in 2024 in PLN	977059	483971
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1000 population in 2024	5,3	4,4
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2023	101,9	64,6
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2023 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2023	6,3	6,6
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2023 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2023 in %	27,4	35,9

a Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

c Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2024 r. przyjęto dane wstępne za 2023 r. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c As of June, 1. The calculations for farm animal stocks on June 1, 2024 were based on preliminary data on 2023. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

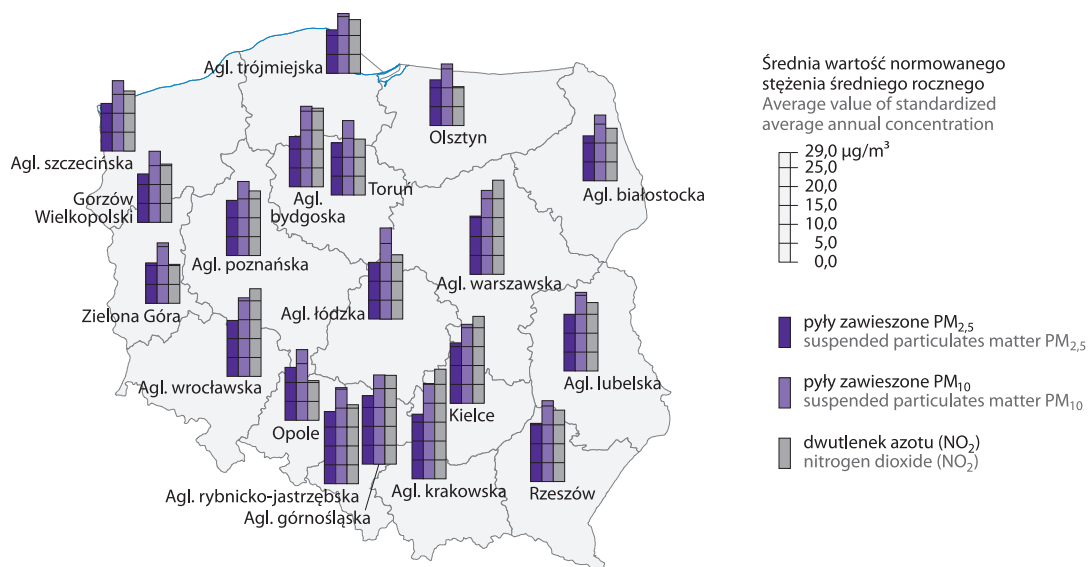
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

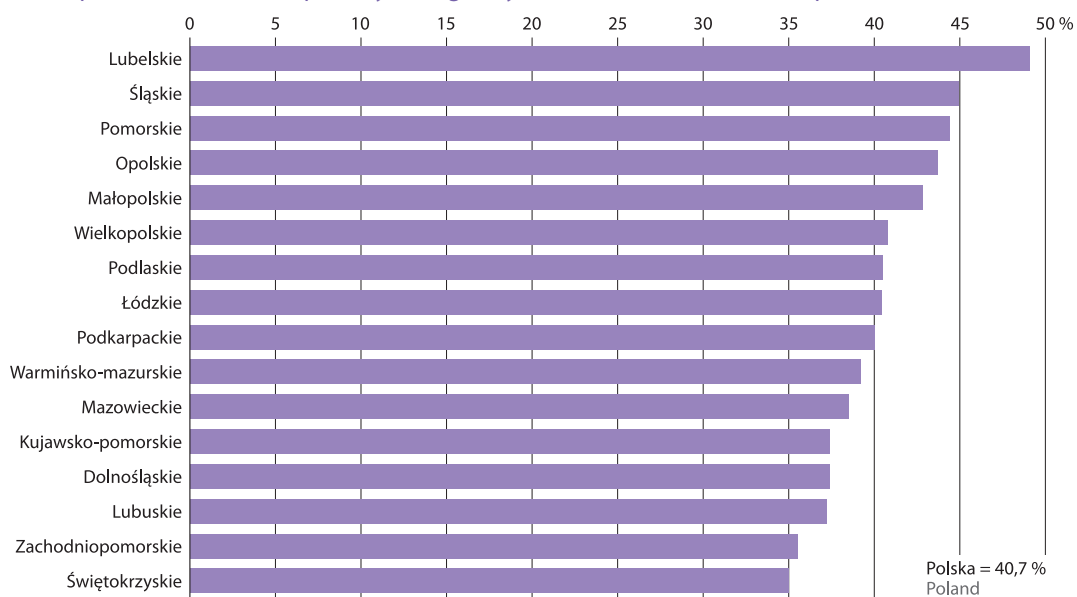
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych $PM_{2,5}$, PM_{10} i NO_2 w 2023 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter $PM_{2,5}$, PM_{10} and NO_2 in 2023

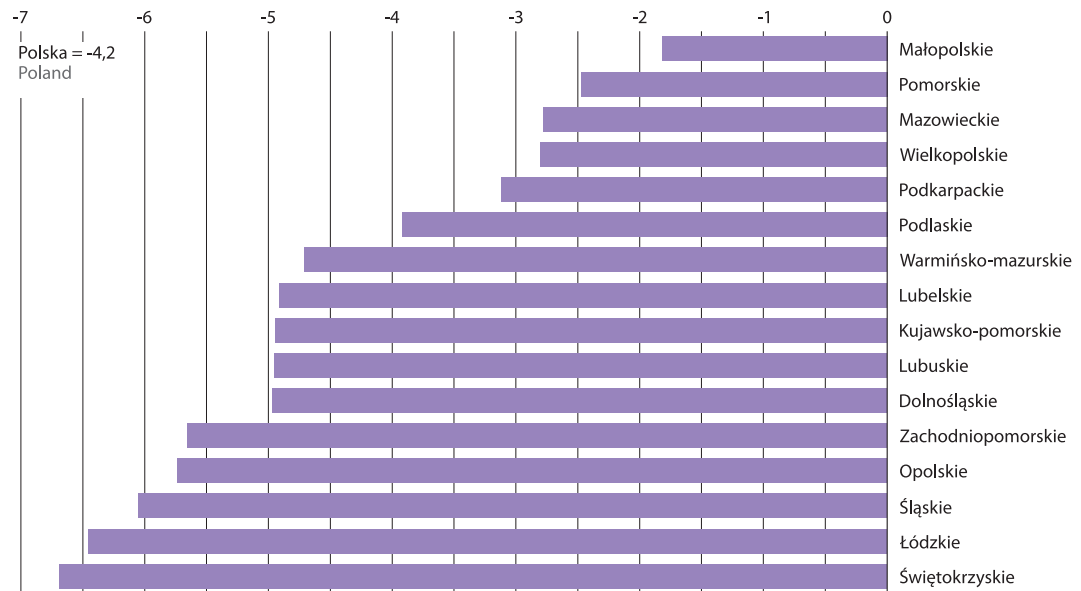

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2023 r.
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2023

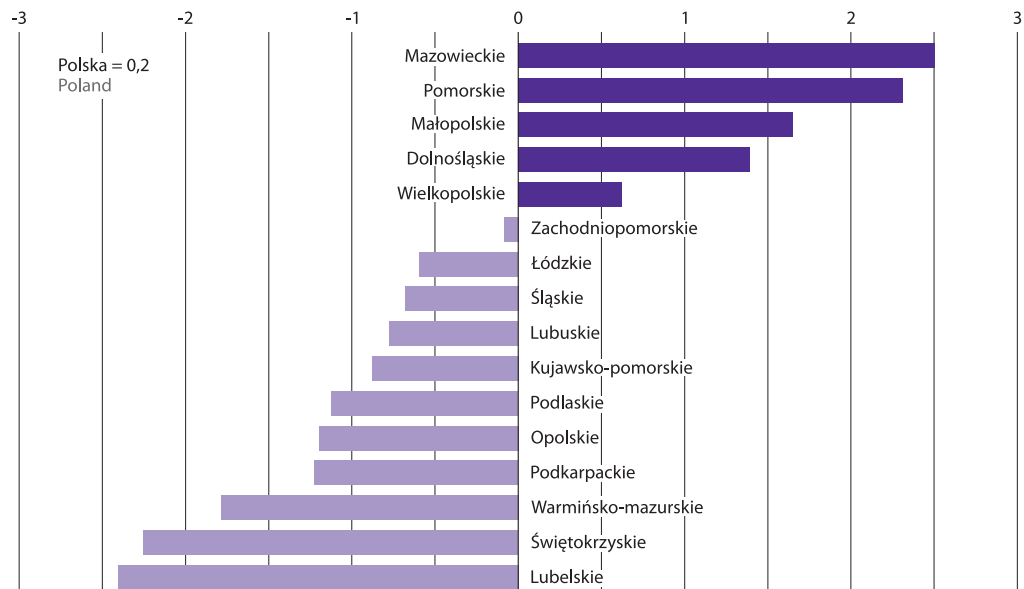
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2023

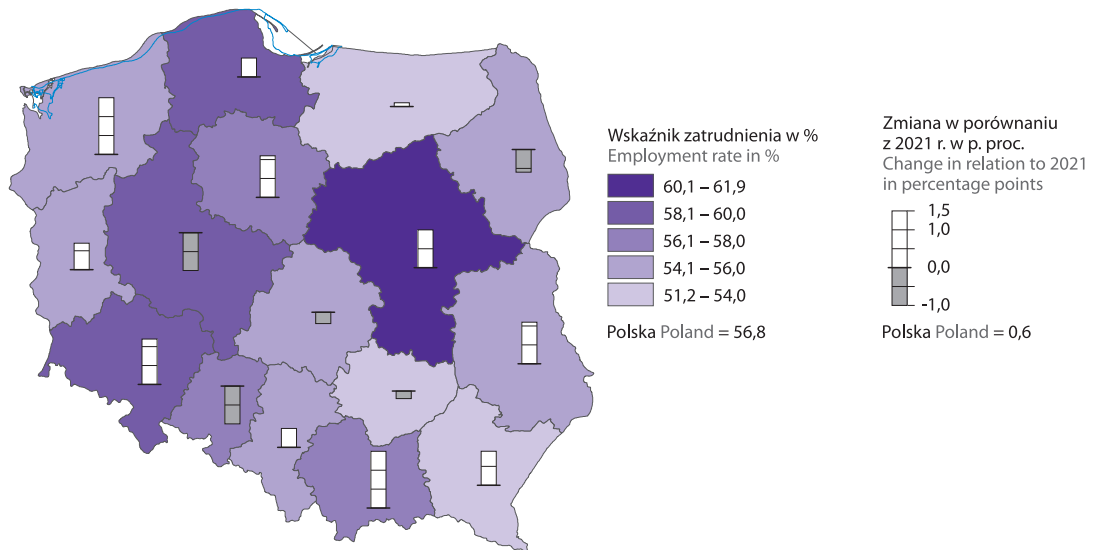
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2024

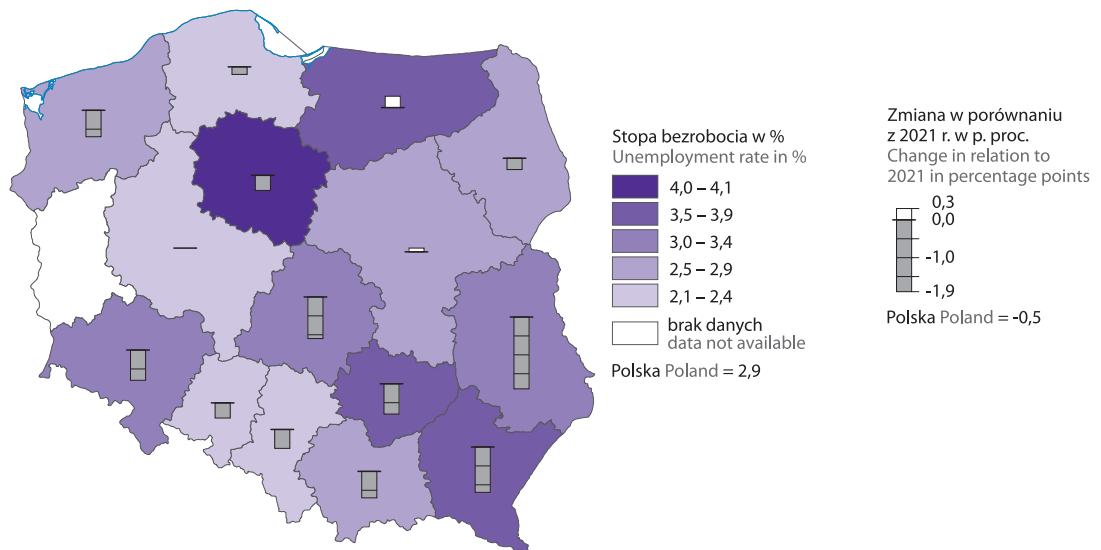
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024

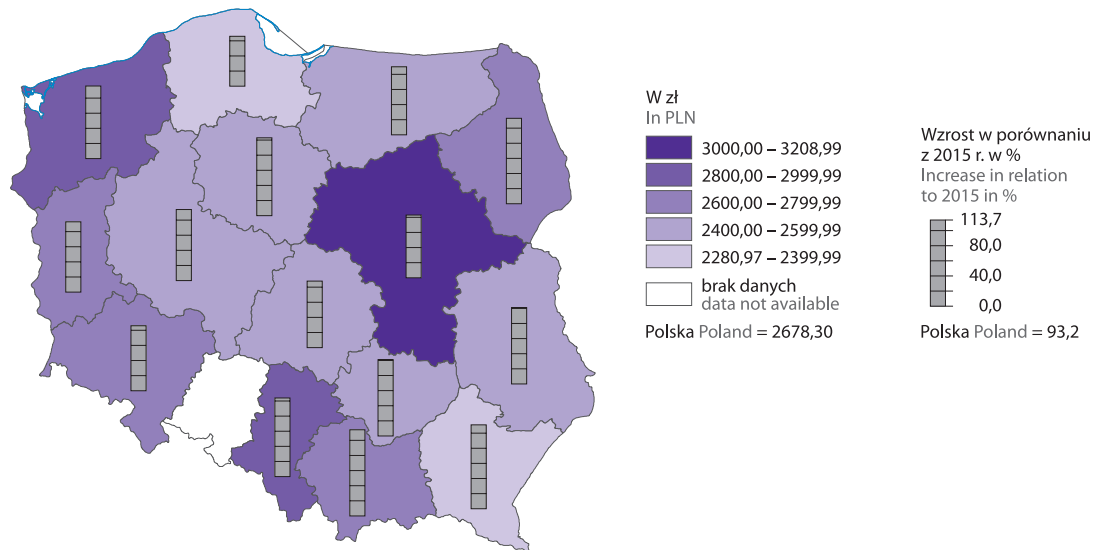
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)

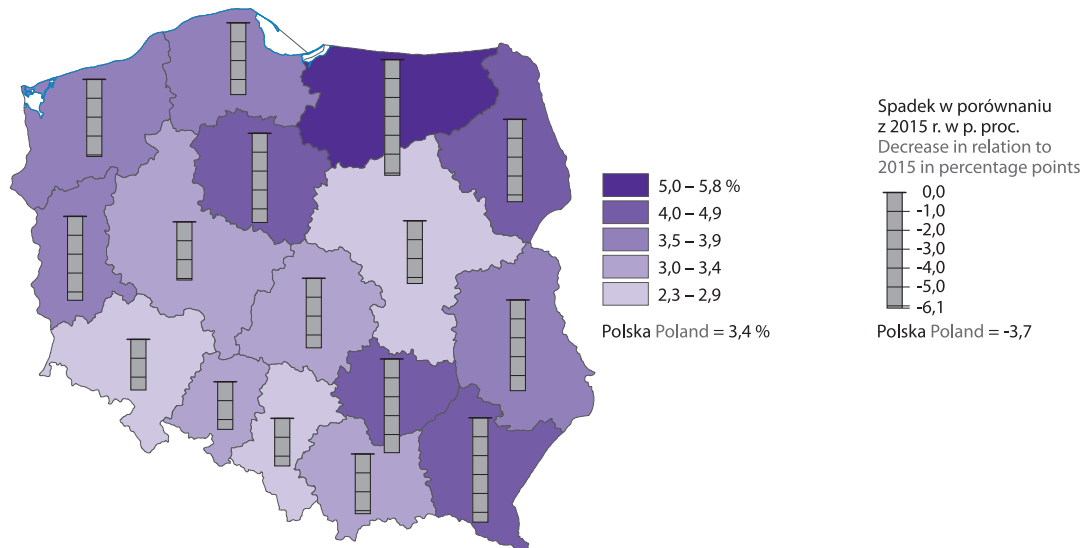
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2023

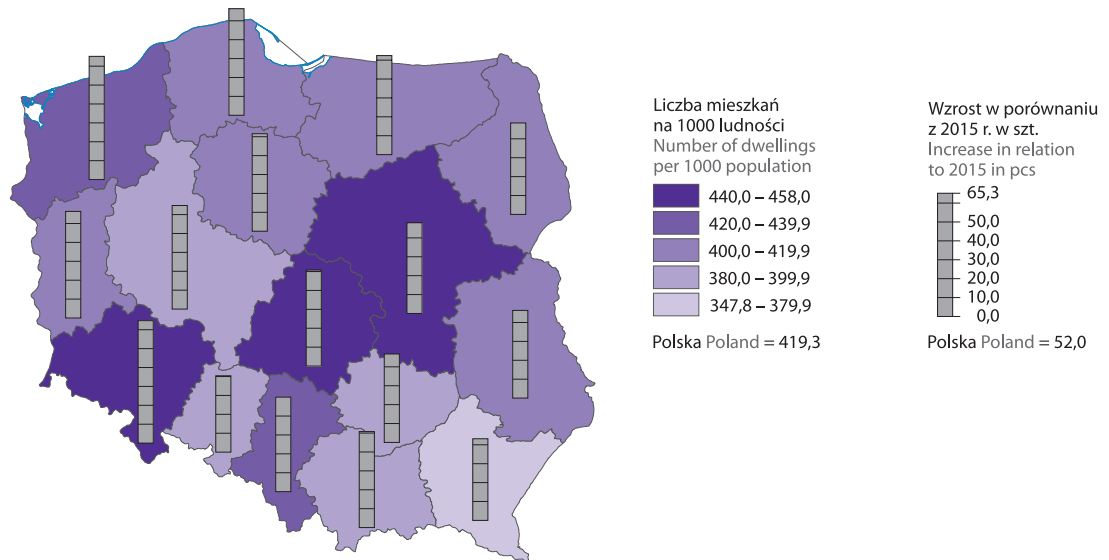

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2023

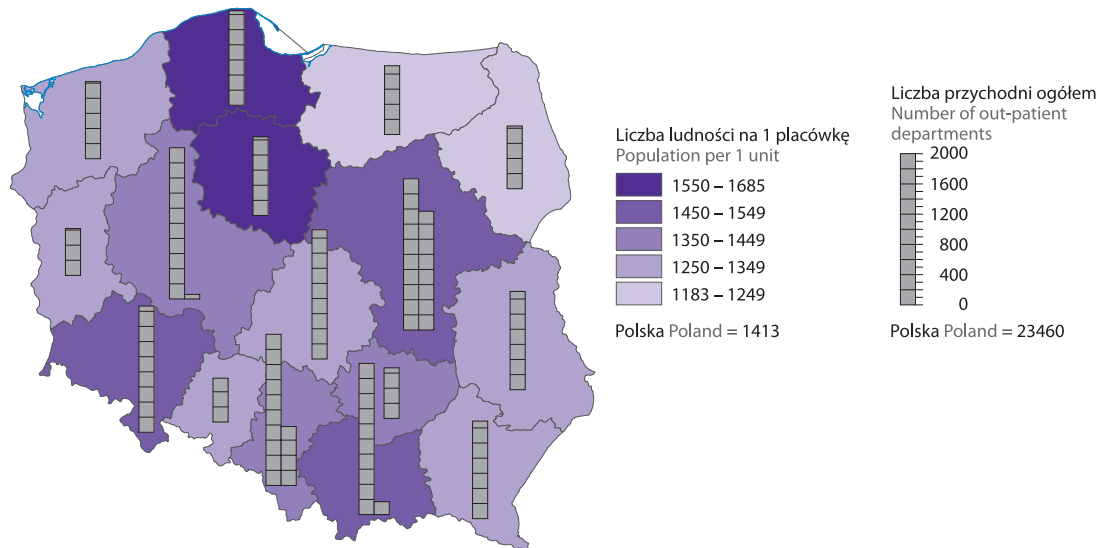
**Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2023
As of 31 December

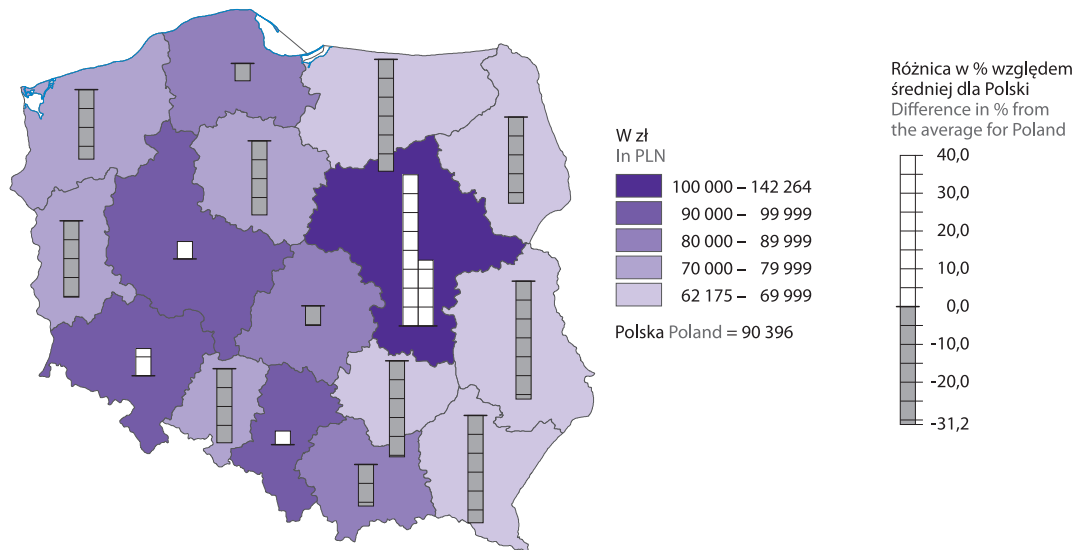

**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 7. Out-patient health care units in 2023
As of 31 December

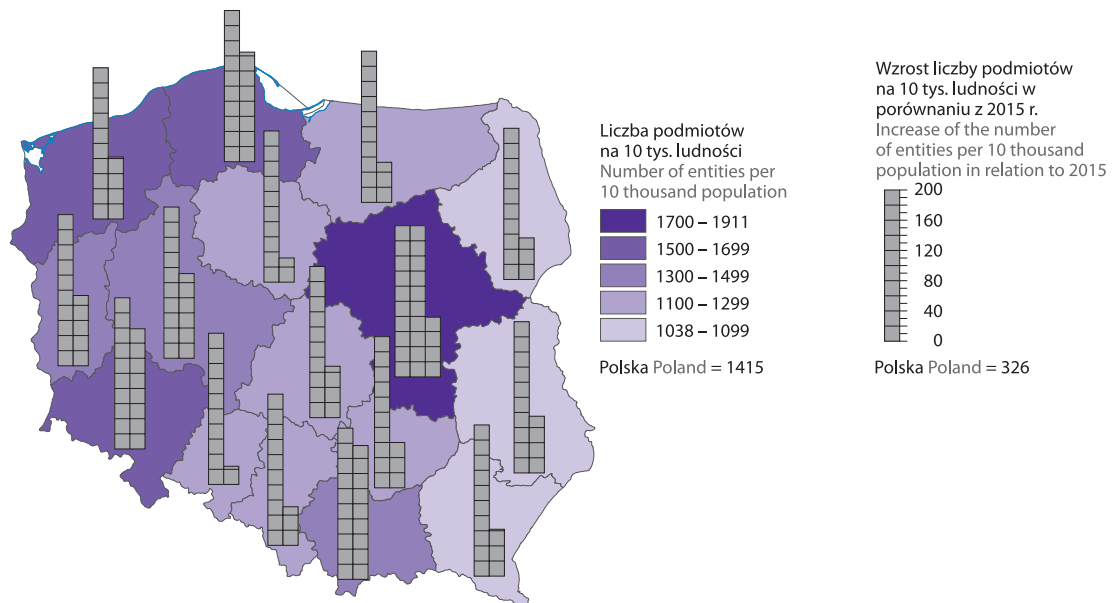

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2023 (current prices)

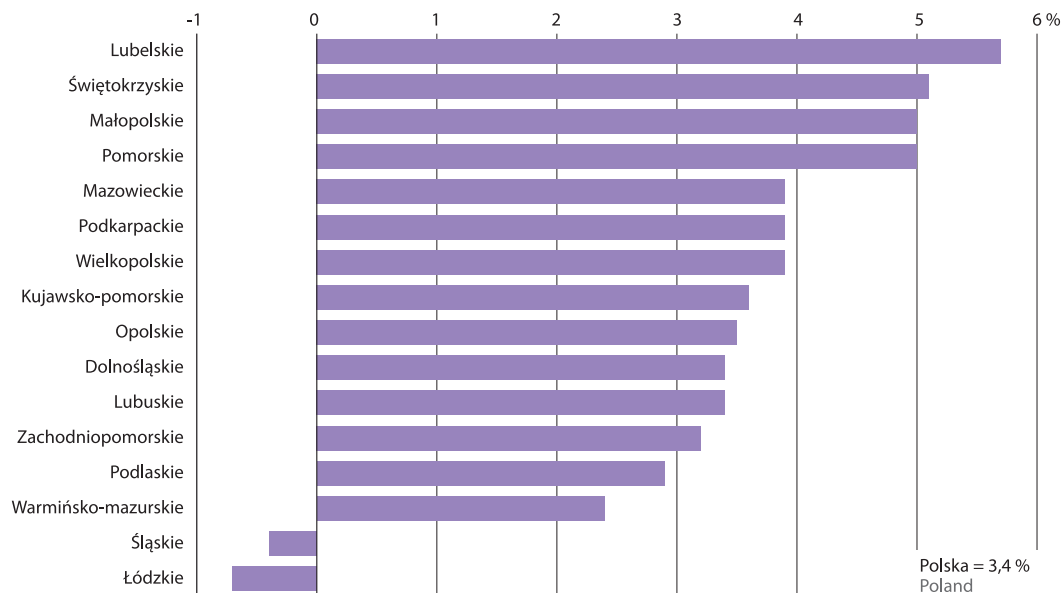

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

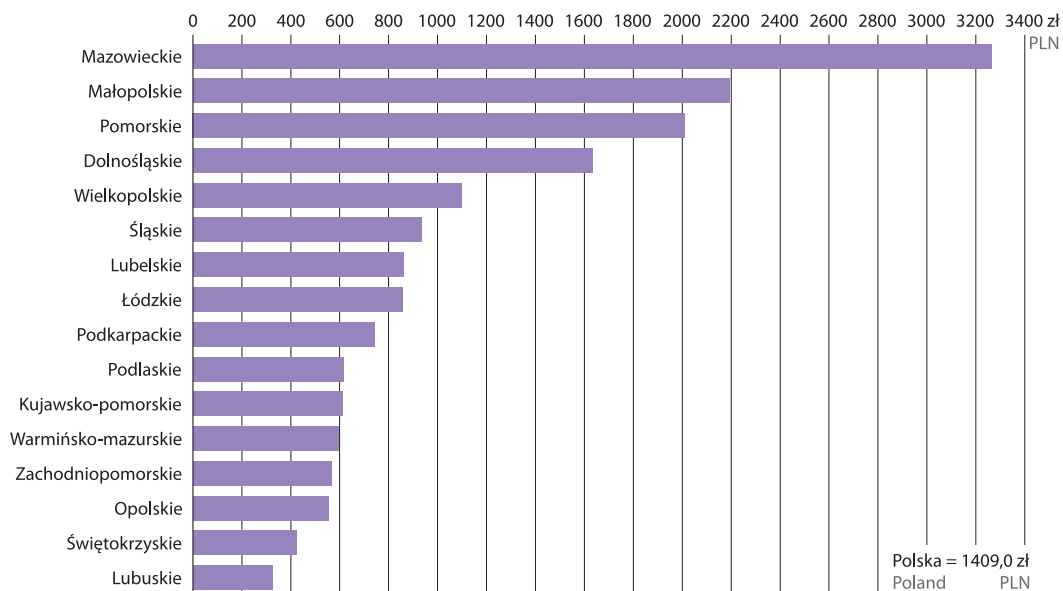
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024 As of 31 December

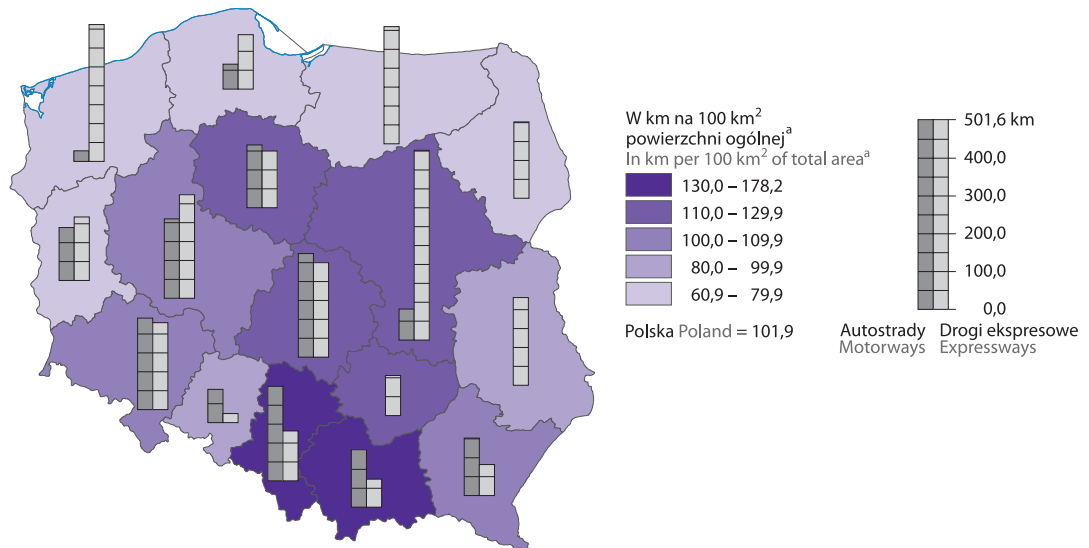
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2023 (current prices)

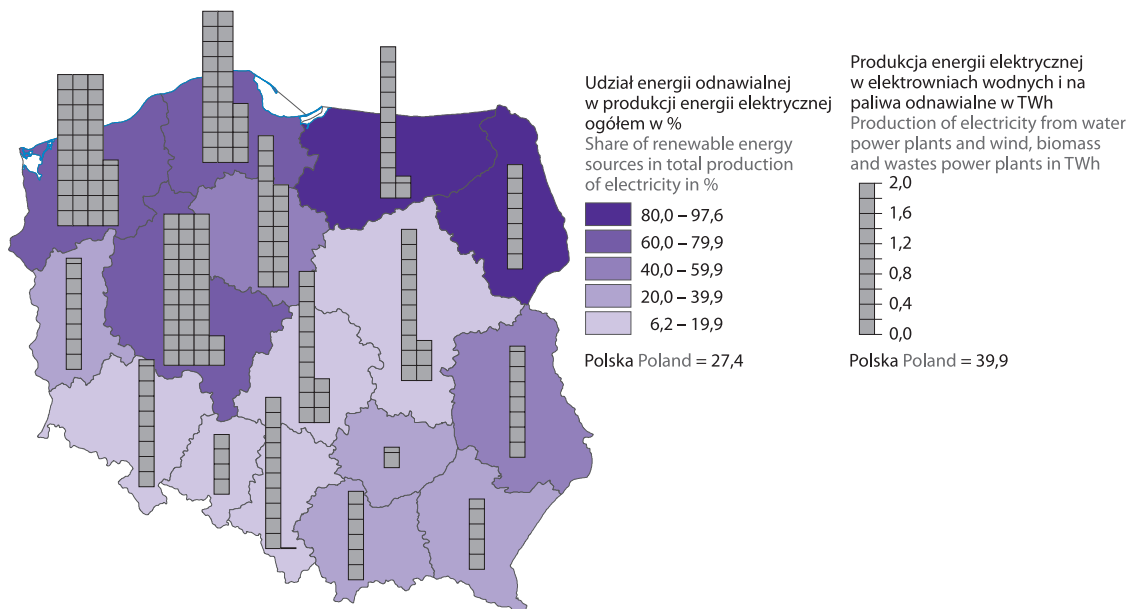

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2023 r.
 Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2023

^a We wskaźniku uwzględniona jest całkowita powierzchnia jednostek, wliczając obszar morskich wód wewnętrznych.
^a The indicator takes into account the total area of the territorial units, including the area of internal waters.

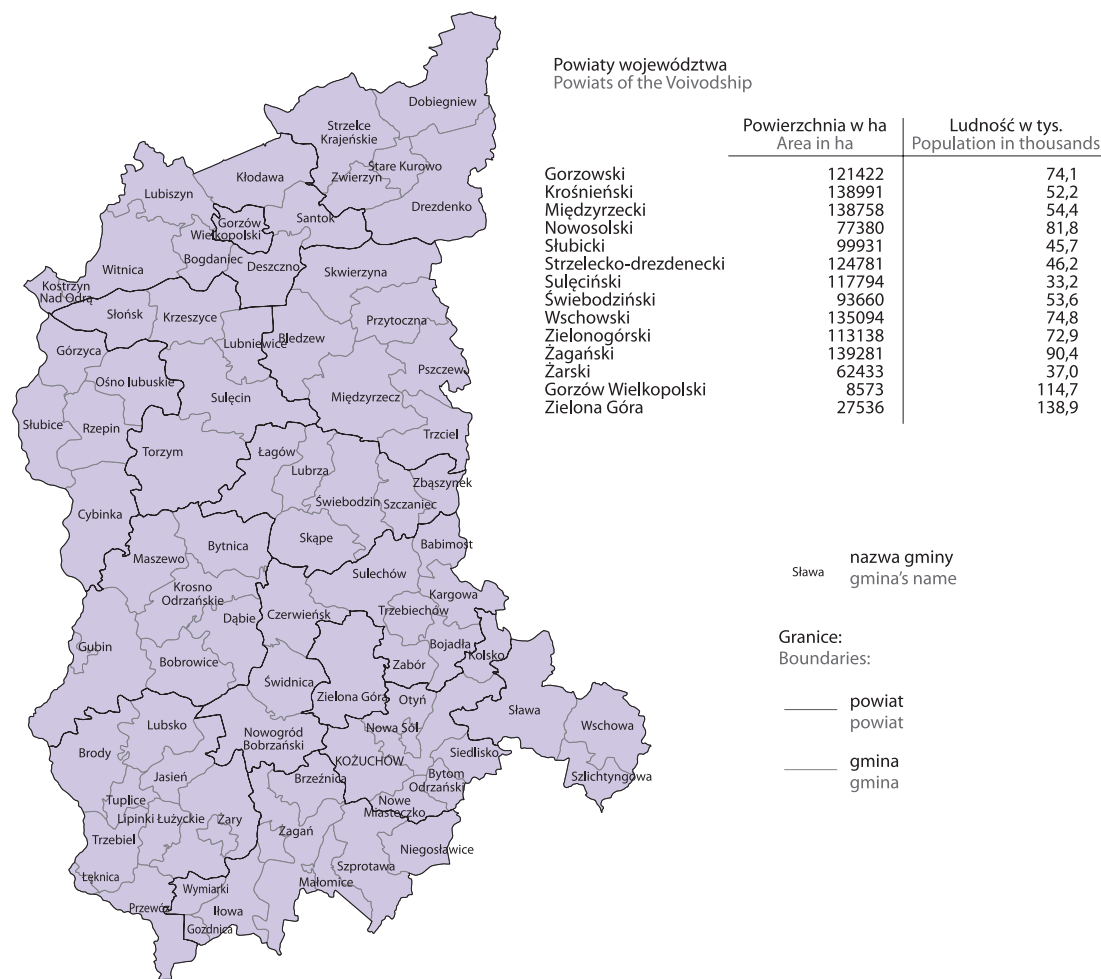
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2023

Rozdział 3
Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa
Area and territorial division of the Voivodship

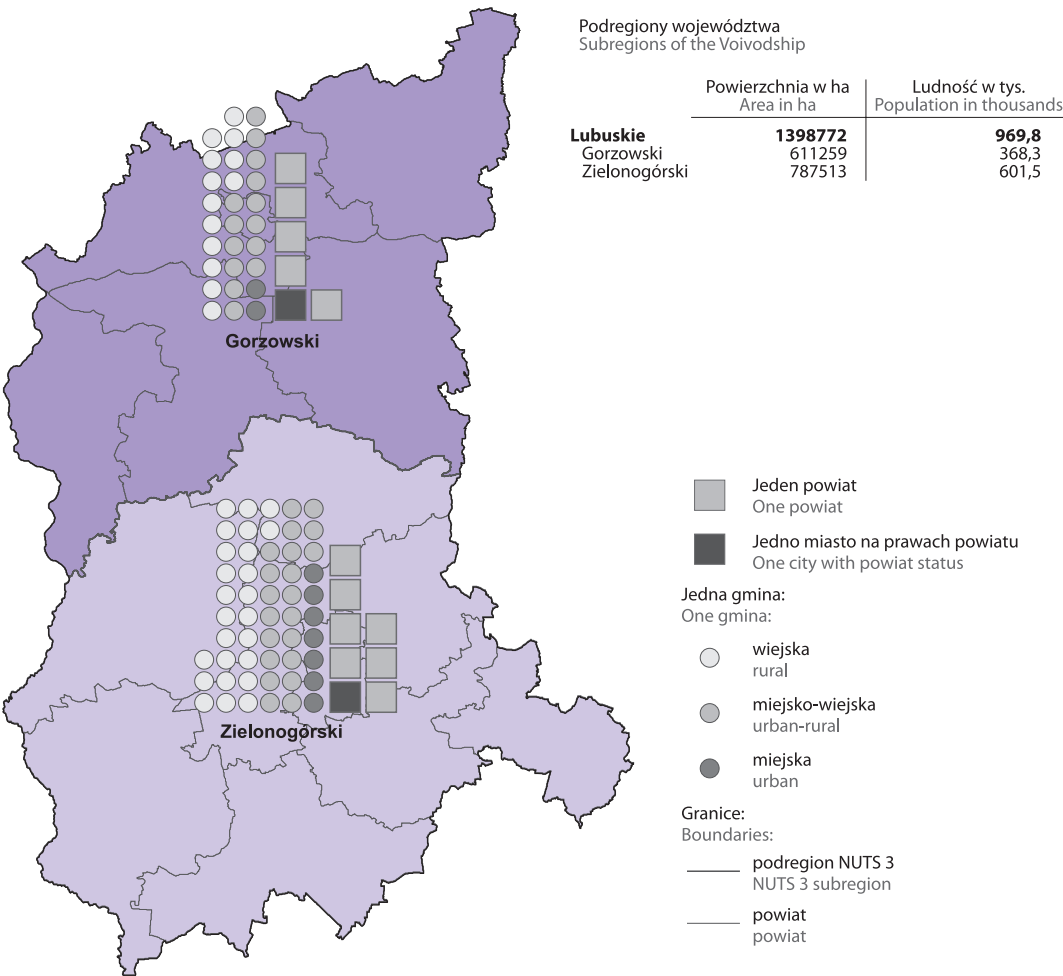
Mapa 12. Podział administracyjny województwa lubuskiego w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 12. Administrative division of Lubuskie Voivodship in 2024
As of 31 December

Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. województwo lubuskie zajmowało powierzchnię 13988 km², co stanowiło 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31.12.2024 r.) mieszkało ok. 969,8 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 69 osób (czternasta lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,0% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa lubuskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 13. Division of Lubuskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024
As of 31 December

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Powierzchnia geodezyjna województwa lubuskiego nie uległa znaczącym zmianom. W strukturze gruntów blisko połowę areału (48,8%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, a użytki rolne stanowiły 42,6% powierzchni ogólnej województwa.

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek powierzchni gruntów rolnych oraz gruntów leśnych wyłączonych z produkcji. Wyłączenia dotyczyły głównie powierzchni przeznaczonej na tereny osiedlowe i przemysłowe.

Zwiększyła się powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. Więcej gruntów zagospodarowano oraz zrekultywowano.

Województwo lubuskie zajmuje środkowozachodnią część Polski – od północy graniczy z województwem zachodniopomorskim, od wschodu z wielkopolskim, od południa z dolnośląskim, a granica zachodnia jest granicą państwową z Niemcami.

Ogólna powierzchnia geodezyjna województwa lubuskiego w dniu 1.01.2024 r. wyniosła 1398,8 tys. ha i stanowiła 4,5% powierzchni kraju. W porównaniu ze stanem w dniu 1.01.2015 r. powierzchnia województwa zmniejszyła się o 17 ha. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 14,3 tys. m² powierzchni.

W strukturze gruntów 48,8% areału stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 42,6% ogółu powierzchni województwa, grunty zabudowane i zurbanizowane 5,0%, grunty pod wodami 1,8%, a nieużytki 1,3%.

W okresie od 1.01.2015 r. do 1.01.2024 r. o 6,3 tys. ha wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 9,9%), nieużytków o 1,2 tys. ha (o 7,1%), użytków rolnych o 30,8 tys. ha (o 5,5%) oraz gruntów pod wodami o 0,2 tys. ha (o 0,8%).

Z uwagi na fakt wyłączenia od 2017 r. z pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione” gruntów zadrzewionych i zakrzewionych występujących na użytkach rolnych, zmniejszyła się powierzchnia tych gruntów (o 35,6 tys. ha, tj. o 4,9% w porównaniu z 2015 r.).

W latach 2015–2023 w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych, na cele nierolnicze wyłączono łącznie 1542 ha gruntów rolnych, natomiast na cele nieleśne – 176 ha gruntów leśnych. Wyłączone grunty rolne i leśne zostały przeznaczone m.in.: na tereny osiedlowe (46,7%), pod użytki kopalne (23,9%), na tereny przemysłowe (20,2%) oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne (2,1%).

W 2023 r. z produkcji rolniczej na cele nierolnicze wyłączono 83 ha gruntów rolnych (o 57,9% mniej niż w 2015 r., natomiast o 23,9% więcej niż w poprzednim roku). Z produkcji leśnej na cele nieleśne wyłączono 15 ha gruntów leśnych (o 44,4% mniej niż w 2015 r. i o 25,0% mniej niż w 2022 r.). Grunty wyłączone w 2023 r. z produkcji rolniczej i leśnej zostały przeznaczone m.in.: na tereny osiedlowe (27,6%), na tereny przemysłowe (26,5%), pod użytki kopalne (23,5%) oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne (1,0%).

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodesic area by the land use
 As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1398789	1398793	1398772	1398772	4,5
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	565086	567545 ^a	565176 ^a	595890 ^a	3,2
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	718783	713928	714654	683216	7,2
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	24899	24752	25048	25094	3,2
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	63966	66505 ^b	69050 ^b	70286 ^b	3,8
Nie użytki Wasteland	16975	16797	17673	18174	3,9

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.
 Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „Forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. b Including areas used for the construction of public roads or railways.
 Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

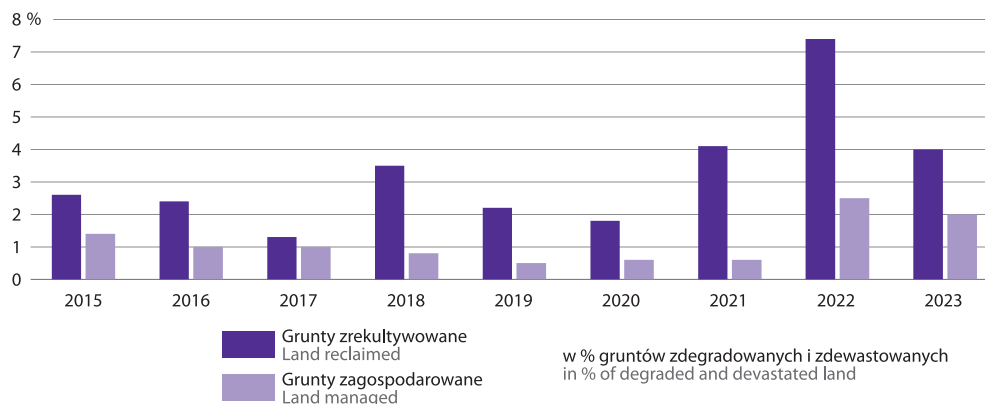
Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

W końcu 2023 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych oraz gruntów zdegradowanych wyniosła 1764 ha (wzrost o 6,2% w porównaniu z 2015 r. i o 36,0% w stosunku do 2022 r.). W 2023 r. grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji stanowiły 2,9% tych gruntów ogółem w kraju i 0,1% powierzchni ogólnej województwa.

W ciągu roku zrehabilitowano 70 ha, tj. 3,1% gruntów zrehabilitowanych w kraju (o 59,1% więcej w porównaniu z 2015 r., natomiast o 27,1% mniej niż w poprzednim roku), a zagospodarowano – 36 ha gruntów (3,1% wielkości ogólnopolskiej), tj. o 9,1% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem i o 50,0% więcej niż w 2015 r.

Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek zużycia wody ogółem w województwie lubuskim. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód powierzchniowych i podziemnych. Więcej wody w odniesieniu do 2015 r. zużyły gospodarstwa domowe w przeliczeniu na 1 osobę – członka gospodarstwa domowego.

W 2023 r. wytworzono więcej ścieków ogółem, zatem więcej ścieków odprowadzono do wód lub do ziemi. Odnotowano spadek ilości ścieków oczyszczanych ogółem w ilości ścieków wymagających oczyszczania. Główną metodą oczyszczania ścieków w województwie lubuskim była metoda z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się liczba oczyszczalni ścieków ogółem, przy wzroście ich przepustowości.

W latach 2015-2023 odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków systematycznie wzrastał.

W 2023 r. w województwie lubuskim zużyto 76,9 hm³ wody, tj. 1,0% wielkości krajowej. Było to mniej w porównaniu z 2015 r. (o 8,6%), natomiast więcej w odniesieniu do roku poprzedniego (o 1,3%). Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej – 54,6% (42,0 hm³). Zużycie wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych wyniosło 29,5% ogółu (22,7 hm³).

Woda jest niezbędnym czynnikiem produkcji przemysłowej. Zakłady gospodarujące wodą w przemyśle zużyły 12,2 hm³ (15,9% ogólnego zużycia wody w województwie), w tym 79,9% wody przeznaczono na cele produkcyjne. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód powierzchniowych i podziemnych (odpowiednio 5,7 i 5,2 hm³).

W 2023 r. najwięcej wody według PKD 2007 zużyto w przetwórstwie przemysłowym – 8,1 hm³ (62,1% zużycia ogółem), w tym 59,0% zużyły zakłady zajmujące się produkcją papieru i wyrobów z papieru. Na działalność związaną z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę przypadało – 1,7 hm³ wody (12,6% zużycia na potrzeby przemysłu).

Struktura zużycia wody w ostatnich latach ulegała zmianie. W 2023 r. zużycie wody na potrzeby przemysłu stanowiło 15,9% ogółu zużycia (14,3% w roku poprzednim) i było o 2,5 p. proc. wyższe niż w 2015 r. W skali roku zmniejszył się udział eksploatacji sieci wodociągowej o 0,8 p. proc. W odniesieniu do 2015 r. zużycie wody z sieci wodociągowej zwiększyło się o 9,1 p. proc.

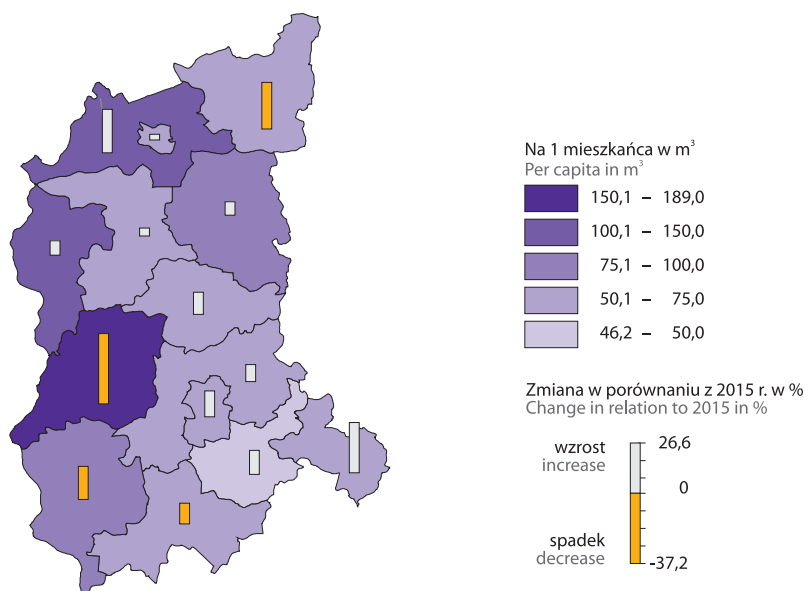
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 3. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total^a	84,1	76,2	75,9	76,9	1,0
w tym: of which:					
Przemysł Industry	11,3	11,0	10,8	12,2	0,2
Rybacktwo Fishing	34,6	23,9 ^b	23,0 ^b	22,7 ^b	2,7
Gospodarstwa domowe Households	30,1	32,1	32,0	31,6	2,4

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W 2023 r. gospodarstwa domowe zużyły 31,6 hm³ wody (2,4% zużycia krajowego), tj. o 4,9% więcej w porównaniu z 2015 r., natomiast o 1,3% mniej w odniesieniu do poprzedniego roku. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych wyniosło 32,3 m³ (w 2015 r. – 29,5 m³), przy czym w miastach wskaźnik ten osiągnął wielkość 34,1 m³ (więcej o 8,9% w stosunku do 2015 r.), a na wsi 29,1 m³, tj. więcej niż w 2015 r. o 11,1%. Przeciętny mieszkaniec gospodarstwa domowego w kraju zużył w 2023 r. 34,4 m³, tj. o 6,5% więcej niż przeciętny lubuszanin. Większe przeciętne zużycie wody z wodociągów dotyczyło także Polaków mieszkających w miastach (więcej o 5,3%) i na wsi (więcej o 10,7%).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.
Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023

Woda zużyta przez zakłady produkcyjne oraz na potrzeby ludności wraca do środowiska w postaci ścieków, które są głównym czynnikiem zanieczyszczenia i degradacji zasobów wodnych.

W 2023 r. w województwie lubuskim wytworzono 44,3 hm³ ścieków (tj. o 13,3% więcej niż w 2015 r.), z tego 35,9 hm³ stanowiły ścieki komunalne, a 8,4 hm³ ścieki przemysłowe.

Do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 41,6 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych łącznie (o 16,4% więcej niż w 2015 r.), tj. 0,6% ogółu ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi w Polsce. Na ścieki przemysłowe przypadało 13,6% (5,6 hm³), a pozostałe 86,4% – 35,9 hm³ – na ścieki komunalne. W 2023 r. z ogółu ścieków – 99,6% wymagało oczyszczania, a w 2015 r. – 98,1%.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

W 2023 r. spośród 5,5 hm³ ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania, oczyszczono 99,4% ścieków. Najwięcej ścieków było oczyszczanych biologicznie – 81,0% i mechanicznie – 11,5%, natomiast chemicznie oczyszczono 7,5% ogółu ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania. Na przestrzeni ostatnich lat struktura oczyszczania ścieków przemysłowych uległa zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych biologicznie (o 11,0 p. proc.) oraz mechanicznie (o 0,6 p. proc.), natomiast zmniejszył oczyszczanych metodą chemiczną (o 11,6 p. proc.).

W 2023 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 35,9 hm³ ścieków komunalnych wymagających oczyszczania, z tego oczyszczono 99,9% ścieków. Ścieki oczyszczano stosując metodę z podwyższonym usuwaniem biogenów – 77,9% i biologicznie – 22,1% ścieków komunalnych wymagających oczyszczania. Na przestrzeni ostatnich lat struktura oczyszczania ścieków komunalnych uległa niewielkiej zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 4,9 p. proc.), kosztem ścieków oczyszczanych biologicznie.

Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	131	124	125	123
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	30942	32600	32667	35915
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	4772	5458	5893	5494
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	74,1	77,5	78,9	79,4

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

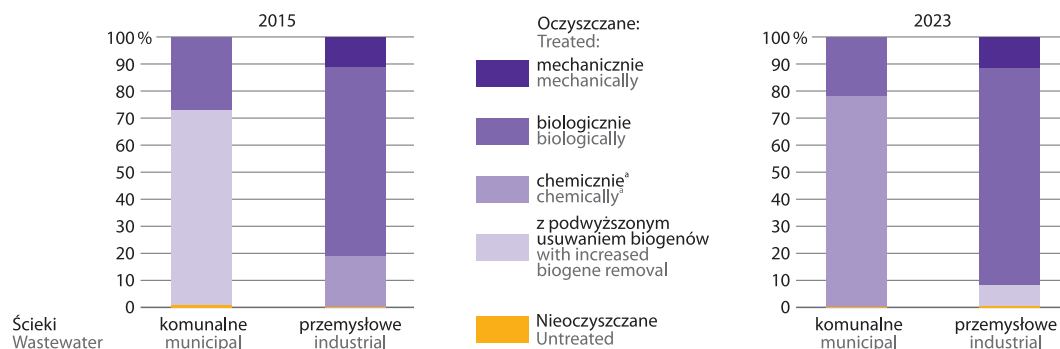
Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W województwie lubuskim w 2023 r. działały 123 oczyszczalnie ścieków przemysłowych i komunalnych (o 8 mniej niż w 2015 r.), o większej w skali roku (o 0,2%) przepustowości wynoszącej 286,2 tys. m³/dobę.

Wśród nich znajdowało się 100 oczyszczalni ścieków komunalnych: 75 typu biologicznego i 25 z podwyższonym usuwaniem biogenów. W latach 2015-2023 liczba oczyszczalni komunalnych zmniejszyła się o 5, a oczyszczalni przemysłowych o 3. W 2023 r. w stosunku do 2015 r. ubyło 5 biologicznych oczyszczalni ścieków komunalnych.

W omawianym roku ścieki przemysłowe województwa lubuskiego oczyszczane były przez 23 oczyszczalnie ścieków: 16 typu biologicznego, 5 typu mechanicznego i 2 chemiczne.

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

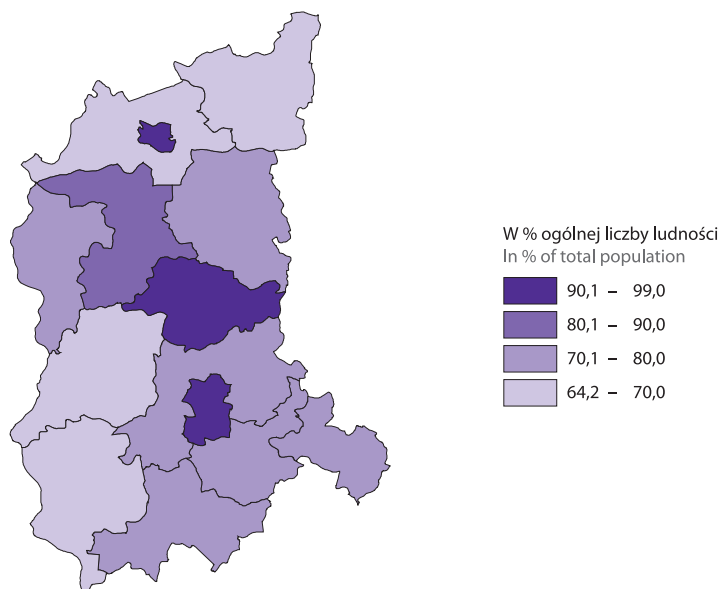

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
 a Data include only industrial wastewater.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Według danych szacunkowych w województwie lubuskim 79,4% ogółu ludności korzystało w 2023 r. z oczyszczalni ścieków (96,8% w miastach i 48,3% na wsi). Wskaźnik ten w ciągu ostatnich lat (od 2015 r.) systematycznie wzrastał, dla porównania: w 2015 r. wyniósł 74,1%, a w 2022 r. 78,9%.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2023

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w miastach na prawach powiatu – Gorzowie Wlkp. (99,0%) i Zielonej Górze (96,4%) oraz w powiecie świebodzińskim (92,7%). Najmniejszy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków wystąpił w powiatach: strzelecko-drezdeneckim (64,2%) oraz krośnieńskim i żarskim (po 65,4%).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W porównaniu z 2015 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza województwa lubuskiego nie zmieniła się znacząco. W okresie 2015-2023 zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a gazowych wzrosła. Emisja pyłów pochodziła głównie ze spalania paliw. Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla. W tym samym czasie zwiększył się wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

O skali i strukturze zanieczyszczeń powietrza decyduje przede wszystkim sektor energetyczno-przemysłowy. Dla zbiorowości tego sektora przyjęto określenie zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. W końcu 2023 r. w województwie lubuskim odnotowano 65 takich zakładów (ich liczba zmniejszyła się o 2 zakłady w odniesieniu do 2015 r.). Wśród nich 41,5% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 7,7% gazowych.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie lubuskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. wyniosła 2026,6 tys. ton, tj. o 1,3% więcej niż w 2015 r.

Od 2015 r. znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych wzrosła (pyłowe - spadek o 0,5 tys. ton, tj. o 57,9%, gazowe - wzrost o 26,1 tys. ton, tj. o 1,3%). W Polsce w omawianym okresie nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o 63,9% i gazowych o 18,3%.

W 2023 r. wyemitowano 0,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 2,3% ogólnopolskiej emisji pyłów. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 26,6 kg wyemitowanych pyłów, a kraju średnio 50,9 kg.

W skali roku w województwie lubuskim nastąpił spadek emisji pyłów o 26,2%. Pochodziły one głównie ze spalania paliw (56,7% ogólnej emisji pyłów).

Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla (CO₂), stanowiąc łącznie 99,7% ogólnej emisji gazów (99,1% w 2015 r.). Ponadto w skład zanieczyszczeń wchodziły także m.in.: tlenki azotu, tlenek węgla oraz dwutlenek siarki.

W 2023 r. emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wyniosła 5,2 tys. ton (371,7 kg na 1 km²), tj. 0,6% wielkości krajowej. W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek emisji gazów (bez CO₂) o 72,4%.

W strukturze gazowych zanieczyszczeń powietrza (bez dwutlenku węgla) największy udział miały tlenki azotu (34,8%), udział tlenku węgla wyniósł 27,2%, a dwutlenek siarki stanowił 21,0%.

Wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych i zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zwiększył się z 99,1% w 2015 r. do 99,4% w 2023 r. W tym samym czasie wzrósł także wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) z 32,3% do 70,2%.

Spośród zneutralizowanych zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) tlenek węgla stanowił 89,5%, tlenki azotu – 3,9%, a pozostałe gazy (głównie amoniak, dwusiarczek węgla, siarkowodór i związki chloroorganiczne) – 19,9% zanieczyszczeń wytworzonych.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	2000,1	2062,4	2053,2	2026,2	1,2
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	2,6	1,5	1,6	1,1	0,8
Tlenki azotu Nitrogen oxides	6,1	2,7	2,4	1,8	1,2
Tlenek węgla Carbon monoxide	8,8	1,8	1,8	1,4	0,7
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	1981,3	2055,2	2046,3	2021,0	1,2
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	0,9	0,6	0,5	0,4	2,3
w tym ze spalania paliw of which fuel combustion	0,7	0,4	0,3	0,2	2,7

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W odniesieniu do stanu z 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zmniejszyła się. Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty”, którego powierzchnia zwiększyła się o 25 ha oraz „Drawieński Park Narodowy”. Wzrosła również powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko 10-krotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, a zmniejszyła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych. Wzrosła ilość nowych pomników przyrody, wśród których dominowały pojedyncze drzewa. Wśród zwierząt chronionych dominował bóbr europejski oraz wilk, którego populacja zwiększyła się ponad 6-krotnie. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie nadal zajmowało 1. lokatę w Polsce.

Podstawowym celem ochrony przyrody jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, a także zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego. Ochrona przyrody zapewnia ciągłość istnienia gatunków i ekosystemów, kształtuje właściwą postawę wobec jej zasobów, jak również pozwala na przywrócenie ich do właściwego stanu.

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniącą funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszary utworzone w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody (bez obszarów sieci „Natura 2000”) w końcu 2023 r. wyniosła 524,2 tys. ha, co stanowiło 37,5% powierzchni ogólnej województwa i 5,2% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do stanu z 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zmniejszyła się o 18,6 tys. ha, tj. o 3,4%. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 5376 m² powierzchni prawnie chronionej.

W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominują obszary chronionego krajobrazu (79,8% arealu chronionego oraz 29,9% powierzchni ogólnej) oraz parki krajobrazowe (14,8% powierzchni chronionej i 5,5% powierzchni województwa). Większość powierzchni obszarów chronionych w województwie koncentruje się w powiatach podregionu gorzowskiego tj. w północnej części województwa lubuskiego.

Najwyższą formę ochrony przyrody stanowią parki narodowe, których powierzchnia w odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się o 24,9 ha i w 2023 r. wyniosła 13,7 tys. ha.

Na terenie województwa lubuskiego znajdują się 2 parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty” oraz „Drawieński Park Narodowy”, który prawie w połowie swojej powierzchni leży w województwie lubuskim (pozostała część należy do województw zachodniopomorskiego i wielkopolskiego). Ochroną ścisłą objęta jest niemal 7-procentowa część powierzchni parków narodowych. Na terenach tych zakazana jest jakakolwiek ingerencja człowieka w przyrodę.

W porównaniu z 2015 r. wzrosła powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko 10-krotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (o 50,7%), rezerwatów przyrody (o 6,9%) i parków krajobrazowych (o 0,4%). Zmniejszyła się powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu (o 4,6%) oraz użytków ekologicznych (o 4,4%).

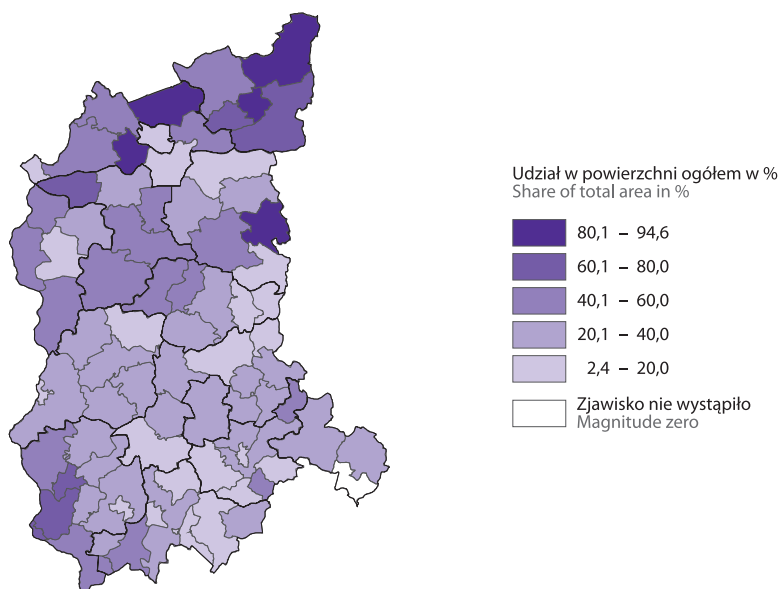
W końcu 2023 r. ochroną rezerwatową objętych było 69 obiektów o łącznej powierzchni 4,2 tys. ha. Rezerваты województwa lubuskiego charakteryzuje duża różnorodność biologiczna. Najliczniejsze w województwie były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (34 obiekty) o łącznej powierzchni 1,9 tys. ha oraz torfowiskowe (18 obiektów) o powierzchni 0,8 tys. ha. Występowało także 7 rezerwatów faunistycznych, 6 wodnych, 2 florystyczne i 2 stepowe.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Powierzchnia parków krajobrazowych (łącznie z powierzchnią rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2023 r. w województwie lubuskim wyniosła 77,4 tys. ha, tj. 5,5% powierzchni ogólnej województwa. Największym pod względem powierzchni był park krajobrazowy „Łuk Mużakowa” (18,7 tys. ha).

Pozostałe osobliwości przyrodnicze chronione były w innych formach. Na terenie województwa zarejestrowano 1416 pomników przyrody, wśród których dominowały obiekty chroniące przyrodę żywą (pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje i krzewy) – stanowiąc 94,7% ogółu pomników. Od 2015 r. zwiększyła się (o 79) liczba pomników, a w odniesieniu do poprzedniego roku – o 10 obiektów.

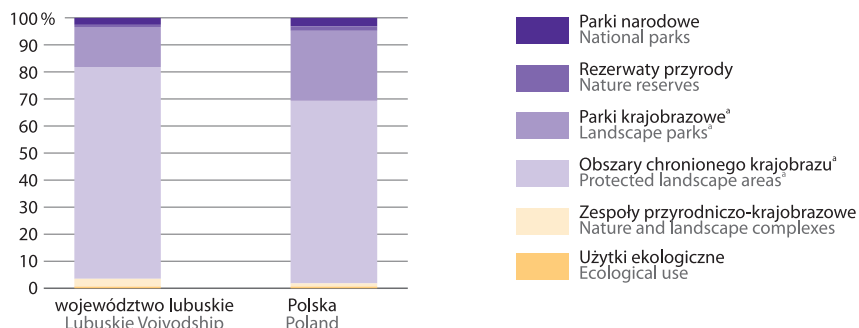
Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2023
As of 31 December

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2023
As of 31 December

^a Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.
a Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within their areas.

Ponadto na terenie województwa odnotowano indywidualne formy ochrony przyrody: 410 użytków ekologicznych, 15 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 2 stanowiska dokumentacyjne (istniejące od 2006 r. stanowisko dokumentacyjne o nazwie „Żebra” będące skupiskiem skałek piaskowych położonych w gminie Sulęcín oraz powstałe w 2015 r. stanowisko dokumentacyjne „Wydma nad Dużym Stawem” ulokowane w gminie Brody).

Obszary „Natura 2000” są formą ochrony przyrody, która uzupełnia dotychczasowy system obszarów i obiektów chronionych w celu zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt lub siedlisk przyrodniczych w Europie. W ramach „Natura 2000” na obszarze województwa lubuskiego w 2023 r., położonych w całości lub częściowo, znajdowało się 12 obszarów specjalnej ochrony ptaków – OSO (o łącznej powierzchni 294,1 tys. ha) i 67 specjalnych obszarów ochrony siedlisk – SOO (209,1 tys. ha).

W Polsce występują trzy duże drapieżniki: niedźwiedź brunatny, ryś i wilk. Wszystkie są gatunkami chronionymi przez polskie prawo (niedźwiedź od 1952 r., ryś od 1995 r., wilk od 1998 r.). W 2023 r. w stanie dzikim żyło 390 niedźwiedzi, 630 rysiów, zaś jedna z największych w Europie populacji wilka liczyła 5046 osobników. W lubuskich lasach odnotowano 545 wilków, co stanowiło 10,8% populacji krajowej. W latach 2015-2023 liczebność tego gatunku zwiększyła się w województwie lubuskim ponad 6-krotnie.

W lasach województwa lubuskiego zaobserwowano występowanie żubra; w 2015 r. 2 osobników, w 2018 r. – 10, jednak w 2023 r. populacja zmniejszyła się do 3 sztuk. W Polsce w 2023 r. populacja tego największego europejskiego roślinożercy liczyła 2820 osobników, tj. o 81,6% więcej w porównaniu z 2015 r.

Gatunkiem chronionym licznie występującym w województwie lubuskim jest bóbr europejski. Populacja tego gatunku stanowiła 5,5% populacji krajowej i wyniosła 8,4 tys. szt., ulegając od 2015 r. lekkim wahaniom liczebności.

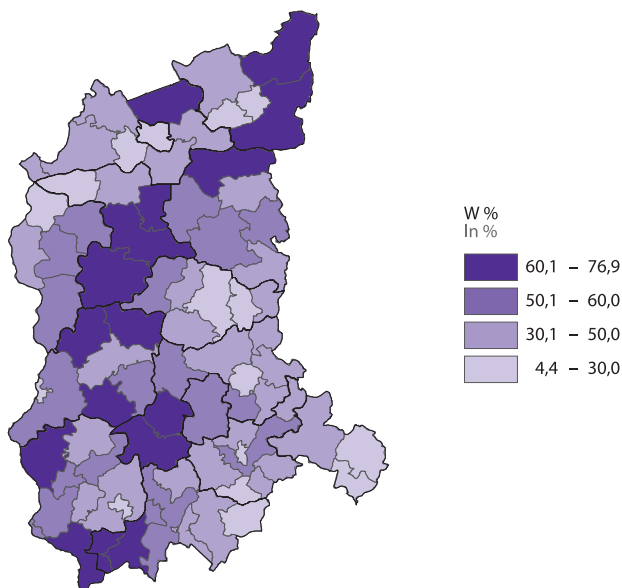
W 2023 r. powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej wyniosła 2605,1 ha, zajmując 0,2% powierzchni województwa i stanowiła 4,1% krajowych terenów zielonych. Większość terenów zieleni znajdowało się w miastach (1925,3 ha), pokrywając 2,2% ich powierzchni. Na 1 mieszkańca przypadało 26,7 m² terenów zieleni, w tym w miastach – 30,8 m².

Grunty leśne w 2023 r. zajmowały w województwie lubuskim obszar 711,8 tys. ha, tj. 50,9% powierzchni ogólnej województwa i 7,5% powierzchni gruntów leśnych kraju. Lasy lubuskie, stanowiąc w końcu 2023 r. 97,1% obszaru gruntów leśnych, zajmowały powierzchnię 691,5 tys. ha. Pozostałe grunty leśne (2,9%) związane były z gospodarką leśną. Lasy publiczne stanowiły 98,1% powierzchni lasów, a wśród nich przeważały lasy Skarbu Państwa – zarządzane i użytkowane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe” (98,7%). Nieznacznie zwiększył się udział lasów prywatnych i wyniósł 1,9% (wobec 1,8% w 2015 r.).

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Lesistość, wyrażająca procentowy stosunek powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa, w 2023 r. wzrosła o 0,2 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. osiągając wartość 49,4%. W 2015 r. wskaźnik lesistości dla województwa lubuskiego wynosił 49,2%. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie zajmuje 1. lokatę w Polsce.

Mapa 17. Lesistość w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 17. Forest cover in 2023
 As of 31 December

Niekorzystną cechą polskich lasów z punktu widzenia różnorodności biologicznej jest małe zróżnicowanie składu gatunkowego drzewostanów. W województwie lubuskim, w lasach będących w zarządzie Lasów Państwowych, podobnie jak w kraju, przeważały drzewostany iglaste (82,8%). W odniesieniu do poprzedniego roku o 0,2 p. proc. zmniejszył się udział gatunków liściastych (17,2% w 2023 r.), wśród których przeważał dąb (38,8% powierzchni lasów liściastych), brzoza (21,4%), olsza (13,5%) i buk (13,1%).

Panowanie drzewostanów iglastych w lasach jest przyczyną przewagi siedlisk borowych, dlatego bory i bory mieszane porastały 68,2% powierzchni lasów w województwie lubuskim.

W strukturze wieku lasów dominowały drzewostany w wieku od 41 do 60 lat, które zajmowały 23,2% powierzchni zalesionej będącej w zarządzie Lasów Państwowych.

W ramach gospodarki leśnej prowadzone są prace hodowlane i pielęgnacyjne mające na celu utrzymanie jakości oraz zdrowotności drzewostanu i gleby, a także kształtowanie lasu w sposób zapewniający uzyskanie najlepszych wyników produkcyjnych (wytworzenie największych ilości masy drzewnej, możliwie najlepszej jakości).

Ważną rolę w hodowli lasu spełniają odnowienia i zalesienia zmierzające do powstania młodego drzewostanu lub przebudowy istniejącego, poprzez zmianę składu gatunkowego. W 2023 r. odnowiono i zalesiono 6,5 tys. ha gruntów, tj. odpowiednio o 10,3% i o 30,4% więcej niż w roku poprzednim i w odniesieniu do 2015 r.

Prawie 285,2 tys. ha, tj. 42,6% powierzchni lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych, zostało uznanych za lasy ochronne. Obszary te podlegają ochronie ze względu na spełniane funkcje. Lasy, które miały szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa państwa zajmowały powierzchnię 39,7%, te które chroniły zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulowały stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów – stanowiły 32,8% powierzchni lasów ochronnych, a położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców – 19,0%.

Dużym zagrożeniem dla drzewostanów są pożary lasów. W 2023 r. odnotowano 297 pożarów, tj. 6,1% liczby krajowej (spadek o 54,0% w porównaniu z 2015 r.), podczas których spaleni uległo 51 ha lasów (prawie 2-krotnie mniej niż w 2015 r.). Główną przyczyną pożarów były zdarzenia nieustalone, podpalenia i nieostrożność dorosłych.

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2023 r. wytworzono więcej odpadów przemysłowych niż w 2015 r. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) były przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Nadal duża część odpadów pochodzących z działalności gospodarczej była składowana i zwiększyła się w porównaniu ze stanem z końca 2015 r.

Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2023 r. wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o 19,5%, stanowiąc 3,0% odpadów zebranych w Polsce. Składowanie na wysypiskach było podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. Zwiększyła się ilość odpadów zebranych selektywnie. W ciągu 2023 r. zlikwidowano 118 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji 3,1 tys. ton odpadów komunalnych. W województwie lubuskim w końcu 2023 r. było o 8 mniej „dzikich” wysypisk niż w 2015 r.

Istotny wpływ na jakość wód i gleb wywiera prowadzona gospodarka odpadami oraz stan składowisk. W 2023 r. wytworzono 679,6 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), tj. o 7,6% więcej niż w 2015 r. Odpady wytworzone w województwie lubuskim stanowiły 0,6% ilości odpadów wytworzonych w Polsce.

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023	
	w tys. ton in thousand tonnes	Polska=100 Poland=100	w tys. ton in thousand tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) Waste generated (during the year)	631,6	0,5	689,9	752,3	679,6	0,6
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	36,4	0,1	4,3	4,2	4,1	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	413,3	0,6	493,9	523,3	450,4	0,7
magazynowane czasowo temporarily stored	17,3	0,9	4,5	14,1	21,8	2,0
Odpady dotychczas składowane (na- gromadzone) ^a (stan w końcu roku) Waste landfilled to data (accumula- ted) ^a (at the end of the year)	2780,8	0,2	2824,2	2819,0	2820,1	0,2

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

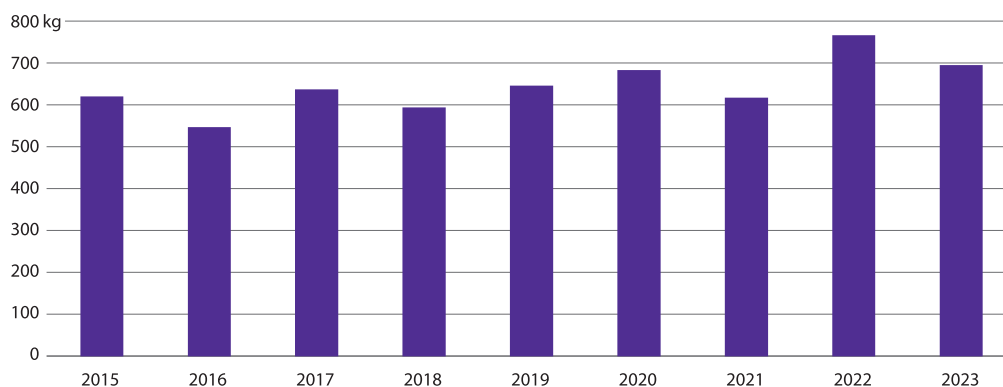
a On own landfills (including heaps and setting ponds).

Głównym źródłem odpadów były przetwórstwo przemysłowe i budownictwo, które wygenerowały odpowiednio 67,1% i 15,2% ogółu odpadów wytworzonych w 2023 r.

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych w 2023 r. innym odbiorcom przekazano – 66,3%, odzyskowi poddano 29,9%, czasowo zmagazynowano 3,2%, a unieszkodliwiono – 0,6%.

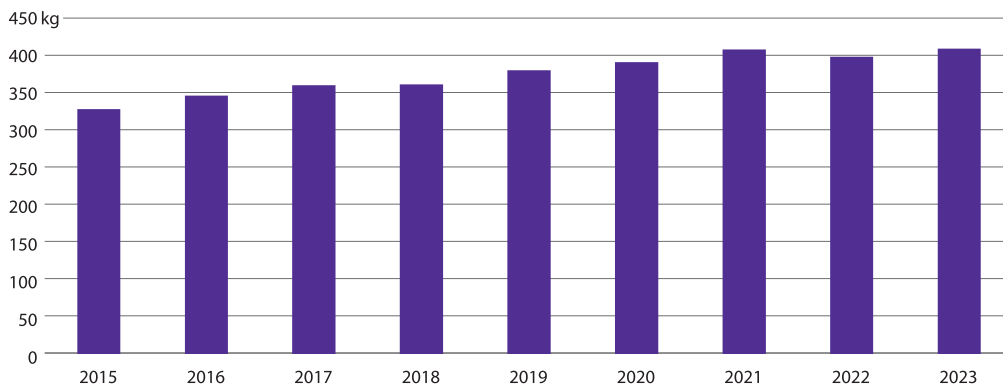
Odpady deponowane na składowiskach ulegają niekontrolowanym procesom fizycznym, chemicznym i biologicznym, przez co mogą stanowić zagrożenie dla środowiska. Ogólna ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas nagromadzonych na składowiskach własnych na koniec 2023 r. wyniosła 2820,1 tys. ton i zwiększyła się o 1,4% w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. (w kraju wzrost o 9,6%). Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 201,6 kg odpadów nagromadzonych, w kraju odpowiednio – 586,9 kg.

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total			w tym z gospodarstw domowych of which from households		
	w tonach in tonnes				Polska =100 Poland =100	w tonach in tonnes	Polska =100 Poland =100	
Ogółem Total	62749,8	51584,0	126591,1	141491,0	148575,4	2,7	138988,2	2,7
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	9601,4	5411,0	15032,0	15609,2	15469,5	2,7	13631,4	2,8
Szkło Glass	10550,2	9669,8	17521,2	19472,9	18315,7	2,5	17362,8	2,5
Tworzywa sztuczne Plastics	11224,3	9602,2	23588,7	25542,2	27215,0	4,8	25555,1	4,9
Metale Metals	850,1	754,9	59,5	59,7	80,5	1,6	72,8	1,9
Tekstylia Textiles	22,7	18,5	76,3	215,6	288,3	5,6	254,0	5,1
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	217,3	201,9	632,0	599,1	638,2	1,6	617,5	1,5

Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2023 r. wyniosła 399,5 tys. ton i w relacji do 2015 r. wzrosła o 19,5%, stanowiąc 3,0% odpadów zebranych w Polsce. W kraju zebrano 13447,9 tys. ton odpadów, tj. więcej niż w 2015 r. o 23,8%.

Z ogółu zebranych odpadów komunalnych w województwie lubuskim 45,5% przeznaczono do składowania, 17,0% do recyklingu, 16,2% do przekształcenia termicznego z odzyskiem energii, a 15,3% poddano kompostowaniu lub fermentacji.

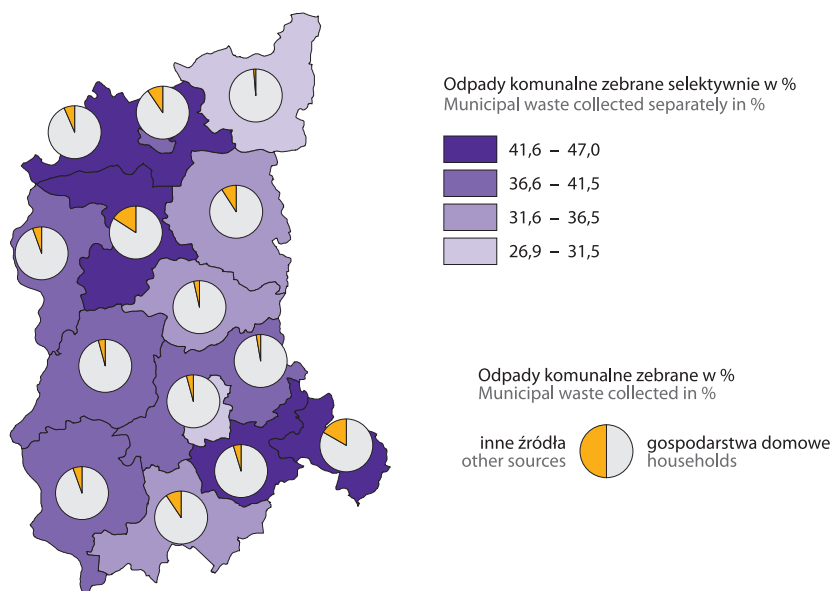
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca na terenie województwa lubuskiego w 2023 r. wyniosła 409 kg (w Polsce – 357 kg) i wzrosła o 24,7% w stosunku do 2015 r.

Większość (81,3%) zmieszanych odpadów komunalnych zebrano z gospodarstw domowych. Pozostałe 18,7% odpadów stałych (z wyłączeniem odpadów wyselekcjonowanych) pochodziło z usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji (47,0 tys. ton).

Składowanie na wysypiskach jest podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. W 2023 r. 45,5% odpadów zebranych (z wyłączeniem odpadów wyselekcjonowanych) trafiło na 10 zorganizowanych składowisk, zajmujących powierzchnię 79,8 ha.

Zwiększa się ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2023 r. ich udział w ogólnej ilości odpadów komunalnych wyniósł 37,2% (wobec 18,8% w 2015 r.). W strukturze odpadów zebranych selektywnie dominujące frakcje to: odpady biodegradowalne – 42,5%, tworzywa sztuczne – 18,3%, odpady wielkogabarytowe – 15,5%, szkło – 12,3%, papier i tektura – 10,4%.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2023 r.
 Map 18. Municipal waste collected in 2023

Poważnym, jednakże coraz lepiej opanowanym, wyzwaniem dla gospodarki odpadami jest utrzymująca się duża liczba przypadków składowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Według danych urzędów gmin województwa lubuskiego w końcu 2023 r. w województwie lubuskim istniało 27 „dzikich” wysypisk, tj. o 8 mniej niż w 2015 r. oraz o 10 mniej niż w roku poprzednim. Powierzchnia tych wysypisk wyniosła 2,6 ha, stanowiąc 1,2% powierzchni „dzikich” wysypisk w Polsce.

W ciągu 2023 r. zlikwidowano 118 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji 3,1 tys. ton odpadów komunalnych.

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2023 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska zwiększyły się w porównaniu z 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym na oczyszczanie ścieków komunalnych. W finansowaniu nakładów na ochronę środowiska zwiększył się udział środków własnych inwestorów.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były wyższe. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe, regulację i zabudowę rzek i potoków oraz na ujęcia i doprowadzenia wody. Środki na inwestycje służące gospodarce wodnej pochodziły głównie z kredytów i pożyczek krajowych oraz z budżetu centralnego.

W latach 2015-2023 przekazano do użytku wiele inwestycji rzeczowych w zakresie ochrony środowiska jak i gospodarki wodnej.

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga nakładów na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2023 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 457,1 mln zł, tj. więcej o 6,4% w porównaniu z 2015 r. Wydatki te stanowiły 2,5% nakładów na ochronę środowiska w kraju. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 50,0% (w 2015 r. 62,2%). Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu poniesiono 22,2% nakładów inwestycyjnych (wobec takiej samej wartości w 2015 r.), na gospodarkę odpadami – 10,4% (6,0% w 2015 r.), a na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 6,3% (wobec 0,3% w 2015 r.).

W ramach ponoszenia nakładów na gospodarkę ściekową i ochronę wód 18,8% przeznaczono na oczyszczanie ścieków komunalnych (w 2015 r. 15,7%).

W 2023 r. w porównaniu z 2015 r., zmniejszył się udział środków z zagranicy w ogólnych nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska (z 34,8% do 11,0%). Zwiększył się natomiast udział środków własnych inwestorów (z 44,2% do 63,4%), udział środków z funduszy ekologicznych (13,0% wobec 7,2% w 2015 r.) oraz udział nakładów związanych z ochroną środowiska finansowanych ze środków budżetu centralnego, który wyniósł 10,4% (wobec 1,1% w 2015 r.).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2023 r. wyniosły 231,3 mln zł, tj. ponad 2-krotnie więcej niż w 2015 r. Wydatki te stanowiły 5,4% nakładów na gospodarkę wodną w kraju. Na ujęcia i doprowadzenia wody przeznaczono – 19,1% środków (w 2015 r. 19,0%).

W 2023 r. 20,0% środków służących gospodarce wodnej stanowiły środki pochodzące z budżetu centralnego (w 2015 r. województwo lubuskie nie było beneficjentem tych środków). Zmniejszył się natomiast udział środków własnych inwestorów (z 22,3% w 2015 r. do 17,3% w 2023 r.), udział środków z zagranicy (z 32,0% w 2015 r. do 14,6% w 2023 r.) oraz udział środków z funduszy ekologicznych (do 4,2% wobec 25,4% w 2015 r.).

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015-2023 (ceny bieżące)

Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2023 (current prices)

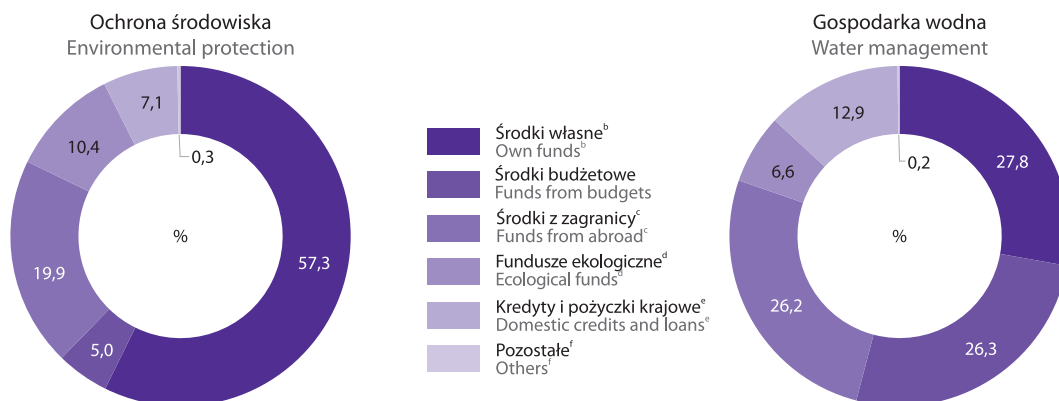
Wyszczególnienie Specification	w tys. zł in thousand PLN	Polska=100 Poland=100	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita in PLN
Ochrona środowiska Environmental protection	2768213,9	2,6	307
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	616011,7	1,8	68
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1406226,1	2,9	156
gospodarka odpadami waste management	152912,8	1,4	17
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	167211,8	14,2	19
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	401886,4	4,5	45
Gospodarka wodna Water management	947259,7	3,5	105
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	233256,0	1,9	26
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	153377,9	3,5	17

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By site location of investment. b Average value from a given period.

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015–2023 (ceny bieżące)

Chart 11. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management by sources of financing in the years 2015–2023 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Efekty rzeczowe uzyskane w zakresie ochrony środowiska w latach 2015–2023 to, m.in.:

- przekazanie do eksploatacji urządzeń o zdolności do redukcji zanieczyszczeń:
 - pyłowych – 0,9 tys. ton na rok,
 - gazowych – 7,5 tys. ton na rok,
- wybudowanie 0,9 tys. km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 0,2 tys. km sieci odprowadzającej wody opadowe,
- przekazanie do użytku 13 nowych biologicznych oczyszczalni ścieków komunalnych o przepustowości 9,7 dm³/dobę,
- realizacja 1,8 tys. indywidualnych (przysadowych) oczyszczalni ścieków,
- przekazanie do użytkowania składowiska dla odpadów komunalnych o powierzchni 4 ha i wydajności 20 tys. ton na rok,
- rekultywacja 21,0 ha hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych,
- wykonanie 0,9 km barier przeciw hałasowi drogowemu.

Efektami uzyskanymi w gospodarce wodnej w latach 2015–2023 było:

- oddanie do użytku:
 - ujęć wodnych o wydajności 21,9 tys. m³/dobę,
 - stacji uzdatniania wody o wydajności 20,0 tys. m³/dobę,
 - 0,6 tys. km sieci wodociągowej,
- wykonanie:
 - regulacji i zabudowy 69,7 km rzek i potoków,
 - 44,6 km obwałowań przeciwpowodziowych,
 - 2 stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2024 r., po raz kolejny, liczba ludności w województwie lubuskim zmniejszyła się. W porównaniu z 2015 r. spadła gęstość zaludnienia i wskaźnik urbanizacji regionu. Od 2018 r. w województwie notuje się ubytek naturalny, tj. liczba urodzeń żywych jest mniejsza od liczby zgonów. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba zawartych małżeństw. Zwiększyło się ujemne saldo migracji na pobyt stały. Częściej niż co piąty mieszkaniec województwa był w wieku 65 lat i więcej. Sytuacja demograficzna regionu kształtowała się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- od 2020 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Tablica 9. Ludności
Stan w dniu 31 grudnia
Table 9. Population
As of 31 December

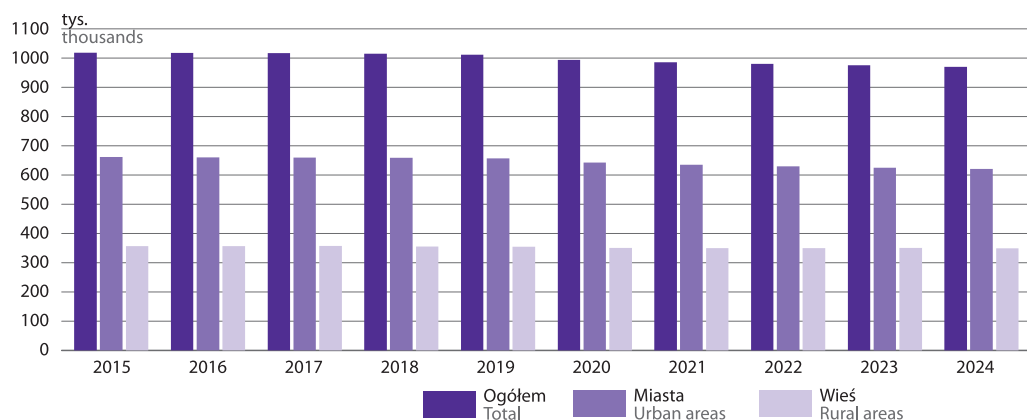
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem: Total:				
w tys. in thousands	1018,1	993,3	975,0	969,8
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,6	2,6	2,6	2,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	106	106	106
Miasta - w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	65,0	64,7	64,1	64,0
Wieś - w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	35,0	35,3	35,9	36,0
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	73	71	70	69

W końcu 2024 r. liczba ludności województwa lubuskiego wyniosła 969,8 tys., tj. o 5,2 tys. mniej w porównaniu z końcem 2023 r. oraz o 48,3 tys. mniej w odniesieniu do 2015 r. (odpowiednio o 0,5% i 4,7%). Przyczyną ubytku ludności były ujemne migracje i jeszcze większy ujemny przyrost naturalny. Ponadto tempo spadku ludności w regionie było wyższe niż przeciętnie w kraju.

Ludność województwa stanowiła 2,6% ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni województwa, w 2024 r. wyniosła 69 osób. Była ona niższa zarówno w porównaniu z 2023 r. (70 osób), jak i z 2015 r. (73 osoby). Wskaźnik gęstości zaludnienia sytuuje województwo lubuskie na 14. miejscu w kraju (119 osób/km²).

W 2024 r. 64,0% ludności regionu mieszkało w miastach, tj. o 0,1 p. proc. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 1,0 p. proc. mniej w odniesieniu do 2015 r. (w kraju – 59,4%). Wielkość wskaźnika urbanizacji lokuje województwo lubuskie wśród województw o największym odsetku ludności miejskiej (5. lokata). Udział mieszkańców wsi w ludności województwa ogółem, w skali roku zwiększył się o 0,1 p. proc. i wyniósł 36,0%. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten wzrósł o 1,0 p. proc.

Wykres 12. Ludność według miejsca zamieszkania
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population by place of residence
As of 31 December

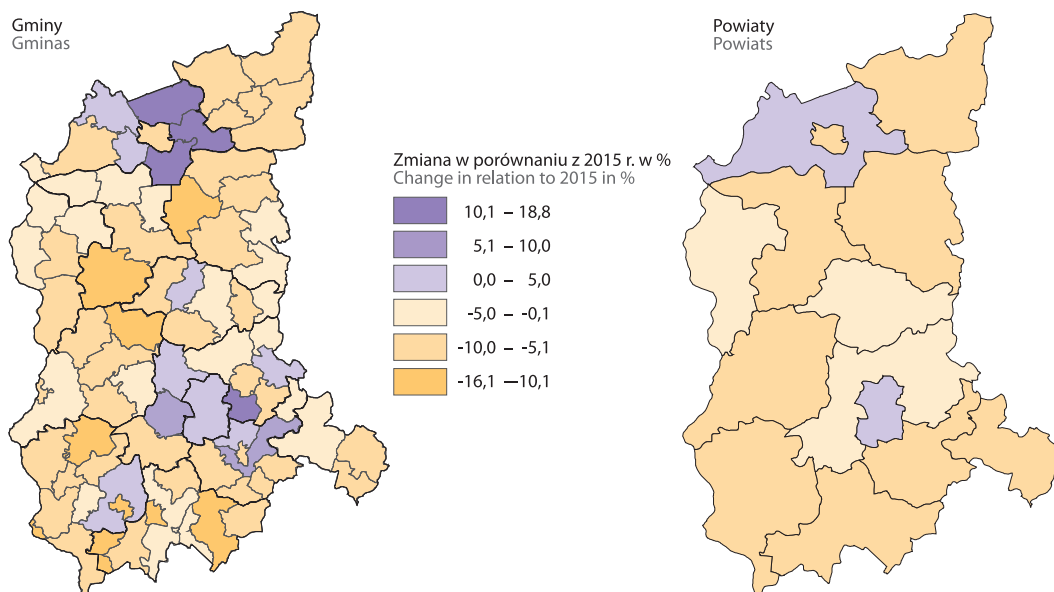

Ponad połowę populacji stanowiły kobiety (51,5%). Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) wyniósł 106 i był nieznacznie niższy od średniej krajowej (107). Najwyższą wartość tego wskaźnika notowano w mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. (113), najniższą zaś w powiecie sulcińskim (100).

Zmniejszenie liczby ludności w 2024 r. w porównaniu z 2015 r. odnotowano w 12 z 14 powiatów, największe w powiecie żagańskim (o 10,0%). Wzrost liczby ludności odnotowano jedynie w powiecie gorzowskim (o 4,4%) i w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (o 0,1%). Wśród 82 gmin, spadek liczby ludności zanotowano w 69, zaś największy w gminie miejskiej Gozdnicza (o 16,1%). Wysoki ubytek liczby ludności na poziomie 10-14% zaobserwowano również w gminach wiejskich: Bledzew, Wymiarki i Bytnica, miejskich: Łęknica, Żagań, Żary i Nowa Sól oraz miejsko-wiejskich: Szprotawa, Torzym i Lubska. Gminy te leżą na terenie powiatu międzyrzeckiego, krośnieńskiego, żagańskiego, żarskiego i sulcińskiego. W pozostałych 13 gminach odnotowano wzrost, przy czym największy był na terenach gmin wiejskich: Zabór, Deszczno i Santok (po ok. 18-19%). Gminy te znajdują się na obszarze powiatu zielonogórskiego i gorzowskiego.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2024
Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015-2024
As of 31 December

W wyniku trwającej depresji urodzeniowej spowodowanej spadkiem płodności kobiet, w 2024 r. liczba i odsetek dzieci (w wieku 0–14 lat) była mniejsza od notowanych w 2015 r. W kolejnych latach (2015-2018) liczba dzieci wzrosła, zwiększył się też ich udział w ludności województwa, odpowiednio z 15,1% do 15,3%. Od końca 2019 r. liczebność najmłodszej grupy ludności z roku na rok zmniejsza się. W 2024 r. liczba dzieci wyniosła ponad 137,6 tys., tj. o 5,2 tys. mniej w porównaniu z 2023 r. oraz o 16,4 tys. mniej w odniesieniu do 2015 r. Dzieci stanowiły 14,2% ogółu populacji (przed rokiem 14,6%).

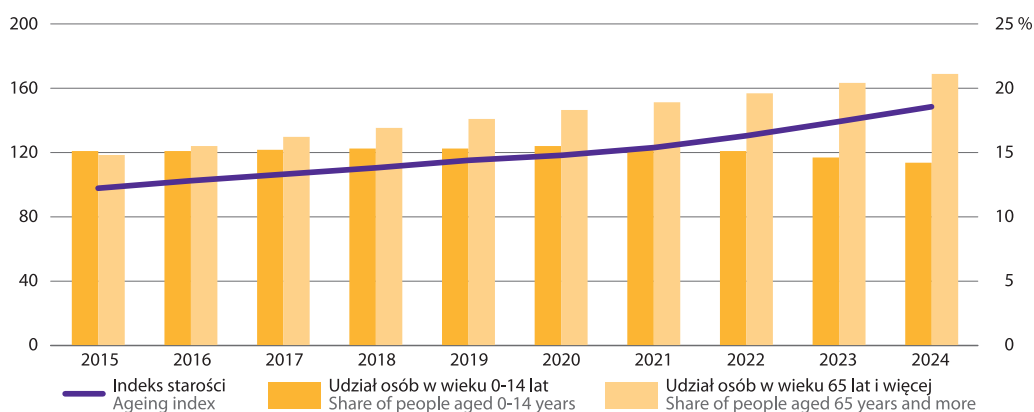
Jednocześnie rośnie liczba osób w starszym wieku (65 lat i więcej). W 2024 r. liczebność tej grupy wieku wzrosła w skali roku o 5,4 tys. do 204,1 tys. osób. Osoby starsze stanowiły 21,1% ludności województwa (w 2023 r. – 20,4%, zaś w 2015 r. – 14,8%). Wzrost ten wynika z przesuwania do populacji w starszym wieku coraz liczniejszych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Z tego powodu od kilku lat zmniejsza się liczba osób w tzw. wieku dorosłym (15–64 lata).

Obserwowane przemiany demograficzne wskazują, że obecna sytuacja ludnościowa województwa nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego. Zmniejszająca się liczba urodzeń wpływa na stopniowy spadek liczby mieszkańców. Zdecydowanie mniejsza w przyszłości liczba kobiet w wieku rozrodczym będzie miała negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń. Populacja województwa szybko się starzeje, co odzwierciedla przede wszystkim wzrost liczby i udziału najstarszych roczników w populacji ogółem.

W 2024 r. w strukturze ludności województwa według ekonomicznych grup wieku udział osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 17,7% i zmniejszył się o 0,3 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 0,4 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Spadł także udział osób w wieku produkcyjnym – z 58,2% w 2023 r. do 58,0% w 2024 r. (wobec 63,1% w 2015 r.). Jednocześnie zwiększył się w skali roku udział osób w wieku poprodukcyjnym – z 23,8% do 24,3% ogółu ludności (wobec 18,8% w 2015 r.). Dla porównania, w kraju udział osób w wieku przedprodukcyjnym w 2024 r. wyniósł 18,0%, w wieku produkcyjnym – 58,2% i wieku poprodukcyjnym – 23,8%.

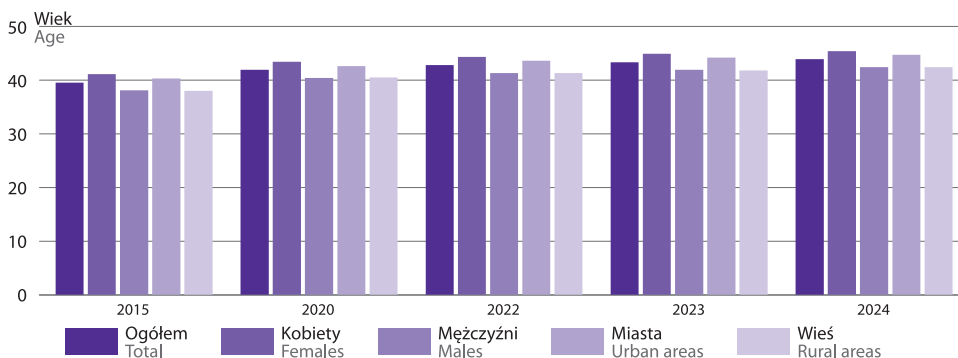
W porównaniu z 2015 r. w województwie lubuskim wyraźnie zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym, natomiast wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W 2024 r. w wieku produkcyjnym było 562,8 tys. osób, tj. o 79,8 tys. mniej niż w 2015 r. (spadek o 12,4%). Przybyło zaś 44,5 tys. osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 23,3%) i w 2024 r. w tej grupie wieku było 235,4 tys. osób. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały ponad 72,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2015 r. było to ponad 58,4 osób.

Wykres 13. Indeks starości
Chart 13. Ageing index

Na szybkie tempo starzenia się ludności w województwie wskazuje wzrost wartości miar starzenia się. Wskaźnik starości demograficznej – udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności – w 2024 r. wyniósł 21,1% i był o 6,3 p. proc. wyższy w porównaniu z 2015 r. Indeks starości wyrażający liczbę osób w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku 0-14 lat (liczba dziadków przypadających na 100 wnuków) zwiększył się z 97,7 w 2015 r. do 139,2 w 2023 r. i 148,4 w 2024 r. Jednocześnie pogorszył się wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, czyli relacja liczby osób w wieku 15-64 lata do 100 osób w wieku 65 lat i więcej. Wskaźnik ten zmniejszył się w analizowanym okresie o 35,2%, z 475 do 308.

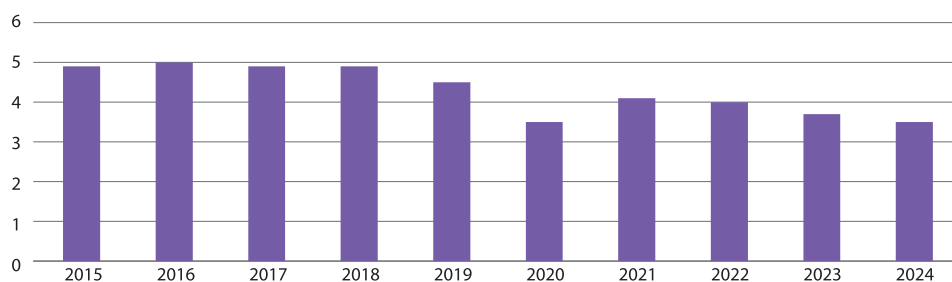
Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

W wyniku procesów w zakresie ruchu naturalnego, migracji oraz wydłużania się trwania życia ludności mają miejsce istotne przekształcenia struktur wieku. Mediana wieku mieszkańców województwa wyniosła w 2024 r. 43,9 roku, tj. o 4,4 roku więcej niż w 2015 r. Wiek środkowy dla mężczyzn to ponad 42 lata, a dla kobiet – ponad 45 lat (w 2015 r. odpowiednio: ok. 38 i 41 lat). Mieszkańcy wsi byli młodszy o ponad 2 lata od ludności w miastach, gdzie mediana wynosiła ponad 44 lata. W 2024 r. mediana wieku w kraju wyniosła 43,3 roku.

W województwie obserwuje się niekorzystny trend w zakresie formowania rodzin. Po latach względnej stabilizacji – ok. 5 tys. małżeństw rocznie w okresie 2015–2018 r., w kolejnych latach ich liczba wyraźnie się zmniejszyła. W 2024 r. zawarto 3,4 tys. małżeństw, tj. o 0,2 tys. (o 4,9%) mniej w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 1,6 tys. (o 32,5%) mniej w odniesieniu do 2015 r. Współczynnik małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców obniżył się z 4,9 w 2015 r. do 3,5 w 2024 r. W kraju częstość zawierania związków małżeńskich była nieznacznie wyższa (3,6 małżeństwa na 1000 ludności w 2024 r.).

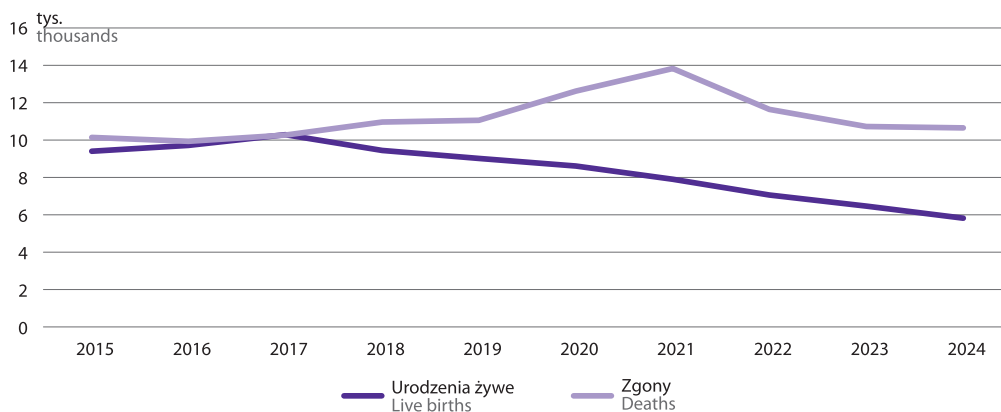
Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

W powiatach województwa lubuskiego, najwyższą wartość współczynnika małżeństw licząc na 1000 ludności zanotowano w Gorzowie Wlkp. (4,6), zaś najniższą w powiecie sulęcińskim (2,7).

Po wyraźnym wzroście w latach 2016–2017 (do 10,3 tys.), w kolejnych latach liczba urodzeń żywych z roku na rok była coraz mniejsza. W 2023 r. liczba urodzeń spadła do 6,5 tys., a w 2024 r. – do 5,9 tys. i była mniejsza o 3,6 tys. (o 37,9%) w porównaniu z 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności osiągnął poziom 6,0 i był niższy o 0,6 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 3,2 p. prom. w porównaniu z 2015 r. Wskaźnik ten był niższy od średniej w kraju (6,7).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

Wśród powiatów województwa lubuskiego, największa wartość współczynnika urodzeń charakteryzowała powiat świebodziński, w którym zanotowano 7,2 urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Najniższy zaś współczynnik urodzeń wystąpił w powiecie żagańskim (4,9).

W 2024 r. liczba zgonów w województwie wyniosła 10,7 tys. i była zbliżona do poziomu z poprzedniego roku (spadek o 0,7%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrosła o 0,5 tys. (5,0%). Współczynnik zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ukształtował się na podobnym poziomie co w poprzednim roku – 11,0 i był wyższy o 1,0 p. prom. w porównaniu z 2015 r. Poziom liczby zgonów w województwie był nieznacznie wyższy od średniej w kraju (10,9).

Natężenie zgonów w powiatach było zróżnicowane, najwyższy poziom – 12,7 zgonów licząc na 1000 mieszkańców odnotowano w powiecie sulęcińskim. Wysoka umieralność była także w powiecie międzyrzeckim, żarskim i w Gorzowie Wlkp. (po ok. 12 zgonów na 1000 ludności). Natomiast najmniej zgonów zanotowano w powiecie gorzowskim, słubickim i w Zielonej Górze (po 9,9 zgonów na 1000 ludności).

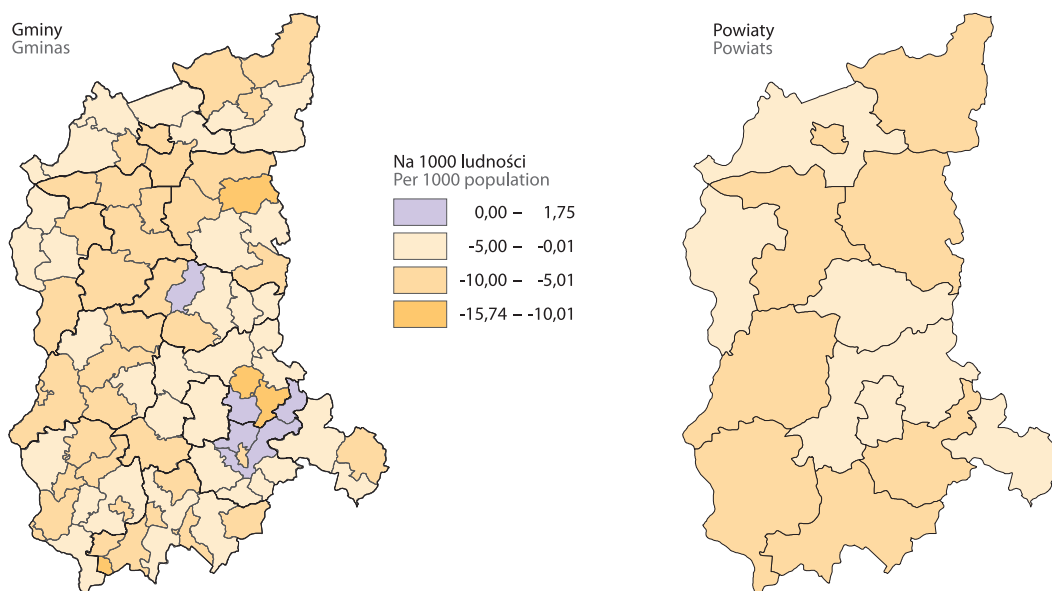
W województwie obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który od 2018 r. pozostaje ujemny. W 2024 r. liczba urodzeń żywych była mniejsza od liczby zgonów o 4,8 tys., przed rokiem o 4,2 tys. osób (wobec minus 0,7 tys. osób w 2015 r.).

W 2024 r. współczynnik przyrostu naturalnego (na 1000 ludności) wyniósł minus 5. Ubytek naturalny ludności w województwie był większy w porównaniu z rokiem poprzednim (minus 4,3). Natomiast w odniesieniu do 2015 r. wyraźnie się pogłębił (minus 0,7). W kraju współczynnik przyrostu naturalnego w 2024 r. osiągnął poziom minus 4,2.

Wszystkie powiaty województwa odnotowały ubytek naturalny ludności, przy czym największy był w powiecie sulęcińskim (minus 7,1), kolejno w żagańskim i międzyrzeckim (po minus 6,3).

W 2024 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w większości lubuskich gmin (77). Najniższy współczynnik przyrostu naturalnego (na 1000 ludności) odnotowano w gminie wiejskiej Trzebiechów (minus 15,7). Wysoki ubytek naturalny obserwowany był także w gminie miejskiej Gozdnicza (minus 13,4), gminie wiejskiej Przytoczna (minus 12,8) i Bojadła (minus 10,5), a także w gminie miejsko-wiejskiej Dobiegniew (minus 9,6), gminie miejskiej Nowa Sól i miejsko-wiejskiej Lubsko (po ok. minus 9). Cztery gminy zanotowały dodatnie wartości tego współczynnika i były to gminy wiejskie: Nowa Sól (1,8), Kolsko (0,6), Zabór (0,4) i Lubrza (0,3). Natomiast w gminie miejsko-wiejskiej Otyń liczba urodzeń żywych była równa liczbie zgonów.

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2024 r.
Map 20. Natural increase in 2024

Głównymi przyczynami zgonów w województwie pozostają choroby układu krążenia i choroby nowotworowe. W 2023 r. stanowiły one 65,3% wszystkich zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 431,6 (w kraju – 400,4), natomiast z powodu chorób nowotworowych – 285,9 (w kraju – 289,7). Śmiertelność w wyniku chorób układu krążenia była wyższa wśród mężczyzn, w 2023 r. z tej przyczyny zmarło 443 mężczyzn i 421 kobiet, licząc na 100 tys. ludności danej płci. Również w przypadku zgonów spowodowanych nowotworami wskaźnik śmiertelności dla mężczyzn był wyższy – 306,5, w porównaniu z 266,5 dla kobiet.

W 2023 r. z powodu nowotworów najczęściej osób zmarło w powiecie międzyrzeckim (342,9 zgony na 100 tys. ludności), kolejno w powiecie żarskim (333,2 zgony), w Zielonej Górze (309,8 zgonów) i w powiecie nowosolskim (304,4 zgony). Natomiast najmniej zgonów z powodu nowotworów odnotowano w powiecie gorzowskim (218,6 zgonów na 100 tys. ludności). W przypadku chorób układu krążenia, najwyższa śmiertelność z powodu tej przyczyny była w powiecie krośnieńskim (568,9 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności), najniższa zaś w powiecie zielonogórskim (334,5 zgonów).

Kolejne częste przyczyny zgonów w województwie w 2023 r. to choroby układu oddechowego (5,6% ogółu zgonów), urazy i zatrucia (4,8%) oraz choroby układu pokarmowego (4,7%).

W województwie znacząco obniżyła się umieralność niemowląt. W 2024 r. zarejestrowano 11 zgonów niemowląt (dzieci w wieku poniżej 1 roku życia) – o 15,4% mniej niż przed rokiem i o 71,8% mniej niż w 2015 r. Współczynnik zgonów niemowląt, licząc na 1000 urodzeń żywych, wyniósł 1,9 i był niższy o 0,1 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 2,2 p. prom. w odniesieniu do 2015 r. Umieralność niemowląt w regionie była prawie 2-krotnie niższa niż przeciętnie w kraju (3,6 zgonów na 1000 urodzeń żywych w 2024 r.).

Województwo lubuskie od wielu lat charakteryzuje ujemne saldo migracji, co oznacza, że liczba osób opuszczających region (wymeldowanych) przewyższa liczbę nowych mieszkańców osiedlających się na stałe (zameldowanych).

W 2024 r. w województwie zarejestrowano 10,9 tys. zameldowań i 11,9 tys. wymeldowań w ruchu wewnętrznym, co skutkowało ujemnym saldem migracji wewnętrznych na poziomie minus 1,0 tys. osób. W tym samym roku odnotowano 0,6 tys. zameldowań z zagranicy oraz 0,3 tys. wymeldowań za granicę, co dało dodatnie saldo migracji zagranicznych wynoszące 0,3 tys. osób.

Liczba przemieszczeń na stałe była większa niż w roku poprzednim, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i w ruchu zewnętrznym (w którym dodatni bilans migracyjny obserwowany jest od 2019 r.). W odniesieniu do 2015 r. wyraźnie zmniejszyła się liczba wymeldowań na stałe za granicę.

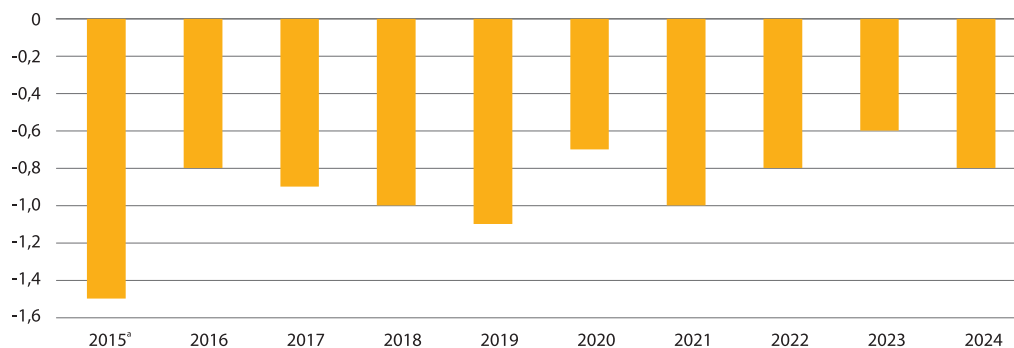
W okresie 2015-2024 r. w wyniku migracji wewnętrznych ubyło 9,3 tys. mieszkańców regionu, a na skutek migracji zagranicznych – 0,9 tys. mieszkańców.

Analiza trendów w migracjach zewnętrznych wskazuje, że obecnie wielkość emigracji nie ma zasadniczego wpływu na rozwój demograficzny w województwie. Decydującą rolę w kształtowaniu się liczby ludności odgrywają przemieszczenia populacji wewnątrz województwa, jak i między województwami.

W 2024 r. saldo migracji ogólnej na pobyt stały, na 1000 ludności, w województwie wyniosło minus 0,8 i było wyższe niż przed rokiem (minus 0,6), natomiast niższe w odniesieniu do 2015 r. (minus 1,5). W kraju w 2024 r. zanotowano nadwyżkę napływu ludności nad jej odpływem, saldo migracji ogólnej wyniosło 0,2 w przeliczeniu na 1000 ludności.

W 2024 r. ujemne saldo migracji ludności na pobyt stały zanotowano w 10 z 14 powiatów, a najwyższe, podobnie jak przed rokiem, w Gorzowie Wlkp. (minus 5,1 osób w przeliczeniu na 1000 ludności). Dodatnie saldo migracji wystąpiło w powiecie gorzowskim (8,0), w Zielonej Górze (2,8), także w powiecie zielonogórskim (1,0) i ślubickim (0,9).

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
Chart 17. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

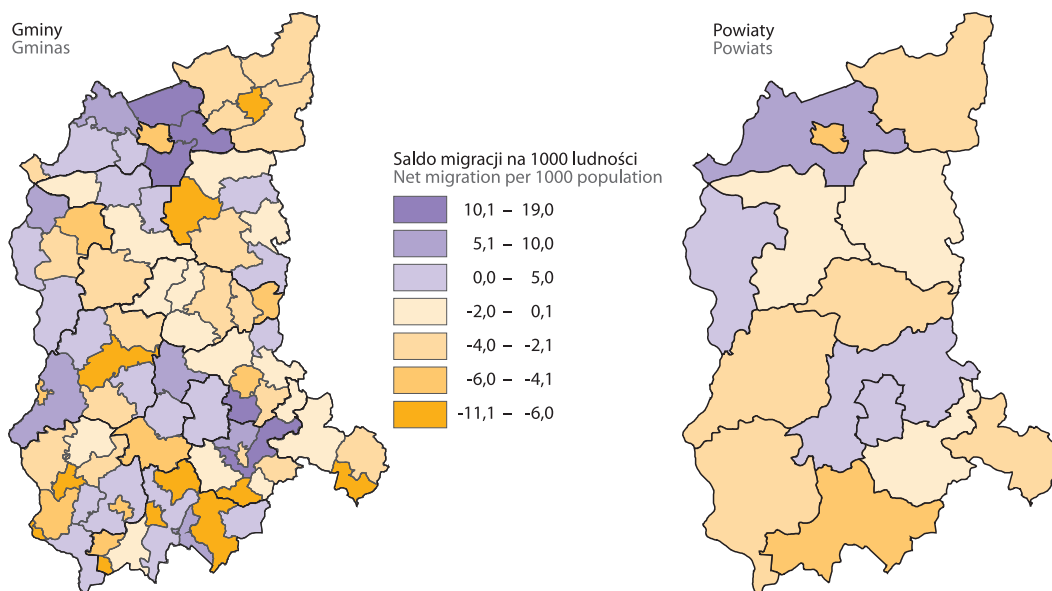

a Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

a In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration – data relate to 2014.

W porównaniu z 2023 r. ujemny wskaźnik salda migracji wzrósł w powiatach: krośnieńskim (o 1,0 p. prom.), świebodzińskim i wschowskim (po 0,8 p. prom.), żarskim (o 0,5 p. prom.) oraz żagańskim i w Gorzowie Wlkp. (po 0,3 p. prom.). Jednocześnie odnotowano spadek dodatniego salda migracji w powiecie gorzowskim (o 0,4 p. prom.), podczas gdy wzrost tego wskaźnika zaobserwowano w powiecie słubickim (o 0,9 p. prom.) oraz w Zielonej Górze (o 1,5 p. prom.).

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2024 r.
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2024

Wśród 53 z 82 gmin województwa zanotowano ujemne saldo migracji stałej. Największy odpływ ludności w 2024 r. miał miejsce w gminie miejskiej Gozdnicza (minus 11,1 osób na 1000 ludności). Kolejno wysoki ubytek migracyjny odnotowano w gminie wiejskiej Tuplice (minus 10,1 osób), w gminie miejskiej Łęknica, miejsko-wiejskiej Nowe Miasteczko i gminie wiejskiej Brzeźnica (po ok. minus 9 osób). W 29 gminach saldo migracji było dodatnie, przy czym najwyższy współczynnik salda migracji odnotowano w gminie wiejskiej Santok i Deszczno (po ok. 19 osób na 1000 ludności). Wysoką wartość wskaźnika odnotowano również w gminach wiejskich: Kłodawa (17,2), Zabór (16,7) i Nowa Sól (13,9).

Edukacja Education

W roku szkolnym 2023/24 nastąpił spadek liczby placówek przedszkolnych oraz dzieci do nich uczęszczających w stosunku do poprzedniego roku. Zmniejszyła się liczba uczniów w szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2023/24 wśród uczniów szkół ponadpodstawowych największy udział stanowili uczniowie techników i liceów ogólnokształcących. W porównaniu z rokiem akademickim 2022/23 zmniejszyła się liczba studentów na lubuskich uczelniach. Udział osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15–89 lat wzrósł w stosunku do 2021 r., natomiast w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się.

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2023/24 w województwie lubuskim działalność edukacyjną prowadziły 482 placówki wychowania przedszkolnego, tj. o 3 placówki mniej niż w poprzednim roku szkolnym i o 14 mniej niż w 2020/21 r. Liczba ta obejmowała: 315 przedszkoli (tj. o 9 więcej w porównaniu z 2020/21 r.), 150 oddziałów przy szkołach podstawowych, 14 punktów przedszkolnych oraz 3 zespoły wychowania przedszkolnego. Większość przedszkoli (75,9%) zlokalizowana była w miastach. Na wsi przeważały oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (74,7%).

Wychowaniem przedszkolnym objęto 37,0 tys. dzieci, tj. mniej niż w poprzednim roku szkolnym (o 2,8%), a w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 więcej (o 3,4%). W kraju liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 1,4%, a w porównaniu z rokiem 2020/21 zwiększyła się o 6,2%. W miastach do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 28,5 tys. dzieci (tj. o 0,8 tys. mniej niż przed rokiem), na wsi 8,5 tys. dzieci (tj. o 0,3 tys. mniej).

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3–6 lat, w województwie lubuskim, wyniósł 96,5% (96,1% w kraju). Liczba dzieci w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 3,5%. W województwie lubuskim działało 12 specjalnych placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 0,3 tys. dzieci.

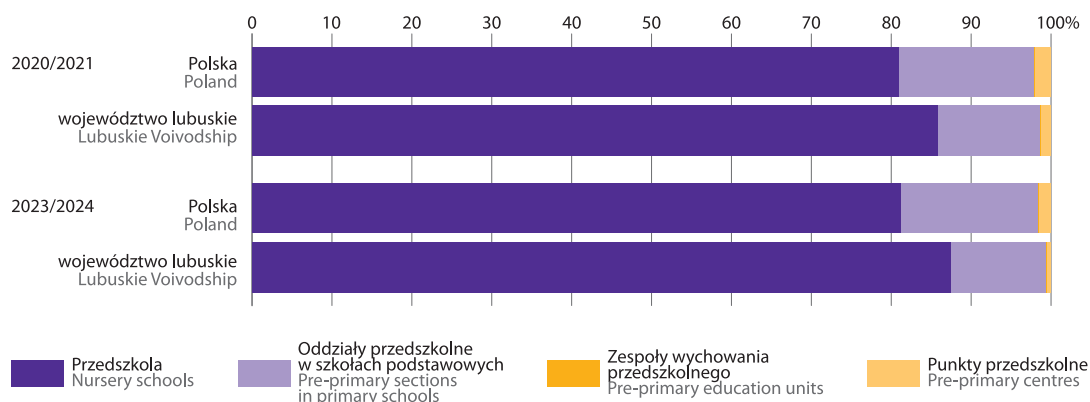
Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

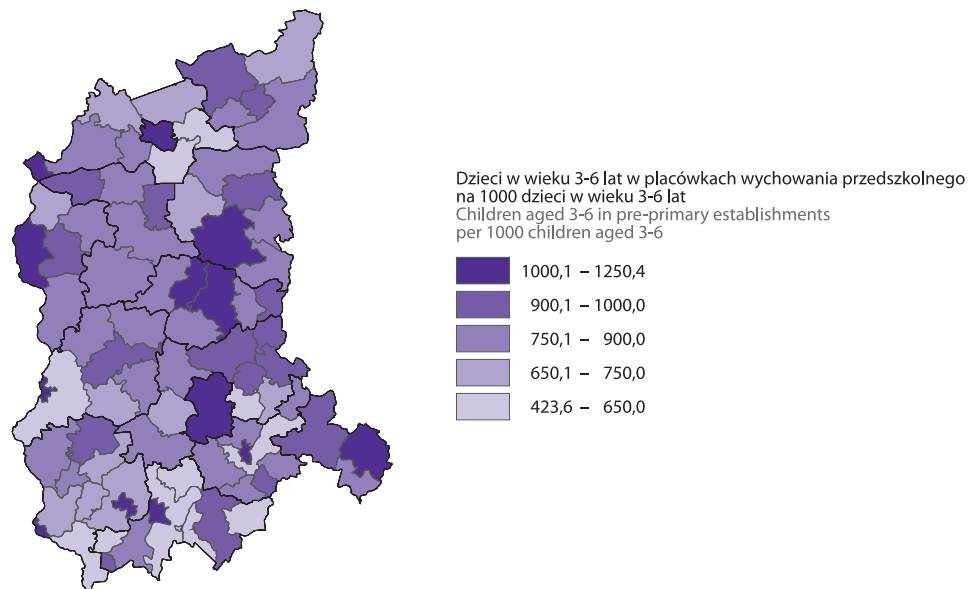
Wyszczególnienie Specification	2020/21	2022/23	2023/24
Placówki Establishments	496	485	482
miasta urban areas	280	283	284
wieś rural areas	216	202	198
W tym przedszkola Of which nursery schools	306	315	315
w tym specjalne of which special	8	8	8
Dzieci Children	35780	38057	36983
miasta urban areas	27750	29316	28504
wieś rural areas	8030	8741	8479
W tym w wieku: 6 lat Of which at the age of: 6	9739	10399	10763
5 lat 5	9020	10366	9559

^a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
^a Including children staying in the units performing health care activities.

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Children pre-primary establishments by type of establishments

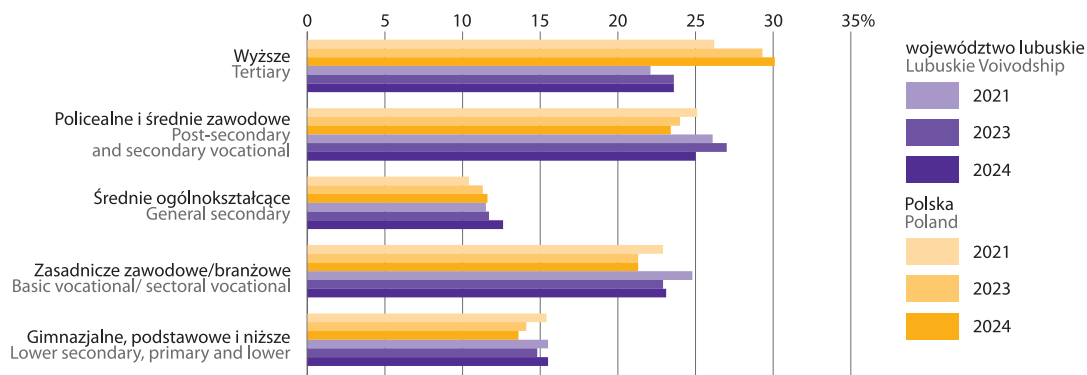
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/24
 Map 22. Pre-primary education in the 2023/24 school year

Poziom wykształcenia wg BAEL

W województwie lubuskim w latach 2021–2024 zaobserwowano wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15-89 lat i więcej (z 22,1% do 23,6%). Jednocześnie w porównaniu z 2021 r. zmniejszył się udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 1,7 p. proc.). Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym utrzymał się na niezmienionym poziomie w porównaniu do 2021 r. wynosząc 15,5%.

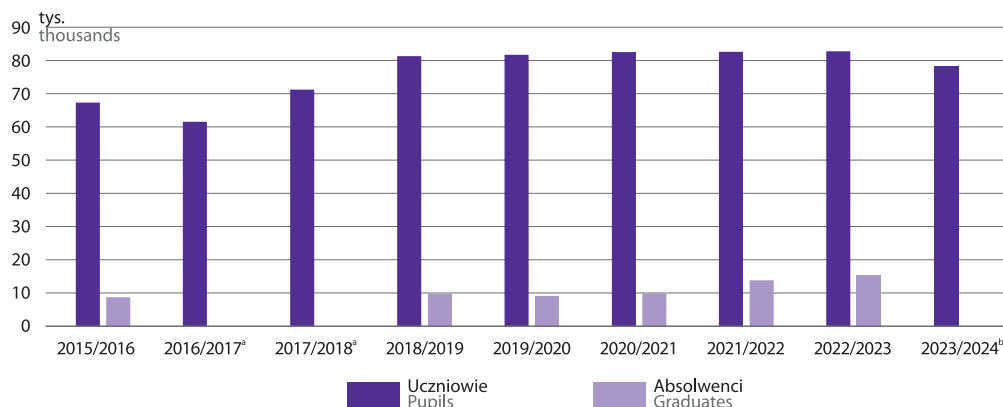
Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL
 Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2023/24 w województwie lubuskim funkcjonowały 343 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, w tym 173 szkoły na wsi oraz 1 szkoła podstawowa dla dorosłych. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym ubyły 4 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży.

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

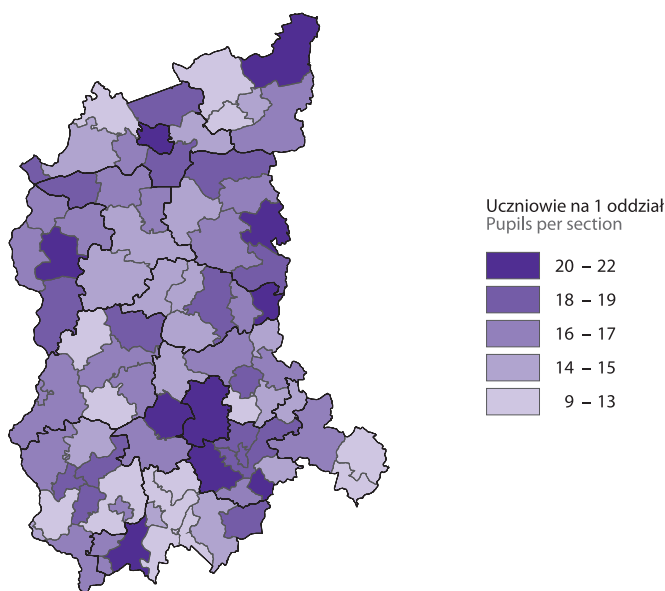

a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową. b Dane o absolwentach będą dostępne w późniejszym terminie.

a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school. b The data of graduates will be available at a later date.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym ubyły 4 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży. Naukę w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) realizowało 78,3 tys. dzieci, w tym 10,7 tys. w klasach pierwszych. Liczba uczniów zmniejszyła się w ciągu roku o 4,4 tys. Do szkół na wsi uczęszczało 25,4% ogółu uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży. W szkołach podstawowych dla dorosłych było 15 osób, tj. o 16,7% mniej niż w poprzednim roku.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/24
Map 23. Pupils in primary schools in the 2023/24 school year

W roku szkolnym 2023/24 na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży przypadało średnio 228 uczniów wobec 238 w roku szkolnym 2022/23. Najwięcej uczniów na 1 szkołę podstawową przypadało w Zielonej Górze (425). Wysokie wartości wskaźnika zanotowano także w Gorzowie Wlkp. (376) oraz w powiecie nowosolskim (275). Najmniejsza liczba uczniów na 1 szkołę charakteryzowała powiat strzelecko-drezdeński (149).

Na 1 oddział w szkole podstawowej przypadało średnio 17 uczniów, przy czym na wsi – na 1 oddział przypadało 14 uczniów, a w miastach – 19 uczniów.

Szkoły publiczne stanowiły 89,5% wszystkich szkół podstawowych. Większość szkół była prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego. W czerwcu 2023 r. naukę w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży ukończyło 14,6 tys. osób, tj. o 6,3% więcej niż w roku poprzednim.

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2023/24 na terenie województwa lubuskiego działało 189 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, w tym 13 szkół specjalnych. Sieć szkół w województwie tworzyły: 54 szkoły branżowe I stopnia, 5 szkół branżowych II stopnia, 55 techników, 53 licea ogólnokształcące, 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz 3 szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

W roku szkolnym 2023/24 w szkołach branżowych I stopnia uczyło się 7,9 tys. osób. Z ogólnej liczby uczniów 66,3% to mężczyźni. Na 1 szkołę branżową przypadało przeciętnie 147 uczniów, wobec 124 przed rokiem. W szkołach branżowych II stopnia kształciło się 261 uczniów, tj. o 9,7% więcej niż w roku poprzednim. W czerwcu 2023 r. szkoły branżowe I stopnia ukończyło 1,5 tys. absolwentów, tj. o 42,4% mniej niż w poprzednim roku.

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczniów skupiały technika (47,6% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży). W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 liczba uczniów w technikach zwiększyła się o 9,1% i wyniosła 23,2 tys., w tym w klasach pierwszych wzrosła o 1,5%. Ponad połowę (56,6%) wszystkich uczniów stanowili mężczyźni. Liczba absolwentów techników w czerwcu 2023 r. wyniosła 3,2 tys. i zwiększyła się o 2,1% w stosunku do roku poprzedniego.

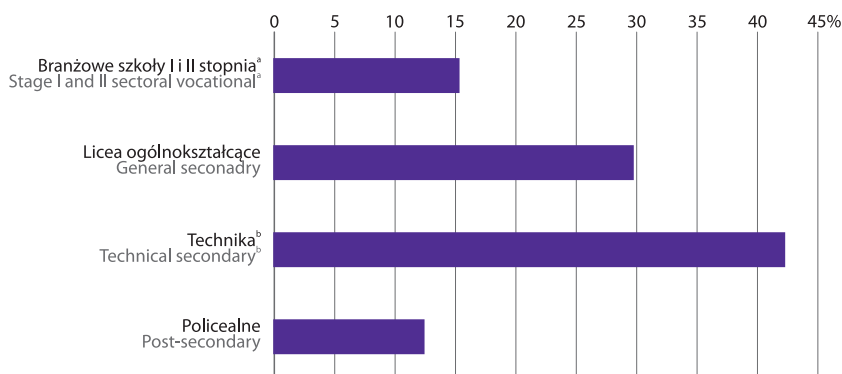
Licea ogólnokształcące skupiały ponad 16,6 tys. uczniów. W porównaniu z rokiem 2022/23 w liceach dla młodzieży liczba uczniów wzrosła o 9,2%. Na 1 liceum dla młodzieży przypadało przeciętnie 313 uczniów. Kobiety stanowiły 63,2% ogółu uczniów liceów. Większość liceów dla młodzieży to szkoły publiczne (81,1%). W roku szkolnym 2022/23 licea ogólnokształcące ukończyło łącznie 3,4 tys. absolwentów. W stosunku do poprzedniego roku ich liczba zwiększyła się o 8,3%.

W województwie lubuskim działało 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy, w których liczba uczniów wyniosła 0,4 tys. Ponadto w 3 szkołach ogólnokształcących artystycznych dających uprawnienia zawodowe kształciło się prawie 0,4 tys. uczniów, wśród których większość to kobiety (91,0%).

Szkoły policealne

W roku szkolnym 2023/24 w województwie działały 32 szkoły policealne, w których uczyło się 7,0 tys. osób (o 19,6% więcej niż przed rokiem). Absolwenci szkół policealnych liczyli 1,7 tys. osób. W porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 ich liczba zwiększyła się o 31,0%. Podobnie jak rok wcześniej, wśród uczniów przeważały kobiety, które w roku szkolnym 2023/24 stanowiły 75,3% ogólnej liczby uczniów szkół policealnych.

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/2024
Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2023/2024 school year

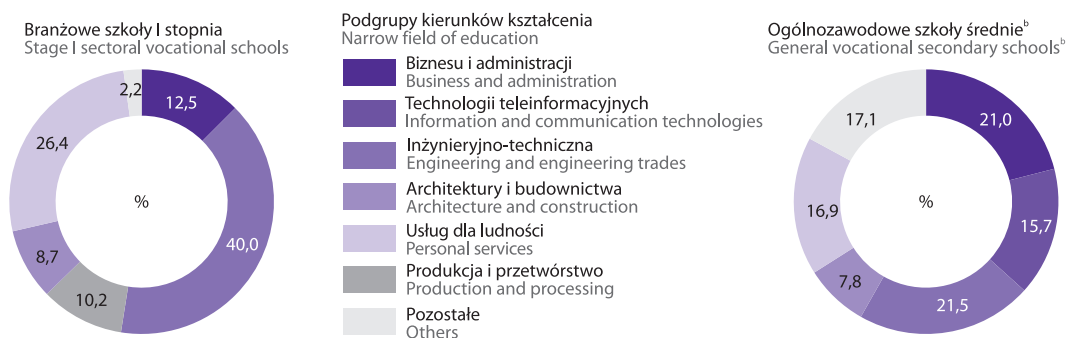

a,b łącznie: a – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a,b Including: a – special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2022/2023

Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2022/2023 school year

a Zgodne z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Wyniki egzaminu maturalnego

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2020	2022	2023	2024
Kobiety: Females:				
przystąpiło took	3296	3335	3261	3078
zdało passed	2396	2560	2730	2533
Mężczyźni: Males:				
przystąpiło took	2807	2648	2548	2684
zdało passed	2010	2057	2169	2255

a Od 2023 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w dwóch formułach – starej (obowiązującej od 2015 r.) i w nowej (obowiązującej od 2023 r.). W 2023 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2023, the matriculation examination has been carried out in two formulas – the old one (in force since 2015) and the new one (in force since 2023). In 2023, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

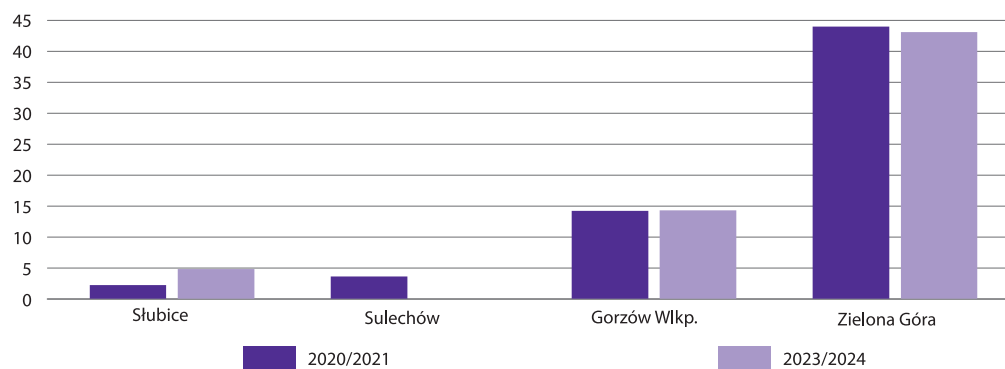
Do egzaminów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części pisemnej egzaminu maturalnego w maju 2024 r. przystąpiło 5,8 tys. absolwentów szkół ponadpodstawowych, w tym 53,4% stanowiły kobiety. Zdawalność egzaminu maturalnego wyniosła 83,1% tj. o 1,2 p. proc. mniej niż przed rokiem. W porównaniu z 2020 r. zdawalność egzaminów maturalnych zwiększyła się o 10,9 p. proc.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2023/24 w województwie lubuskim funkcjonowało 5 uczelni wyższych (dwie uczelnie publiczne i trzy niepubliczne), w których kształciło się 11,0 tys. studentów, tj. o 2,5% mniej w stosunku do poprzedniego roku akademickiego.

W roku akademickim 2023/24 na terenie województwa działały 2 filie uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim, w których kształciło się łącznie 0,6 tys. studentów.

Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 23. Full-time programme students in academic localities per 1000 population

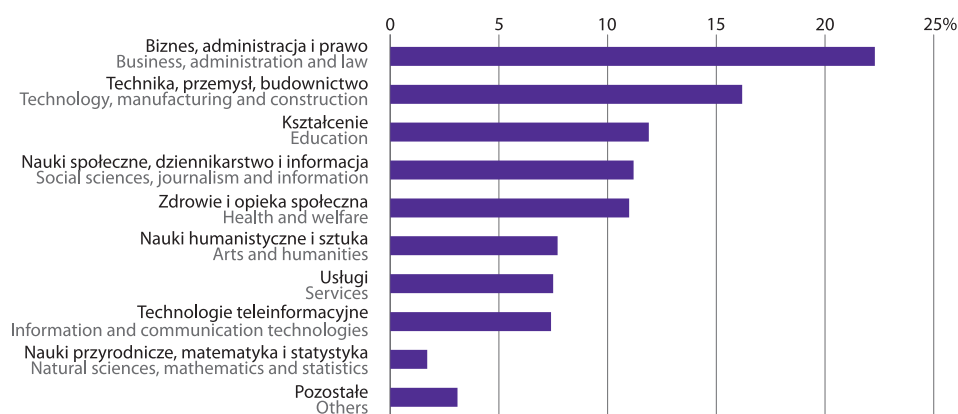

Kobiety stanowiły ponad połowę (55,8%) wszystkich osób studiujących. Studenci w województwie lubuskim decydują się głównie na naukę w szkołach publicznych, około 94,8% wszystkich studiujących. Studenci uczelni w regionie najczęściej wybierali kierunki studiów związane z biznesem, administracją i prawem – prawie 19% ogółu studentów. Po blisko 16% studiujących zanotowano w grupach: technika, przemysł, budownictwo oraz zdrowie i opieka społeczna. Kolejne 12% było studentami kierunków z grupy nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja. Nauki humanistyczne i sztuka skupiły 9,5% studiujących, technologie informacyjne – 8,5% oraz kształcenie – 7,2%. Najmniej osób studiowało nauki przyrodnicze, matematykę i statystykę – 1,4% studentów.

W roku akademickim 2023/24 studia wyższe w województwie lubuskim ukończyło 2,8 tys. absolwentów (tj. o 0,2% więcej niż w poprzednim roku akademickim). Studia pierwszego stopnia ukończyło 55,0% absolwentów, studia magisterskie jednolite – 10,1%, natomiast studia drugiego stopnia – 34,9%.

Najwięcej studentów otrzymało dyplom potwierdzający ukończenie studiów na kierunkach związanych z biznesem, administracją i prawem (22,3%), techniką, przemysłem i budownictwem (16,2%), a także z kształceniem (11,9%), naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją (11,2%) oraz ze zdrowiem i opieką społeczną (11,0%).

Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2022/2023
Chart 24. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2022/2023 academic year

a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2022 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

a Graduates who obtained higher education diplomas in 2022. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

Szkoły dla dorosłych nastawione były głównie na kontynuację przerwanej cyklu kształcenia lub uzupełnieniu kształcenia. W roku szkolnym 2023/24 w województwie lubuskim funkcjonowało 20 szkół dla dorosłych: 19 liceów ogólnokształcących oraz 1 szkoła podstawowa. Uczyło się w nich łącznie 2,6 tys. słuchaczy (tj. o 15,9% więcej niż w poprzednim roku szkolnym). W roku szkolnym 2023/24 szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 220 uczniów (o 62,2% mniej niż w roku poprzednim), w tym 56,5% stanowiły kobiety. Największą liczbę absolwentów stanowili uczniowie liceów ogólnokształcących – 98,2%.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie ogółem, z budżetu jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. wyniosły 2,9 mld zł. Zdecydowaną większość środków – 2,0 mld zł – przeznaczono na funkcjonowanie placówek oświatowych i wychowawczych tj.: szkół podstawowych – 1,1 mld zł (62,7%), przedszkoli (łącznie z oddziałami przedszkolnymi w szkołach podstawowych i innymi formami wychowania przedszkolnego) – 493,9 mln zł (24,9%), liceów ogólnokształcących – 191,4 mln zł (9,6%), zasadniczych szkół zawodowych prowadzonych w branżowych szkołach I i II stopnia – 56,0 mln zł (2,8%).

W stosunku do 2022 r. wydatki na oświatę budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem wzrosły o 16,5%. Wydatki powiatów zwiększyły się – o 21,7%, miast na prawach powiatu – o 14,8%, a gmin – o 16,1%. Zwiększyły się wydatki budżetów województwa w dziale oświata – o 23,1%.

Z kolei wydatki jednostek samorządu terytorialnego ogółem w dziale edukacyjna opieka wychowawcza zwiększyły się w porównaniu z 2022 r. o 32,8%. Mniejsze niż w 2022 r. były łączne wydatki budżetów gmin o 3,4%, natomiast zwiększyły się wydatki miast na prawach powiatu o 59,5%. Wzrosły natomiast wydatki budżetu województwa i powiatów w omawianym dziale, odpowiednio o 39,5% i 16,5%.

Zasoby pracy

Labour resources

W październiku 2024 r. liczba pracujących w województwie lubuskim była nieznacznie mniejsza niż w grudniu 2023 r. W końcu 2024 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego były wyższe niż przed rokiem. Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w 4 kwartale 2024 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku nieznacznie zmniejszył się współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia.

W październiku 2024 r. w województwie lubuskim w gospodarce narodowej zanotowano 364,1 tys. pracujących mieszkańców województwa. W porównaniu z grudniem 2023 r. ich liczba zmniejszyła się o 0,6%. W Polsce liczba pracujących zmniejszyła się o 0,2%. Pracujący w województwie lubuskim stanowili 2,4% ogółu pracujących w kraju.

Spadek liczby pracujących, w porównaniu z grudniem 2023 r., zanotowano m.in. w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (o 3,8%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 3,4%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 3,2%), budownictwo (o 1,3%), a także handel; naprawa pojazdów samochodowych i przetwórstwo przemysłowe (po 1,0%). Wzrosła natomiast liczba pracujących m.in. w obsłudze rynku nieruchomości (o 4,7%), informacji i komunikacji (o 3,7%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 2,4%).

Dane o pracujących w gospodarce narodowej (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

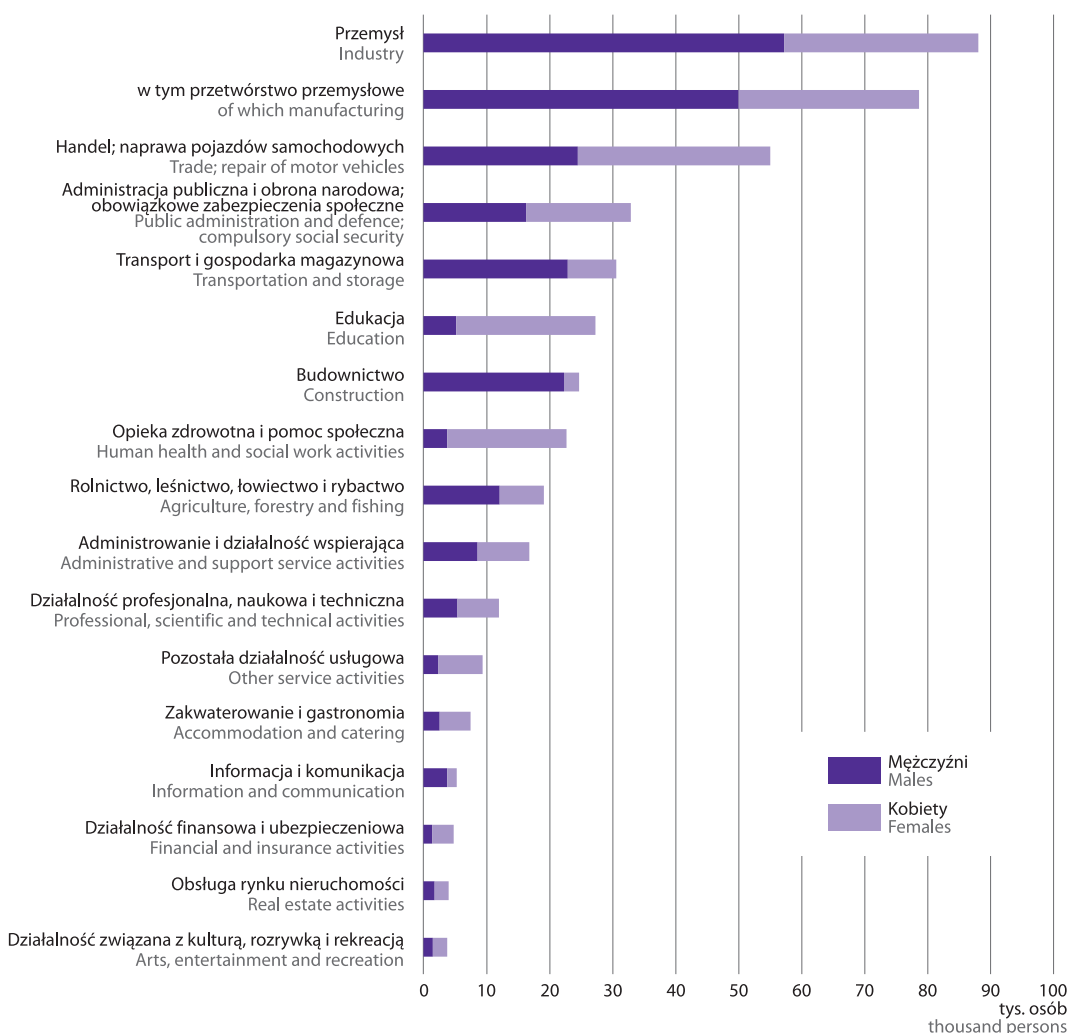
1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

W strukturze pracujących ogółem najwyższy udział mieli pracujący w sekcji przemysł – 24,2% (wobec takiego samego udziału w grudniu 2023 r. oraz 21,1% w kraju), w tym głównie w przetwórstwie przemysłowym – 21,6% (tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w końcu grudnia 2023 r.). Znaczący był udział pracujących w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (15,1%, tj. o 0,1 p. proc. mniej), a także administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (9,0%, tj. o 0,2 p. proc. więcej) oraz transport i gospodarka magazynowa (8,4%, tj. o 0,3 p. proc. mniej).

Najmniejszy udział w strukturze pracujących stanowili m.in. pracujący w sekcjach: informacja i komunikacja (1,5%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (1,3%) oraz obsługa rynku nieruchomości, a także w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (po 1,1%).

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD, płci i miejsca zamieszkania w 2024 r. Stan w dniu 31 października

Chart 25. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections, sex and place of residence in 2024 As of 31 October

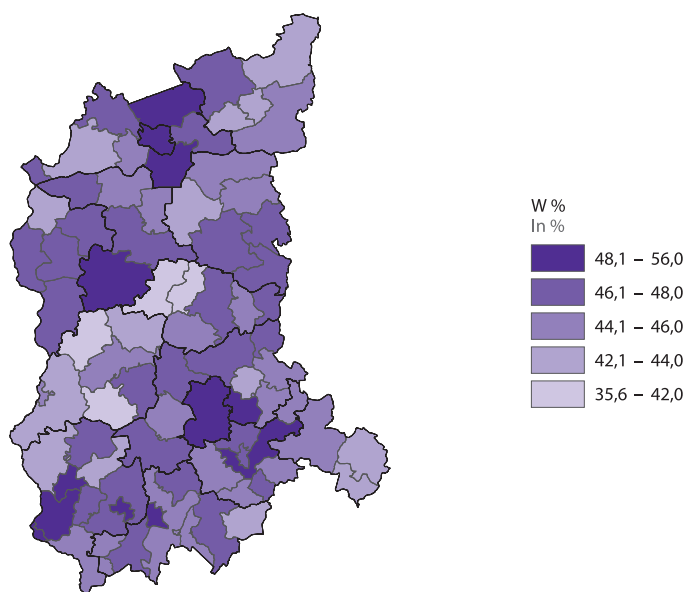
W październiku 2024 r. kobiety stanowiły 47,2% ogółu pracujących mieszkańców w województwie. W porównaniu z grudniem 2023 r. ich udział w strukturze zwiększył się o 0,1 p. proc. W kraju udział pracujących kobiet wyniósł 47,4%, tj. również o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem. Dla porównania, największy udział kobiet wśród pracujących wystąpił w województwie mazowieckim (48,9%), a najmniejszy – w wielkopolskim (45,9%).

Spośród gmin województwa lubuskiego największy odsetek kobiet w liczbie pracujących ogółem odnotowano, podobnie jak przed rokiem, w gminie miejskiej Łęknica (56,0%) oraz gminie wiejskiej Kłodawa (50,2%). Z kolei najmniejszy udział, również tak jak w poprzednim roku, zarejestrowano w gminach wiejskich Lubrza (35,6%) oraz Maszewo (40,0%).

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 31 October

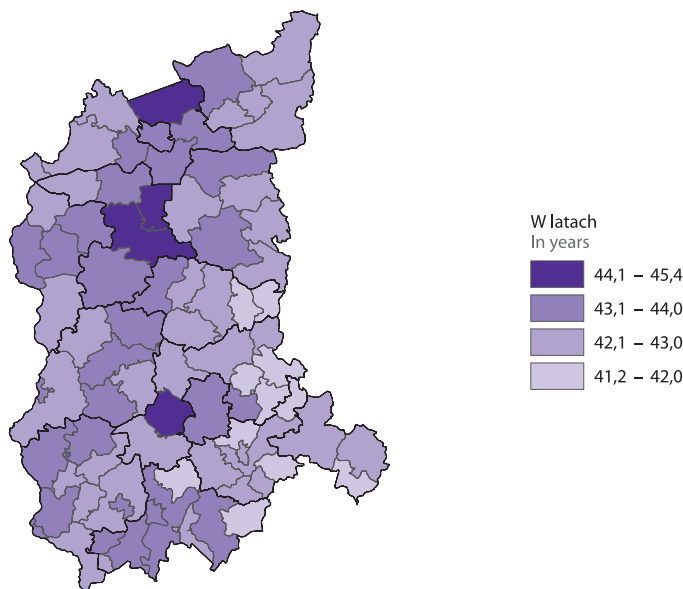

Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej w województwie lubuskim wyniosła 43,1 roku. W przypadku kobiet było to 42,9 roku, a mężczyzn – 43,2 roku. W kraju średnia wieku pracujących ogółem wyniosła 42,8 roku, a dla kobiet i mężczyzn odpowiednio 42,7 oraz 42,9 roku. Dla porównania, najwyższą średnią wieku pracujących ogółem odnotowano w województwie świętokrzyskim (43,9), a najniższą – w wielkopolskim i pomorskim (po 42,1).

Spośród gmin województwa lubuskiego najwyższą średnią wieku pracujących charakteryzowała gminę wiejską Kłodawa (45,4), a także gminę miejsko-wiejską Lubniewice i wiejską Świdnicę (po 44,5). Najniższą średnią odnotowano natomiast w gminie wiejskiej Kolsko (41,2) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Zbąszynek (41,3).

**Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.
Stan w dniu 31 października**

Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 31 October

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

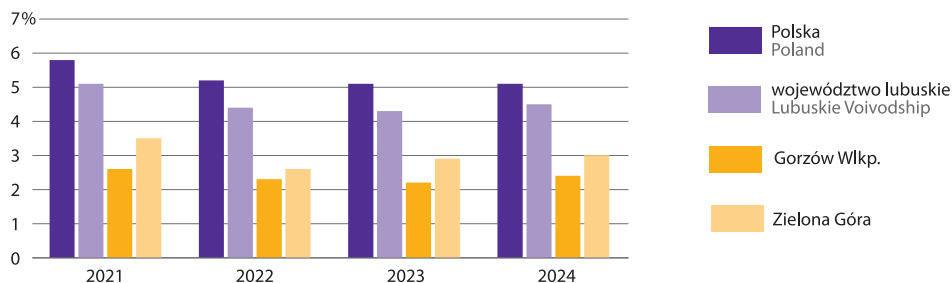
W końcu 2024 r. w powiatowych urzędach pracy było zarejestrowanych 15,9 tys. osób bezrobotnych (stanowiących 2,0% zarejestrowanych bezrobotnych w kraju). W porównaniu z końcem 2023 r. liczba ta była wyższa o 0,5 tys. osób (w końcu 2023 r. odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 0,3 tys. osób).

W końcu większości miesięcy 2024 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych była większa niż w analogicznych miesiącach 2023 r. Największe wzrosty odnotowano w grudniu oraz listopadzie (odpowiednio o 3,6% i 3,3%), natomiast największy spadek – w styczniu (o 2,0%).

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego
Stan w dniu 31 grudnia

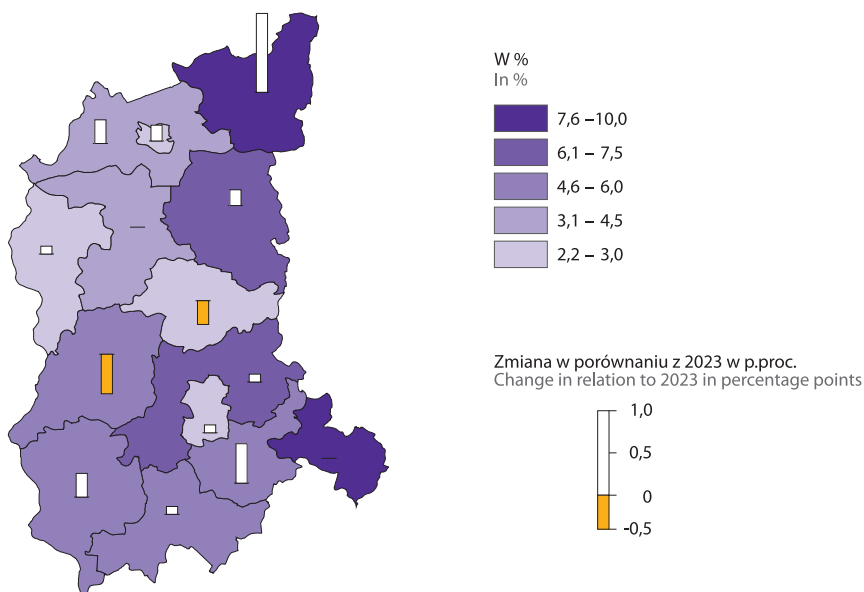
Chart 26. Registered unemployment rate
 As of 31 December

Stopa bezrobocia rejestrowanego w kolejnych miesiącach 2024 r. pozostała na zbliżonym poziomie w porównaniu z analogicznymi miesiącami 2023 r. W końcu 2024 r. osiągnęła poziom 4,5% (wobec 5,1% w kraju) i w relacji do końca 2023 r. zwiększyła się o 0,2 p. proc.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2024
 As of 31 December

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, w końcu 2024 r. największą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata – ich udział w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w skali roku o 0,4 p. proc. do 25,5%. Kolejną grupą były osoby w wieku 45-54 lata – 23,2%, tj. o 1,3 p. proc. więcej niż przed rokiem. Dalsze 21,8% to osoby w wieku 25-34 lata (o 1,2 p. proc. mniej), a 17,4% – w wieku 55 lat i więcej (o 0,1 p. proc. mniej). Osoby najmłodsze, 18-24 lata, stanowiły 12,1% ogółu bezrobotnych (o 0,5 p. proc. więcej). W kraju z kolei struktura bezrobotnych według grup wieku ukształtowała się następująco: 25,7% (osoby w wieku 35-44 lata), 22,9% (25-34 lata), 22,0% (45-54 lata), 16,4% (55 lat i więcej) oraz 13,0% (18-24 lata).

W końcu grudnia 2024 r. najwięcej osób bezrobotnych, podobnie jak w kraju, legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 28,7% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż przed rokiem. Kolejne 27,4% bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 0,4 p. proc. mniej niż w końcu 2023 r.). Dalsze 20,6% bezrobotnych posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe (o 0,6 p. proc. więcej). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 11,9% (tj. o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem), a ze średnim ogólnokształcącym 11,5% ogółu bezrobotnych (o 0,1 p. proc. więcej w porównaniu z 2023 r.).

W województwie lubuskim w końcu 2024 r. absolwenci (tj. osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki) stanowili 3,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, tj. tyle samo, co w poprzednim roku. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wyniosła 0,6 tys. osób i w porównaniu z końcem poprzedniego roku zwiększyła się o 4,4%.

Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 37,4% ogółu bezrobotnych, tj. o 0,3 p. proc. mniej w ujęciu rocznym. W strukturze bezrobotnych osoby w wieku powyżej 50 lat stanowiły 28,4% (o 0,4 p. proc. więcej). Odsetek osób w wieku do 30 lat wyniósł 22,5% (o 0,2 p. proc. więcej), w tym do 25 lat – 12,1% (o 0,5 p. proc. więcej). Osoby niepełnosprawne stanowiły 8,4% ogółu bezrobotnych (o 1,8 p. proc. mniej).

Ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych (58,4% ogółu) stanowili mieszkańcy miast, a ich liczba, w porównaniu z końcem poprzedniego roku, wzrosła o 4,6%. W kraju odsetek bezrobotnych mieszkańców miast wyniósł 61,6%. Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi w województwie zwiększyła się o 2,1%, a ich udział w strukturze bezrobotnych wyniósł 41,6%.

W 2024 r. do urzędów pracy wpłynęło łącznie 27,1 tys. ofert pracy, tj. o 5,6% mniej niż w poprzednim roku. W końcu grudnia 2024 r. na 1 ofertę pracy przypadało 17 bezrobotnych (wobec 10 w grudniu 2023 r. oraz 21 w kraju).

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o osobach biernych zawodowo, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w 4 kwartale 2024 r. współczynnik aktywności zawodowej w województwie lubuskim ukształtował się na poziomie 56,6% i zwiększył się w porównaniu z 4 kw. 2019 r. (o 1,7 p. proc.), jednak zmniejszył się w odniesieniu do 4 kw. 2023 r. (o 0,3 p. proc.). W kraju współczynnik aktywności zawodowej kształtował się na poziomie wyższym od notowanego w województwie – w 4 kwartale 2023 r. wyniósł 58,5%, tj. o 1,9 p. proc. więcej.

W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej odnotowano zarówno wśród mężczyzn – o 1,5 p. proc. (do 65,5%), jak i wśród kobiet – o 1,6 p. proc. (do 48,0%). Ponadto omawiany wskaźnik zwiększył się zarówno dla ludności zamieszkującej miasta – o 1,8 p. proc. (do 56,7%), jak i dla mieszkańców wsi – o 1,3 p. proc. (do 56,3%).

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL w 4 kwartale
Table 12. Economic activity of the population aged 15-89 by LFS in the 4th quarter

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	.	432	452	449	17742
w tym: of which:					
pracujący employed persons	422	423	446	442	17247
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	355	352	341	344	12610
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	54,8	55,1	56,9	56,6	58,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	53,7	54,0	56,2	55,7	56,8

W odniesieniu do 4 kwartału 2023 r. spadek współczynnika aktywności zawodowej zanotowano zarówno wśród kobiet (o 0,8 p. proc.), jak i mężczyzn (o 0,3 p. proc.). Wskaźnik zmniejszył się także zarówno wśród mieszkańców wsi (o 1,3 p. proc.), jak i miast (o 0,2 p. proc.).

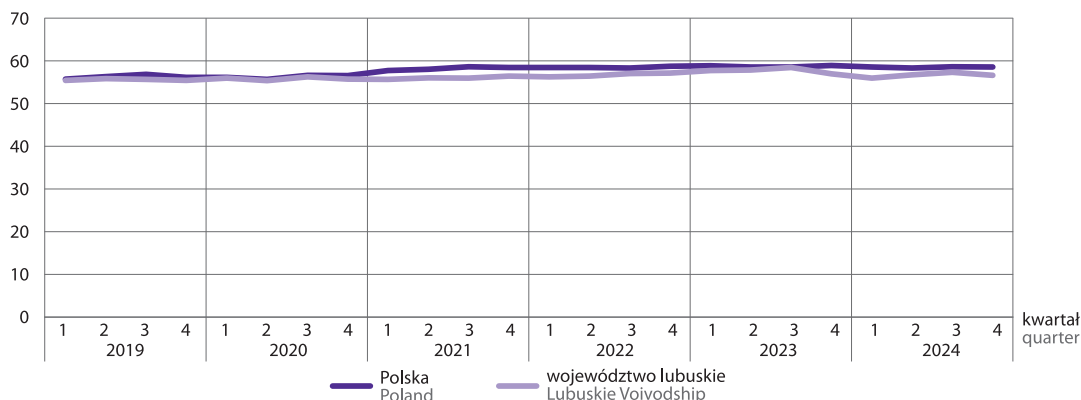
Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata – 88,1%, następnie w wieku 35-44 lata – 87,5% oraz 45-54 lata – 83,7%. W najmłodszej grupie wieku (15-24 lata) udział aktywnych zawodowo wyniósł 28,0%, a w najstarszej (65-89 lat) – 8,2%. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej wystąpił wśród osób w grupach wieku: 25-34 lata (o 9,4 p. proc.), 65-89 lat (o 2,4 p. proc.) i 45-54 lata (o 1,9 p. proc.). Wskaźnik ten zmniejszył się z kolei w grupach wieku 15-24 lata (o 1,0 p. proc.) oraz 35-44 lata (o 0,6 p. proc.).

Uwzględniając poziom wykształcenia, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym – 81,0%. Wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym aktywnych zawodowo było 63,4%, z policealnym i średnim zawodowym – 60,6%, a z zasadniczym zawodowym lub branżowym I stopnia – 49,7%. Najniższa aktywność zawodowa dotyczyła osób z niskim poziomem wykształcenia (gimnazjalnym, podstawowym i niższym) – w tej grupie 19,8% osób posiadało pracę lub jej poszukiwało. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. aktywność zawodowa wzrosła wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 12,1 p. proc.) oraz gimnazjalnym, podstawowym i niższym (o 1,2 p. proc.). Spadek zanotowano wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 7,8 p. proc.), policealnym i średnim zawodowym (o 0,8 p. proc.) oraz wyższym (o 0,7 p. proc.).

Uwzględniając stan cywilny, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w 4 kwartale 2024 r. zanotowano wśród osób rozwiedzionych (28 tys.) – 65,1% oraz wśród żonatych mężczyzn i zamężnych kobiet (287 tys. osób) – 64,3%. W grupie kawalerowie i panny (122 tys.) wskaźnik ten wyniósł 55,2%, a wśród wdów i wdowców (11 tys.) – 13,3%.

W 4 kwartale 2024 r. wskaźnik zatrudnienia wyniósł 55,7%, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku 15-89 lat przypadało 56 osób pracujących. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wskaźnik zwiększył się o 1,9 p. proc., a w odniesieniu do 4 kwartału 2023 r. zmniejszył się o 0,5 p. proc. W kraju wskaźnik zatrudnienia wyniósł 56,8%, tj. o 1,1 p. proc. więcej niż w województwie.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia wykazywał istotne zróżnicowanie w zależności od płci – zdecydowanie wyższy był wśród mężczyzn (64,8%) niż wśród kobiet (47,3%).

W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się zarówno wśród mężczyzn (o 2,3 p. proc.), jak i wśród kobiet (o 1,6 p. proc.), a także niezależnie od miejsca zamieszkania: na wsi (o 2,7 p. proc. do 56,3%) i w miastach (o 1,5 p. proc. do 55,4%). W odniesieniu do 4 kwartału 2023 r. wskaźnik zatrudnienia utrzymał się na zbliżonym poziomie, zarówno w grupach osób wyróżnionych ze względu na płeć, jak i miejsce zamieszkania. Wśród mężczyzn nie uległ zmianie, nieznacznie zmniejszył się jednak wśród kobiet – o 0,7 p. proc. Wśród mieszkańców miast spadł o 0,9 p. proc., natomiast wsi – wzrósł o 0,2 p. proc.

Ze względu na wiek najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia odnotowano w grupie 35-44 lata (86,8%), następnie 25-34 lata (85,3%), 45-54 lata (83,0%), 55-64 lata (58,7%). W najmłodszej grupie wieku, tj. 15-24 lata, wskaźnik wyniósł 25,8%. W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł w większości z analizowanych grup wieku. Największy wzrost wystąpił wśród osób w wieku 55-64 lata (o 8,0 p. proc.) oraz 25-34 lata (o 6,6 p. proc.). W grupie wieku 45-54 lata wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 2,8 p. proc. Wśród osób w wieku 35-44 lat pozostał na tym samym poziomie, a w wieku 15-24 lata zmniejszył się o 1,1 p. proc. Powyższa analiza wskazuje, że na przestrzeni pięciu lat zwiększył się poziom zatrudnienia wśród osób będących w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-54 lata i 55-64 lata), jednak zmniejszył się wśród osób najmłodszych (15-24 lata). W tym czasie nastąpił także wzrost wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w wieku 16-64 lata) – o 5,2 p. proc.

W zestawieniu z 4 kwartałem 2023 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł wśród dwóch z analizowanych grup wieku – 15-24 lata (o 3,0 p. proc.) oraz 45-54 lata (o 1,0 p. proc.). W grupie wieku 35-44 lata odnotowano spadek o 1,8 p. proc., wśród osób w wieku 55-64 – o 1,5 p. proc., a w wieku 25-34 – o 1,1 p. proc.

Wśród osób w wieku produkcyjnym (20-64 lata) wskaźnik zatrudnienia wyniósł 78,4% i zwiększył się zarówno w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. (o 6,4 p. proc.), jak i w relacji do 4 kwartału 2023 r. (o 0,5 p. proc.).

W 4 kwartale 2024 r. wśród 442 tys. pracujących było 371 tys. osób zatrudnionych. Stanowiły one 83,9% ogółu pracujących (w tym 68,7% w sektorze prywatnym). W porównaniu z 4 kwartałem 2023 r. liczba zatrudnionych zmniejszyła się o 5 tys., tj. o 1,3%. W kraju osoby zatrudnione stanowiły 81,3% ogółu pracujących, tj. o 2,6 p. proc. mniej niż w województwie.

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Zdecydowana większość zatrudnionych (314 tys. osób, tj. 84,6% ogółu) wykonywała pracę na podstawie umowy na czas nieokreślony. Pozostałe 57 tys. zatrudnionych (tj. 15,4%) stanowiły osoby posiadające umowę na czas określony.

Udział pracujących na własny rachunek w ogóle pracujących wyniósł 15,6% (o 2,5 p. proc. mniej niż w kraju), w tym pracodawców – 3,4% (o 0,3 p. proc. mniej). Przed rokiem udziały te wyniosły odpowiednio 15,5% oraz 4,7%.

Najliczniejszą zbiorowość wśród pracujących stanowiły osoby w grupie wieku 35-44 lata – 28,3%. Kolejne 27,6% ogółu pracujących to osoby w wieku 45-54 lata. Osoby w grupie wieku 25-34 lata stanowiły 21,0%. Najmniej pracujących było w wieku 15-24 lata (5,4%). W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. wzrósł udział pracujących w wieku 45-54 lata (o 5,4 p. proc.), natomiast spadł w grupach wieku: 35-44 lata (o 3,3 p. proc.), 25-34 lata (o 1,4 p. proc.) oraz 15-24 lata (o 0,3 p. proc.).

Blisko 80% pracujących w badanym tygodniu przepracowało 40 godzin i więcej, przy czym na wsi odsetek ten był nieznacznie większy (77,1%) niż w miastach (76,1%). Udział kobiet pracujących w takim wymiarze godzin wyniósł 72,2% i był mniejszy od udziału mężczyzn (79,4% ogółu pracujących mężczyzn).

W 4 kwartale 2024 r. liczba biernych zawodowo wyniosła 344 tys., tj. 43,4% ogółu ludności w wieku 15-89 lat (w kraju było to o 1,9 p. proc. mniej). Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. (o 1,7 p. proc.), jednak zwiększył się w relacji do analogicznego kwartału poprzedniego roku (o 0,5 p. proc.). Liczba biernych zawodowo spadła w porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. (o 22 tys., tj. o 6,0%), wzrosła jednak w ujęciu rocznym (o 3 tys., tj. o 0,9%).

Wśród biernych zawodowo przeważały kobiety (213 tys., tj. 61,9% ogółu) oraz mieszkańcy miast (222 tys., tj. 64,5%). W porównaniu z 4 kwartałem 2019 r. liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się zarówno w przypadku mężczyzn (o 7,1%), jak i kobiet (o 5,3%), a także niezależnie od miejsca zamieszkania: wśród mieszkańców miast – o 7,9%, a wsi – o 2,4%.

W odniesieniu do 4 kwartału 2023 r. zbiorowość biernych zawodowo mężczyzn pozostała bez zmian (wyniosła 131 tys.), zwiększyła się natomiast wśród kobiet – o 1,4%. Liczba biernych zawodowo nie zmieniła się również w miastach (wyniosła 222 tys.), jednak była wyższa na wsi (o 2,5%).

Z ogółu biernych zawodowo 30,5% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Większość biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 55-89 lat (64,5%). Ich liczba zwiększyła się w porównaniu z 4 kwartałem 2023 r. o 2 tys., tj. o 0,9 p. proc.

Uwzględniając wykształcenie osób biernych zawodowo, najwięcej (30,5%) deklaroowało co najwyżej gimnazjalne. Prawie co czwarta osoba posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe I stopnia (26,2%). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiły 22,4% ogółu biernych zawodowo, a osoby z wyższym wykształceniem – 10,5%.

W województwie lubuskim, podobnie jak w kraju, głównym powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla połowy biernych zawodowo w wieku 15-74 lata było pobieranie świadczenia emerytalnego. Odsetek osób biernych zawodowo z powodu pobierania świadczenia emerytalnego zmniejszył się w porównaniu z 4 kwartałem 2023 r. o 0,9 p. proc. do 50,0%. Kobiety stanowiły 60,7% tej grupy (wobec 62,0% w kraju). Kolejne najczęstsze przyczyny niepodjęcia pracy to nauka oraz uzupełnianie kwalifikacji (22,9% biernych zawodowo, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż przed rokiem), a także choroba lub niesprawność (10,7%, tj. o 1,2 p. proc. więcej). Dla 6,1% biernych zawodowo przyczyną niewykonywania i nieposzukiwania pracy były powody rodzinne i związane z prowadzeniem domu (było to o 0,6 p. proc. mniej w porównaniu z analogicznym kwartałem poprzedniego roku).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitants' wealth

W 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2015 r. Tendencję wzrostu odnotowano także w 2024 r. – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się w porównaniu z 2023 r. i stanowiło 90,6% średniego wynagrodzenia w kraju.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim (na podstawie rocznego badania Z-06) wyniosło 6882,46 zł i było o 9,4% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kraju. W porównaniu z 2022 r. i z 2015 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie wzrosło odpowiednio o 14,4% i 92,9% (wobec wzrostu w kraju analogicznie o 13,3% i 83,0%).

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono różnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

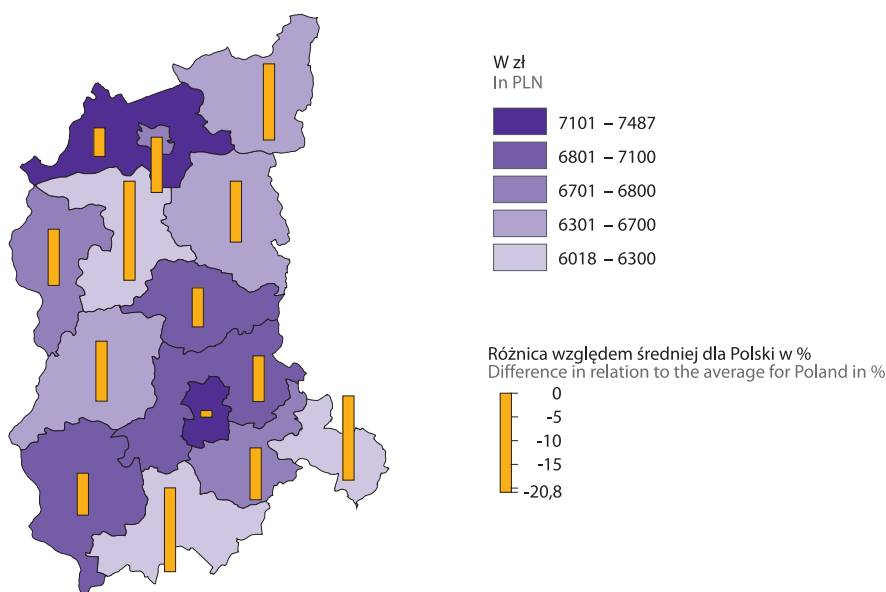
W 2023 r. w czterech powiatach województwa lubuskiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przewyższyło wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zanotowanego dla województwa ogółem. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wystąpiło w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (o 8,8% więcej niż w województwie ogółem). Ponadto w powiecie gorzowskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie było wyższe o 3,7% od przeciętnego w województwie, a w powiatach: świebodzińskim i żarskim odpowiednio o 1,4% i 0,7%.

Najniższą wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zanotowano w powiecie sulęcińskim (o 12,6% mniej niż w województwie) i w powiecie wschowskim (o 9,2% mniej). W powiatach żagańskim i strzelecko-drezdeneckim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było niższe od jego średniej wartości w województwie odpowiednio o 9,0% i 7,3%. W pozostałych powiatach lubuskiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było niższe od średniej w województwie w granicach 0,2-3,7%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2023 r. we wszystkich powiatach województwa lubuskiego było niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju – od 20,8% w powiecie sulęcińskim do 1,4% w Zielonej Górze.

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2023 r.

Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2023

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Concerns economic entities employing more than 9 persons.

W kolejnej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób – metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 7322,57 zł i było o 11,4% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem wartość wynagrodzenia wzrosła o 10,5% (wobec wzrostu w kraju o 11,0%).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3447,08	4624,90	6628,69	7322,57
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the domestic average (Poland=100)	83,6	85,5	89,0	88,6

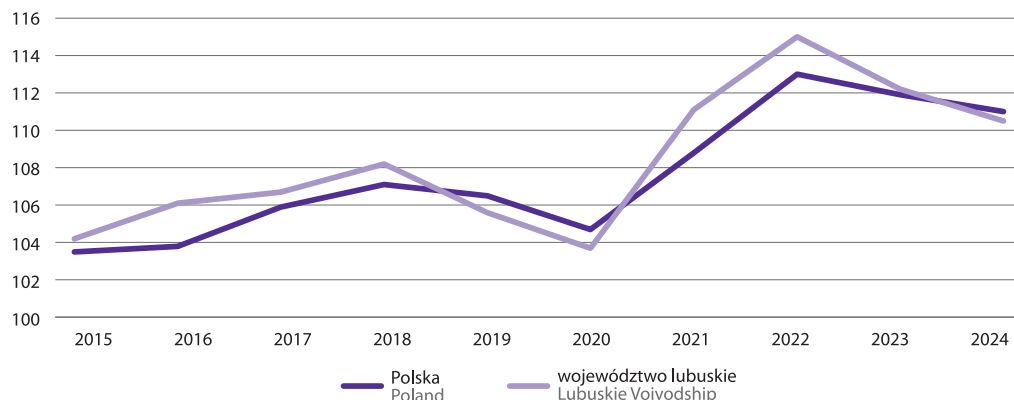
Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie zanotowano w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie informacji i komunikacji (o 66,1% wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie). Powyżej średniej wojewódzkiej ukształtowało się także przeciętne wynagrodzenie m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 4,4%) oraz przetwórstwem przemysłowym (o 3,0%). Niższe wynagrodzenie od średniego w województwie zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i gastronomią (o 25,3%), administrowaniem i działalnością wspierającą (22,4%), budownictwem (o 12,2%), obsługą rynku nieruchomości oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (po 7,3%), handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 6,5%), dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 2,4%).

Spośród sekcji o znaczącym udziale w przeciętnym zatrudnieniu (łącznie 87,0% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw) najwyższy wzrost wynagrodzenia brutto w skali roku zanotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (o 25,6%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 11,3%).

Wzrost wynagrodzeń w skali roku wystąpił także w przedsiębiorstwach prowadzących działalność m.in. w zakresie zakwaterowania i gastronomii (o 20,9%), obsługi rynku nieruchomości (o 15,8%), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 14,9%), informacji i komunikacji (12,2%). Jedyną sekcją w sektorze przedsiębiorstw, w której zanotowano spadek przeciętnego wynagrodzenia brutto w skali roku było budownictwo (spadek o 2,3%).

**Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100**

Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2024 r. przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w województwie wyniosła łącznie 228,4 tys. i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Stanowiła ona 23,6% ogółu ludności województwa (stan w dniu 31.12.2024 r.), tj. o 0,3 p. proc. więcej w odniesieniu do poprzedniego roku. W kraju udział emerytów i rencistów wyniósł 23,9%.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	214,8	227,6	227,3	228,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1810,13	2224,21	3086,17	3537,53
w tym emerytura of which retirement pay	1916,33	2297,82	3197,86	3656,35
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1319,74	1504,97	1963,88	2224,43
w tym emerytura of which retirement pay	1394,78	1554,37	2022,30	2279,16

W 2024 r. w przeciętnej miesięcznej liczbie świadczeniobiorców pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS) najliczniejszą grupę stanowiły osoby pobierające emeryturę – 78,8% (tj. o 0,9 p. proc. więcej w porównaniu z 2023 r.). Grupa osób pobierających renty rodzinne stanowiła 13,3% (o 0,1 p. proc. mniej), a renty z tytułu niezdolności do pracy – 8,0% (o 0,6 p. proc. mniej).

W przeciętnej miesięcznej liczbie świadczeniobiorców Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) osoby pobierające emeryturę stanowiły 75,0% (tj. o 0,5 p. proc. więcej w porównaniu z poprzednim rokiem), otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy – 20,8% (o 0,5 p. proc. mniej), a pobierające renty rodzinne – 4,2% (podobnie jak przed rokiem).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS) była o 5,3% niższa od średniej krajowej. Jej wartość ukształtowała się na poziomie 3537,53 zł (tj. o 14,6% wyższym w porównaniu z 2023 r.), w tym emerytura – 3656,35 zł (wzrost o 14,3%). W Polsce w porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost przeciętnej emerytury i renty brutto o 14,2%.

Z kolei przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (KRUS) była wyższa od średniej krajowej o 5,8%. Wyniosła 2224,43 zł (tj. o 13,3% więcej w porównaniu z 2023 r.), w tym emerytura – 2279,16 zł (wzrost o 12,7%). W kraju wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty rolników indywidualnych wyniósł 13,9% w skali roku.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny

Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022 ^{ab}	2023 ^a	2023 ^a Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1419,58	1971,47	2332,47	2745,66	2678,30
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1354,22	1931,93	2290,07	2695,97	2622,11

a Dane za lata 2022 i 2023 zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2021 i nie są wprost porównywalne z danymi za lata wcześniejsze, które zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2011. b Dane różnią się od wcześniej publikowanych.

a Data on 2022 and 2023 have been generalised on the basis of the National Population and Housing Census 2021 and thus are not directly comparable to those for previous years, which had been generalised on the basis of the National Population and Housing Census 2011. b Data differ from previously published.

W 2023 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych w województwie lubuskim poprawiła się. Nominalnie, jak i realnie gospodarstwa domowe osiągały wyższe dochody i wydatki.

W 2023 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w zaokrągleniu do 1 zł w gospodarstwie domowym wyniósł 2746 zł (102,5% średniej krajowej) i był wyższy od dochodu z 2022 r. nominalnie o 17,7%, a realnie o 4,7%. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę osiągnęły wielkość 1601 zł i były wyższe nominalnie o 13,2%, a realnie wyższe o 0,7% od wydatków z 2022 r.

Dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 2696 zł (102,8% średniej krajowej), a jego poziom zmienił się w takim samym stopniu jak dochód rozporządzalny.

W 2023 r. udział dochodów z pracy najemnej w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w gospodarstwach domowych zmniejszył się (o 1,9 p. proc. do 55,3%) w porównaniu z rokiem poprzednim.

Zwiększył się natomiast udział dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (o 2,5 p. proc. do 28,0%) oraz udział dochodów z pracy na własny rachunek (o 0,6 p. proc. do 9,1%). Ponadto spadł udział pozostałych świadczeń społecznych, w tym świadczeń rodzinnych (o 1,4 p. proc. do 5,7%). W 2023 r. w województwie lubuskim nastąpił spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego w oparciu o dochody gospodarstw domowych. Wyniki badania EU-SILC z 2023 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2022 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (po uwzględnieniu transferów społecznych) osiągnął w województwie wartość 12,1% i był o 1,2 p. proc. mniejszy niż w roku poprzednim. Odsetek osób relatywnie ubogich w województwie był mniejszy niż średnio w kraju (14,0%).

Zróżnicowanie w dochodach na osobę w gospodarstwach domowych mierzone współczynnikiem Giniego, w latach 2022 i 2023 wyniosło odpowiednio 25,0% i 23,3%. Wartość tego współczynnika była niższa niż dla ogółu gospodarstw domowych w kraju (27,0% w 2023 r.).

W porównaniu z 2022 r. nastąpiła poprawa subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Ponad 28,7% respondentów oceniło sytuację materialną własnego gospodarstwa domowego jako dobrą, a nieco ponad 31,0% jako raczej dobrą. Rok wcześniej było to odpowiednio 28,9% i 25,9%. Dla 4,4% gospodarstw domowych sytuacja materialna była raczej zła oraz zła, przed rokiem odsetek ocen negatywnych wyniósł 6,0%. Dla porównania w kraju 25,7% gospodarstw domowych oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą i 28,3% jako raczej dobrą. Odsetek ocen złych lub raczej złych wyniósł 4,9%.

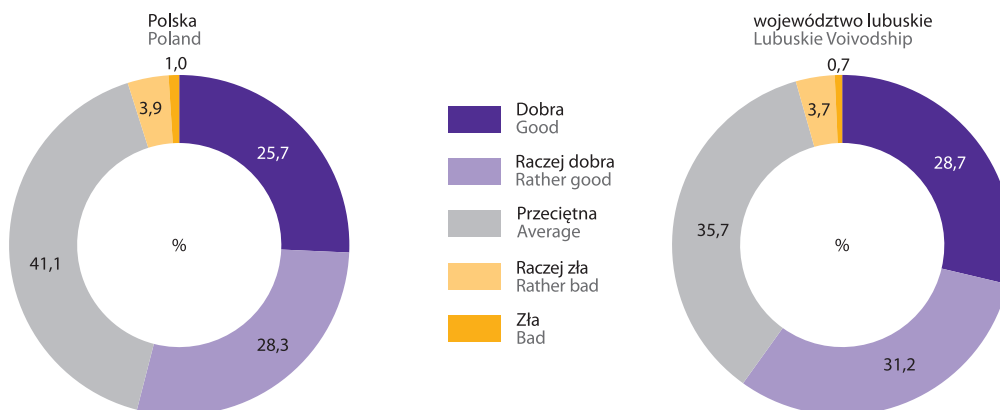
Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Wykres 29. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.

Chart 29. Subjective evaluation of material situation of household in 2023

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

W województwie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby osób korzystających ze świadczeń społecznych. W porównaniu z 2015 r. rzeczywista liczba osób pobierających te świadczenia zmniejszyła się o ponad połowę. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Najczęściej pomocy społecznej udzielano z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. Zmniejszyły się wydatki na świadczenia wychowawcze i zasiłki rodzinne. Zwiększyła się liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, w rezultacie wzrosła też liczba miejsc i dzieci przebywających w tych placówkach.

W 2023 r. świadczenia społeczne przyznano na podstawie decyzji 28,0 tys. osób. W porównaniu z 2022 r. rzeczywista liczba osób pobierających świadczenia zmniejszyła się o 1,3 tys. (o 4,5%), a w odniesieniu do 2015 r. o 29,9 tys. (o 51,7%).

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), na pomoc społeczną w 2023 r. w województwie lubuskim wydano łącznie 110,8 mln zł, tj. o 2,0 mln zł mniej niż w roku poprzednim i o 17,0 mln zł mniej niż w 2015 r.

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	57934	36123	29341	28009
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	127800,0	114759,1	112772,2	110814,2
pomoc pieniężna financial assistance	101798,9	86018,8	82305,5	78362,7
pomoc niepieniężna non-financial assistance	26001,1	28740,3	30466,7	32451,5
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	568,3	362,5	298,6	286,5

Pomoc pieniężna wyniosła 78,4 mln zł (mniej o 3,9 mln niż w 2022 r. i o 23,4 mln niż w 2015 r.), co stanowiło 71% wydatków na świadczenia pomocy społecznej. W tym na zasiłki stałe przeznaczono 38,0 mln zł (mniej o 2,4 mln zł niż w 2022 r. oraz o 3,7 mln zł niż w 2015 r.), na zasiłki okresowe – 16,1 mln zł (mniej o 1,1 mln zł niż w 2022 r. oraz o 15,1 mln zł niż w 2015 r.) i na zasiłki celowe – 22,4 mln zł (mniej o 0,8 mln zł niż w 2022 r. oraz o 5,9 mln zł niż w 2015 r.).

W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 32,5 mln zł (o 2,0 mln zł więcej niż w roku poprzednim oraz o 6,5 mln zł więcej niż w 2015 r.), tj. 29% ogółu wydatków. Na zapewnienie posiłków przeznaczono 10,5 mln zł, tj. 32,3% wydatków na pomoc niepieniężną, to o 1,6 mln zł więcej niż w 2022 r., natomiast o 3,9 mln zł mniej niż w 2015 r.

Wyższą kwotę niż w 2022 r. i w 2015 r. wydano na schronienie (3,7 mln zł – odpowiednio więcej o 0,6 mln zł i 3,0 mln zł). Na usługi opiekuńcze wraz ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi wydano 17,8 mln zł (o 0,02 mln zł mniej niż w 2022 r., natomiast o 7,2 mln zł więcej niż w 2015 r.), a na sprawienie pogrzebu 0,5 mln (o 0,2 mln zł mniej niż w 2022 r., natomiast o 0,1 mln zł więcej niż w 2015 r.).

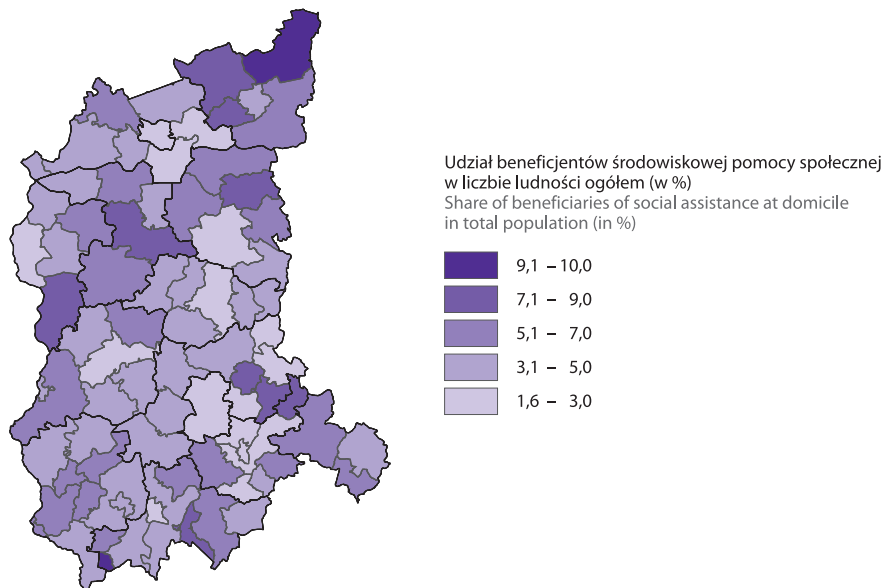
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w przeliczeniu na 10 tys. ludności, zmniejszyła się z 568 osób w 2015 r. do 287 osób w 2023 r. Wartość tego wskaźnika w skali kraju w 2023 r. wyniosła 236 osób.

Karta Dużej Rodziny oferuje rodzinom wielodzietnym tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Po nowelizacji ustawy, od 1 stycznia 2019 r. prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje rodzicom i małżonkom rodziców, którzy mieli w przeszłości na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. W 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba rodzin, które posiadały Kartę Dużej Rodziny zwiększyła się o 7,8 tys. i wyniosła 44,2 tys. Największa liczba posiadaczy kart zamieszkiwała powiat żarski (4,4 tys. wydanych kart), a najmniejsza powiat sułciński (2,2 tys.).

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w 2023 r. w województwie na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 20,3 tys. gospodarstw domowych. Liczba gospodarstw domowych korzystających z tej formy pomocy spadła w porównaniu z rokiem poprzednim (o 0,9 tys.) oraz w odniesieniu do 2015 r. (o 16,2 tys.). Tendencja spadkowa w tym zakresie utrzymuje się od 2015 r.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.
Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2023

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r. wyniosła 36,2 tys. i była o 1,6 tys. mniejsza niż w 2022 r. oraz o 46,8 tys. mniejsza niż 2015 r. Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2023 r. wyniósł 3,7% i zmniejszył się o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2022 r. oraz o 4,4 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. W kraju w 2023 r. udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 3,4%.

Występuje silne powiatowe zróżnicowanie zasięgu korzystania z pomocy społecznej osób i gospodarstw domowych. W 2023 r. najczęściej ze środowiskowej pomocy społecznej korzystała ludność zamieszkująca powiaty: strzelecko-drezdenecki (7,3% ogólnej liczby mieszkańców) i sulęciński (6,3%). Z kolei najmniejszy odsetek beneficjentów notowano w miastach na prawach powiatu, w Zielonej Górze (1,9%) i Gorzowie Wlkp. (2,3%).

Wśród gmin województwa, największy, bo 10,0% udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (w liczbie ludności gminy) odnotowano w gminie miejskiej Gozdnicza. Wysoki odsetek korzystających zanotowano kolejno w gminie miejsko-wiejskiej Dobiegniew (9,7%), w gminie wiejskiej Kolsko (8,3%) i Przytoczna (7,9%), a także w gminach miejsko-wiejskich: Sulęcín, Małomice i Strzelce Krajeńskie (po ok. 8,0%). Najmniejszy udział beneficjentów – oprócz miast na prawach powiatu – zanotowano w gminie wiejskiej Deszczno i Zabór, oraz w gminie miejsko-wiejskiej Międzyrzecz i Świebodzin (po ok. 2,0%).

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

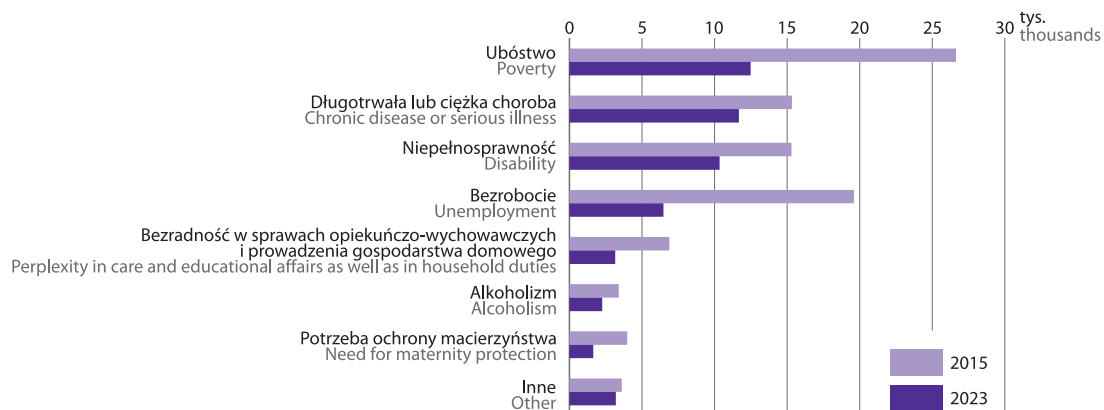
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	36455	25356	21192	20265
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries from social assistance at domicile	83006	47710	37786	36182
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	814,2	478,8	384,5	370,2

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2023 r. wyniosła 370, to o 14 osób mniej niż w roku poprzednim oraz o 444 osoby mniej w odniesieniu do 2015 r. Przeciętnie w kraju było to 338 osób w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

W 2023 r. najczęściej pomocy udzielano z powodu ubóstwa, które było przyczyną przyznania świadczenia dla 12,5 tys. rodzin, to o 14,1 tys. rodzin mniej w porównaniu z 2015 r. Z powodu ubóstwa pomoc otrzymało prawie 25% ogółu rodzin korzystających z pomocy środowiskowej.

Dla prawie 23% rodzin przyczyną udzielenia pomocy była długotrwała lub ciężka choroba (11,7 tys. rodzin – o 3,7 tys. mniej niż w 2015 r.), a dla 20,2% niepełnosprawność (10,4 tys. rodzin – o 5,0 tys. mniej). Ponad 12% rodzin otrzymało pomoc z powodu bezrobocia (6,5 tys. rodzin – o 13,1 tys. mniej niż w 2015 r.). Innymi powodami udzielenia pomocy były: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (6,2% rodzin), alkoholizm (4,4%), potrzeba ochrony macierzyństwa (3,2%) czy bezdomność (2,9%).

Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

W 2023 r. kontynuowano realizowanie rozpoczętego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin z dziećmi. Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie w 2023 r. objęto w województwie przeciętnie 176,7 tys. dzieci (w wieku do 18 lat), które przebywały w rodzinach naturalnych. Było to o 6,2 tys. dzieci więcej w porównaniu z 2022 r.

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 1074,3 mln zł i zmniejszyły się o 0,2% w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2022 r. – 1076,7 mln zł.).

W 2023 r. jednorazowe świadczenie w wysokości 300 zł na wyprawkę szkolną wypłacono 123,0 tys. dzieci i osobom uczącym się, tj. o 0,4 tys. mniej niż w 2022 r. (123,5 tys. osób). Kwota świadczeń „Dobry Start” wypłaconych w ciągu roku wyniosła 36,9 mln zł i spadła o 0,4% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2022	2023
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	422581,7	1009523,2	1076749,5	1074293,1
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	94,2	157,2	170,5	176,7

Uwaga. Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 r. przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę. Od 1 czerwca 2022 r. świadczenie wychowawcze otrzymują dzieci w pieczy zastępczej (do 31 maja 2022 r. były to dodatki).
 Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Note. From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding PLN 800 per person, also for the first or only child.
 Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy and Social Policy and Social Insurance Institution.

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowią zasiłki rodzinne. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Liczba dzieci, na które rodziny otrzymały zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w 2023 r. wyniosła 22,3 tys., tj. o 5,5 tys. mniej niż w 2022 r. (27,8 tys.). Spadek liczby dzieci, na które rodziny pobierały zasiłki rodzinne związany był m.in. z wysokością kryterium dochodowego, które było niezmiennie w analizowanym okresie. Część rodzin przy wzroście wynagrodzeń nie spełniała już tego kryterium i w związku z tym nie pobierała zasiłków rodzinnych.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023
Dobry Start^a Good Start^a				
Kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	34453,4	37022,3	36872,3
Liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) Number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	114924	123475	123036
Zasiłek rodzinny Family allowance				
Kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	108190	83393	59591	48519
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny Number of children, for which the parents shall receive family allowances	53074	39678	27809	22309
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w % Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age in %	27,0	20,4	14,6	11,9
Rodzinny kapitał opiekuńczy Family care capital				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	.	86679,0	53354,0
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	.	.	80344	58209
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
Kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	38976,4	34065,6	30278,0	27143,3
Liczba wypłaconych świadczeń Number of paid benefits	103057	87109	74980	65637
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
Kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł Amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	144720,5	142509,2	99398,4	.
Liczba dzieci ^c Number of children ^c	171188	174374	181510	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. 2023 r. poz. 204, z późn. zmianami). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W 2023 r. na zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami) wydatkowano 48,5 mln zł, tj. o 18,6% mniej niż w 2022 r. (59,6 mln zł).

Rodzinny Kapitał Opiekuńczy (RKO) funkcjonuje od 1 stycznia 2022 roku. Jest to świadczenie wprowadzone w celu wsparcia rodzin z dziećmi, szczególnie na drugie i kolejne dziecko w wieku od 12. do 35. miesiąca życia w maksymalnej wysokości 12 tys. zł na dziecko. Podczas składania wniosku rodzic dziecka osoba, która przyjęła dziecko na wychowanie decyduje o formie wypłaty świadczenia, tj. czy chce otrzymać świadczenie w wysokości 500 zł przez 24 miesiące, czy w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy. W 2023 r. wypłacono kapitały na łączną wartość 53,4 mln zł, tj. o 38,4% mniej niż w 2022 r. (86,7 mln zł.). Wśród wypłaconych kapitałów przeważały (88,9%) świadczenia wypłacone w wysokości 1000 zł. Średnio miesięcznie wypłacono 4,9 tys. kapitałów (to o 1,8 tys. mniej niż w 2022 r.).

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce^a
Stan w dniu 31 grudnia

Table 20. Nurseries and children's clubs^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Żłobki Nurseries	47	88	109	114
w tym publiczne of which public	12	29	35	36
Oddziały żłobkowe ^a Nursery wards ^a	5	2	–	–
Kluby dziecięce Children's clubs	8	25	31	36
w tym publiczne of which public	3	9	15	18
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach ^b in nurseries ^b	2,4	4,2	5,1	5,2
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,5	0,6	0,8
Dzieci w tys.: Children in thousands:				
w żłobkach ^b in nurseries ^b	3,4	5,8	6,9	4,5
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,7	0,9	0,7

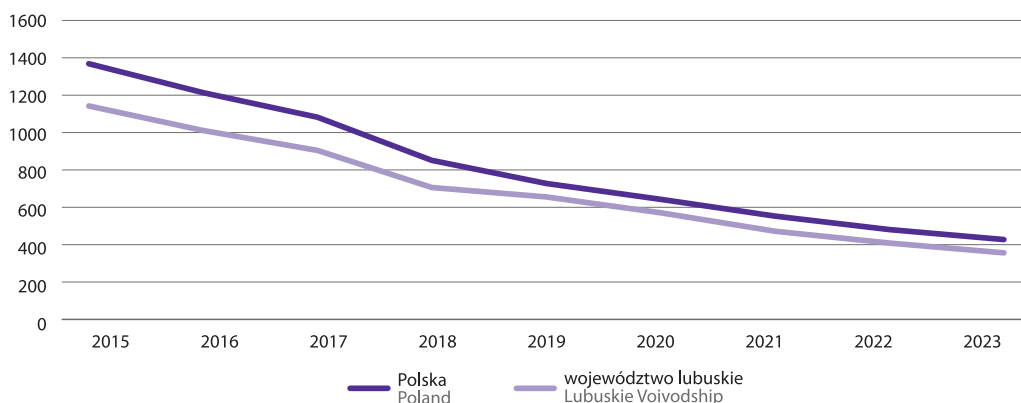
a Od 2023 r. dane pochodzą ze źródeł administracyjnych. b Przed 2022 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a From 2023, data come from administrative sources. b Before 2022 including nursery sections.

Dla dzieci i innych osób, które nie otrzymują należnego im wsparcia finansowego od osób zobowiązanych do alimentacji, został stworzony fundusz alimentacyjny. W 2023 r. na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wydatkowano w województwie kwotę 27,1 mln zł, tj. o 10,4% mniej niż w 2022 r. (30,3 mln zł.). Wpłata środków ma charakter zwrotny, do jej spłaty zobowiązani są dłużnicy alimentacyjni. W 2023 r. udzielono 65,6 tys. świadczeń, to o 9,3 tys. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim.

W województwie wzrasta liczba dzieci, na które rodzice dokonali odliczenia od podatku, a także liczba dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi w rocznym zeznaniu podatkowym PIT. W 2022 r. uprawnionych do ulgi prorodzinnej było 181,5 tys. dzieci, tj. o 7,8 tys. więcej niż w 2021 r. Kwota odliczeń z tytułu ulgi prorodzinnej wyniosła 99,4 mln zł, tj. o 32,2% mniej niż w roku poprzednim (146,5 mln zł.).

Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych

Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

W 2023 r. w województwie funkcjonowało 114 żłobków i 36 klubów dziecięcych. W porównaniu z rokiem poprzednim przybyło 5 żłobków i 5 klubów dziecięcych. Natomiast w odniesieniu do 2015 r. liczba żłobków zwiększyła się ponad 2-krotnie, a liczba klubów dziecięcych – ponad 4-krotnie. W rezultacie w 2023 r. w 58,5% gmin w województwie odnotowano co najmniej jedną placówkę opieki nad dziećmi do lat 3 (w 2022 r. było to 56,1%, a w 2015 r. – 22,0%).

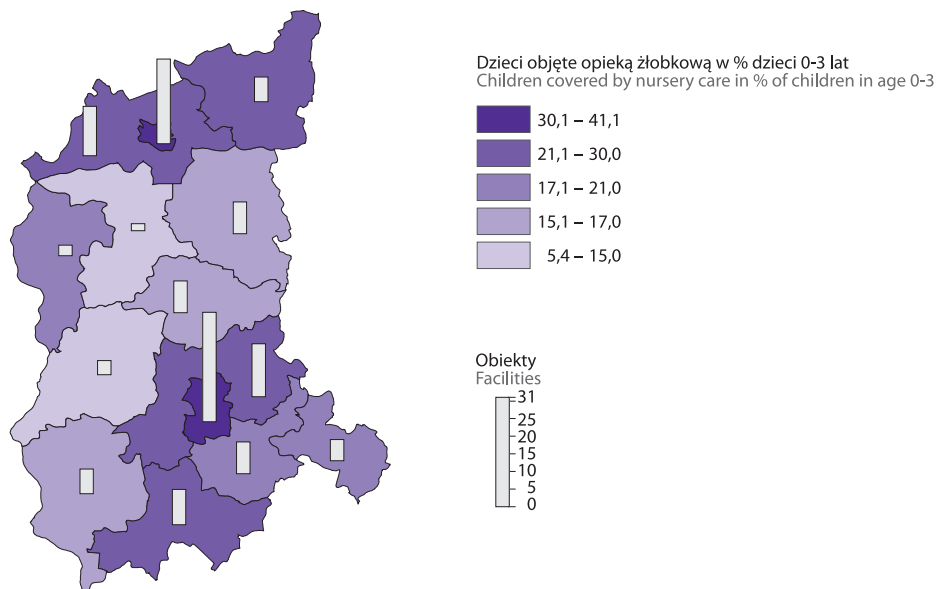
W końcu 2023 r. żłobki i kluby dziecięce dysponowały łącznie 6,0 tys. miejsc. Było to o 274 (4,8%) nowe miejsca więcej niż w 2022 r. W porównaniu z 2015 r. liczba miejsc we wszystkich placówkach wzrosła ponad 2-krotnie.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało łącznie 5,2 tys. dzieci, tj. o 0,6% więcej niż w roku poprzednim oraz ponad 2-krotnie więcej w porównaniu z 2015 r.

W 2023 r. na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 87 dzieci przebywających w tych placówkach (w kraju 83), przed rokiem – 91 dzieci, a w 2015 r. – 90.

Na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3 przypadało 246 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych (w 2022 r. – 224), w kraju – 195. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Gorzowie Wlkp. (411), a najniższą w powiecie sulęcińskim (54). W skali gmin najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w gminie wiejskiej Niegosławice (810).

Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.
Map 29. Nurseries and children clubs in 2023

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Warunki mieszkaniowe ludności województwa lubuskiego z roku na rok poprawiają się. Świadczy o tym wzrost ilości mieszkań w zasobach mieszkaniowych oraz coraz mniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W województwie widoczna jest także tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca. Systematycznie wzrasta odsetek ludności korzystającej z urządzeń sieciowych (wodociągu, kanalizacji, sieci gazowej).

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. zasoby mieszkaniowe znajdujące się na terenie województwa lubuskiego liczyły 405,2 tys. mieszkań, w tym 70,6% zlokalizowanych było w miastach. Zasoby mieszkaniowe województwa stanowiły 2,6% zasobów mieszkaniowych w kraju. Udział ten nie zmienia się na przestrzeni ostatnich lat.

W porównaniu z poprzednim rokiem liczba mieszkań zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju zwiększyła się odpowiednio 1,2% i o 1,3%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio o 10,8% i 11,8%.

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby mieszkań zanotowano w Zielonej Górze (o 17,7%) oraz w powiatach gorzowskim (o 17,3%) i słubickim (15,0%). Najmniejszy wzrost, na poziomie 3,4%, zanotowano w powiecie żagańskim.

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 21. Dwelling stocks^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020 ^b	2022	2023
Mieszkania Dwellings	365673	390758	400458	405187
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	359	393	409	416
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4	4	4	4
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	73,3	73,0	73,4	73,6
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,8	2,5	2,5	2,4

a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.
 a Based on balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

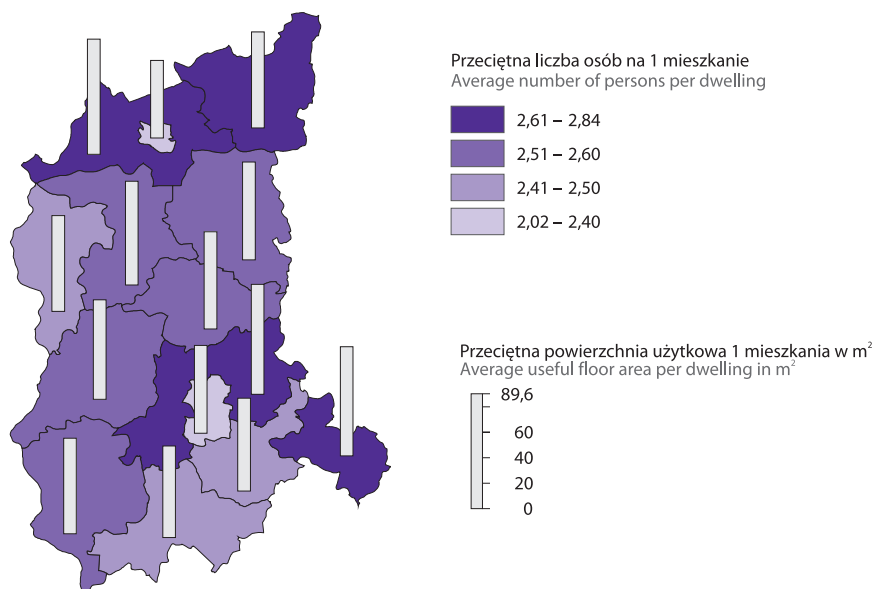
Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

W końcu 2023 r. na 1000 mieszkańców województwa przypadało 416 mieszkań, tj. mniej niż przeciętnie w kraju (419). Największą liczbę mieszkań, przekraczającą przeciętną w województwie i kraju, zanotowano w miastach na prawach powiatu Gorzowie Wlkp. – 496 i Zielonej Górze (488). W pozostałych powiatach wartości omawianego wskaźnika były mniejsze i wyniosły: 412 w powiecie żagańskim, 409 w słubickim i 407 w nowosolskim. Najmniej mieszkań na 1000 ludności przypadało w powiatach: gorzowskim (352) i wschowskim (363).

Warunki mieszkaniowe określa także przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. Wielkość tego wskaźnika z roku na rok zmniejsza się. W 2023 r. w województwie było to 2,4 osoby na 1 mieszkanie, wobec 2,8 w 2015 r. (w Polsce odpowiednio 2,4 wobec 2,7). W układzie terytorialnym widoczne jest zróżnicowanie wartości omawianego wskaźnika, od 2,0 w Gorzowie Wlkp. do 2,8 w powiecie gorzowskim. Wyraźnie zróżnicowana była także przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, która w województwie wyniosła 73,6 m² (w kraju 75,5 m²). Najmniejsze mieszkania były zlokalizowane w Gorzowie Wlkp. (60,3 m²), a największe w powiatach: gorzowskim (89,6 m²) i zielonogórskim (85,5 m²).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 30. Housing conditions of population in 2023
 As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

W 2023 r. w województwie lubuskim długość sieci wodociągowej rozdzielczej i przesyłowej wyniosła 8,4 tys. km i zwiększyła się o 1,0% w porównaniu z 2022 r. oraz o 7,1% w stosunku do 2015 r. (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio o 1,0% i 8,1%). Udział województwa lubuskiego w długości sieci wodociągowej w kraju wyniósł 2,5%.

W 2023 r. na terenach wiejskich województwa znajdowało się 67,1% długości sieci wodociągowej. W ujęciu rocznym długość sieci wodociągowej wzrosła tam o 1,5%, a w stosunku do 2015 r. – o 8,4%. Długość sieci wodociągowej w miastach nie zmieniła się w skali roku, wzrosła natomiast o 4,6% w porównaniu z 2015 r.

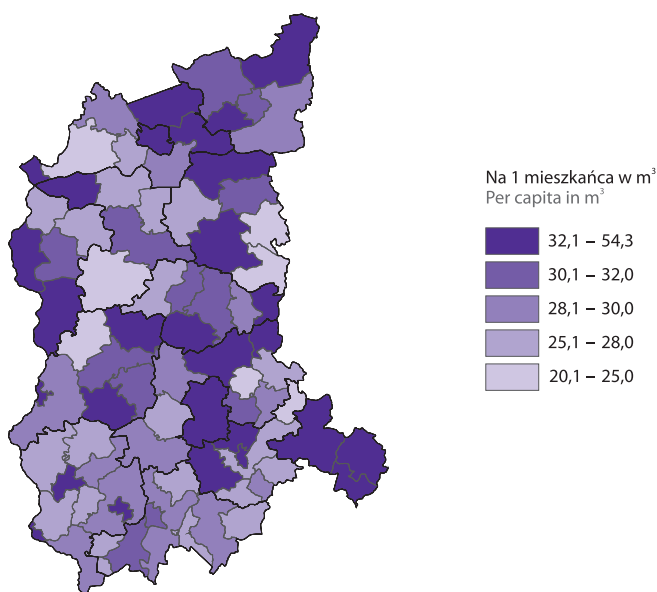
Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 22. Water supply system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć wodociągowa rozdzielcza i przesyłowa w km Distribution and transmission network in km	7845,3	8029,0	8318,0	8403,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	132082	143159	148788	151517
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	30,1	32,1	32,0	31,6

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2023 r. wyniósł 60,1 km na 100 km² i w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 8,5 km (w kraju o 7,8 km). W miastach zagęszczenie sieci wyniosło 315,2 km na 100 km², wobec 43,0 km na 100 km² na wsi). Największe zagęszczenie sieci wodociągowej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 479,4 i Zielona Góra – 188,7 km, a także w powiecie nowosolskim – 80,7 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się powiaty: międzyrzecki – 33,4, sulęciński – 36,5 oraz słubicki – 37,3 km na 100 km².

W ostatnich latach zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie jest mniejsze od przeciętnego w kraju. W 2023 r. w lubuskim 1 mieszkaniec województwa zużył średnio 32,3 m³ wody, przy czym w miastach były to 34,1 m³, a na obszarach wiejskich 29,1 m³ wody. W porównaniu z 2022 r. zużycie wody na 1 mieszkańca w miastach spadło o 0,1 m³ oraz o 0,6 m³ na terenach wiejskich. W Polsce w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zużyto 34,4 m³ wody, tj. o 0,4 m³ więcej niż w poprzednim roku.

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2023

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

W 2023 r. długość sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim (stanowiąca 2,7% sieci krajowej) wyniosła 4,9 tys. km i w stosunku do 2022 r. zwiększyła się o 2,1%, a w porównaniu z 2015 r. o 16,2% (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio 2,2% i 21,3%). W miastach znajdowało się 49,4% sieci kanalizacyjnej województwa, a jej długość wzrosła o 0,6% w porównaniu z 2022 r. i o 16,1% w odniesieniu do 2015 r. Na terenach wiejskich długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 3,6%, w porównaniu z rokiem poprzednim i o 16,3% w stosunku do 2015 r.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

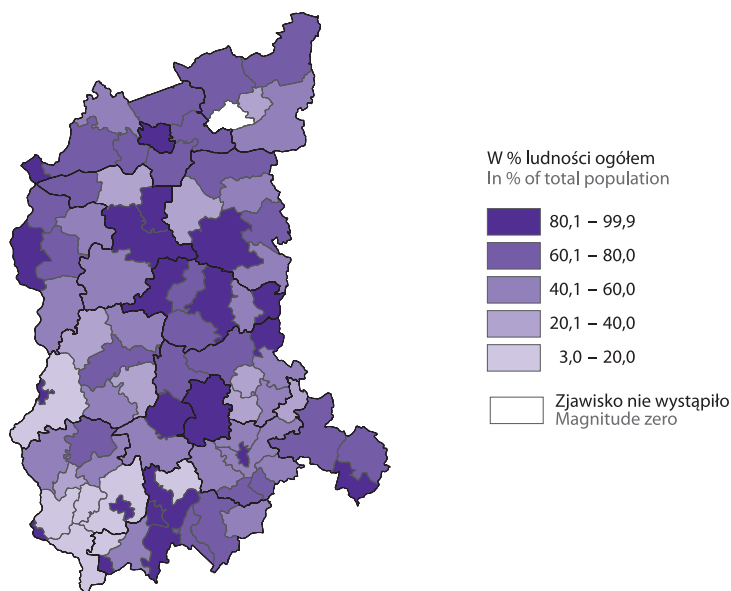
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	4181,4	4611,4	4756,3	4857,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	74691	88778	92769	103174
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	30,9	32,6	32,7	35,9
w tym oczyszczane of which treated	30,7	32,6	32,7	35,9

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Wraz ze wzrostem długości sieci kanalizacyjnej wzrastała również jej gęstość, która w 2023 r. w województwie wyniosła 34,7 km na 100 km² (w kraju 57,8 km). W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci kanalizacyjnej wzrosła o 4,8 km (w kraju wzrost wyniósł 9,9 km na 100 km²). W miastach województwa zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wyniosło 273,2 km wobec 18,8 km na 100 km² na terenach wiejskich. Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 413,2 i Zielona Góra – 158,9 km, a także w powiecie świebodzińskim, gdzie gęstość wyniosła 48,3 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: sulęciński – 15,9, krośnieński 16,4 oraz strzelecko-drezdenecki – 18,4 km na 100 km².

W 2023 r. z sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim korzystało 734,3 tys. osób, co stanowiło 75,3% ogółu mieszkańców (przy średniej w kraju 72,6%). W porównaniu z 2015 r. odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w województwie wzrósł o 2,6 p. proc. (w kraju o 2,9 p. proc.).

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej^a w 2023 r.
Map 32. Population using sewage system^a in 2023

a Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021
a The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

W miastach województwa dostęp do sieci kanalizacyjnej miało 92,2% ludności, tj. o 1,4 p. proc. więcej niż 2015 r. Z kolei na wsi korzystający z kanalizacji stanowili 45,2% ogółu ludności (o 6,1 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r.). W Polsce udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem wzrósł odpowiednio: o 1,2 p. proc. w miastach oraz o 6,3 p. proc. na wsi.

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Na koniec 2023 r. całkowita długość sieci gazowej wyniosła 4,6 tys. km, w tym 88,9% stanowiła sieć rozdzielcza. Długość sieci gazowej w województwie lubuskim stanowiła 2,6% długości sieci krajowej. Sieć gazowa znajdująca się w miastach stanowiła 51,5% całej sieci gazowej województwa.

W 2023 r. na 100 km² w województwie lubuskim przypadało 29,0 km sieci gazowej rozdzielczej (w Polsce 51,7 km). W miastach zagęszczenie sieci wyniosło 261,2 km (wobec 299,5 km w kraju) i było znacznie większe niż na terenach wiejskich, gdzie wskaźnik ten osiągnął wartość 13,4 km (wobec 31,6 km w kraju). Największe zagęszczenie sieci gazowej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 353,6 i Zielona Góra – 181,4 km, a także w powiecie gorzowskim, gdzie gęstość wyniosła 43,5 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: strzelecko-drezdenecki – 11,5, międzyrzecki – 14,2 oraz sulciński – 15,0 km na 100 km².

W ciągu 2023 r. w gospodarstwach domowych zużyto 1474,4 GWh gazu sieciowego i w stosunku do 2015 r. zużycie to wzrosło o 23,3% (w kraju o 32,6%), przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 27,3% (w kraju o 20,8%). Wzrost zużycia gazu (w podziale na miasto i wieś) oraz liczby odbiorców wystąpił zarówno wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 63,6% i o 78,2%), jak i miast (odpowiednio o 18,1% i o 23,8%) województwa lubuskiego. W porównaniu z 2015 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa lubuskiego wzrosło o 28,6% (na wsi wzrost wyniósł – 66,6%, a w miastach – 24,8%).

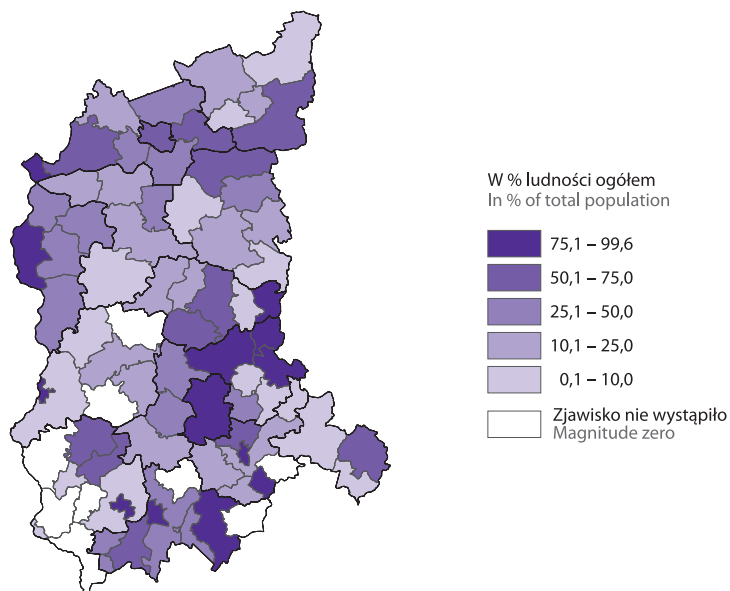
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych
Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4098,0 ^b	4493,3 ^b	4417,2	4557,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieskalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	56423	74893	82304	83867
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	192,9	221,0	232,3	245,6
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	1195,9	1371,4	1495,3	1474,4
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1173,0	1376,4	1521,7	1508,4

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b łącznie z siecią rozdzielczą o ciśnieniu wyższym niż 0,5 MPa.
a Including gas customers using collective gas-meters. b Including distribution network with a pressure of more than 0,5 MPa.

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci^a w 2023 r.
Map 33. Population using gas supply system^a in 2023

^a Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021
^a The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

W 2023 r. z sieci gazowej w województwie lubuskim korzystało 565,1 tys. osób, a odsetek ludności korzystającej z sieci wyniósł 58,0%, przy czym w miastach był większy niż na wsi (79,0% wobec 20,4%). W kraju z sieci gazowej korzystało 56,3% mieszkańców (72,2% w miastach i 33,0% na wsi). Udział osób korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem w 2023 r. w porównaniu z 2015 r. zwiększył się w województwie o 6,1 p. proc. (o 4,2 p. proc. w kraju). Zarówno w województwie jak i w kraju większy wzrost odsetka korzystających z sieci gazowej odnotowano wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 8,9 p. proc i 10,4 p. proc.). Wśród mieszkańców miast z sieci gazowej skorzystało o 5,4 p. proc. ludności więcej w województwie i o 0,6 p. proc. w kraju.

Ochrona zdrowia

Health care

W 2023 r. liczba przychodni w województwie lubuskim zwiększyła się, natomiast liczba praktyk lekarskich była mniejsza, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W analizowanym okresie zmniejszył się wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne. W województwie poprawiła się dostępność do lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem, przy czym wskaźnik obrazujący to zjawisko był najniższy w kraju. Wzrosła także liczba specjalistów, przede wszystkim w dziedzinie: kardiologii, pediatrii, chirurgii oraz anestezjologii i intensywnej terapii. Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego uplasowała województwo na drugim miejscu wśród województw.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W końcu 2023 r. w województwie lubuskim działało 621 przychodni (531 w miastach i 90 na wsi), tj. o 41 więcej w porównaniu z 2022 r. oraz o 70 więcej w relacji do 2015 r. W przypadku praktyk lekarskich (łącznie ze stomatologicznymi) odnotowano spadek, podobnie jak w latach poprzednich. W badanym roku odnotowano 116 praktyk lekarskich, tj. o 13 mniej niż w 2022 r. i o 106 mniej niż w 2015 r. W województwie na każde 10 tys. ludności przypadało 6 przychodni i 1 praktyka lekarska, podobnie jak przeciętnie w kraju.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 25. Health care facilities
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przychodnie Out-patient departments	551	564	580	621
Praktyki lekarzy i lekarzy dentystów ^a Medical and dental practices ^a	222	158	129	116
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:				
lekarskie ^d medical ^d	6910,8	5930,4	6788,3	7148,1
stomatologiczne dental	716,3	458,3	590,1	620,8
Szpitale ogólne ^e General hospitals ^e	26	26	23	24
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	4402	4172	3863	3766
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	43,2	42,0	39,4	38,6
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	66,4	59,4	64,8	68,2
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,1	5,9	5,5	5,5

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym. e Nie dotyczy szpitali dziennych (tzw. szpitali jednego dnia).

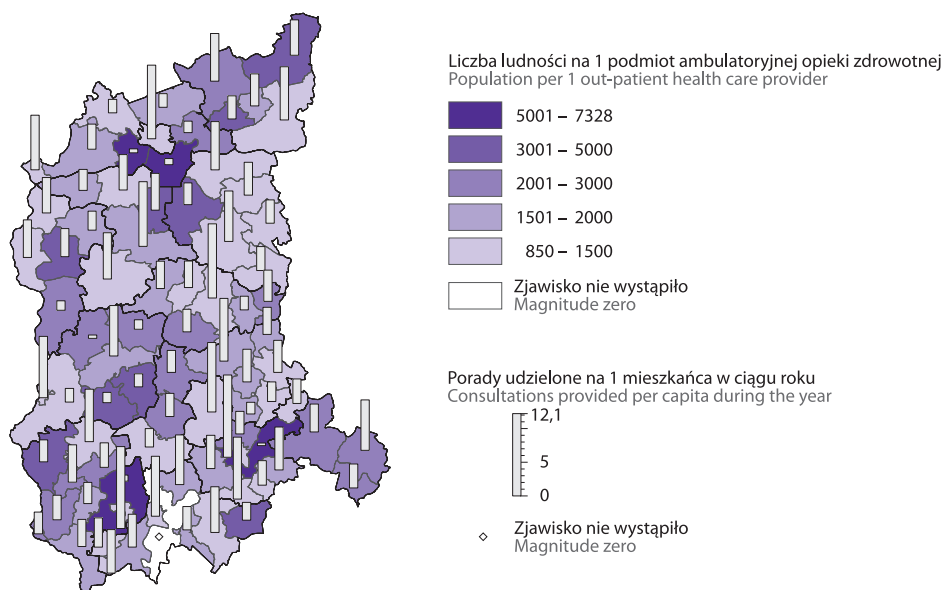
a Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalized patients in admission rooms. e Excluding day care hospitals (i.e. one day hospitals).

Pod względem liczby przychodni i praktyk lekarskich województwo lubuskie lokuje się w grupie województw o najmniejszej liczbie podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (wraz z województwem opolskim – w przypadku przychodni, oraz z województwem łódzkim i małopolskim – w kwestii praktyk lekarskich).

W 2023 r. w podmiotach ambulatoryjnej opieki medycznej udzielono łącznie prawie 7,8 mln porad lekarskich i stomatologicznych, tj. o 5,3% więcej niż w 2022 r. oraz o 1,9% więcej niż w 2015 r. W ramach udzielonych porad, w ujęciu rocznym, wzrosła zarówno liczba porad lekarskich (o 5,3%), jak i porad stomatologicznych (o 5,2%). Natomiast w odniesieniu do 2015 r., wzrosła liczba porad lekarskich (o 3,4%), natomiast spadła liczba porad stomatologicznych (o 13,3%). Przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ujęciu rocznym wzrosła z 7,5 do 7,9. Wartość wskaźnika była jednak niższa niż średnia dla kraju (9,3).

Spośród 7,1 mln porad lekarskich udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej (nie licząc porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych), najwięcej porad zrealizowano w mieście na prawach powiatu Gorzowie Wlkp. (10,8 porady licząc na 1 mieszkańca), a najmniej w powiecie gorzowskim (3,4). Spośród gmin województwa wyróżniały się gminy miejskie: Nowa Sól (12,1) i Żary (12,0). Wysoki wskaźnik udzielonych porad notowano także w Zielonej Górze oraz w gminach miejsko-wiejskich: Świebodzin, Sulęcín, Sulechów i Nowe Miasteczko (po ok. 9-11 porad).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.
Map 34. Out-patient health care in 2023

W 2023 r. na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadają 1323 osoby, tj. o 6 osób więcej niż w 2015 r. Wartość tego wskaźnika była wyraźnie zróżnicowana – od 908 osób w mieście na prawach powiatu Zielonej Górze do 2328 osób w powiecie wschowskim. Spośród gmin województwa lubuskiego, najniższy wskaźnik zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Świebodzin – 850, zaś najwyższy w gminie wiejskiej Nowa Sól – 7328.

W 2023 r. w województwie działały 24 szpitale ogólne, tj. o 1 więcej w porównaniu z 2022 r. oraz o 2 mniej w odniesieniu do 2015 r. Dysponowały one prawie 3,8 tys. łóżek. Było to o 2,5% mniej niż przed rokiem oraz o 14,4% mniej w odniesieniu do 2015 r. Wskaźnik łóżek (tzw. wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne) w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszył się z 43,2 w 2015 r. do 38,6 w 2023 r. i był niższy niż w kraju (42,8).

W 2023 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowano 155,2 tys. pacjentów, tj. 7,2 tys. osób (o 4,8%), więcej niż w 2022 r. Natomiast w porównaniu z 2015 r. leczono o 38,1 tys. osób (o 19,7%) mniej. Na 10 tys. ludności województwa przypadało 1588 hospitalizacji, tj. o 81 więcej niż 2022 r., natomiast o 308 mniej niż w 2015 r.

Odsetek dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat wśród ogółu leczonych w systemie stacjonarnym w szpitalach ogólnych w województwie w 2023 r. wyniósł 15,3% (wobec 15,8% w 2022 r.). W kraju 16,2% hospitalizacji dotyczyło dzieci i młodzieży w wieku do 18 roku życia. W 2023 r. w województwie hospitalizowano o 0,3 tys. dzieci i młodzieży więcej niż przed rokiem (wzrost o 1,4%).

W 2023 r. na oddziałach szpitalnych przebywało ponad 174,3 tys. pacjentów (leczonych z tzw. ruchem międzyoddziałowym), tj. o 3,6% więcej w porównaniu z 2022 r., natomiast o 16,5% mniej w odniesieniu do 2015 r. Podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejszą grupę, blisko 31,0% ogółu leczonych stanowili pacjenci oddziałów chirurgicznych, w tym połowę przypadków stanowiły osoby korzystające z pomocy na oddziałach chirurgii ogólnej. Kolejną liczną grupę stanowili hospitalizowani na oddziałach chorób wewnętrznych (13,3%) oraz pacjentki oddziałów ginekologiczno-położniczych (11,2%). W dalszej kolejności pod względem liczebności byli pacjenci oddziałów kardiologicznych (7,8%), pediatrycznych (5,9%), neurologicznych (4,3%), rehabilitacyjnych (3,8%), gruźlicy i choroby płuc (3,6%) oraz neonatologicznych (3,2%).

Największy bezwzględny wzrost liczby pacjentów w porównaniu z 2022 r. odnotowano na oddziałach chirurgicznych (o 5,1 tys.), następnie chorób wewnętrznych (o 2,2 tys.), otorynolaryngologicznych (o 0,8 tys.), gruźlicy i chorób płuc (o 0,7 tys.) oraz rehabilitacyjnych (o 0,5 tys.). Największy natomiast spadek liczby osób leczonych odnotowano na oddziałach hematologicznych (o 2,7 tys.).

Wielkość ruchu chorych, czyli różnica między liczbą pacjentów leczonych z tzw. ruchem międzyoddziałowym i leczonych bez ruchu chorych, dla szpitali ogólnych w 2023 r. wyniosła 10,9%, przy średniej na poziomie kraju 7,4%.

W 2023 r. średni czas pobytu chorego na oddziale szpitalnym wyniósł 5,5 dnia, tyle samo co w 2022 r., ale więcej w odniesieniu do 2015 r. – o 0,4 dnia. W skali kraju średni czas pobytu pacjenta wyniósł 5,1 dnia.

Przeciętne wykorzystanie łóżek w szpitalach ogólnych w województwie kształtowało się na poziomie 249 dni, tj. 68,2%. Było to o 12 dni więcej niż w 2022 r. i o 6 dni więcej niż w 2015 r. Dla porównania w kraju wskaźnik ten wyniósł 67,4%. W typowych warunkach funkcjonowania ochrony zdrowia, przyjmuje się, iż wykorzystanie łóżek szpitalnych na poziomie 85,0% jest optymalną wartością tego wskaźnika.

W 2023 r. w ramach długoterminowej opieki medycznej w województwie funkcjonowały: 3 szpitale psychiatryczne, 1 ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych, 1 ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego, 14 zakładów opiekuńczo-leczniczych, w tym 3 typu psychiatrycznego, 1 zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, 4 hospicja oraz 1 oddział opieki paliatywnej. We wszystkich tych zakładach łącznie w końcu roku było 2,4 tys. łóżek, w tym najwięcej w zakładach opiekuńczo-leczniczych (ok. 1,1 tys.) i szpitalach psychiatrycznych (0,9 tys.). W ciągu roku objęto opieką medyczną 12,1 tys. pacjentów, tj. o 0,9 tys. (8,0%) więcej niż w 2022 r.

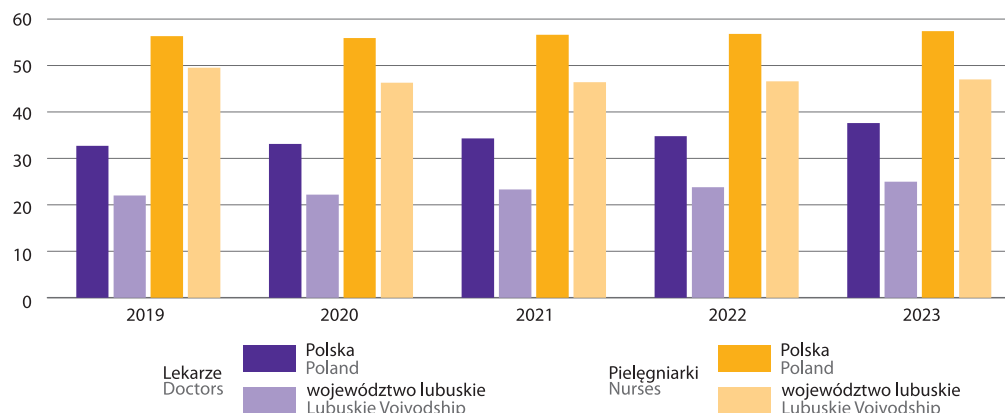
Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population
 As of 31 December

W 2023 r. bezpośrednio z pacjentem pracowało 2438 lekarzy, 771 lekarzy dentyistów, 4583 pielęgniarki, 536 położnych, 569 farmaceutów, 1106 fizjoterapeutów i 242 diagnostów laboratoryjnych. W 2023 r. największy względny przyrost w porównaniu z rokiem poprzednim zarejestrowano w grupie lekarzy dentyistów (wzrost o 6,6%). Natomiast w wartościach bezwzględnych najbardziej wzrosła liczba lekarzy – o 102. Zaobserwowano także wzrost liczby pielęgniarek – o 21 i diagnostów laboratoryjnych – o 5 osób. Zmniejszyła się, w skali roku, liczba fizjoterapeutów - o 275, farmaceutów – o 13 i położnych – o 3.

W 2023 r. liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem przypadająca na 10 tys. ludności wyniosła 25,0 i była najniższa wśród województw. W porównaniu z okresem 2019-2020 r. wartość tego wskaźnika wzrosła o 3 lekarzy. W kraju omawiany wskaźnik wyniósł 37,6.

W badanym roku liczba lekarzy dentyistów przypadająca na 10 tys. mieszkańców wyniosła 7,9, przy średniej krajowej 9,8.

W 2023 r. liczba pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, wyniosła 47 (przed rokiem 46,6). Średnio w kraju wskaźnik dla pielęgniarek wyniósł 57,4.

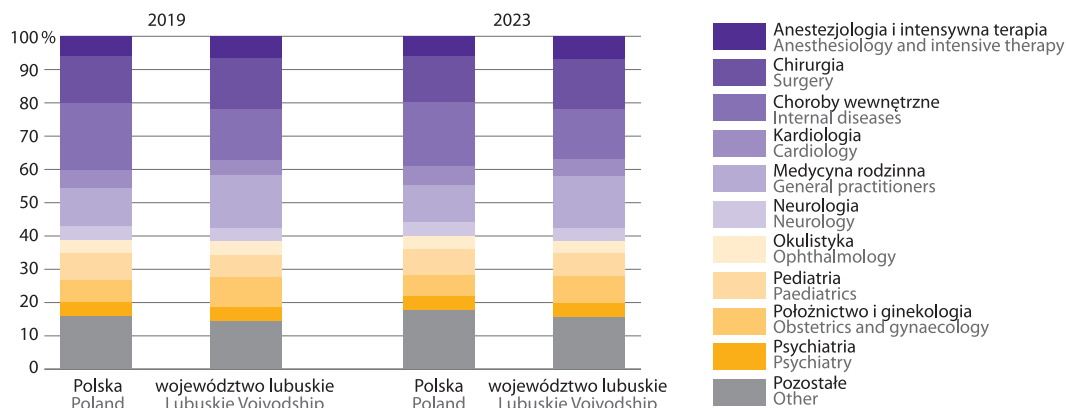
Liczba położnych przypadająca na 10 tys. kobiet wyniosła 10,7 (tyle samo co w poprzednim roku) i była najniższa wśród województw. Licząc na 10 tys. kobiet w kraju było 15 położnych.

W przypadku fizjoterapeutów wskaźnik na 10 tys. mieszkańców wyniósł 11,3, wobec 18,3 w kraju. Natomiast w przypadku diagnostów laboratoryjnych i farmaceutów w analizowanym okresie wskaźniki nie zmieniały istotnie swojej wartości. W przybliżeniu było 2 diagnostów i 6 farmaceutów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, przy średniej krajowej odpowiednio 4 diagnostów i 8 farmaceutów.

W 2023 r. liczba lekarzy specjalistów (ze specjalizacją II stopnia i tytułem specjalisty) wyniosła 1578. Stanowili oni 64,7% ogółu lekarzy pracujących w województwie (wobec 69,6% w 2019 r.). W odniesieniu do 2019 r. liczba specjalistów zwiększyła się o 28 osób, tj. o 1,8%. Najliczniej wzrosła liczba lekarzy posiadających specjalizację z kardiologii (o 11 osób), pediatrii (o 8), a także chirurgii oraz anestezjologii i intensywnej terapii (po 7). Zmniejszyła się natomiast m. in. liczba pulmonologów (o 9), położników i ginekologów (o 5), neurologów i psychiatrów (po 2). Największy odsetek wśród lekarzy specjalistów stanowili lekarze medycyny rodzinnej, chirurgii i chorób wewnętrznych (po ok. 15,0%). Udział specjalistów z innych dziedzin medycyny nie przekraczał 10% (położnictwa i ginekologii – 8,3%, anestezjologii – 6,9%, pediatrii – 6,8% i kardiologii – 5,1%). W skali kraju większy był udział specjalistów chorób wewnętrznych (o 4,4 p. proc.), natomiast mniejszy – specjalistów w dziedzinie medycyny rodzinnej (o 4,2 p. proc.) oraz położnictwa i ginekologii (o 1,8 p. proc.).

Wykres 33. Lekarze specjaliści
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Doctors specialists
 As of 31 December

Udział lekarzy specjalistów stomatologii w ogólnej liczbie lekarzy dentystów w 2023 r. wyniósł 10,8%. Wśród stomatologów specjalistów najliczniejsi byli: ortodondzi (26,5% ogółu), chirurdzy stomatologiczni (24,1%) i lekarze stomatologii zachowawczej (18,1%).

W 2023 r. w województwie funkcjonowało 65 jednostek systemu ratownictwa medycznego (wobec 64 w 2022 r.). W ich skład wchodziło: 57 zespołów ratownictwa medycznego (ZRM), w tym 2 lotnicze zespoły ratownictwa medycznego (LZRM) oraz 8 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR). W porównaniu z 2015 r. liczba zespołów ratownictwa zwiększyła się o 5 jednostek, a liczba lotniczych zespołów – o 1.

W 2023 r. 55 zespołów wyjazdowych udzielało świadczeń medycznych, z tego 47 podstawowych i 8 specjalistycznych, podczas gdy w 2015 r. – 29 zespołów podstawowych i 22 specjalistyczne.

W porównaniu z latami poprzednimi można zauważyć utrzymującą się tendencję do zmniejszenia udziału zespołów specjalistycznych w ogólnej liczbie zespołów ratownictwa (spadek z 43,1% w 2015 r. do 14,5% w 2023 r.) z równoczesnym zwiększeniem udziału zespołów podstawowych (wzrost z 56,9% w 2015 r. do 85,5% w 2023 r.). Podobna tendencja obserwowana była w kraju.

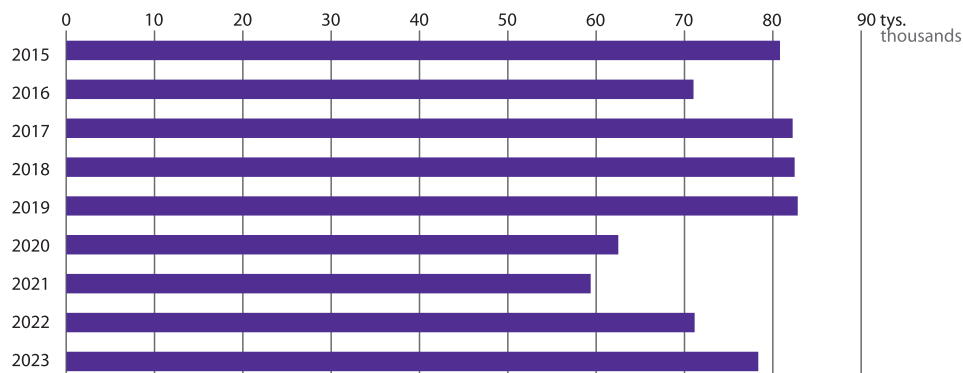
Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego, którą wyraża liczba zespołów ratownictwa przypadająca na 100 tys. ludności, powoli wzrasta. W 2023 r. wskaźnik ten dla województwa wyniósł 5,8, tj. o 0,1 więcej niż w 2022 r. i o 0,7 więcej niż w 2015 r. Był to drugi największy wskaźnik wśród województw (po województwie warmińsko-mazurskim). W kraju na 100 tys. ludności przypadały średnio ponad 4,4 zespoły.

W 2023 r. zespoły ratownictwa medycznego zrealizowały 85,4 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia, tj. o 0,3% mniej w porównaniu z 2022 r., lecz o 0,3% więcej w odniesieniu do 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności było ponad 87,4 wyjazdów (więcej o 0,2 niż w 2022 r. i o 4,6 niż w 2015 r.). Przeciętnie w kraju w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało ponad 73,8 wyjazdów.

Liczba osób, którym udzielono świadczeń medycznych w ramach wyjazdowych działań ratowniczych wyniosła 85,6 tys. i była nieznacznie mniejsza w porównaniu z 2022 r. (o 0,4%). W relacji do 2015 r. odnotowano jej niewielki wzrost (o 0,2%). Wśród świadczeniobiorców przeważały kobiety (51,2%). Osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły 48,7% ogólnej liczby świadczeniobiorców, natomiast osoby młode (dzieci i młodzież w wieku do 18 lat) – 6,0%.

Zdecydowaną większość, bo 76,5% ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia to kategoria „inne” (15,6%), która obejmuje m.in. ulicę, sklep, kościół. Udział wyjazdów do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym wyniósł 3,8%, do pracy – 2,8% i do szkoły – 1,2%.

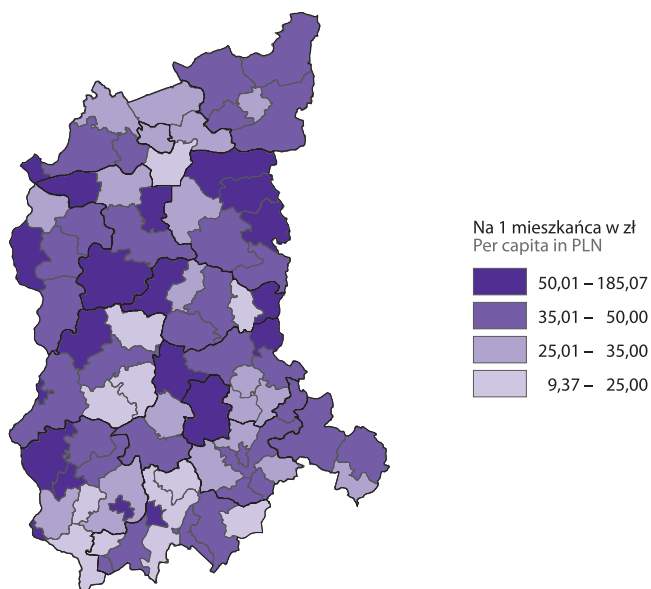
Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć
Chart 34. Out-patient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

W 2023 r. lubuskie samorządy przeznaczyły ze swoich budżetów na ochronę zdrowia 213,4 mln zł (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa), co stanowiło 2,1% ogółu wydatków samorządów terytorialnych (wobec 1,5% w 2022 r. i 2,4% w 2015 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na ochronę zdrowia zwiększyły się o 62,0%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosły o 83,3%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca samorządy wydały na ochronę zdrowia przeciętnie 218,8 zł, to o 84 zł więcej niż w 2022 r. i 104 zł więcej w porównaniu z 2015 r.

W przekroju terytorialnym najwyższe wydatki na ochronę zdrowia (licząc na 1 mieszkańca) w 2023 r. odnotowano w powiecie żarskim (277,95 zł), następnie w Zielonej Górze (143,95 zł) i powiecie zielonogórskim (77,27 zł). Spośród gmin województwa, najwięcej na zdrowie wydała gmina miejska Łęknica (185,07 zł), gmina wiejska Maszewo (119,48 zł) i Brody (111,76 zł), a także gmina miejsko-wiejska Zbąszynek (110,20 zł), natomiast najmniej - gmina wiejska Lipinki Łużyckie (9,37 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.
Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023

Kultura

Culture

W 2023 r. w województwie lubuskim liczba bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych zmniejszała się zarówno do 2022 r., jak i do 2015 r. W odniesieniu do poprzedniego roku zmniejszała się liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, natomiast ich liczba wzrosła w relacji do 2015 r. W omawianych okresach nie zmieniała się liczba teatrów i instytucji muzycznych, galerii i salonów sztuki oraz kin stałych. W 2023 r. wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe zarówno w odniesieniu do 2022 r., jak i do 2015 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 26. Culture institutions
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	341	310	303	302
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	17	17	17	17
Galerie i salony sztuki Art galleries	4	4	4	4
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	59	61	65	64
Kluby i świetlice Clubs and community centres	19	11	10	12
Kina stałe Indoor cinemas	12	13	16	16
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	2986	3204	3234	3229
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	229,5	108,0	232,8	288,1
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	13052	13796	13066	12829

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W 2023 r. w województwie lubuskim działalność prowadziło 237 placówek bibliotecznych, tj. bibliotek publicznych wraz z filiami, co stanowiło 3,1% udziału wśród wszystkich tego typu placówek w Polsce. Od 2015 r. do 2023 r. liczba placówek bibliotecznych zarówno w województwie, jak i w kraju systematycznie zmniejszała się. W porównaniu z 2015 r. było ich o 16 mniej, natomiast w Polsce - o 480 mniej.

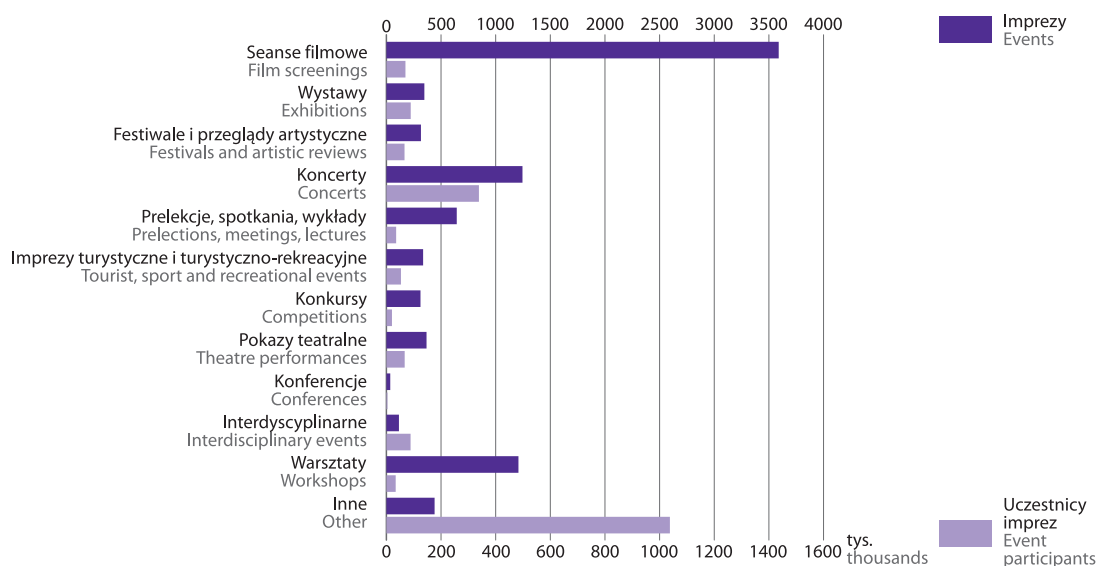
Na 1 placówkę biblioteczną, łącznie z punktami bibliotecznymi, przypadało średnio 3,2 tys. osób (w 2015 r. – 3,0 tys. osób); w kraju odpowiednio 4,5 tys. osób (4,1 tys. osób w 2015 r.). W końcu 2023 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 3,9 mln woluminów, tj. o 0,7% mniej niż w 2022 r., natomiast więcej o 4,8% niż w 2015 r.

W 2023 r. liczba osób korzystających z zasobów bibliotecznych wynosiła 110,3 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 0,6%, natomiast w porównaniu z 2015 r. była o 27,6% niższa. Poziom czytelnictwa mierzony wskaźnikiem wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w okresie 2015–2023 zwiększył się z 17,8 woluminów do 19,7 (w kraju wzrost z 18,0 do 18,4).

Na koniec 2023 r. (podobnie jak w poprzednim roku i w 2015 r.), na terenie województwa lubuskiego działalność wystawienniczą prowadziło 17 muzeów i oddziałów muzealnych. Lubuskie placówki stanowiły 1,7% ogółu tego typu placówek w Polsce. Najwięcej placówek zlokalizowanych było w powiecie zielonogórskim (17,6% wszystkich lubuskich muzeów).

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2023 r. na terenie województwa lubuskiego działalność prowadziły 4 galerie i salony sztuki (podobnie jak w 2022 r. i w 2015 r.). W 2023 r. lubuskie galerie i salony sztuki zorganizowały 52 wystawy w kraju (tj. o 1 mniej niż w poprzednim roku), na których zaprezentowano 52 ekspozycje. Z oferty tych instytucji skorzystało 32,0 tys. zwiedzających. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba zwiedzających wzrosła o 42,8%.

Wykres 35. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2023 r.
Chart 35. Events organised by culture institutions and event participants in 2023

W 2023 r. działalność sceniczną prowadziły teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół, zlokalizowane w Zielonej Górze i Gorzowie Wlkp. Podobnie jak w poprzednich latach były to 2 teatry i 2 filharmonie.

W porównaniu z 2022 r. zwiększyła się liczba przedstawień i koncertów oraz liczba widzów i słuchaczy. W 2023 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 6,2 tys. przedstawień i koncertów (o 13,1% więcej niż w 2022 r.), w których uczestniczyło 527,5 tys. widzów i słuchaczy (o 5,8% więcej niż rok wcześniej).

W 2023 r. w województwie działało 16 kin stałych (podobnie jak w 2022 r., natomiast o 4 więcej niż w 2015 r.). Kina dysponowały łącznie 5,5 tys. miejsc na widowni, które stanowiły 1,8% ogółu takich miejsc w kraju. W ciągu roku w kinach stałych odbyło się 38,4 tys. seansów, tj. 1,8% wszystkich pokazów filmowych w kraju. W porównaniu z 2022 r. liczba seansów kinowych zwiększyła się o 0,7% (w kraju pozostała na podobnym poziomie). Seanse te obejrzało łącznie 1,1 mln widzów (2,1% ogółu w Polsce), tj. o 13,5% więcej niż przed rokiem (w kraju więcej o 20,1%).

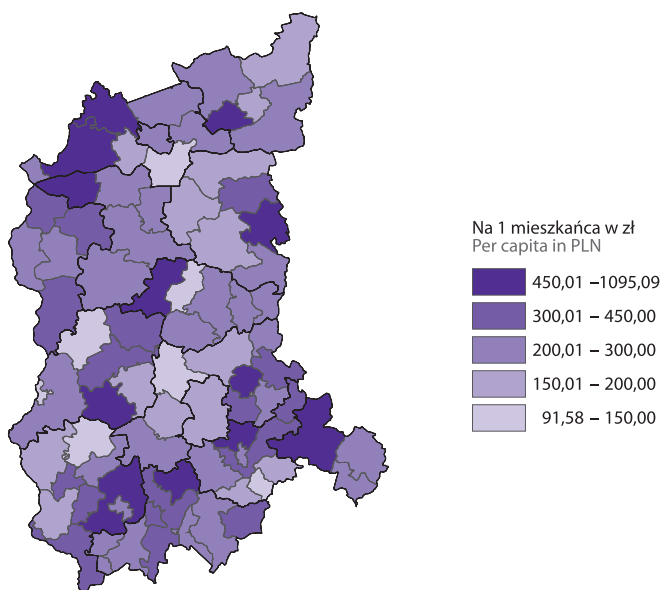
W 2023 r. na terenie województwa lubuskiego działalność prowadziło 76 instytucji kultury, takich jak: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice, które stanowiły 1,9% ogólnej liczby tego typu placówek w kraju. Ich liczba zwiększyła się w stosunku do 2022 r. (o 1), natomiast w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się (o 2). Wśród nich funkcjonowało: 15 centrów kultury, 13 domów kultury, 36 ośrodków kultury, 2 kluby oraz 10 świetlic.

W 2023 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 9,0 tys. imprez (o 15,3% więcej niż w 2022 r.), w których udział wzięło 1905,9 tys. uczestników (o 51,5% więcej niż rok wcześniej). Najczęściej organizowane były seanse filmowe (40,1% ogółu imprez), koncerty (13,9%) oraz warsztaty (13,5%).

W ramach działalności omawianych instytucji działało 0,4 tys. grup artystycznych skupiających 6,8 tys. członków. Spośród wszystkich grup najbardziej popularne były grupy taneczne (28,8% ogólnej liczby grup), grupy wokalne i chóry (25,0%) oraz teatralne (18,9%). Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2023 r. zorganizowano łącznie 52 kursy (o 8 więcej niż w 2022 r.), a status absolwenta otrzymało 516 osób (o 20,8% więcej niż w 2022 r.). Najwięcej prowadzonych było kursów plastycznych (23,1% ogółu kursów), nauki języków obcych (19,2%) oraz nauki gry na instrumentach (17,3%).

W 2023 r. wydatki poniesione przez samorządy lubuskich gmin i miast na prawach powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 278,1 mln zł, tj. o 28,4% więcej w porównaniu z 2022 r. i o ponad 2-krotnie więcej w porównaniu do 2015 r. Tym samym stanowiły 2,6% nakładów ogółem w skali kraju. W 2023 r. nakłady w tym zakresie stanowiły 3,6% wydatków budżetów gmin i miast na prawach powiatu ogółem. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział pozostał na podobnym poziomie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 284 zł wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego; w kraju było to 280 zł. Największe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Słońsk (1095 zł), gmina Żary (920 zł), a najmniejsze gmina Deszczno (92 zł).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.
Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2023

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2024 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była mniejsza niż w 2023 r. Spadek liczby przestępstw ogółem w województwie wynikał ze wzrostu przestępstw o charakterze kryminalnym. Zmniejszyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła liczba wypadków drogowych. Zmniejszyła się liczba rannych, jednak wzrosła liczba ofiar śmiertelnych wypadków.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W 2024 r. w województwie lubuskim odnotowano 23,3 tys. przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, co stanowiło 3,0% przestępstw stwierdzonych ogółem w kraju. Liczba przestępstw zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,5% i w stosunku do 2015 r. o 13,5%. W kraju odnotowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję zarówno w stosunku do 2023 r. (o 2,4%), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 3,4%).

Spadek liczby przestępstw ogółem w województwie, wynikał ze spadku przestępstw o charakterze kryminalnym – odnotowano spadek o 12,0% w odniesieniu do 2023 r. i spadek o 14,5% w stosunku do 2015 r.

W województwie lubuskim w 2023 r. w ogólnej liczbie przestępstw dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym – stanowiły one 60,3% wszystkich przestępstw stwierdzonych w województwie, wobec 54,7% w kraju.

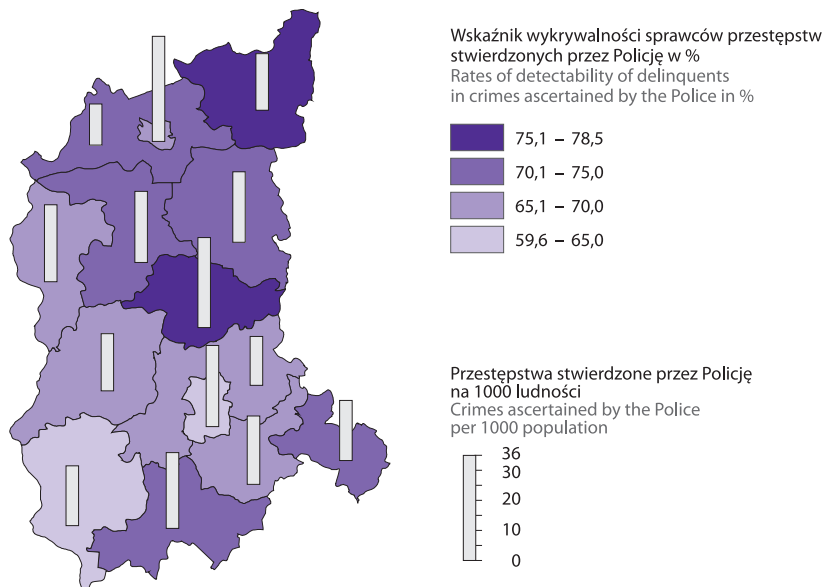
Zmniejszenie rozmiaru zjawiska przestępczości w województwie potwierdza odniesienie liczby przestępstw stwierdzonych do liczby mieszkańców. W 2024 r. na 1000 mieszkańców województwa lubuskiego stwierdzono 24 przestępstwa, o 1 mniej niż w poprzednim roku (w Polsce – 21), podczas gdy w 2015 r. – było to 26 przestępstw.

Najwięcej przestępstw w odniesieniu do liczby mieszkańców Policja stwierdziła w mieście na prawach powiatu Gorzowie Wlkp., gdzie na każde 1000 mieszkańców przypadało 36 przestępstw. Wskaźnik zagrożenia przestępczością wyższy niż średnio w województwie odnotowano także powiecie świebodzińskim (30), w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (27) oraz w powiatach słubickim i żagańskim (po 26).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2024 r. ukształtował się na poziomie 68,4% (wobec 69,8% w Polsce) i był niższy od notowanego w roku poprzednim (o 2,6 p. proc.) oraz niższy od wskaźnika z 2015 r. (o 2,8 p. proc.).

Najwyższy wskaźnik wykrywalności odnotowano wśród przestępstw drogowych – 97,1% (wobec 96,7% w 2023 r. i 99,4% w 2015 r.). Wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym, które mają największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa – ukształtowała się na poziomie 68,7%, (wobec odpowiednio 67,7% i 58,2%), a przestępstw gospodarczych wyniosła 59,0% (wobec 66,2% i 88,4%).

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2024 r.
Map 37. Crime risk in 2024

Wśród powiatów województwa lubuskiego najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw odnotowano w powiecie świebodzińskim – 78,5%, strzelecko-drezdeneckim – 75,8%, żagańskim – 72,4% oraz gorzowskim 72,0%. Najniższy wskaźnik wykrywalności był w powiecie żarskim (59,6%), mieście na prawach powiatu Zielonej Góry (64,8%) oraz w powiecie nowosolskim (65,1%).

W 2024 r. największy wzrost omawianego wskaźnika, w odniesieniu do 2015 r., zaobserwowano w powiecie świebodzińskim – o 10,0 p. proc., a największy spadek (o 15,9 p. proc.) w powiecie nowosolskim.

Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2024 r. na drogach województwa lubuskiego doszło do 462 wypadków drogowych, tj. o 4,3% więcej niż w roku poprzednim i o 27,7% mniej w porównaniu z 2015 r. W wyniku wypadków zginęły 64 osoby, a 523 zostało rannych. Liczba ofiar śmiertelnych zwiększyła się o 3,2%, a rannych zmniejszyła się o 2,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. W porównaniu z 2015 r. liczba ofiar śmiertelnych i rannych zmniejszyła się odpowiednio o 30,4% i 33,5%.

Skalę bezpieczeństwa na drogach w przekroju terytorialnym obrazuje liczba wypadków drogowych przypadająca na 100 tys. ludności. W 2024 r. w województwie miało miejsce 48 wypadków w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców (w Polsce 57), tj. o 3 wypadki więcej niż w 2023 r., jednak o 15 mniej niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio o 1 wypadek więcej i o 29 mniej).

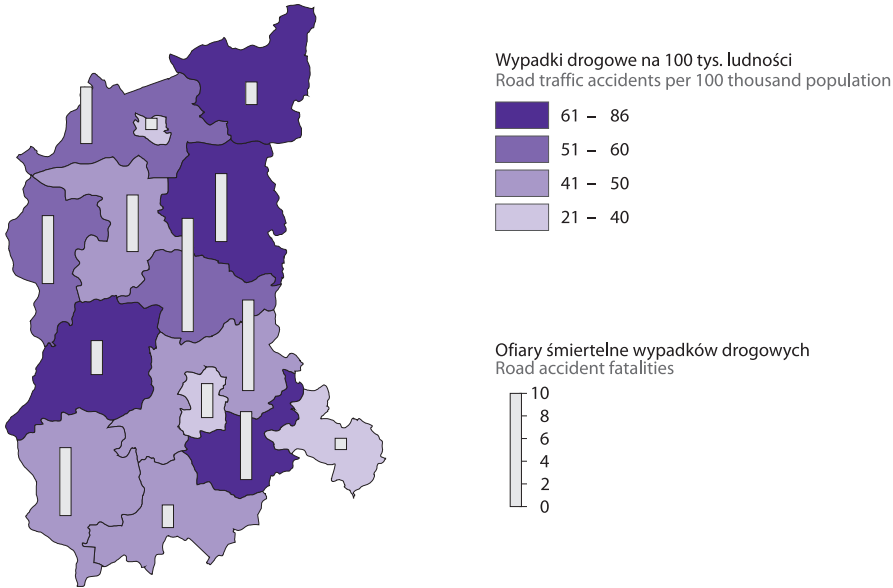
Na drogach województwa lubuskiego w 2024 r. w 100 wypadkach drogowych śmierć poniosło 14 osób, podczas gdy w Polsce zginęło 9 osób. W porównaniu z 2023 r., jak i w odniesieniu do 2015 r., liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków w województwie nie zmieniła się. Na 100 wypadków drogowych w województwie obrażenia poniosło 113 osób (w kraju 115 osób). Liczba rannych w wypadkach w województwie była mniejsza w stosunku do 2023 r. o 8 osób, natomiast w porównaniu z 2015 r. mniejsza o 10.

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 27. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Wypadki Accidents	639	607	443	462
Ofiary śmiertelne Fatalities	92	76	62	64
na 100 wypadków per 100 road accidents	14	13	14	14
Ranni Injured	786	677	536	523
na 100 wypadków per 100 road accidents	123	112	121	133

^a Zarejestrowane przez Policję.
Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
^a Registered by the Police.
Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.
Map 38. Road safety in 2024

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

W 2024 r. zanotowano w większości polepszenie podstawowych wskaźników charakteryzujących społeczeństwo informacyjne. Prezentowane wskaźniki były z reguły wyższe lub porównywalne w stosunku do ich wartości średnich w Polsce.

W 2024 r. 96,4% ogółu gospodarstw domowych w województwie lubuskim posiadało dostęp do Internetu (wobec 95,9% w kraju). Udział osób korzystających z Internetu w populacji objętej badaniem wyniósł 91,8% (wobec 91,5% w kraju). Korzystający regularnie z Internetu (co najmniej raz w tygodniu) stanowili 87,2% badanej populacji (wobec 87,6% w kraju), w tym kilka razy dziennie – 77,0% (wobec 70,7%). Osoby w wieku 16-74 lata, które nigdy nie korzystały z Internetu, stanowiły w województwie 8,2% badanych (w kraju 8,5%).

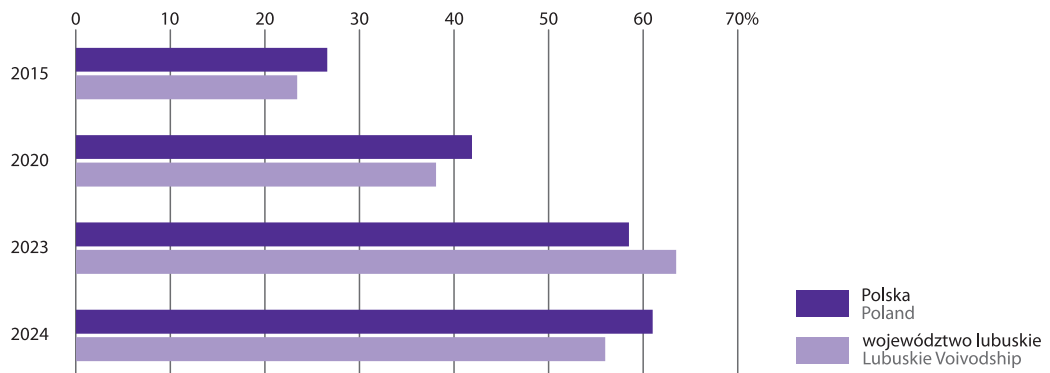
Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z Internetu
Table 28. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	74,7	85,9	91,2	96,4
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the internet	78,5	83,3	85,0	91,8
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	71,2	76,2	81,8	87,2

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with persons aged 16–74. b Persons aged 16–74.

W 2024 r. w województwie lubuskim 67,1% populacji w wieku 16-74 lata dokonywało zakupów przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie). W kraju udział ten wyniósł 67,4%.

Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy
Chart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

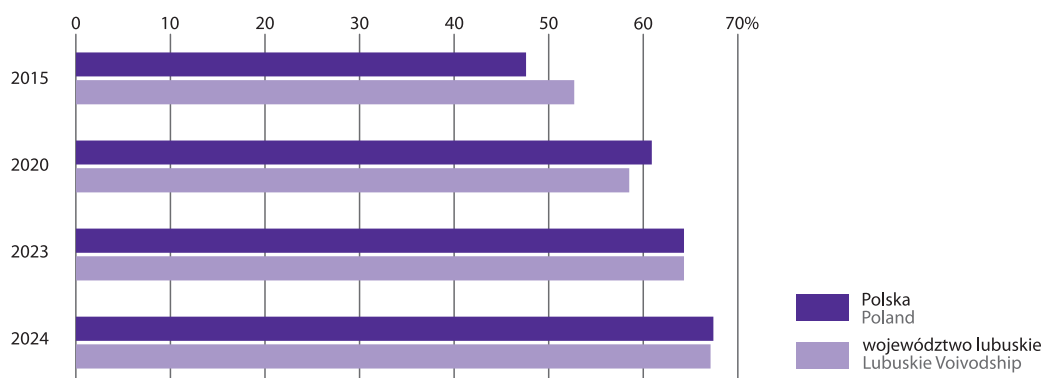

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Najpopularniejszymi towarami kupowanymi przez Internet (w ciągu ostatnich 3 miesięcy poprzedzających badanie) w 2024 r. były odzież, obuwie i dodatki (produkty te nabyło 45,8% robiących zakupy przez Internet). Dużym zainteresowaniem kupujących cieszyły się również: kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody (23,1%), sprzęt sportowy (12,2%), a także środki czyszczące i produkty higieny osobistej (9,9%) oraz sprzęt elektroniczny i AGD (9,5%).

Osoby kupujące lub płatnie subskrybujące produkty cyfrowe w ciągu ostatnich 3 miesięcy stanowiły 25,7% badanych, przy czym w obszarze ich zainteresowań były głównie filmy i serie – 20,0%.

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy
Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2024 r. osoby korzystające, które korzystały w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły 56,0% ludności w wieku 16-74 lata, tj. mniej niż średnio w kraju (61,0%). W porównaniu z poprzednim rokiem odsetek ten zmniejszył się o 7,5 p. proc. Najczęściej korzystano z usług administracji publicznej w celu wysyłania wypełnionych deklaracji podatkowych (odpowiedź tę wskazało 37,3% badanych). Wielokrotnie wykorzystywano usługi oferowane przez administrację publiczną również do wyszukiwania informacji na ich stronach internetowych (27,7%), pobierania lub drukowania formularzy urzędowych (27,1%), otrzymywania urzędowej korespondencji lub dokumentów (23,9%) oraz uzyskiwania dostępu do informacji osobistych przechowywanych przez jednostki administracji publicznej (23,8%).

Jednocześnie wzrósł do 33,6% (tj. o 13,6 p. proc.) odsetek osób niekorzystających ze stron internetowych oraz aplikacji administracji publicznej za pomocą Internetu.

Aktywność społeczna

Social activity

W 2024 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W województwie wzrosła liczba aktywnych organizacji sektora non profit oraz liczba członków tych organizacji. W 2022 r. wskaźnik aktywnych organizacji był wyższy niż w kraju. W grupie aktywnych organizacji najliczniejsze były stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe, ochotnicze straże pożarne oraz koła łowieckie.

W województwie lubuskim w końcu 2024 r. w rejestrze REGON wpisanych było ponad 0,8 tys. fundacji i ponad 4,0 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych, co stanowiło łącznie 3,6% podmiotów gospodarki narodowej ogółem. Licząc od 2015 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w województwie sukcesywnie rosła. W 2024 r. była o 0,1 tys. (tj. o 3,0%) większa w porównaniu z 2023 r. oraz o 1,1 tys. (o 30,8%) w porównaniu z 2015 r. Tempo wzrostu liczby tych podmiotów w województwie było zbliżone do średniej w kraju (wzrost odpowiednio o 3,6% i 31,8%).

**Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register
As of 31 December

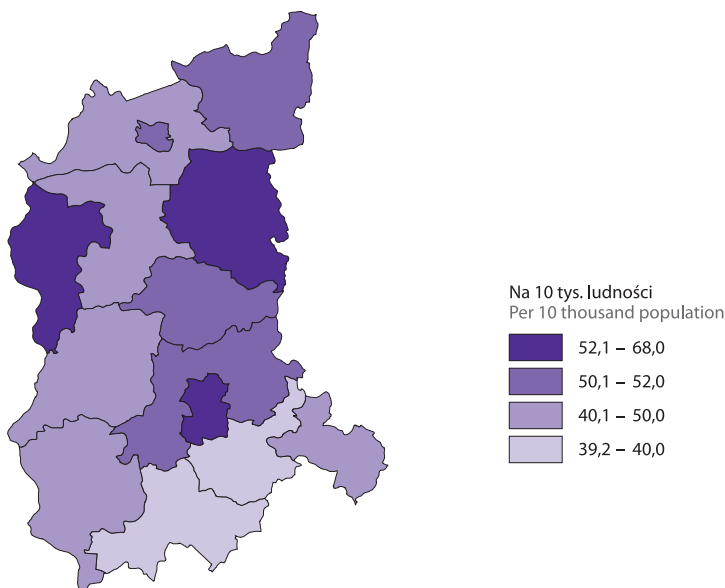
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total	3680	4087	4673	4812
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	36,1	41,1	47,9	49,6

W 2024 r. udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w liczbie wszystkich fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w kraju wyniósł 2,7%.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przypadało ok. 50 organizacji, w porównaniu z 48 w 2023 r. oraz 36 w 2015 r. Średnia liczba organizacji w kraju w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 47.

**Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 39. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

W 2024 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON, na 10 tys. ludności, wśród powiatów była zróżnicowana. Najwyższą wartość tego wskaźnika zanotowano, podobnie jak przed rokiem, w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (68 wobec 66 przed rokiem), najniższą zaś w powiecie żagańskim (39 wobec 37 przed rokiem).

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W 2022 r. w województwie lubuskim aktywną działalność prowadziło 2,7 tys. organizacji i stowarzyszeń sektora non-profit, tj. o 0,3 tys. więcej niż w 2020 r. (wzrost o 12,5%). Blisko 0,2 tys. (7,4%) to jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego. W kraju liczba aktywnych organizacji sektora non-profit zwiększyła się (o 8,7% w porównaniu z 2020 r.).

Pod względem liczby aktywnych organizacji non-profit województwo lubuskie zajmowało 15. lokatę wśród województw. Organizacje te stanowiły 2,6% ogółu aktywnych stowarzyszeń, fundacji i podobnych organizacji społecznych w kraju.

Blisko 78% wszystkich aktywnych organizacji miało formę prawną stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej. Wśród tych podmiotów liczną grupę stanowiły stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe (28,6%) oraz ochotnicze straże pożarne (14,3%). Kolejna dość liczna zbiorowość to koła łowieckie (4,8%). Osobną formę prawną stanowiły fundacje, których odsetek wyniósł ponad 11% badanej zbiorowości.

W 2022 r. liczba członków należących do tych organizacji wyniosła 204,8 tys., tj. o 34,7 tys. więcej niż w 2020 r. (wzrost o 20,4%). Osoby fizyczne stanowiły 97,8% ogółu członków. Odsetek kobiet wśród członków osób fizycznych wyniosła 34,0% (wobec 27,9% w 2020 r.).

W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba organizacji non-profit wyniosła 28, tj. o 4 organizacje więcej niż w 2020 r. Średnio w kraju wskaźnik ten osiągnął poziom 27 organizacji.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Produkt krajowy brutto w województwie lubuskim w 2023 r. (według wstępnego szacunku) wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym tempo wzrostu było mniejsze niż 2022 r. PKB na 1 mieszkańca stanowił 79,8% średniej krajowej, tj. mniej niż w latach poprzednich. Ponadto w 2022 r., po raz kolejny zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego w porównaniu z rokiem poprzednim.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Do przeliczeń danych na 1 mieszkańca przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

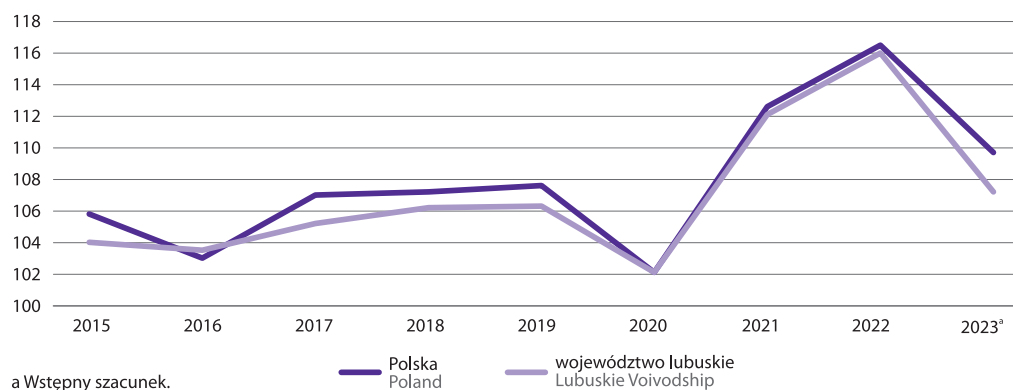
Według wstępnego szacunku w 2023 r. PKB w województwie lubuskim wyniósł 70855 mln zł i był wyższy o 7,2% (w cenach bieżących) w relacji do poprzedniego roku. W kraju wzrost PKB w analogicznym okresie wyniósł 9,7%.

Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

Udział województwa lubuskiego w tworzeniu PKB w kraju, tak jak w poprzednich czterech latach wyniósł 2,1%. W latach 2015-2018 udział województwa w krajowym PKB wyniósł po 2,2%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca PKB w województwie wyniósł 72,2 tys. zł, tj. o 8,0% więcej niż w poprzednim roku oraz o 84,5% więcej w porównaniu z 2015 r. Wzrost omawianego wskaźnika w kraju wyniósł odpowiednio 10,1% i 93,3%. W rezultacie relacja PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim do średniej wartości tego wskaźnika w kraju w 2023 r. wyniosła 79,8%. W 2022 r. wartość tego wskaźnika stanowiła 81,4% wartości w kraju, natomiast w 2015 r. stanowiła 83,6% wartości w kraju.

W 2023 r. województwo lubuskie zajmowało 11. lokatę wśród województw pod względem PKB na 1 mieszkańca, tuż za województwem opolskim (w którym PKB na 1 mieszkańca stanowił 80,4% średniej krajowej) i przed województwem podlaskim (77,2%). Poziom PKB na 1 mieszkańca przekraczający przeciętną wartość wskaźnika w kraju zanotowano w czterech województwach: mazowieckim, dolnośląskim, wielkopolskim i śląskim. Najniższy poziom produktu krajowego brutto (na poziomie 68,8% przeciętnej wartości w kraju) zanotowano w województwach lubelskim.

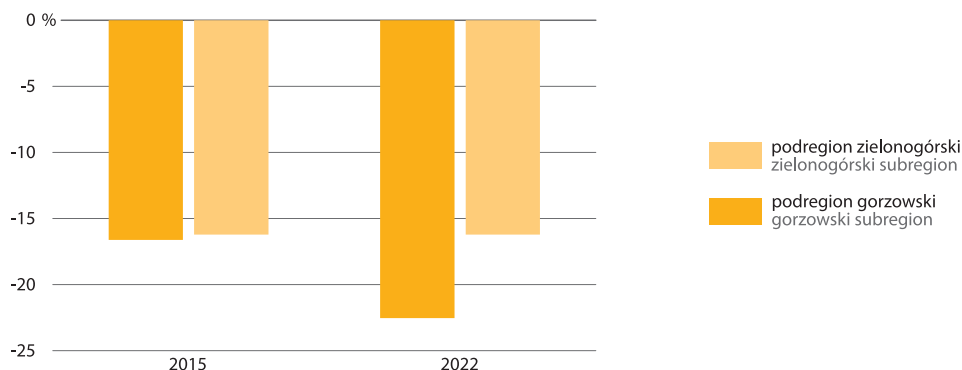
PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim był o 16,1% wyższy od notowanego w województwie lubelskim (w którym wartość omawianego wskaźnika była najmniejsza). Jednocześnie stanowił 50,7% najwyższego poziomu tego miernika, zanotowanego w województwie mazowieckim.

W 2023 r. PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim, wyrażony we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS), stanowił 62% średniej w Unii Europejskiej (UE27=100) – wobec 64% w poprzednim roku. W 2015 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS w województwie stanowił 57% średniej w UE.

Od wielu lat udział podregionów w tworzeniu PKB w województwie lubuskim jest wyraźnie zróżnicowany. W 2022 r. wartość PKB wytworzonego w podregionie zielonogórskim była o 75,1% wyższa niż w podregionie gorzowskim, a jego udział w PKB w województwie wyniósł 63,6%. W porównaniu z 2015 r. udział ten wzrósł o 1,4 p. proc. Udział PKB wygenerowanego w podregionie zielonogórskim wyniósł 1,4% w kraju. Od 2015 r. udział ten wynosił po 1,4%, z wyjątkiem lat 2019 i 2020, kiedy wynosił po 1,3%. Natomiast w podregionie gorzowskim udział w PKB kraju w latach 2015-2022 stanowił po 0,8%.

Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 39. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w podregionie zielonogórskim wyniosła 68,8 tys. zł i była o 2,9% wyższa od średniej w województwie. W porównaniu z 2015 r. oznacza to wzrost PKB na 1 mieszkańca w podregionie zielonogórskim w relacji do wartości średniej w województwie o 2,7 p. proc. Z kolei w podregionie gorzowskim PKB na 1 mieszkańca ukształtował się na poziomie 63,6 tys. zł, tj. o 4,7% niższym od średniej w województwie. W porównaniu z 2015 r. relacja prezentowanego wskaźnika do średniej wojewódzkiej pogorszyła się o 4,3 p. proc.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności rezydującej poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

W 2022 r. PKB na 1 mieszkańca w podregionie gorzowskim stanowił 77,5% przeciętnej wartości w kraju i był mniejszy w porównaniu z 2015 r. o 5,9 p. proc. Z kolei w podregionie zielonogórskim PKB na 1 mieszkańca stanowił 83,8% wartości w kraju, tj. tak jak w 2015 r.

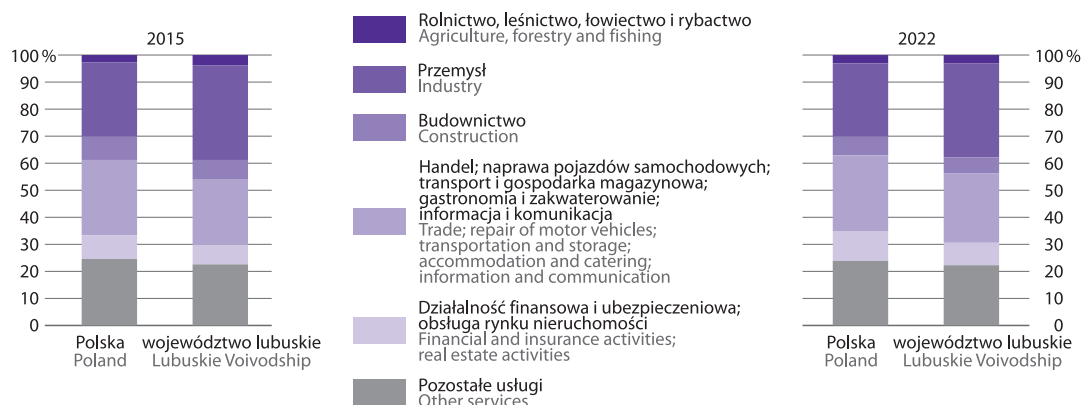
Podregiony w województwie lubuskim charakteryzują się najmniejszym zróżnicowaniem wśród województw ze względu na wysokość PKB na 1 mieszkańca. Obrazuje to wskaźnik dyspersji, będący miarą zróżnicowania PKB na 1 mieszkańca, który w 2022 r. wyniósł 3,6%, wobec 0,3% w 2015 r. Kształtowanie się tego wskaźnika świadczy o nieznacznym zwiększeniu się zróżnicowania pomiędzy regionami ze względu na wielkość PKB na 1 mieszkańca.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

W 2022 r. wartość dodana brutto w wysokości 58952 mln zł wzrosła o 18,7% w odniesieniu do 2021 r. oraz o 66,6% w stosunku do 2015 r.

W wartości dodanej brutto ponad 1/3 (34,6%) wypracowały podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu. Udział przedsiębiorstw z grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja wyniósł łącznie 25,7%. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług wypracowały łącznie 22,2% wartości dodanej brutto w województwie. Jednocześnie w generowaniu wartości dodanej udział grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości wyniósł 8,3%, budownictwa – 5,9% oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa – 3,2%.

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 40. Gross value added by kind of activity (current prices)

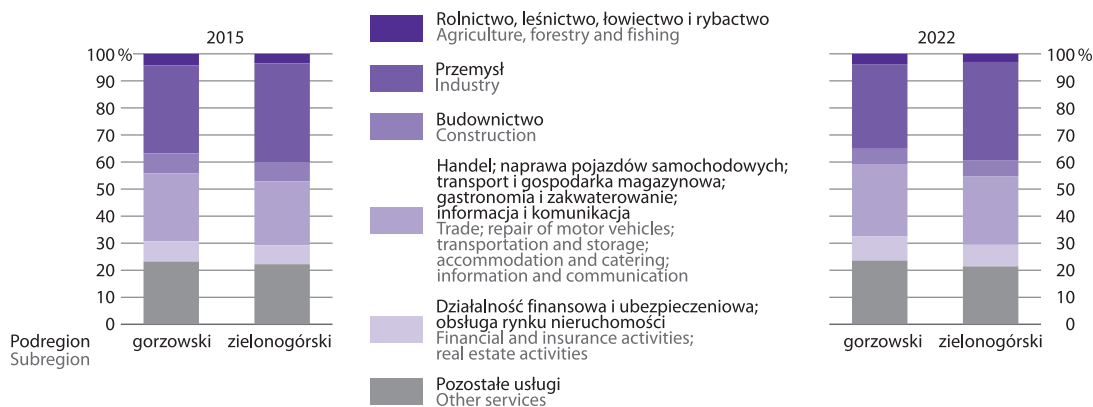

W skali roku, w strukturze WDB zwiększył się udział grupy sekcji: przemysł (o 1,8 p. proc.) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (po 0,3 p. proc.). Udział handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji, a także rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa nie zmienił się w skali roku. Zmniejszył się odsetek wartości dodanej wypracowanej w pozostałych usługach (o 1,7 p. proc.) oraz przez jednostki zajmujące się budownictwem (o 0,4 p. proc.)

W odniesieniu do 2015 r. wzrósł odsetek WDB wypracowany przez grupę sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (o 1,6 p. proc.), działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (o 1,1 p. proc.). Spadek udziału w WDB ogółem w porównaniu z 2015 r. wystąpił natomiast w przypadku budownictwa (o 1,4 p. proc), rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 0,6 p. proc.), a także przemysłu oraz pozostałych usług (po 0,4 p. proc.).

W 2022 r. w województwie lubuskim wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego wyniosła 173,4 tys. zł i była wyższa w porównaniu z 2015 r. o 59,9%. W kraju wydajność pracy wzrosła w analogicznym okresie o 62,7% do 184,7 tys. zł na 1 pracującego. Relacja wartości dodanej brutto na 1 pracującego w województwie lubuskim do średniej krajowej pogorszyła się w porównaniu z 2015 r. W 2022 r. wydajność pracy w województwie stanowiła 93,9% średniej wielkości tego wskaźnika w kraju, wobec 95,5% w 2015 r.

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

W 2022 r. przedsiębiorstwa przemysłowe w podregionie gorzowskim i w podregionie zielonogórskim wytworzyły odpowiednio 31,3% i 36,5% wartości dodanej brutto. W relacji do 2015 r. w podregionie gorzowskim zanotowano zmniejszenie o 1,2 p. proc., a udział podregionu zielonogórskiego nie zmienił się.

W przedsiębiorstwach usługowych z grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja podregionu gorzowskiego wytworzono 26,5% wartości dodanej brutto (tj. o 1,4 p. proc. więcej niż w 2015 r.), a w podregionie zielonogórskim – 25,2% (tj. o 1,6 p. proc. więcej).

Podmioty z grupy sekcji tzw. pozostałe usługi wytworzyły łącznie 23,7% wartości dodanej brutto w podregionie gorzowskim (tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w 2015 r.), a w podregionie zielonogórskim 21,4% (o 0,8 p. proc. mniej).

Udział sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości w wartości dodanej brutto w podregionie gorzowskim wyniósł 8,9% (o 1,4 p. proc. więcej), a w podregionie zielonogórskim – 8,0% (o 1,0 p. proc. więcej).

Udział budownictwa w WDB ogółem w podregionie gorzowskim wyniósł 5,9% (tj. o 1,5 p. proc. mniej niż w 2015 r.) i 5,9% w podregionie zielonogórskim (tj. o 1,3 p. proc. mniej).

W obu podregionach w strukturze wartości dodanej brutto zanotowano spadek udziału sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – w podregionie gorzowskim do 3,8% (tj. o 0,5 p. proc.), a w podregionie zielonogórskim do 3,0% (tj. o 0,5 p. proc.).

W 2022 r. wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w podregionie gorzowskim wyniosła 161,7 tys. zł. W podregionie zielonogórskim wartość dodana brutto na 1 pracującego wyniosła 180,8 tys. zł, tj. o 11,8% więcej niż w podregionie gorzowskim. W obu podregionach wydajność pracy wzrosła w stosunku do 2015 r., w podregionie gorzowskim o 57,0% i w podregionie zielonogórskim o 61,5%.

Relacja wydajności pracy do średniej krajowej w obu lubuskich podregionach pogorszyła się w porównaniu z 2015 r. W podregionie gorzowskim wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2022 r. stanowiła 87,5% średniej krajowej, a w podregionie zielonogórskim – 97,9%. Było to odpowiednio o 3,2 p. proc. i 0,7 p. proc. mniej niż w 2015 r.

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W 2024 r. w województwie lubuskim wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, a także liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności w stosunku do 2023 r. W relacji do poprzedniego roku zwiększyła się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów (o 0,9%) oraz liczba podmiotów wyrejestrowanych (o 4,5%).

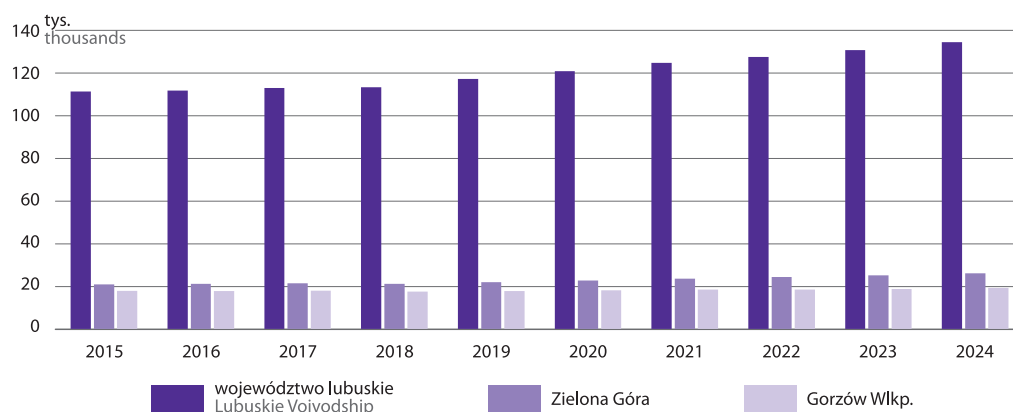
Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. w rejestrze REGON w województwie lubuskim zarejestrowanych było 134,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. więcej niż w 2023 r. o 2,8%. W relacji do 2015 r. liczba podmiotów w rejestrze wzrosła o 20,8%. W Polsce w 2024 r. zarejestrowanych było o 3,0% więcej podmiotów niż przed rokiem oraz o 26,8% więcej w porównaniu z 2015 r. Podmioty województwa lubuskiego w rejestrze REGON w 2024 r. stanowiły 2,5% wszystkich jednostek w kraju.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Entities of the national economy
As of 31 December

Pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów wyróżniały się miasta na prawach powiatu: Zielona Góra (26,2 tys.) i Gorzów Wlkp. (19,2 tys.), które łącznie koncentrowały 33,7% podmiotów w województwie. Ponadto znaczną liczbą podmiotów gospodarczych charakteryzowały się powiaty: żarski (11,1 tys.) i gorzowski (10,3 tys.). Najmniej podmiotów zlokalizowanych było w powiecie sulęcińskim (3,3 tys.).

**Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 30. Entities of national economy in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	111272	120839^a	130717^a	134415^a	2,5
sektor publiczny public sector	4731	4549	4608	4638	4,1
sektor prywatny private sector	105731	114798	124017	127487	2,5
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships and companies	16409	16380	18103	18693	1,9
Fundacje Foundations	378	565	730	784	2,0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	3302	3522	3943	4028	2,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	77599	86251	93129	95611	2,6

a W podziale według sektorów własności bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

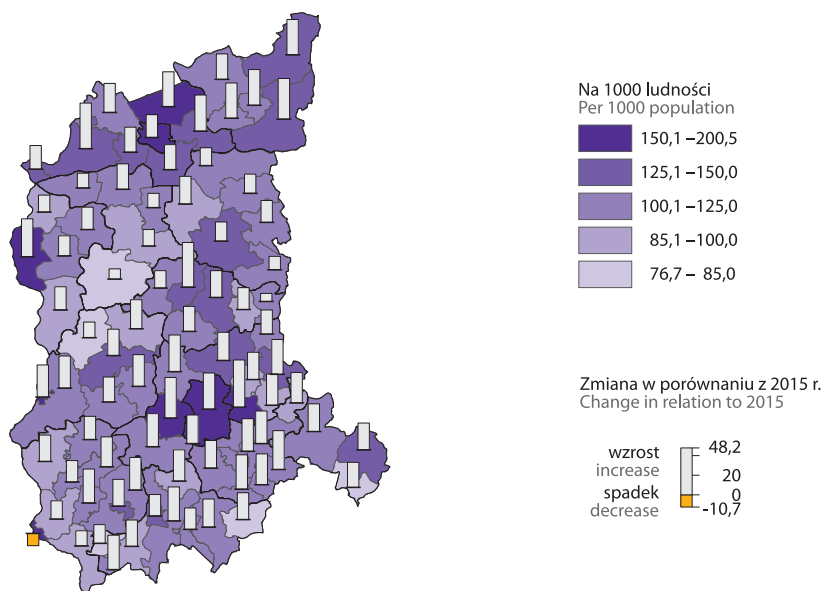
O poziomie przedsiębiorczości świadczy m.in. wskaźnik określający liczbę podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2024 r. w województwie lubuskim w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 139 podmiotów, tj. o 26,8% więcej niż w 2015 r.

Spośród powiatów województwa, najwięcej podmiotów na 1000 ludności odnotowano w Zielonej Górze (188), a nieco mniej w Gorzowie Wlkp. (168). Ze względu na wysoką wartość tego wskaźnika wyróżniały się również powiaty: ślubicki (150) oraz gorzowski (140). Stosunkowo niewielkie wartości wskaźnika zanotowano natomiast w powiatach: sulęcińskim (100) i nowosolskim (115).

Wśród gmin wysokie wartości omawianego wskaźnika odnotowano w gminach: Ślubice (201), Kłodawa (180) i Łęknica (176). Z kolei gminy: Niegosławice i Szlichtyngowa wyróżniała najniższa wartość wskaźnika (odpowiednio: 77 i 76 podmiotów na 1000 ludności).

**Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 40. Entities of the national economy in 2024
As of 31 December

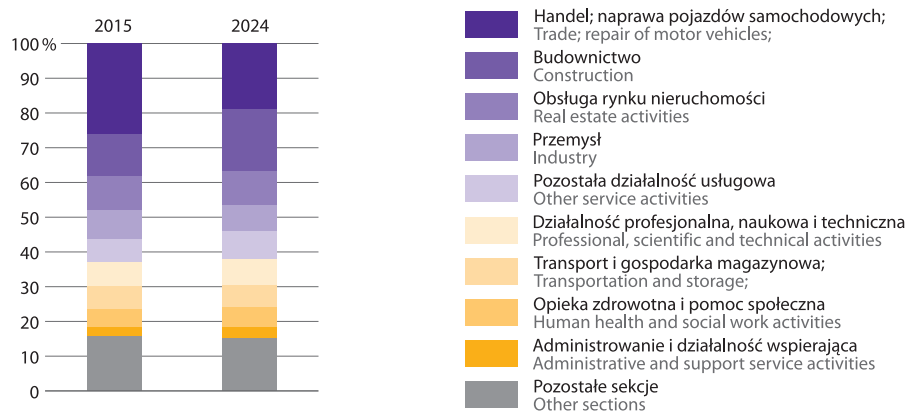

W 2024 r. liczba podmiotów nowo zarejestrowanych zwiększyła się w skali roku o 0,9% i wyniosła 9,9 tys. W tej grupie 8,1 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba zmniejszyła się w skali roku o 0,6%. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów było 1,0 tys. spółek (tj. o 2,7% więcej niż w 2023 r.). Liczba nowo zarejestrowanych spółek handlowych wyniosła 0,9 tys., tj. o 5,3% więcej niż poprzednim roku.

W 2024 r. z rejestru REGON wykreślono 6,2 tys. podmiotów, tj. o 4,5% mniej niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano wzrost o 1,3%). Liczba wyrejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, wyniosła 5,5 tys. i była o 4,7% mniejsza niż przed rokiem. Liczba wyrejestrowanych spółek wyniosła 0,4 tys., tj. o 20,1% mniej niż w roku poprzednim.

**Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 43. Entities of the national economy by selected PKD sections
As of 31 December

W końcu 2024 r. w województwie lubuskim w strukturze podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON najwięcej było podmiotów w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (19,1%). Kolejne 17,8% podmiotów prowadziło działalność w budownictwie, a 9,7% zajmowało się obsługą rynku nieruchomości. Znaczący udział w strukturze miały również podmioty z sekcji: pozostała działalność usługowa – 8,1%, przemysł – 7,6% oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 7,3%.

Biorąc pod uwagę formę prawną, w końcu 2024 r. najliczniejszą grupę podmiotów 95,6 tys. (tj. 71,1% ogółu podmiotów) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich udział w strukturze podmiotów gospodarczych w województwie, zwiększył się w porównaniu z 2015 r. o 1,4 p. proc. Kolejne 13,9% stanowiły spółki (tj. o 0,8 p. proc. mniej niż w 2015 r.). Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych ukształtował się, na poziomie 3,6% i pozostał na zbliżonym poziomie jak w 2015 r.

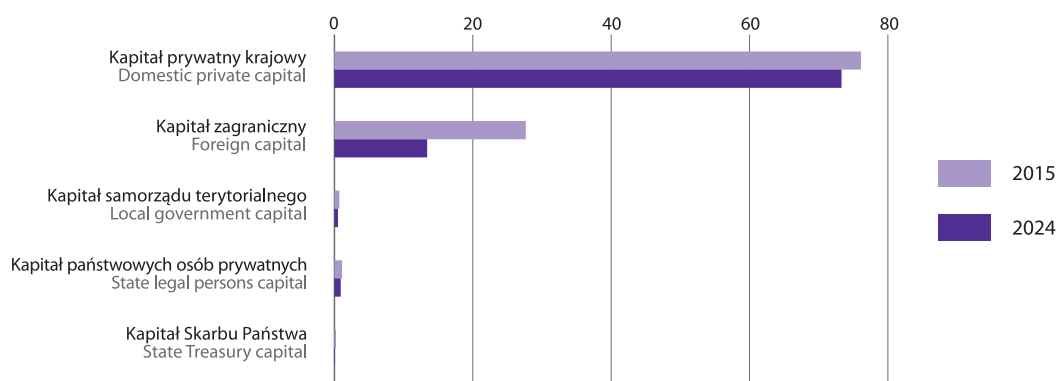
Spośród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najwięcej zajmowało się budownictwem (22,5%) oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych (21,4%). Znaczny był odsetek osób fizycznych prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną (8,6%), a także w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (7,8%) oraz przemysłu (7,6%).

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zanotowano w sekcjach: budownictwo (o 80,2%), informacja i komunikacja (o 77,3%), edukacja (o 51,8%), administrowanie i działalność wspierająca (o 50,1%) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 42,7%). Spadek liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zanotowano m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 9,6%), w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 9,6%) oraz w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 6,4%).

W województwie lubuskim w strukturze spółek handlowych według rodzaju kapitału, największy udział miały spółki kapitału prywatnego krajowego (73,3% – w porównaniu z 2015 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,8 p. proc.). Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego ukształtował się na poziomie 13,4% (tj. o 14,3 p. proc. mniejszym w stosunku do 2015 r.).

Wykres 44. Spółki handlowe^a według rodzaju kapitału Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Commercial companies^a by type of capital
As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to „total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

W 2024 r. w strukturze spółek handlowych według sekcji, najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (20,7%). Spółki handlowe prowadzące działalność w zakresie przemysłu stanowiły 17,1%, w tym przetwórstwa przemysłowego – 12,9%. Spółki handlowe z sekcji budownictwo stanowiły 14,0% ogółu spółek handlowych, transport i gospodarka magazynowa – 9,1%, a działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 8,6%.

Działalność badawcza i rozwojowa

Research and development

W 2023 r. zanotowano wzrost nakładów na działalność badawczą i rozwojową w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady były nadal mniejsze od średnich nakładów na działalność B+R na 1 mieszkańca w kraju. Mniejsza od średniej krajowej była także liczba pracujących w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2023 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R w województwie lubuskim wyniosły 317,7 mln zł i stanowiły 0,6% nakładów na działalność B+R w kraju. W stosunku do 2022 r. nakłady te zwiększyły się o 26,8%. W kraju zanotowano wzrost nakładów na działalność B+R w ujęciu rocznym o 18,8%. W odniesieniu do 2015 r. w województwie obserwowano ponad 3,5-krotny wzrost poniesionych nakładów.

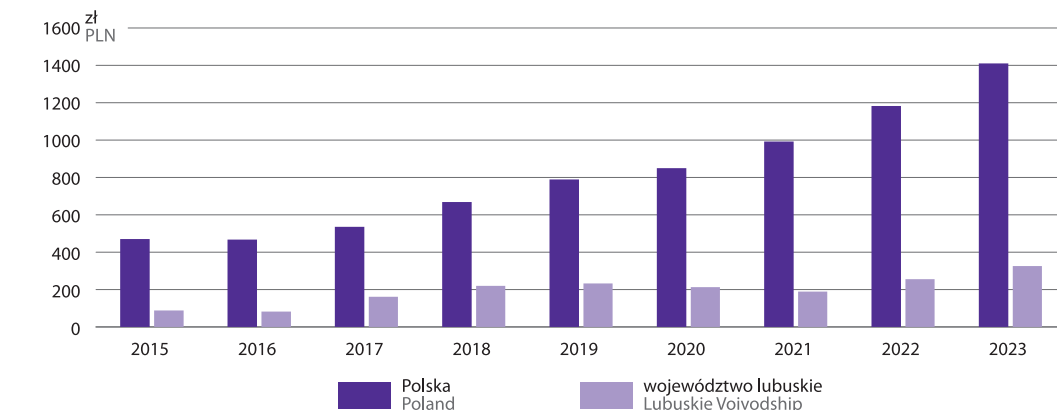
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 31. Intramural expenditure^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	89,4	212,3	250,6	250,6
w tym sektor finansujący: of which funding sector:				
Rządowy Government	24,3	60,8	.	.
Przedsiębiorstw Business enterprises	36,0	118,9	125,4	182,7
Szkolnictwa wyższego Higher education	6,9	.	20,1	12,2
Reszta świata Rest of the world	22,1	.	36,0	.

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2023 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wyniósł 57,5% i był wyższy niż średnio w kraju (54,7%). W skali roku odsetek ten zwiększył się w województwie o 7,5 p. proc., podczas gdy w Polsce zmniejszył się o 0,1 p. proc. W stosunku do 2015 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw wzrósł zarówno w województwie, jak i w kraju odpowiednio o 17,2 p. proc. i 15,7 p. proc.

Wykres 45. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Chart 45. Intramural expenditure^a on research and development per capita

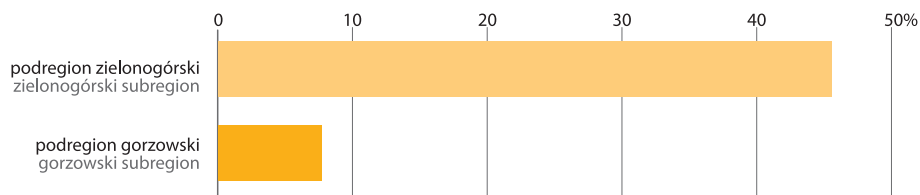

a Bez amortyzacji środków trwałych.
 a Excluding depreciation of fixed assets.

Wartość nakładów wewnętrznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosła 325 zł, przy średniej wartości tego wskaźnika w Polsce na poziomie 1409 zł. W województwie lubuskim odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na 1 mieszkańca w stosunku do 2022 r. o 27,5% oraz ponad 3,5-krotny wzrost w odniesieniu do 2015 r.

Wykres 46. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów (NUTS 3) w 2023 r.

Chart 46. Share of external funds in intramural expenditure on R&D by subregions (NUTS 3) in 2023

W 2023 r., podobnie jak przed rokiem, nakłady na działalność badawczą i rozwojową finansowane były głównie ze środków wewnętrznych (58,1% ogółu nakładów, wobec 57,2% w 2022 r.).

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 32. Intramural expenditure^a on R&D by origin of funds (current prices)

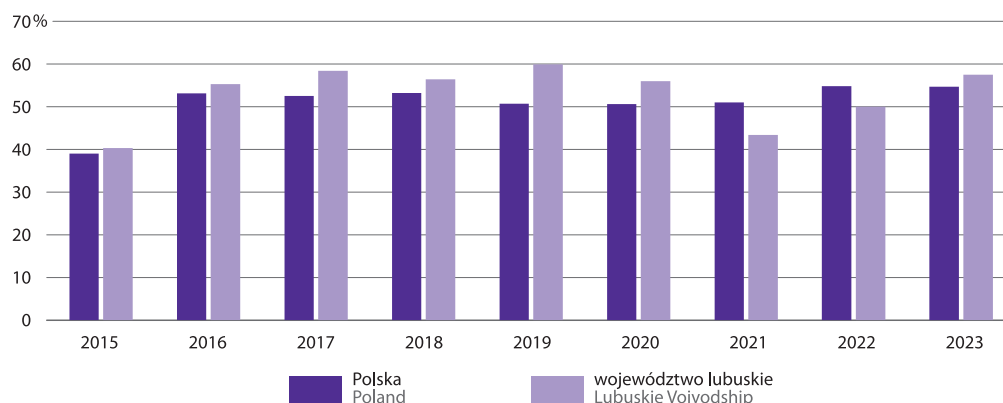
Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023	2023 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	222,7	212,3	250,6	317,7	0,6
nakłady finansowane ze środków: expenditure financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	139,1	120,9	143,3	184,5	0,6
Zewnętrznych External funds	83,6	91,4	107,3	133,2	0,6
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	.	60,5	.	.	.

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

^a Excluding depreciation of fixed assets.

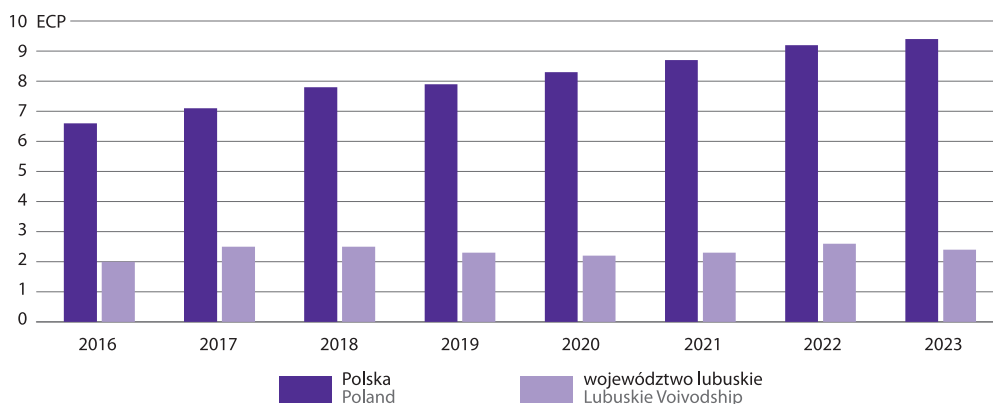
Wykres 47. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 47. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

W województwie lubuskim pracujący w działalności B+R w 2023 r. w liczbie 1105 ECP stanowili 0,7% ogółu pracujących w działalności B+R w kraju. W przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo liczba pracujących w B+R wyniosła 2,4 ECP i była niemal 4-krotnie mniejsza niż średnio w kraju (9,4). Wysoka wartość tego wskaźnika charakteryzowała województwa: mazowieckie (19,1), małopolskie (14,5) i dolnośląskie (11,2). Lubuskie wraz z województwem świętokrzyskim zajmowały ostatnią lokatę pod względem wartości omawianego wskaźnika.

Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 48. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2023 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według funkcji niezmiennie przeważali badacze – ich udział wyniósł 63,7% ogółu pracujących. Osoby pełniące tę funkcję w Polsce stanowiły 69,1% personelu wewnętrznego. Udział techników i pracowników równorzędnych wyniósł 21,3%, natomiast pozostałego personelu pomocniczego 15,0%. W kraju, w personelu wewnętrznym, technicy i pracownicy równorzędni stanowili 20,5%, natomiast pozostały personel pomocniczy – 10,3%.

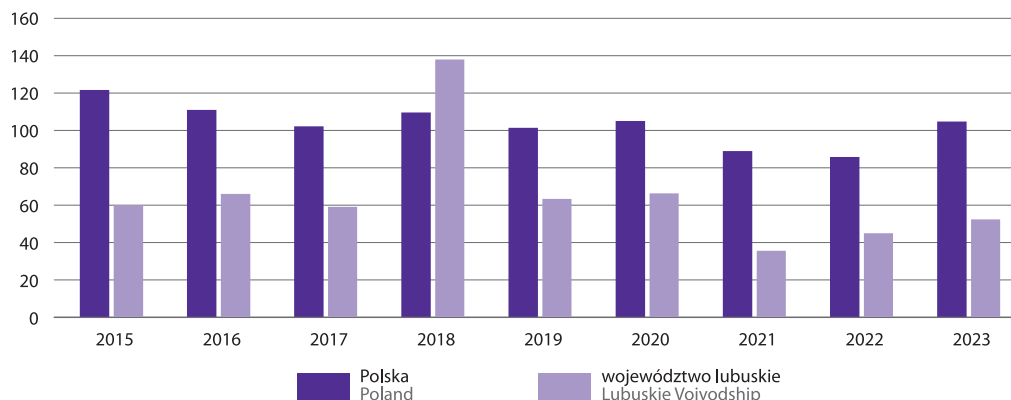
W porównaniu z 2022 r. w województwie lubuskim zwiększył się odsetek badaczy (o 5,8 p. proc.) przy jednoczesnym zmniejszeniu udziału techników i pracowników równorzędnych (o 0,5 p. proc.) oraz pozostałego personelu pomocniczego (o 5,4 p. proc.).

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 r. dokonano 3946 zgłoszeń wynalazków, w tym 51 z województwa lubuskiego. W stosunku do poprzedniego roku zanotowano wzrost liczby zgłoszeń wynalazków w województwie o 15,9%, a w kraju o 21,8%. W porównaniu z 2015 r. liczba dokonanych zgłoszeń wynalazków zmniejszyła się o 16,4% w województwie oraz o 15,6% w kraju.

W 2023 r. Urząd Patentowy RP przyznał 2208 patentów na wynalazki, w tym 22 na wynalazki zgłoszone przez podmioty z województwa lubuskiego. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek liczby przyznanych patentów na wynalazki w województwie i kraju o odpowiednio 37,1% i 0,7%. W 2015 r. w województwie lubuskim na wynalazki zgłoszone przez podmioty krajowe przyznano 23 patenty (w kraju – 2404).

W Urzędzie Patentowym RP w 2023 r. odnotowano 668 zgłoszeń wzorów użytkowych dokonanych przez podmioty krajowe (o 9,5% więcej niż w poprzednim roku). Liczba analogicznych zgłoszeń dokonanych przez podmioty z województwa wyniosła 4 (o 1 zgłoszenie więcej niż w 2022 r.). W stosunku do 2015 r. zgłoszono mniej wzorów użytkowych zarówno w kraju, jak i w województwie lubuskim o odpowiednio 32,8% i 83,3%.

Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 49. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty w województwie lubuskim w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w 2023 r. wyniósł 52. Analogiczny wskaźnik dla liczby zgłoszeń w kraju wyniósł 105. W 2015 r. w województwie lubuskim na 1 mln mieszkańców zgłoszono 60 wynalazków, a w kraju – 122.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące województwo ze względu na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach były nieco niższe od średnich w kraju. W skali roku zmniejszył się odsetek firm prowadzących sprzedaż elektroniczną, natomiast wzrósł udział jednostek wykorzystujących otwarte dane publiczne.

Pod pojęciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

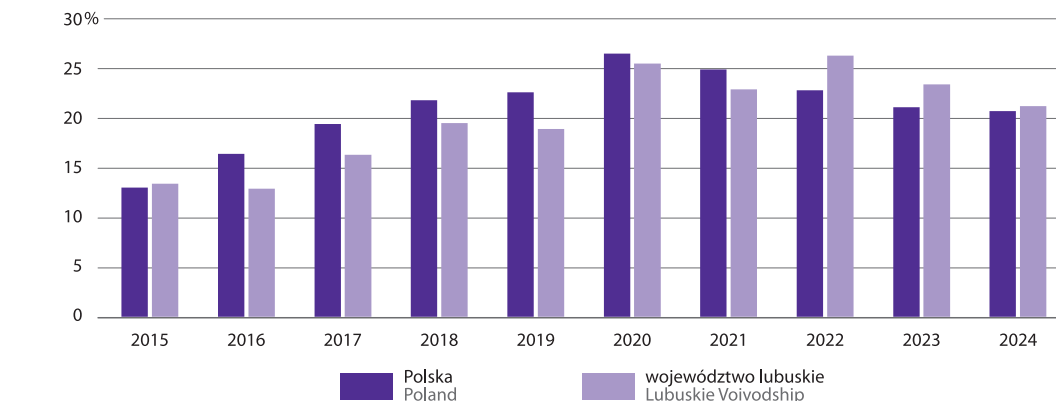
W 2024 r. z ogółu przedsiębiorstw objętych badaniem 97,2% posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu (w kraju – 98,7%). Udział ten zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,3 p. proc., jednak zwiększył się w stosunku do 2015 r. o 3,8 p. proc.

W 2024 r. najczęściej wybieraną przez firmy prędkością łącza Internetowego określoną w umowie z operatorem była prędkość od 100 do 500 Mbit/s (31,9% ogółu badanych przedsiębiorstw), a często także od 30 do 100 Mbit/s (21,2%). Przepustowość łącza od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s wybrało 11,6% przedsiębiorców, poniżej 30 Mbit/s – 11,8%, natomiast powyżej 1 Gbit/s – 13,4%.

W kraju najczęściej użytkowaną prędkością łącza była przepustowość od 100 do 500 Mbit/s (wskazała ją 32,1% ogółu). Co piąte przedsiębiorstwo (20,7%) posiadało łącze o prędkości od 30 do 100 Mbit/s, 17,4% miało łącze o prędkości od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s, 13,9% – powyżej 1 Gbit/s, a 7,6% poniżej 30 Mbit/s.

Systematycznie zmniejsza się udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczają przepustowość mniejszą niż 100 Mbit/s, na korzyść wyższych prędkości.

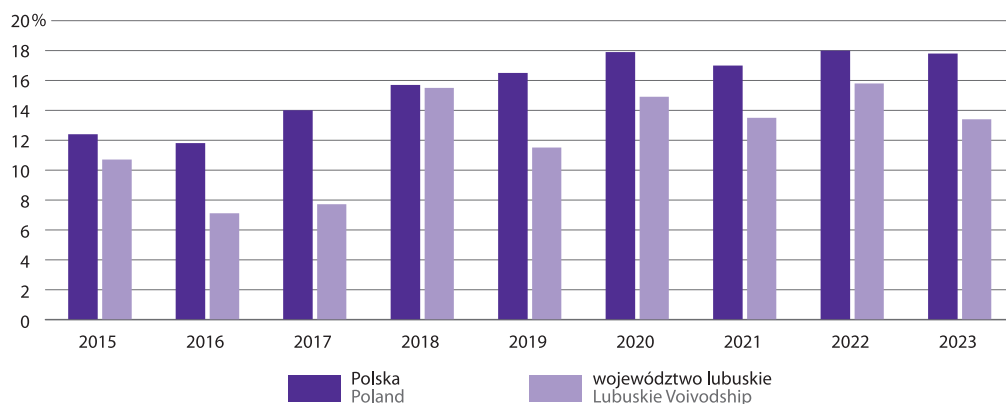
Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 50. Enterprises with Internet access^a

a Dostęp do Internetu o prędkości 30-100 Mbit/s.
a Access to the Internet with a speed of 30-100 Mbit/s.

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (email), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze. Z transakcji ehandlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (email), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

W 2023 r. odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe wyniósł 13,4% (wobec 17,8% średnio w kraju) i był niższy w porównaniu z poprzednim rokiem (kiedy wyniósł 15,8%). W 2015 r. udział jednostek prowadzących sprzedaż elektroniczną ukształtował się na poziomie 10,7%.

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Przedsiębiorstwa wykorzystujące otwarte dane publiczne w 2023 r. stanowiły 20,0% przedsiębiorstw objętych badaniem (w kraju 19,5%). Najwięcej podmiotów wykazywało zainteresowanie danymi z kategorii gospodarka i finanse – 18,2% badanych przedsiębiorstw, dane przestrzenne – 10,0% oraz transport – 9,4%. W porównaniu z 2022 r. odsetek firm z województwa lubuskiego wykorzystujących otwarte dane publiczne zwiększył się o 6,7 p. proc.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2024 r. w jednostkach objętych badaniem przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych były niższe niż przed rokiem. Pogorszyła się większość wyników finansowych przy jednoczesnej poprawie większości podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto oraz udział ich przychodów w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2024 r. były niższe od uzyskanych w poprzednim roku o 4,4% i wyniosły 66618,1 mln zł. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 64587,8 mln zł, tj. zmniejszyły się o 4,3% w stosunku do poprzedniego roku. W relacji do 2015 r. wartość przychodów z całokształtu działalności oraz przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrosła blisko 2-krotnie.

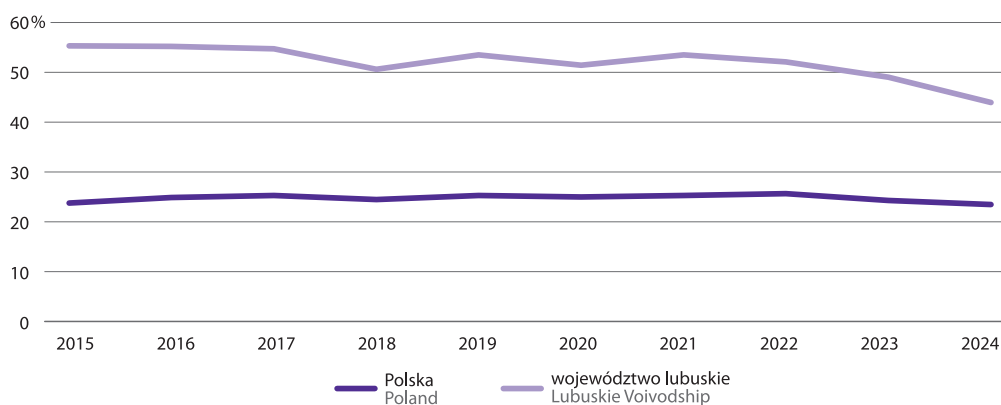
Spadek przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w 3 sekcjach: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (o 22,2%), przetwórstwo przemysłowe (o 8,1%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 2,1%). Z kolei wzrost odnotowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (o 24,1%), transportem i gospodarką magazynową (o 5,6%) oraz budownictwem (o 5,2%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w 2024 r. wyniosły 28328,0 mln zł, tj. o 14,3% mniej niż w poprzednim roku. Udział tych przychodów w przychodach ze sprzedaży zmniejszył się w skali roku o 5,1 p. proc. do 43,9%. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport dominowały przychody ze sprzedaży produktów (95,0%).

Wykres 52. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 52. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

W 2024 r. koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności wyniosły 63996,9 mln zł, tj. o 4,3% mniej niż w 2023 r. Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty były również o 4,3% niższe w porównaniu z poprzednim rokiem. W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zmniejszył się udział zużycia materiałów i energii (o 4,6 p. proc. do 52,6%) oraz podatków i opłat (o 0,7 p. proc. do 2,1%). Zwiększył się udział usług obcych (o 2,5 p. proc. do 20,2%), wynagrodzeń (o 1,9 p. proc. do 15,7%), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,5 p. proc. do 3,6%), amortyzacji (o 0,4 p. proc. do 4,4%) oraz pozostałych kosztów rodzajowych i usług (o 0,1 p. proc. do 1,5%).

Koszty sprzedaży produktów, towarów i materiałów były niższe o 4,4% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 62256,8 mln zł. W podziale na sekcje spadek kosztów odnotowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością z zakresu obsługi rynku nieruchomości (o 21,8%), wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 16,0%), przetwórstwem przemysłowym (o 7,7%) oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 2,5%). Z kolei wzrost kosztów zarejestrowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną (o 30,0%), zajmujących się budownictwem (o 11,2%) oraz transportem i gospodarką magazynową (o 5,7%). W odniesieniu do 2015 r. koszty z całokształtu działalności oraz koszty ze sprzedaży, podobnie jak przychody, wzrosły niemal 2-krotnie.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 2331,1 mln zł i był o 1,9% mniejszy niż w poprzednim roku. Wynik finansowy z pozostałej działalności operacyjnej ukształtował się na poziomie 669,6 mln zł, tj. większym o 10,9% niż przed rokiem. Jednocześnie zanotowano pogorszenie wyniku na operacjach finansowych (minus 379,5 mln zł wobec minus 152,0 mln zł w poprzednim roku).

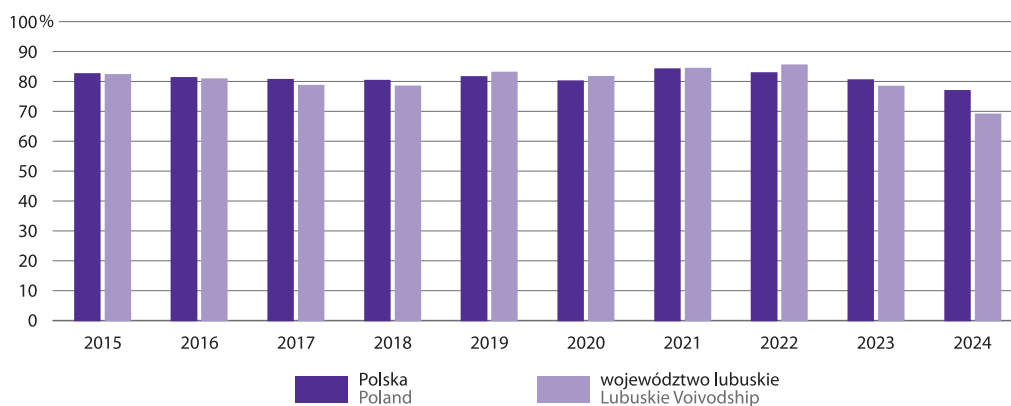
Wynik finansowy brutto wyniósł 2621,2 mln zł, tj. o 7,3% mniej niż w 2023 r.; zysk brutto wyniósł 3476,8 mln zł (spadek o 4,8%), a strata brutto 855,6 mln zł (wzrost o 3,6%). Obciążenia wyniku finansowego brutto zmniejszyły się w skali roku o 5,7% (do 389,2 mln zł). W rezultacie wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2232,0 mln zł i był niższy o 7,5% od wyniku osiągniętego w 2023 r.; zysk netto zmniejszył się o 5,0% (do 3090,8 mln zł), a strata netto wzrosła o 2,3% (do 858,8 mln zł).

Pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano m.in. w: przetwórstwie przemysłowym (o 556,2 mln zł do 1555,4 mln zł), budownictwie (o 28,9 mln zł do 44,4 mln zł) oraz informacji i komunikacji (o 10,8 mln zł do 39,0 mln zł). Z kolei poprawa wyniku finansowego netto miała miejsce m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 126,9 mln zł do minus 5,6 mln zł) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 17,5 mln zł do 113,5 mln zł).

Zysk netto w 2024 r. wykazało 69,3% badanych przedsiębiorstw, tj. o 9,3 p. proc. mniej niż przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności wyniósł 74,5% i był mniejszy o 1,6 p. proc. niż w 2023 r.

Wykres 53. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 53. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wskaźnik poziomu kosztów ogółu badanych przedsiębiorstw niefinansowych zwiększył się w ciągu roku o 0,2 p. proc. do 96,1%. Wzrostowi uległ także wskaźnik rentowności ze sprzedaży brutto (o 0,1 p. proc. do 3,6%). Zmniejszyły się natomiast wskaźniki rentowności obrotu brutto (o 0,2 p. proc. do 3,9%) oraz rentowności obrotu netto (o 0,1 p. proc. do 3,4%).

W ujęciu rocznym wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w 7 sekcjach, w tym m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,1 p. proc. do minus 0,1%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 0,2 p. proc. do 2,3%). Spadek wskaźnika rentowności obrotu netto zanotowano natomiast m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (o 0,8 p. proc. do 3,7%) oraz budownictwem (o 3,7 p. proc. do 5,0%). Do najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2024 r. można zaliczyć sekcje informacja i komunikacja (wskaźnik rentowności obrotu netto – 10,6%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (9,3%).

W skali roku wzrosła wartość wskaźnika płynności finansowej I stopnia (o 3,5 p. proc. do 35,9%) oraz II stopnia (o 2,2 p. proc. do 90,4%).

W latach 2015-2024 podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w województwie lubuskim utrzymywały się na poziomie zbliżonym do średnich w kraju (przy czym w latach 2015-2016 oraz w 2020 r. wskaźniki rentowności były zauważalnie wyższe, natomiast w 2023 r. zauważalnie niższe). Wskaźniki płynności finansowej w niemal całym analizowanym okresie były niższe niż przeciętnie w Polsce (nawet o 21,7 p. proc. w 2022 r.).

Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,9	93,8	95,9	96,1	95,7
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,1	5,3	3,5	3,6	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,1	6,2	4,1	3,9	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,5	5,4	3,5	3,4	3,4
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	33,9	42,4	32,4	35,9	44,6
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	102,4	107,5	88,2	90,4	107,5

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w 2024 r. wyniosła 23473,9 mln zł i była o 0,2% niższa w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym zmniejszyła się wartość zapasów (o 4,0%) i należności krótkoterminowych (o 3,3%), natomiast wzrosła wartość krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 16,3%) oraz inwestycji krótkoterminowych (o 9,1%).

W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zmniejszył się udział zapasów (o 1,5 p. proc. do 35,9%) oraz należności krótkoterminowych (o 1,2 p. proc. do 36,2%). Jednocześnie w ogólnej wartości aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (o 2,0 p. proc. do 23,8%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 0,6 p. proc. do 4,0%).

W strukturze zapasów zmniejszył się udział materiałów (z 42,0% do 40,3%) oraz produktów gotowych (z 23,1% do 20,9%). Zwiększył się natomiast udział towarów (z 25,4% do 28,0%) oraz półproduktów i produktów w toku (z 7,7% do 8,5%).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu 2024 r. wyniosły 19691,2 mln zł i były o 2,3% niższe od notowanych w poprzednim roku. Zobowiązania długoterminowe osiągnęły wartość 4098,3 mln zł, tj. o 6,0% niższą od wartości sprzed roku, a zobowiązania krótkoterminowe w kwocie 15592,9 mln zł zmniejszyły się o 1,3%.

Relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wyniosła 99,1%, wobec 111,3% przed rokiem.

W porównaniu z 2023 r. nie odnotowano istotnych zmian w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług wyniósł 39 dni i był o 2 dni krótszy niż przed rokiem. Cykl rotacji zapasów nie zmienił się wobec poprzedniego roku i wyniósł 48 dni, natomiast cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług wydłużył się o 3 dni (do 40 dni).

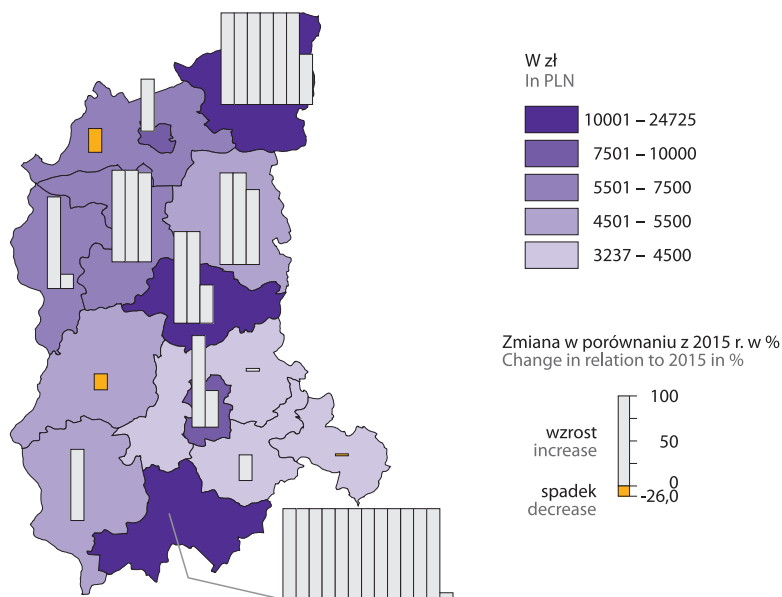
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2024 r. nakłady inwestycyjne lubuskich przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 49 osób wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wzrost zanotowano zarówno w nakładach przeznaczonych na zakupy, jak i na budynki i budowle. Zmniejszyła się z kolei zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak ich łączna wartość kosztorysowa.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
Map 41. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2023 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2023 r. nakłady inwestycyjne w województwie lubuskim, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosły 7655,0 mln zł, tj. o 49,4% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem oraz ponad 2-krotnie więcej w stosunku do 2015 r. (wobec wzrostu w kraju odpowiednio o 13,0% i 68,6%). Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w województwie lubuskim wzrosły w skali roku o 50,1% do 7,8 tys. zł i były wyższe niż przeciętnie w kraju o 4,7%.

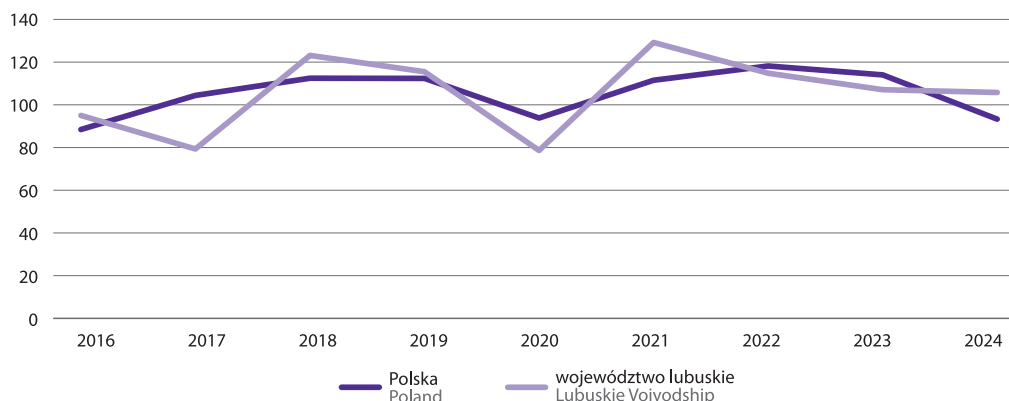
W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01¹); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

W 2024 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących powyżej 49, mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego, wyniosły 2768,6 mln zł, tj. były wyższe o 5,8% (w cenach bieżących) w porównaniu z poprzednim rokiem, kiedy wzrost wyniósł 7,1%. W kraju nakłady inwestycyjne zmniejszyły się w porównaniu z 2023 r. o 6,7%.

Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 54. Indices of investment outlays (current prices)
Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysową; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji. Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

¹ Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Tablica 34. Nakłady inwestycyjne^a (ceny bieżące)
Table 34. Investment outlays^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem: Total:				
w mln zł in million PLN	1947,1	1647,7	2615,7	2768,6
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,4	1,1	1,2	1,3
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	36,4	32,4	29,5	29,8
Zakupy: Purchases:				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	55,0	57,6	49,9	57,4
środków transportu transport equipment	8,4	9,9	20,5	12,4

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

Z ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych najwięcej (1934,9 mln zł) przeznaczono na zakupy inwestycyjne, tj. maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (1590,4 mln zł) oraz środki transportu (344,5 mln zł). Nakłady na budynki i budowle wyniosły 826,0 mln zł. W stosunku do poprzedniego roku nakłady na zakupy inwestycyjne wzrosły o 5,1%, w tym nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia zwiększyły się o 21,9%, a na środki transportu zmniejszyły się o 35,7%. Wyższe niż przed rokiem były nakłady na budynki i budowle (o 7,0%).

W 2024 r., podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej inwestowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (67,3% ogółu nakładów inwestycyjnych, było to o 14,8 p. proc. więcej niż w 2023 r.). Stosunkowo wysokie nakłady inwestycyjne zanotowano w jednostkach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (15,8% ogółu nakładów inwestycyjnych, tj. o 0,7 p. proc. mniej w skali roku) oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych (6,9%, tj. o 1,1 p. proc. mniej).

Wśród sekcji o znaczącym udziale w ogóle nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w województwie lubuskim największy wzrost nakładów w stosunku do poprzedniego roku zanotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 35,6%). Wyższe nakłady niż przed rokiem zanotowano także m.in. w sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 1,4%). Spadek nakładów odnotowano m.in. w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 62,6%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 9,5%).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2024 r. rozpoczęto 553 nowe inwestycje, tj. o 2,0% mniej niż przed rokiem. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 661,9 mln zł i była o 9,8% mniejsza niż w poprzednim roku. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 37,5% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (przed rokiem było to 34,4%). W Polsce liczba inwestycji rozpoczętych zwiększyła się w skali roku o 1,3%, przy wzroście ich łącznej wartości kosztorysowej o 14,3%.

Inwestycje w województwie lubuskim stanowiły 0,3% inwestycji w kraju (podobnie jak w poprzednim roku), a ich wartość kosztorysowa stanowiła 0,8% łącznej wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych w Polsce (tj. o 0,2 p. proc. mniej niż przed rokiem).

Ponad połowę (63,1%) nowo rozpoczętych inwestycji w województwie prowadziły przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe. Kolejne 19,2% rozpoczęto w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, a 5,4% – w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

W przetwórstwie przemysłowym liczba nowych inwestycji zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 3,6%, jednak ich wartość kosztorysowa była wyższa o 5,9%. W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji odnotowano spadek liczby rozpoczętych inwestycji o 13,1%, a ich wartość kosztorysowa była niższa o 30,4%. Z kolei liczba nowych inwestycji w handlu; naprawie pojazdów samochodowych zmniejszyła się o 18,9%, a ich wartość kosztorysowa była o 61,5% mniejsza niż przed rokiem.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo Agriculture

W województwie lubuskim zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych w 2024 r. (z wyjątkiem warzyw gruntowych, ziemniaków i buraków cukrowych) były niższe w odniesieniu do poprzedniego roku. Zwiększyła się natomiast powierzchnia upraw m. in. warzyw gruntowych oraz ziemniaków, a także plony buraków cukrowych, ziemniaków i owsa.

Zwiększyło się поголівie bydła, trzody chlewnej oraz owiec.

Skup większości roślinnych produktów rolnych kształtował się na niższym poziomie niż w poprzednim roku, zmniejszył się również skup żywca wołowego i wieprzowego.

Według wstępnych danych w produkcji globalnej, końcowej i towarowej zanotowano wartość niższą w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2024 r. zbiory zbóż ogółem (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych) wyniosły 862,5 tys. ton. W odniesieniu do poprzedniego roku zbiory zmniejszyły się o 10,2 tys. ton, tj. o 1,2%, przy spadku plonów o 1,1% i niewielkim spadku areału upraw zbóż ogółem (o 0,1%). Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowych zbiorach zbóż wyniósł 2,5% i zwiększył się o 0,1 p. proc. w odniesieniu do notowanego przed rokiem.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 636,9 tys. ton, tj. o 61,6 tys. ton (o 8,8%) mniej niż przed rokiem. Spadek areału upraw w odniesieniu do poprzedniego roku oszacowano na 3,9%, natomiast plony zmniejszyły się o 5,1%. Zbiory pszenicy, mniejsze niż przed rokiem o 19,6 tys. ton (o 7,6%), wyniosły 239,5 tys. ton. Plony pszenicy zmniejszyły się o 8,8%, natomiast areał upraw zwiększył się o 1,3%. W omawianym roku zebrano 91,8 tys. ton żyta. Zbiory były o 20,3 tys. ton (o 18,1%) mniejsze od notowanych przed rokiem, przy spadku areału upraw o 17,3% i spadku plonów o 0,9%. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowych zbiorach pszenicy i żyta wyniósł odpowiednio 1,9% i 3,8% (przy udziale 2,0% i 4,3% przed rokiem).

Tablica 35. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 35. Yields of selected agricultural crops

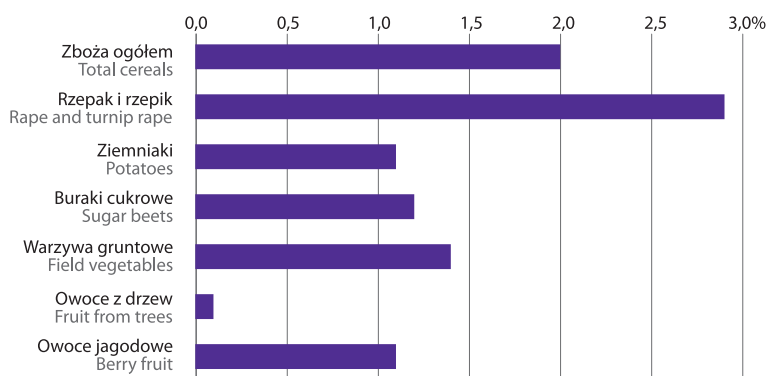
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	36,4	43,7	41,4	43,3	49,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	37,4	42,0	40,0	39,4	44,7
w tym: of which:					
pszenica wheat	43,8	47,3	44,5	42,3	52,0
żyto rye	29,9	35,7	33,0	33,9	35,7
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	29,6	28,5	29,8	28,4	32,4
Ziemniaki Potatoes	191	296	210	259	302
Buraki cukrowe Sugar beets	582	490	521	653	663

Plony rzepaku i rzepiku w omawianym roku zmniejszyły się o 8,1% w odniesieniu do poprzedniego roku. Spadek plonowania oraz areалу upraw o 10,1% spowodował również spadek zbiorów o 17,3% (do 94,6 tys. ton, ze 114,3 tys. ton przed rokiem). Udział województwa w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku wyniósł 2,9% (wobec 3,1% przed rokiem).

Zbiory ziemniaków, większe niż przed rokiem o 10,2 tys. ton (o 19,5%), wyniosły 62,5 tys. ton. Plony ziemniaków zwiększyły się o 16,1%, a areał upraw był większy o 3,2%. Udział województwa w krajowej produkcji ziemniaków wyniósł 1,1%, a przed rokiem 0,9%.

Produkcja buraków cukrowych, przy zwiększonej (o 2,7%) powierzchni upraw i przy wyższym niż przed rokiem plonowaniu (o 16,4%), wyniosła 225,5 tys. ton i była o 36,5 tys. ton (o 19,3%) większa w relacji do poprzedniego roku. Zbiory buraków cukrowych w województwie stanowiły niewielki udział w krajowej produkcji – 1,2% (w poprzednim roku 1,1%).

Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2024 r.
Chart 55. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2024

Według danych z czerwca 2024 r., pogłowie bydła w województwie lubuskim liczyło 101,6 tys. szt., co stanowiło 1,6% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z czerwcem 2023 r. liczebność stada bydła zwiększyła się o 7,4% (w Polsce zmniejszyła się o 0,4%). Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych kształtowała się na poziomie 23,5 szt., podczas gdy w kraju wynosiła 43,1 szt.

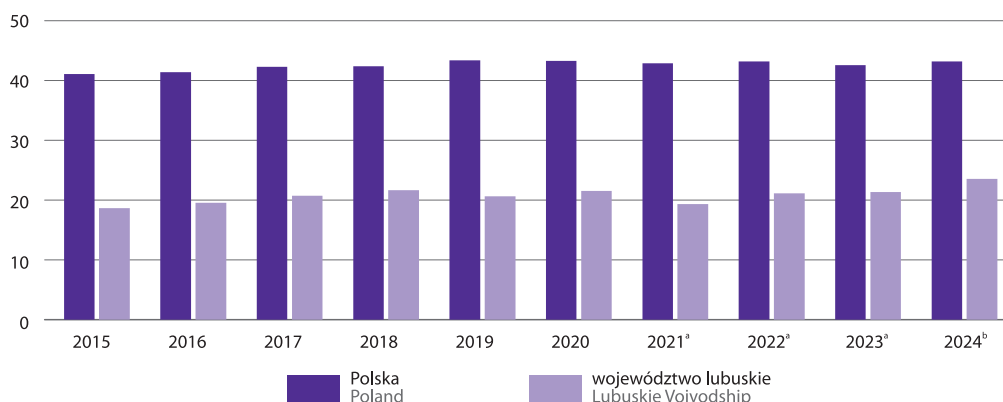
W relacji do czerwca 2023 r. w największym stopniu zwiększyło się pogłowie młodego bydła w wieku 1-2 lata (o 16,5%). O 12,5% zwiększyła się także liczba cieląt w wieku poniżej 1 roku. Liczebność stada bydła w wieku 2 lata i więcej zmniejszyła się o 0,3% w odniesieniu do analogicznego miesiąca poprzedniego roku.

W porównaniu z czerwcem 2023 r. w strukturze pogłowia bydła ogółem zwiększył się udział młodego bydła w wieku 1-2 lata (o 1,9 p. proc.) oraz cieląt (o 1,5 p. proc.), przy jednoczesnym spadku udziału bydła dorosłego, w wieku 2 lata i więcej (o 3,3 p. proc.).

W czerwcu 2024 r. w ogólnym pogłowie bydła 36,1% stanowiły krowy (wobec 36,9% w kraju). W strukturze krów odsetek krów „mamek” ras mięsnych wyniósł 37,9% i był znacznie wyższy niż w kraju (6,2%). Pozostałe 62,1% stada krów stanowiły krowy mleczne (w kraju 93,8%). Od kilkunastu lat w województwie widoczny jest systematyczny spadek pogłowia krów mlecznych na rzecz ras mięsnych. W czerwcu 2024 r. stado krów mlecznych zmniejszyło się o 2,4% w odniesieniu do czerwca 2023 r., natomiast stado krów mięsnych zwiększyło się o 2,1%.

**Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych
Stan w dniu 1 czerwca**

Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2024 r. przyjęto dane wstępne za 2023 r.

a Calculations based on the area of agricultural land as of June 1, 2020. b The calculations for farm animal stocks on June 1, 2024 were based on preliminary data on 2023.

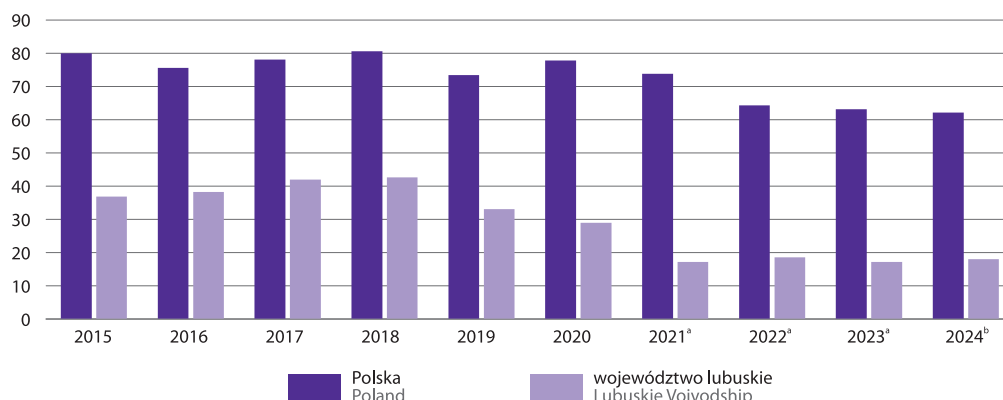
W czerwcu 2024 r. pogłowie trzody chlewnej ukształtowało się na poziomie 77,3 tys. szt. (w tym 5,8 tys. szt., tj. 7,5% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 0,8%. W relacji do czerwca 2023 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 1,7% (w kraju zanotowano spadek o 3,2%).

Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ukształtowała się na poziomie 17,9 szt., natomiast w kraju wyniosła 62,1 szt. Na wzrost liczebności stada trzody chlewnej ogółem wpłynęło zwiększenie się stada trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów – o 18,8% oraz stada trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na ubój (tuczników) (o 16,2%). W porównaniu z czerwcem 2023 r. zwiększyła się również liczebność prosiąt – o 11,5%. Zanotowano natomiast spadek pogłowia warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg – o 24,6%.

Największy udział w strukturze pogłowia trzody chlewnej miała trzoda chlewna na ubój o wadze 50 kg i więcej – 41,6%. Prosięta o wadze do 20 kg stanowiły 26,3% pogłowia trzody chlewnej ogółem, a warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 24,5%. Najmniejszy udział w strukturze trzody chlewnej miała trzoda chlewna na chów – 7,6%, w tym lochy.

**Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych
Stan w dniu 1 czerwca**

Chart 57. Pig density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2024 r. przyjęto dane wstępne za 2023 r.
a Calculations based on the area of agricultural land as of June 1, 2020. b The calculations for farm animal stocks on June 1, 2024 were based on preliminary data on 2023.

W porównaniu z czerwcem poprzedniego roku w strukturze pogłowia trzody chlewnej zwiększył się udział trzody chlewnej na ubój (o 5,2 p. proc.), prosiąt (o 2,3 p. proc.) oraz trzody chlewnej na chów (o 1,1 p. proc.). Jednocześnie zmniejszył się udział warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg (o 8,6 p. proc.).

W czerwcu 2024 r. stado owiec liczyło 5,9 tys. szt., co stanowiło 2,0% pogłowia krajowego. W porównaniu ze stanem notowanym w poprzednim roku stado zwiększyło się o 2,5% (w Polsce zanotowano wzrost o 7,5%). Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w województwie kształtowała się na poziomie 1,4 szt., podczas gdy w kraju wyniosła 2,0 szt.

W 2024 r. skupiono 325,3 tys. ton zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 3,6% skupu ogólnokrajowego (przed rokiem udział skupu zbóż w województwie lubuskim w skupie krajowym wyniósł 4,2%). Skup zbóż podstawowych zmniejszył się w odniesieniu do 2023 r. o 25,8%. W kraju skup zbóż podstawowych ukształtował się na poziomie o 14,0% niższym niż przed rokiem. W 2024 r. skupiono 162,2 tys. ton pszenicy, tj. o 36,9% mniej niż w poprzednim roku. Skup żyta w omawianym okresie wyniósł 22,8 tys. ton i zmniejszył się w skali roku o 27,9%.

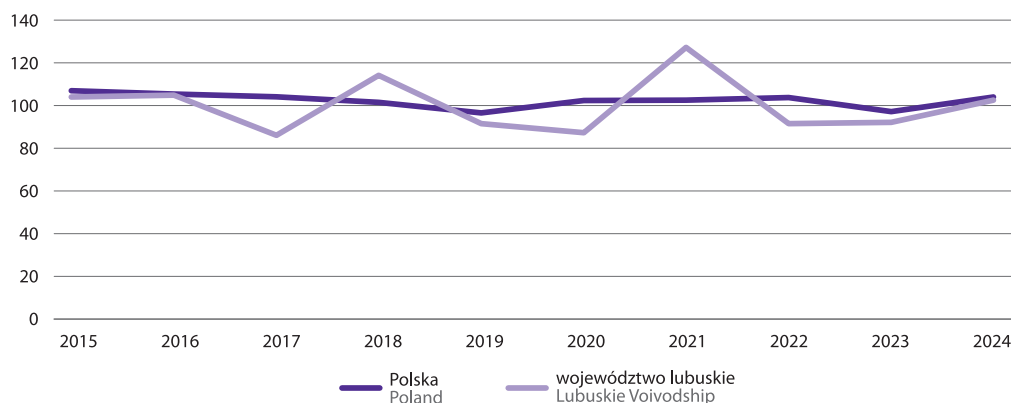
Skup ziemniaków w 2024 r., wynoszący 35,1 tys. ton, był większy o 27,7% od notowanego w poprzednim roku. Skup ziemniaków w województwie lubuskim stanowił 1,8% skupu ogólnokrajowego (przed rokiem udział ten wyniósł 1,5%). W kraju podaż ziemniaków ukształtowała się na poziomie wyższym o 12,0% w odniesieniu do 2023 r.

W omawianym roku skupiono 140,7 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 2,6% więcej niż w poprzednim roku. Udział skupu żywca rzeźnego w wadze żywej w województwie w skupie w kraju wyniósł 2,0% wobec 2,1% w 2023 r.

W 2024 r. podaż żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 11,9 tys. ton i była niższa w relacji do 2023 r., o 24,7%. Skup żywca wołowego wyniósł 4,3 tys. ton, tj. o 3,1% mniej niż przed rokiem. W 2024 r. skupiono 124,5 tys. ton żywca drobiowego, tj. o 6,5% więcej w odniesieniu do poprzedniego roku. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowym skupie żywca wołowego wyniósł 0,6%, wieprzowego 0,5%, natomiast drobiowego 3,3%.

Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)
Rok poprzedni=100

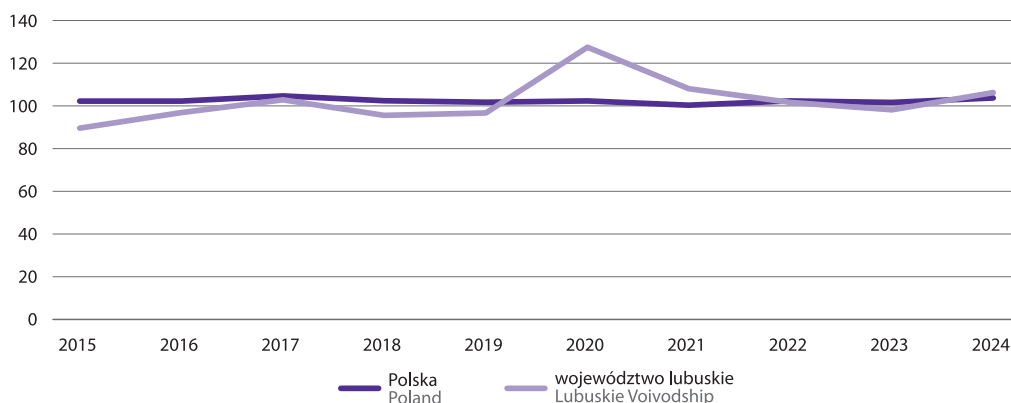
Chart 58. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
 Previous year=100

W 2024 r. podaż mleka krowiego wyniosła 113,9 mln litrów (co stanowiło 0,9% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. więcej niż w 2023 r. o 6,3%. W kraju zanotowano wzrost skupu mleka w stosunku do poprzedniego roku o 3,8%.

Wykres 59. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of total procurement of animals for slaughter (in live weight)
 Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2024 r. średnia cena targowiskowa pszenicy w województwie lubuskim wyniosła 104,95 zł za dt (w kraju – 108,56 zł) i była o 33,2% niższa w odniesieniu do 2023 r. Cena żyta ukształtowała się na poziomie 70,36 zł za dt (w kraju – 82,77 zł) i była o 40,6% niższa niż w poprzednim roku. W 2024 r. za ziemniaki jadalne na targowiskach płacono 242,31 zł za dt (w kraju – 224,04 zł), tj. o 2,8% więcej w relacji do 2023 r.

W 2023 r. zanotowano spadek produkcji globalnej w porównaniu z rokiem poprzednim o 12,1%, o czym zadecydowała niższa niż przed rokiem produkcja roślinna (o 18,7%). Produkcja zwierzęca natomiast zwiększyła się w skali roku (o 3,5%). Z globalnej produkcji rolniczej 65,0% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 35,0%. W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 1,7%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 1,8%, a zwierzęcej 1,4%.

W 2023 r. z towarowej produkcji rolniczej 56,7% stanowiła produkcja roślinna, a 43,3% produkcja zwierzęca. Wartość produkcji towarowej była niższa niż w poprzednim roku o 16,1%, przy spadku produkcji roślinnej o 24,2%, a produkcji zwierzęcej o 2,3%. Udział województwa lubuskiego w krajowej produkcji towarowej w analizowanym roku wyniósł 1,6%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 1,7%, a zwierzęcej 1,5%.

Z końcowej produkcji rolniczej 58,4% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 41,6%. Wartość produkcji końcowej była niższa o 14,7% w porównaniu z 2022 r. W przypadku produkcji roślinnej zanotowano spadek o 24,1%, natomiast w produkcji zwierzęcej wzrost o 3,1%. W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej końcowej produkcji rolniczej wyniósł 1,6%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 1,8%, a zwierzęcej 1,5%.

Przemysł Industry

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim była (w cenach stałych) niższa niż w roku poprzednim. Mniejsza była również wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy spadku przeciętnego zatrudnienia. W 2024 r., według wstępnych danych, produkcja sprzedana przemysłu w skali roku obniżyła się.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosła 51722,4 mln zł (w cenach bieżących). Jej wartość, licząc w cenach stałych, była o 4,9% niższa niż w poprzednim roku (kiedy notowano wzrost o 6,1%). Udział produkcji województwa stanowił 2,2% ogólnej produkcji w kraju. Pod względem wielkości produkcji sprzedanej przemysłu (licząc w cenach bieżących) województwo lubuskie zajęło 12. lokatę przed województwami: świętokrzyskim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i opolskim.

Wśród lubuskich powiatów najwyższy udział w tworzeniu produkcji sprzedanej przemysłu województwa miał nadal Gorzów Wlkp. (17,5% ogółu w województwie). Relatywnie wysoki udział miały powiaty: nowosolski (14,1%), żarski (11,6%), gorzowski (12,1%) oraz Zielona Góra (10,0%). Najmniejszy udział zanotowano w powiecie międzyrzeckim (2,0% ogółu w województwie). W porównaniu z 2022 r. najwyższy wzrost udziału w produkcji sprzedanej przemysłu zanotowano w Zielonej Górze (o 1,7 p. proc.), a największy spadek – w Gorzowie Wlkp. (o 2,4 p. proc.). W relacji do 2015 r. największy wzrost udziału w produkcji sprzedanej przemysłu zanotowano w Zielonej Górze (o 3,3 p. proc.), a największy spadek w Gorzowie Wlkp. (o 4,9 p. proc.).

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie wartość produkcji sprzedanej przemysłu w 2023 r. wyniosła 52,9 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 5,6% mniejsza od uzyskanej w poprzednim roku, natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrosła prawie 2-krotnie. W kraju zanotowano nieznaczny wzrost w porównaniu z 2022 r. – o 0,6% (a w relacji do 2015 r. – o 106,5%). Wielkość omawianego wskaźnika w województwie była mniejsza o 15,6% od przeciętnej wartości w kraju (62,7 tys. zł).

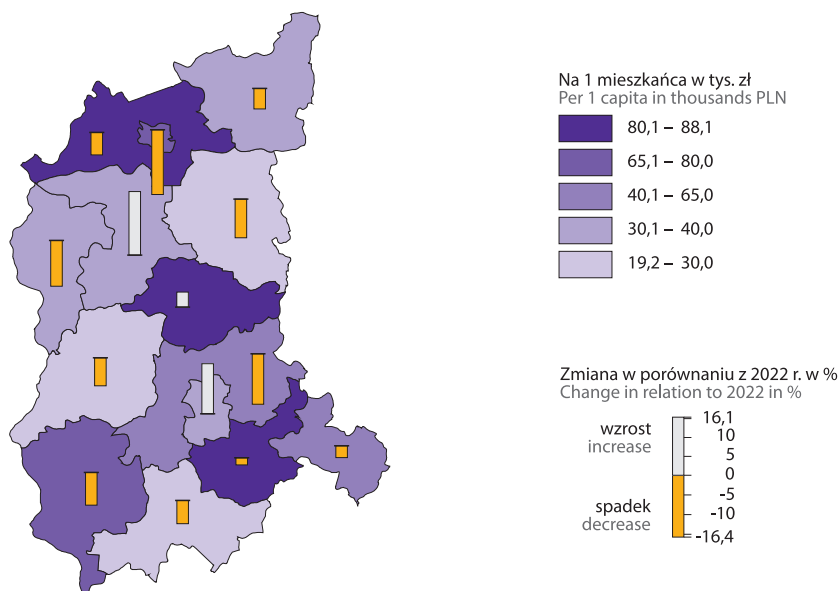
Wśród województw lubuskie zajęło 6. lokatę (84,4% przeciętnej wartości w kraju), przy najwyższym wskaźniku w województwie mazowieckim (162,5%) i najniższym w województwie lubelskim (48,7%).

Wyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca od wartości w województwie zanotowano w 5 powiatach, przy czym najwyższą w powiecie nowosolskim (o 66,5% więcej). Mniejszą niż przeciętna wartość omawianego wskaźnika zanotowano w 9 powiatach, przy czym najmniejszą w powiecie międzyrzeckim (o 63,8% mniej od przeciętnej województwie).

Omawiany wskaźnik w większości powiatów był niższy w porównaniu z 2022 r., przy czym największy spadek wartości wskaźnika zanotowano w Gorzowie Wlkp. – o 16,4%. Wzrost odnotowano w Zielonej Górze (o 12,7%), w powiecie sulcińskim (o 16,1%) i świebodzińskim (o 3,8%). Natomiast w porównaniu z 2015 r. wartość wskaźnika wzrosła we wszystkich powiatach od 51,5% w Gorzowie Wlkp. do 238,7% w powiecie sulcińskim.

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle województwa (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) wyniosło 67,7 tys. i zmniejszyło się o 2,5%, tj. w większym tempie niż w poprzednim roku (1,4%). W porównaniu z 2015 r. przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się o 1,3%.

Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2023 r.
Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2023

Największy udział w strukturze przeciętnego zatrudnienia w przemyśle zanotowano w Gorzowie Wlkp. (13,8% w województwie), w dalszej kolejności w Zielonej Górze (11,9%) oraz w powiecie żarskim (10,3%) i świebodzińskim (10,1%). Najmniejszy udział w strukturze zatrudnienia zanotowano w powiecie sulęcińskim (3,0%).

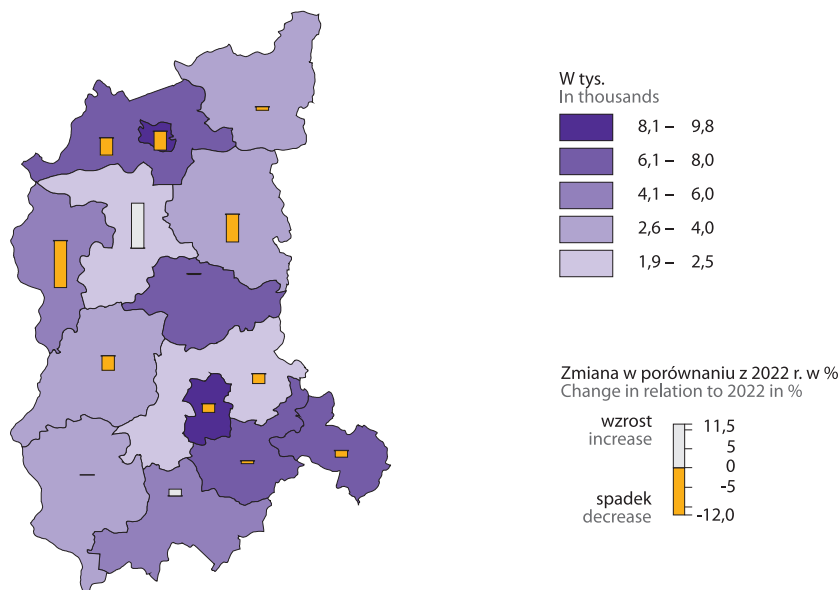
Spadek przeciętnego zatrudnienia w relacji do poprzedniego roku zanotowano w 11 powiatach, przy czym najwyższy w powiecie słubickim (o 12,0%). Wzrost notowano w powiecie sulęcińskim (o 11,5%) i żagańskim (o 1,7%), natomiast w powiecie żarskim przeciętne zatrudnienie pozostało na niezmiennym poziomie.

Wydajność pracy w przemyśle w 2023 r. w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wyniosła w województwie lubuskim 763,5 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 3,7% niższa niż w poprzednim roku (kiedy notowano wzrost o 27,4%). W porównaniu z 2015 r. wydajność pracy w przemyśle znacząco wzrosła (o 83,2%).

W 2023 r. wśród powiatów województwa najwyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano w powiecie nowosolskim (o 46,8% więcej od przeciętnej w województwie), w dalszej kolejności w powiecie gorzowskim (o 29,2% więcej), Gorzowie Wlkp. (o 27,0% więcej) i żarskim (o 13,0%). Najmniejszą wydajność pracy odnotowano w powiecie międzyrzeckim (o 47,3% mniej od przeciętnej w województwie).

Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r.

Map 43. Average employment in industry in 2023

W porównaniu z poprzednim rokiem wydajność zmniejszyła się w 10 powiatach, najbardziej w Gorzowie Wlkp. (o 13,4%).

W 2023 r. wśród powiatów województwa najwyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano w powiecie nowosolskim (o 46,8% więcej od przeciętnej w województwie), w dalszej kolejności w powiecie gorzowskim (o 29,2% więcej), Gorzowie Wlkp. (o 27,0% więcej) i żarskim (o 13,0%). Najmniejszą wydajność pracy odnotowano w powiecie międzyrzeckim (o 47,3% mniej od przeciętnej w województwie).

W porównaniu z poprzednim rokiem wydajność zmniejszyła się w 10 powiatach, najbardziej w Gorzowie Wlkp. (o 13,4%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu** w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2024 r. produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła (w cenach bieżących) 51415,5 mln zł. W cenach stałych zmniejszyła się o 3,6%, tj. w mniejszym tempie niż w poprzednim roku (5,3%). Jednocześnie w relacji do 2021 r. była niższa o 2,0%. W 2024 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie stanowiła 2,2% ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w poprzednim roku.

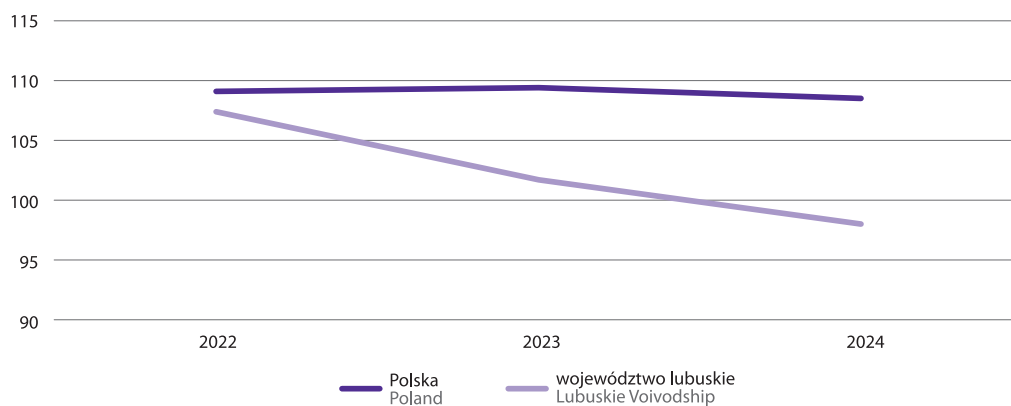
W 2024 r. we wszystkich kolejnych miesiącach, licząc narastająco (od marca) produkcja sprzedana przemysłu była mniejsza niż w analogicznych okresach poprzedniego roku. W kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2024 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w pierwszym kwartale – o 3,0%, w pierwszym półroczu – o 3,9%, a w okresie trzech kwartałów – o 4,0%.

Tablica 36. Przemysł
Table 36. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w mln zł in million PLN	29717,4	38709,2	56046,5	51415,5
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,5	2,6	2,3	2,2
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	96,5	95,5	93,7	93,8
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	68,7	71,5	68,6	68,0

Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) 2021=100

Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices) 2021=100

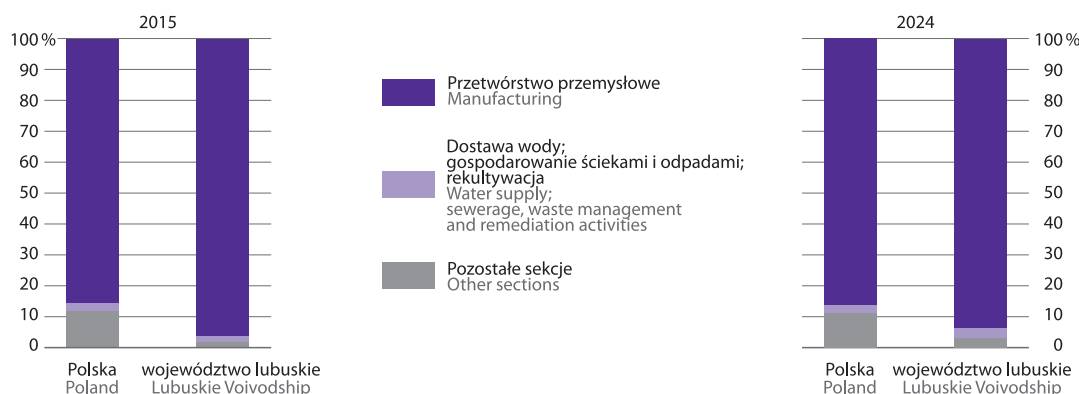
W przetwórstwie przemysłowym, tj. sekcji o największym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (93,8%), sprzedaż wyniosła 48239,5 mln zł i zmniejszyła się w relacji do 2023 r. o 3,6% (licząc w cenach stałych). Produkcja sprzedana w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji stanowiła 3,1% produkcji sprzedanej przemysłu ogółem. W wartościach bezwzględnych było to 1583,9 mln zł, tj. o 22,6% więcej niż w roku poprzednim.

Zmniejszenie sprzedaży produkcji zaobserwowano w 18 (spośród 29) działach przemysłu, m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją metali (o 14,4%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 4,7%), maszyn i urządzeń (o 4,3%), wyrobów z metali (o 3,5%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 2,9%), mebli (o 2,0%), papieru i wyrobów z papieru (o 1,1%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 0,5%). Wzrost produkcji sprzedanej odnotowano natomiast w jednostkach zajmujących się m.in. produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 7,1%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,5%) oraz artykułów spożywczych (o 3,2%).

Spadkowi produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle o 0,7%. W kraju zanotowano nieznaczny spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w ujęciu rocznym o 1,2%.

Wykres 61. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 61

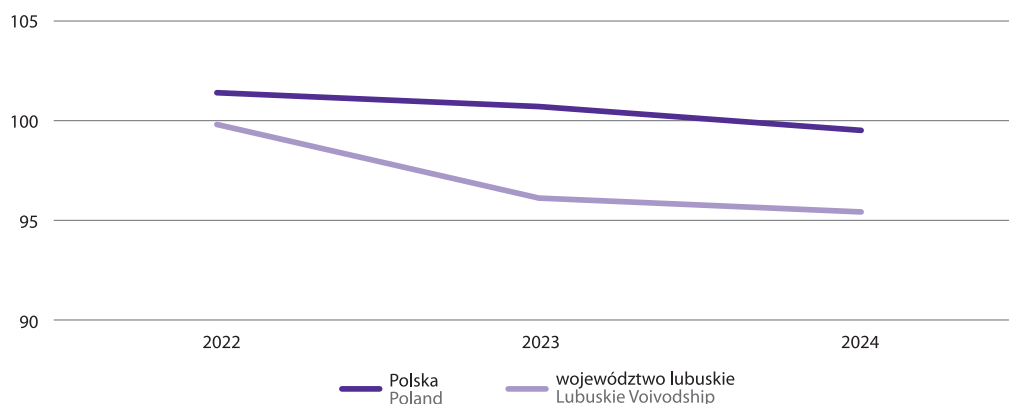
W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie lubuskim wyniosło 68,0 tys. osób, w tym 63,0 tys. w przetwórstwie przemysłowym. Udział przemysłu w przeciętnym zatrudnieniu ogółem wyniósł 53,4% i był mniejszy niż przed rokiem o 0,5 p. proc.

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

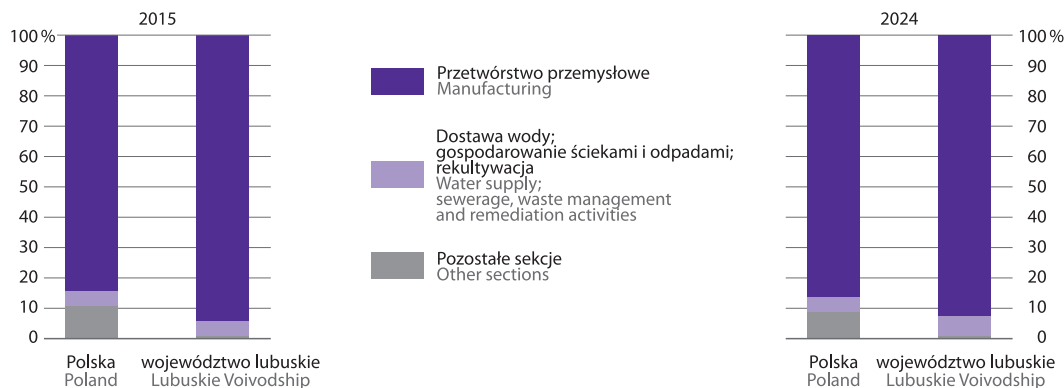
2021=100

Chart 62.

Indices of average employment in industry
2021=100

Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Chart 63. Average paid employment in industry by PKD sections

W 2024 r. wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących) wyniosła 755,6 tys. zł, w przetwórstwie przemysłowym osiągnęła poziom 766,0 tys. zł. Licząc w cenach stałych, wydajność pracy zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem zarówno w przemyśle, jak i przetwórstwie przemysłowym (odpowiednio o 2,9% i o 2,3%). W kraju wartość produkcji sprzedanej w przemyśle w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wzrosła w ujęciu rocznym o 1,5%.

Budownictwo Construction

W województwie lubuskim w 2024 r. produkcja sprzedana budownictwa przedsiębiorstw budowlanych wyniosła 3466,7 mln zł (w cenach bieżących) i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 13,9% (w 2023 r. zanotowano wzrost o 3,2%). W kraju produkcja sprzedana budownictwa zmniejszyła się w skali roku o 1,6% (w 2023 r. wzrost wyniósł 6,4%). Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej w województwie lubuskim był najmniejszy wśród województw (wyniósł 0,8%). W porównaniu z rokiem poprzednim spadła liczba mieszkań oddanych do użytkowania oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto. Większa niż przed rokiem była liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa**, jak i **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

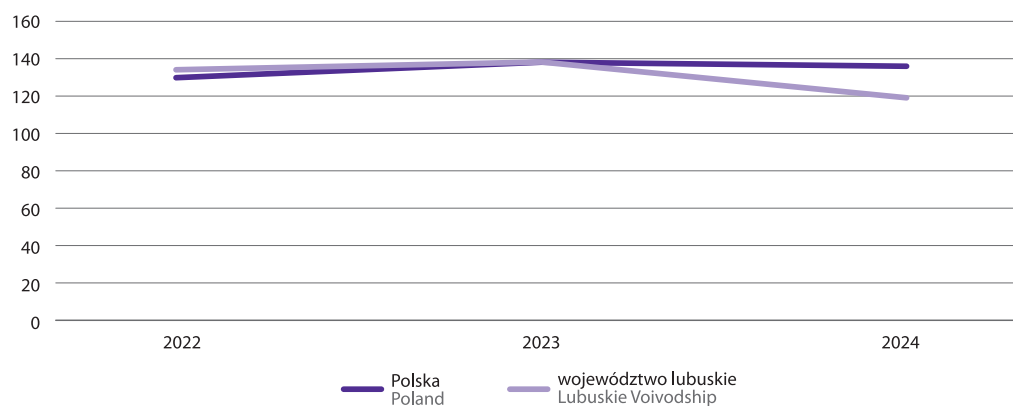
W 2024 r. w województwie lubuskim wartość produkcji sprzedanej budownictwa wyniosła 3466,7 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 13,9% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju, w skali roku, produkcja sprzedana budownictwa zmniejszyła się o 1,6% i wyniosła 411,0 mld zł. W porównaniu z 2015 r. wartość produkcji sprzedanej budownictwa wzrosła w województwie lubuskim i w kraju odpowiednio o 58,5% i 125,9%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej był najmniejszy wśród województw (wyniósł 0,8%).

Tablica 37. Budownictwo
Table 37. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	2186,5	2514,4	4025,4	3466,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,2	0,9	1,0	0,8
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	54,0	46,5	35,8	55,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	6,3	7,4	7,1	7,2

Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) 2021=100

Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices) 2021=100

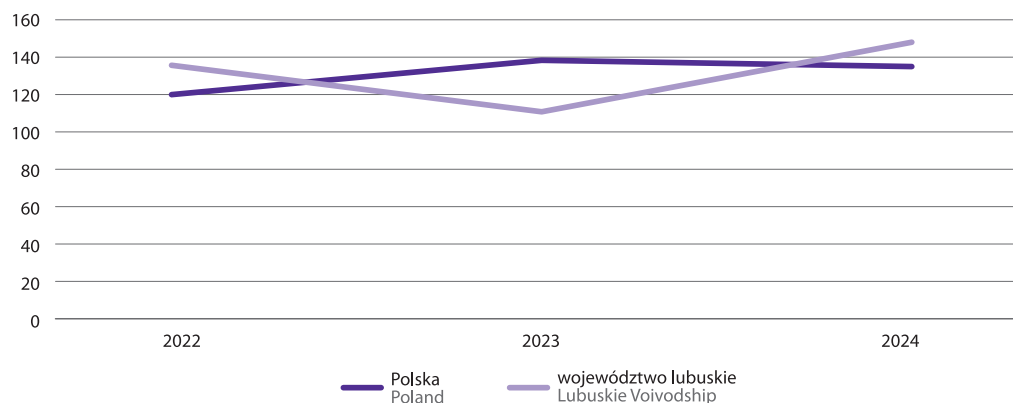
Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

W 2024 r. produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 1926,2 mln zł, tj. stanowiła 55,6% produkcji sprzedanej budownictwa ogółem w województwie lubuskim. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 33,7% (po spadku w 2023 r. o 18,4%), a w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 63,2%. W kraju zanotowano spadek produkcji budowlano-montażowej w skali roku o 2,5% (wobec wzrostu przed rokiem o 15,4%), a w porównaniu z 2015 r. wzrost wyniósł 81,4%.

Wzrost produkcji budowlano-montażowej w województwie lubuskim był najwyższy wśród województw w skali roku. Wśród pozostałych województw wzrost zanotowano w 6 z nich, przy czym najwyższy w województwie świętokrzyskim (o 14,8%). Spadek produkcji budowlano-montażowej odnotowano wśród 9 województw, a największy w województwie warmińsko-mazurskim (o 27,7%).

**Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2021=100**

Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices)
2021=100

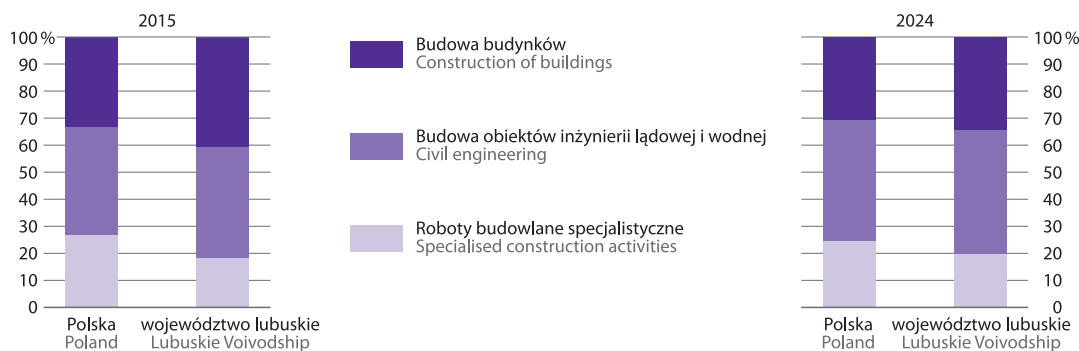
W 2024 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano we wszystkich działach budownictwa, przy czym największy w przedsiębiorstwach zajmujących się w przeważającej części swojej działalności robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 62,5 %). W jednostkach zajmujących się wznoszeniem budynków wzrost wyniósł 42,9%, a w przedsiębiorstwach w dziale budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej 15,3%.

W 2024 r. w strukturze produkcji budowlano-montażowej 46,0% stanowiła produkcja zrealizowana przez podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Odsetek ten zmniejszył się w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 7,3 p. proc.), natomiast wzrósł w relacji do 2015 r. (o 5,0 p. proc.). Na drugim miejscu znalazła się produkcja zrealizowana przez podmioty wykonujące głównie roboty specjalistyczne (34,1%). Odsetek ten zwiększył się w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 6,1 p. proc.) oraz w relacji do 2015 r. (o 15,9 p. proc.). Kolejne 19,9% stanowiła produkcja sprzedana przedsiębiorstw, których podstawowym rodzajem działalności było wnoszenie budynków. Odsetek ten zwiększył się w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 1,3 p. proc.), natomiast zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. (o 20,9 p. proc.).

W 2024 r. przy spadku produkcji sprzedanej budownictwa w skali roku, przeciętne zatrudnienie w tej sekcji zwiększyło się o 0,7% do 7,2 tys. osób (w 2023 r. zanotowano spadek o 7,1%). W Polsce przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 0,4% mniejsze niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano spadek o 2,2%). W porównaniu z 2015 r. w województwie i w kraju, przeciętne zatrudnienie w budownictwie było wyższe odpowiednio o 9,0% i o 13,1%.

Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

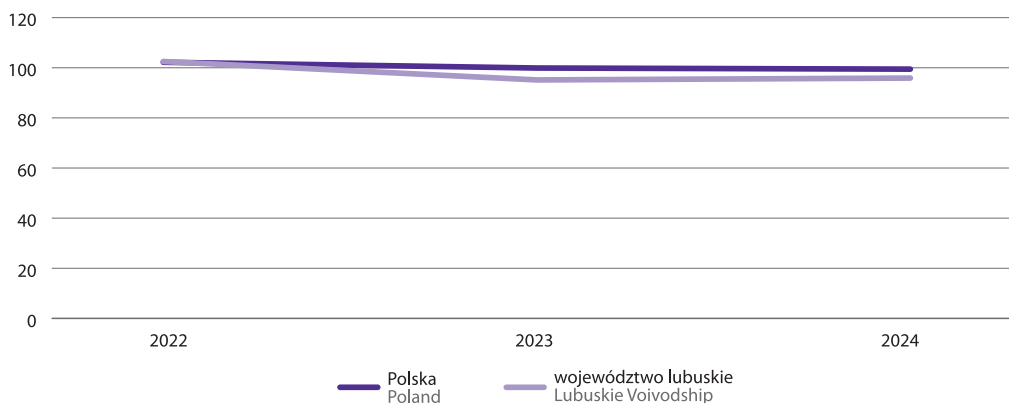
Chart 66. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

W 2024 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością przychodu ze sprzedaży na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących), wyniosła 484,0 tys. zł i zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 14,5% (w 2023 r. odnotowano wzrost w skali roku o 11,0%).

Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2021=100

Chart 67. Indices of average employment in construction
2021=100

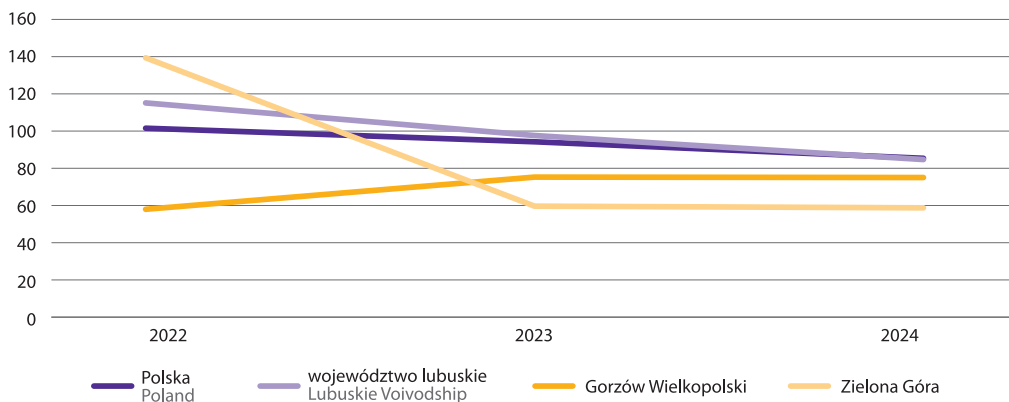

W 2024 r. w województwie lubuskim oddano do użytkowania 4305 mieszkań, tj. mniej o 13,2% w porównaniu z poprzednim rokiem, a o 33,2% więcej w porównaniu z 2015 r. W kraju liczba mieszkań oddanych do użytkowania zmniejszyła się o 9,4%, natomiast zwiększyła się o 35,7% w porównaniu z 2015 r.

W 2024 r. inwestorzy indywidualni oddali do użytkowania 1870 mieszkań (o 23,8% mniej niż w 2023r.). Kolejne 2352 mieszkania oddano do użytkowania w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 2,8% mniej). W zasobach mieszkaniowych powstały również: 62 mieszkania społeczne czynszowe, 19 mieszkań spółdzielczych, 2 zakładowe.

Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2021=100

Chart 68. Indices of the number of dwellings completed
2021=100

Tablica 38. Budownictwo mieszkaniowe
Table 38. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,2	5,2	5,1	4,4	5,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	95,4	86,0	93,4	88,0	89,1
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	4,2	8,1	6,2	6,4	7,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	3,9	5,2	4,6	3,8	6,2

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2024 r. wyniosła 87,9 m² i była mniejsza o 5,4 m² w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju zanotowano spadek o 0,9 m² do 89,1 m²). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 7,3 m² (w kraju – o 10,7 m²).

Wykres 69. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 69. Dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

W 2024 r. zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju, niemal $\frac{3}{4}$ mieszkań oddanych do użytkowania zlokalizowanych było na terenach miejskich. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania na terenach miejskich w województwie lubuskim wyniosła 72,3 m² (o 5,5% mniej niż przed rokiem), natomiast w kraju 69,6 m² (o 0,6% mniej niż w poprzednim roku). W województwie lubuskim mieszkanie oddane do użytkowania w miastach składało się przeciętnie z 3,4 izby (wobec 3,1 przeciętnie w kraju). Wartość tego wskaźnika, w stosunku do poprzedniego roku, w województwie i kraju nie zmieniła się.

Na terenach wiejskich oddano do użytkowania 1626 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 113,9 m² (o 6,9% mniej niż w poprzednim roku). W kraju przeciętna powierzchnia mieszkania zmniejszyła się o 0,6% w skali roku do 124,2 m². W województwie lubuskim przeciętna liczba izb w mieszkaniu zlokalizowanym na wsi zmniejszyła się o 5,9% w skali roku. W kraju zmniejszyła się o 2,0%. W województwie lubuskim mieszkanie składało się przeciętnie z 4,8 izby (wobec 4,9 przeciętnie w kraju).

Podobnie jak w latach poprzednich, wszystkie mieszkania oddane do użytkowania wyposażone były w wodociąg i kanalizację. W 2024 r. 92,9% mieszkań posiadało podłączenie do wodociągu z sieci (to o 0,8 p. proc. mniej niż rok wcześniej), a 80,2% do kanalizacji z sieci (więcej o 1,3 p. proc.). Gaz z sieci posiadało 36,7% mieszkań oddanych do użytkowania (tj. 7,8 p. proc. mniej niż przed rokiem). Z ogółu oddanych mieszkań 70,8% posiadało indywidualne ogrzewanie centralne (odsetek ten zmniejszył się o 11 p. proc. w ciągu roku), a 29,2% – centralne ogrzewanie z sieci (o 11 p. proc. więcej niż w 2023 r.).

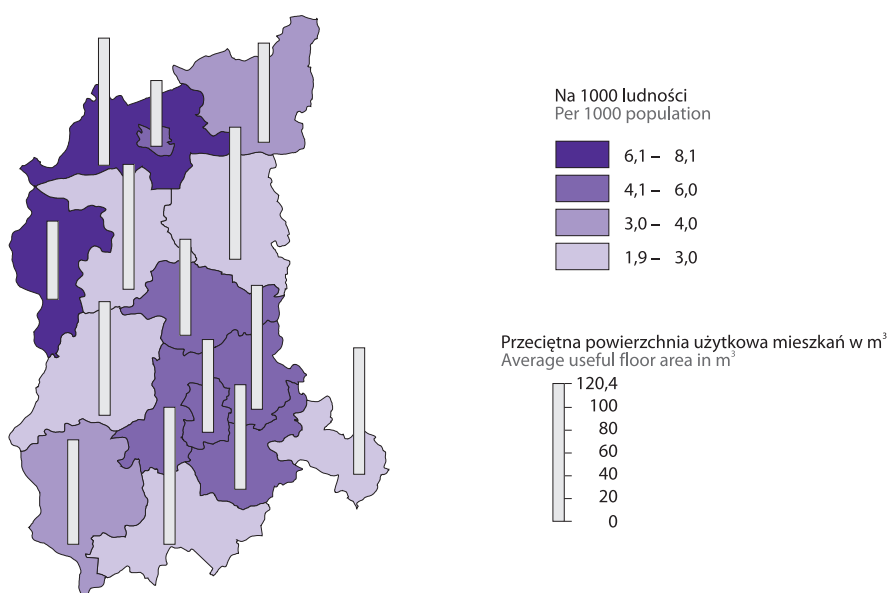
Istotnym miernikiem natężenia budownictwa mieszkaniowego jest wskaźnik oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności, który w 2024 r. w województwie wyniósł 4,4 (wobec 5,1 w poprzednim roku). W kraju wartość tego wskaźnika osiągnęła wysokość 5,3 (wobec 5,9 w poprzednim roku).

W województwie lubuskim w 2024 r. najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano w powiecie sulcińskim (8,6). Relatywnie wysokie wartości wskaźnika odnotowano również w powiecie gorzowskim (6,3) oraz w Gorzowie Wlkp. (5,9). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano w powiecie żagańskim (1,2) i wschowskim (2,4).

W przekroju powiatów województwa lubuskiego, największą przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania oddanego do użytkowania zanotowano w powiecie żagańskim (120,4 m²), a najmniejszą w Gorzowie Wlkp. (57,8 m²).

W województwie lubuskim w 2024 r. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym dla 6215 mieszkań, tj. o 2,7% więcej niż w poprzednim roku. W odniesieniu do 2015 r. liczba ta wzrosła o 45,6%. W kraju liczba pozwoleń na budowę wyniosła 291,3 tys. i zwiększyła się o 20,6%, natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła o 54,3%.

Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.
Map 44. Dwellings completed in 2024

Najwięcej pozwoleń (lub zgłoszeń z projektem budowlanym) wydano na realizację mieszkań w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (67,6% ogółu pozwoleń, wobec 69,9% w poprzednim roku) oraz w budownictwie indywidualnym (31,1%, wobec 29,1%).

W układzie przestrzennym zwiększenie liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia (lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym) zanotowano w 8 powiatach, przy czym największe w Gorzowie Wlkp. (z 187 mieszkań przed rokiem do 1106). Zmniejszenie liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia zanotowano m.in. w Zielonej Górze (z 1421 do 850).

W 2024 r., rozpoczęto budowę 3701 mieszkań, tj. o 17,8% mniej niż w 2023 r. i o 7,5% mniej w porównaniu z 2015 r. W skali kraju liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zwiększyła się o 23,7%, a w porównaniu z 2015 r. o 38,9%. Spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2024 r. najczęściej dotyczyło budownictwa indywidualnego (48,3%) oraz budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (47,0%). Mieszkania społeczne czynszowe stanowiły 2,6% ogółu mieszkań, a mieszkania spółdzielcze 2,0%. W 2024 r. nie rozpoczęto budowy mieszkań komunalnych.

W układzie przestrzennym spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2024 r. spadek w ujęciu rocznym odnotowano m.in. w Zielonej Górze (z 1747 mieszkań przed rokiem do 513), w powiecie gorzowskim (z 503 do 354) i powiecie sulęcińskim (ze 103 do 71). Natomiast wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano m.in. w powiecie świebodzińskim (ze 129 do 329), w powiecie międzyrzeckim (ze 117 do 224) i krośnieńskim (z 92 do 168).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2024 r. wartość sprzedaży detalicznej w województwie lubuskim zwiększyła się porównaniu z 2023 r. W stosunku do poprzedniego roku odnotowano spadek sprzedaży hurtowej zrealizowanej w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w przedsiębiorstwach handlu hurtowego.

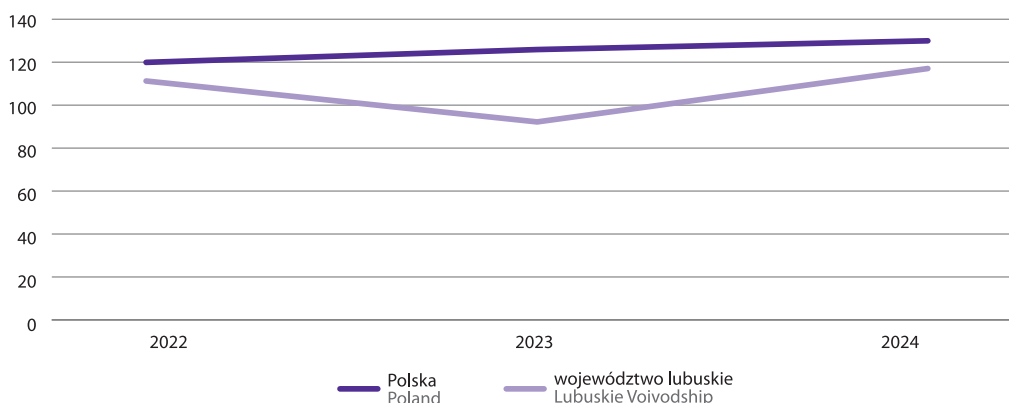
Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Wartość sprzedaży detalicznej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2024 r. była o 27,0% większa niż w 2023 r. (kiedy notowano spadek o 17,1%), a w porównaniu z 2015 r. – większa o 120,3%. W 2023 r. wzrost sprzedaży detalicznej odnotowano w 9 województwach, w tym największy – w lubuskim. W kraju sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku o 3,3%, tj. w mniejszym tempie niż przed rokiem (5,0%).

Dane o sprzedaży detalicznej towarów (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2021=100

Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)
 2021=100

Tablica 39. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
 Table 39. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	rok poprzni = 100 previous year=100				
Ogółem Total	106,5	95,2	82,9	127,0	103,3
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	109,4	87,5	119,9	199,9	115,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	114,6	66,4	98,3	127,8	101,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	104,4	103,4	97,0	137,7	102,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowa- nych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	103,7	71,7	109,0	69,2	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	113,7	45,9	160,6	122,6	108,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	153,5	144,2	49,2	101,4	87,2
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	55,2	140,0	96,9	102,1	96,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowa- nych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	100,3	123,0	158,9	162,0	104,0
Pozostałe Others	93,1	77,2	93,5	76,1	115,1

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

^a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Spośród znaczących w strukturze sprzedaży grup, największy, bo prawie 2-krotny wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem zanotowano w jednostkach prowadzących sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części. Wartość sprzedaży widocznie zwiększyła się także w podmiotach zajmujących się sprzedażą: prasy, książek, pozostałą sprzedażą w wyspecjalizowanych sklepach (o 62,0%), żywności, napoi i wyrobów tytoniowych (o 37,7%), paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 27,8%), także farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 22,6%). Spadek sprzedaży detalicznej w skali roku notowały natomiast przedsiębiorstwa w grupie pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (o 30,8%) i pozostałe (o 23,9%).

W strukturze sprzedaży detalicznej największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (27,7% ogółu, tj. o 0,2 p. proc. więcej w skali roku), żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (22,9%, tj. o 1,8 p. proc. więcej) oraz tekstyliów, odzieży, obuwia (16,9%, tj. o 4,2 p. proc. mniej). Sprzedaż realizowana przez przedsiębiorstwa zajmujące się dystrybucją pojazdów samochodowych, motocykli, części stanowiła 11,7% ogółu (tj. o 4,3 p. proc. więcej w skali roku), a jednostki z grupy pozostałe – 6,1% ogółu (tj. o 4,1 p. proc. mniej). Sprzedaż detaliczna podmiotów prowadzących sprzedaż mebli, RTV, AGD stanowiła 4,1% (tj. o 1,0 p. proc. mniej), prasy, książek, pozostałą sprzedaż detaliczną w wyspecjalizowanych sklepach 3,7% (tj. o 0,8 p. proc. więcej), farmaceutyków, kosmetyków i sprzętu ortopedycznego 2,0% (tj. o 0,1 p. proc. mniej), a sprzedaż przedsiębiorstw realizujących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach stanowiła 1,0% (tj. o 0,8 p. proc. mniej).

Dane o sprzedaży hurtowej towarów (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych ukształtowała się w 2024 r. na poziomie o 24,5% niższym niż przed rokiem (kiedy zanotowano wzrost o 5,9%). W przedsiębiorstwach hurtowych sprzedaż zmniejszyła się o 38,0%, tj. w większym tempie w porównaniu z rokiem poprzednim (6,7%). W relacji do 2015 r. sprzedaż hurtowa była wyższa o 75,7%, przy tym w przedsiębiorstwach hurtowych – niższa o 5,1%. W kraju zanotowano spadek sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych o 0,2%, w tym w jednostkach hurtowych o 1,4%, wobec odpowiednio spadku o 18,1% i 24,7% w poprzednim roku.

Spośród znaczących w strukturze sprzedaży grup, spadek notowano w jednostkach prowadzących sprzedaż hurtową półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 64,6%), natomiast wzrost w jednostkach zajmujących się sprzedażą wyrobów tytoniowych (o 4,3%). Są to działy, w których przedsiębiorstwa miały największy udział w strukturze sprzedaży ogółem. Spadek sprzedaży hurtowej zanotowały także przedsiębiorstwa hurtowe prowadzące sprzedaż hurtową: napojów alkoholowych i bezalkoholowych (o 62,8%), niewyspecjalizowaną (o 34,8%), płodów rolnych i żywych zwierząt (o 32,0%), AGD, RTV, artykułów użytku domowego (o 20,2%), narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 9,8%) oraz żywności (o 0,5%).

Wzrost sprzedaży w skali roku zanotowano w podmiotach zajmujących się sprzedażą hurtową kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych (o 74,1%) oraz wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 54,3%).

Transport

Transport

W 2023 r. w województwie lubuskim wskaźnik długości dróg publicznych na 100 km² zwiększył się w porównaniu z notowanym w 2015 r., jednak był mniejszy niż przeciętnie w kraju. W omawianym okresie zwiększyła się długość dróg ekspresowych i autostrad. Zwiększył się ruch samolotów i ruch pasażerów w porcie lotniczym województwa.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

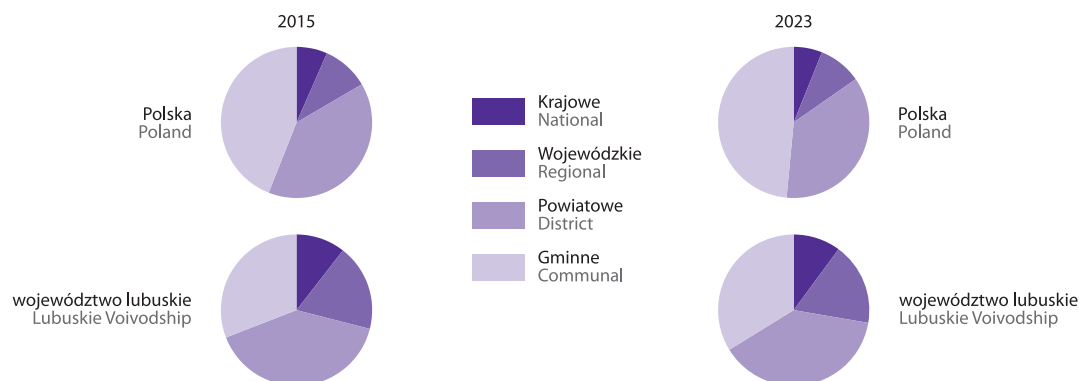
W końcu 2023 r. sieć dróg publicznych w województwie lubuskim wyniosła 15,7 tys. km, tj. o 5,0% więcej niż w 2015 r. Na 100 km² powierzchni przypadało 112,4 km dróg (wobec 136,5 km na 100 km² w kraju).

Z ogółu dróg publicznych w województwie, najwięcej – 9,1 tys. km, tj. 57,9% stanowiły drogi gminne (w 2015 r. było to 55,5%). Długość dróg powiatowych wyniosła 4,1 tys. km, tj. 26,2% ogółu dróg publicznych. Drogi wojewódzkie stanowiły 1,6 tys. km, a krajowe 0,9 tys. km, tj. odpowiednio 10,1% i 5,8% ogółu dróg publicznych w województwie. Długość dróg ekspresowych i autostrad wyniosła łącznie 0,3 tys. km (2,0% ogółu dróg publicznych) – drogi ekspresowe stanowiły 0,2 tys. km, natomiast autostrady 0,1 tys. km.

Ponad połowę dróg publicznych (57,4%) stanowiły drogi o nawierzchni twardej, w tym 52,4% – drogi o nawierzchni ulepszonej. Drogami o nawierzchni twardej były wszystkie drogi krajowe i wojewódzkie. Z ogółu długości dróg powiatowych 84,4% miało nawierzchnię twardą. Najmniejszy odsetek dróg o nawierzchni twardej zanotowano w przypadku dróg gminnych – 33,6%.

Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Tablica 40. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Table 40. Public roads by type of surface
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	14975,7	16399,5	15778,0	15725,3
O nawierzchni twardej Hard surface	8608,1	9681,5	8975,8	9032,0
ulepszonej improved	7608,0	8688,7	8149,8	8233,0
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	6358,7	6716,7	6800,9	6692,0

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Drogi powiatowe i gminne o nawierzchni gruntowej stanowiły łącznie 50,6% ogólnej długości tych dróg w województwie. Ich udział zmniejszył się w stosunku do 2015 r. o 0,4 p. proc. W kraju udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wyniósł 28,6% i zmniejszył się w stosunku do 2015 r. (o 6,1 p. proc.). Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w województwie lubuskim wyniosła odpowiednio 6,0 tys. km oraz 0,6 tys. km. W powiatach najwyższy odsetek dróg gminnych o nawierzchni gruntowej zanotowano w powiecie wschowskim – na poziomie 89,4% ogółu dróg gminnych, a najmniejszy w Gorzowie Wlkp. 15,2%. W przypadku dróg powiatowych najwyższy odsetek dróg o nawierzchni gruntowej zanotowano w powiecie krośnieńskim (24,1%), a najmniejszy w Zielonej Górze (3,8%). Jedynie w Gorzowie Wlkp. wszystkie drogi powiatowe były drogami o nawierzchni twardej.

Tablica 41. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Hard surface public roads
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	8608,1	9681,5	8975,8	9032,0
na 100 km ² per 100 km ²	61,5	69,2	64,2	64,6
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	7608,0	8688,7	8149,8	8233,0
w tym: of which:				
ekspresowe expressways	142,4	168,7	168,7	168,7
autostrady motorways	89,2	89,2	111,1	139,4

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

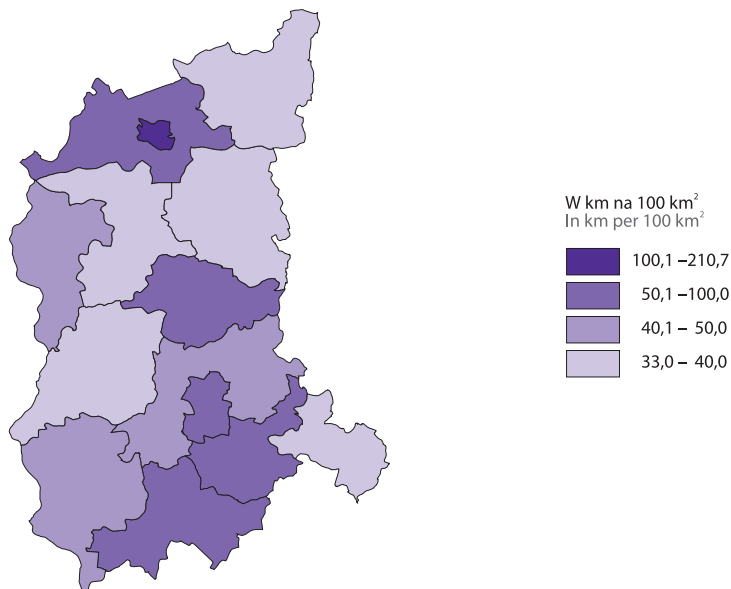
Wskaźnik gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej w 2023 r. wyniósł 64,6 km na 100 km², tj. o 3,1 km więcej niż w 2015 r. Wskaźnik dróg krajowych o nawierzchni twardej na 100 km², podobnie jak w poprzednich latach, wyniósł 6,5 km. W przypadku dróg powiatowych na 100 km² przypadało 24,9 km dróg (wobec 24,7 km w 2015 r.), a gminnych – 21,8 km (wobec 19,0 km w 2015 r.). Wartości tych wskaźników były mniejsze od przeciętnych w kraju, które wyniosły 36,9 km na 100 km² dla dróg powiatowych i 49,4 km dla dróg gminnych. Gęstość dróg wojewódzkich nie uległa zmianie w relacji do 2015 r. i wyniosła 11,4 km na 100 km². W przypadku dróg krajowych wartość wskaźnika także się nie zmieniła i wyniosła 6,5 km na 100 km².

Oba wskaźniki w województwie były nieznacznie wyższe od przeciętnych w kraju (które wyniosły odpowiednio 9,4 i 6,2 km na 100 km²).

W przeliczeniu na 1000 km² w województwie lubuskim dostępne było 22,0 km dróg ekspresowych i autostrad. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten zwiększył się o 5,5 km. Gęstość autostrad na 1000 km² w województwie utrzymuje się na wyższym poziomie niż średnia w kraju i wynosi 10,0 km.

**Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2023
As of 31 December

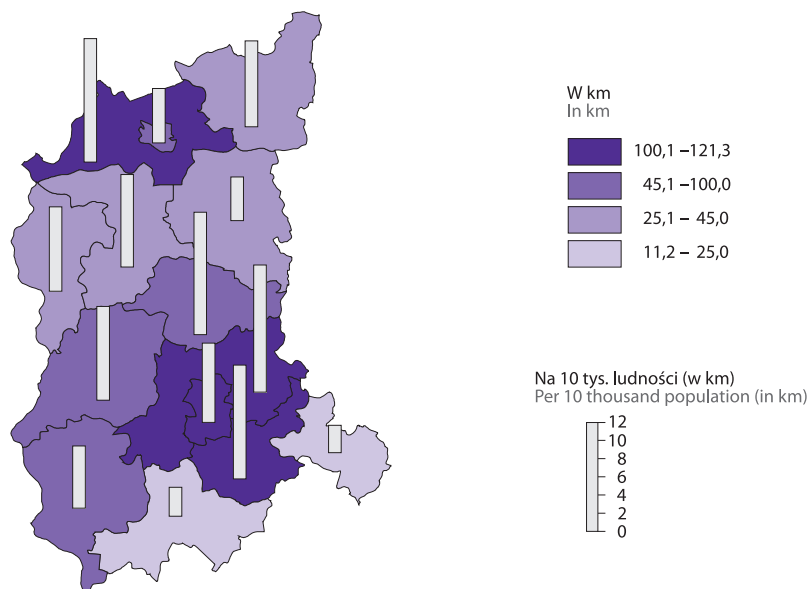
W województwie w ostatnich latach systematycznie wzrasta długość dróg dla rowerów. W 2023 r. w województwie lubuskim długość ścieżek rowerowych wyniosła 870,2 km tj. o 14,6% więcej niż w 2022 r. i o 66,1% więcej niż w 2015 r. Spośród powiatów województwa lubuskiego najwięcej ścieżek notowano w Zielonej Górze (ich długość wyniosła 121,3 km), powiecie zielonogórskim (105,1 km), powiecie nowosolskim (103,1 km) oraz powiecie gorzowskim (100,4 km). W porównaniu z 2015 r. wzrost zanotowano we wszystkich powiatach, najwyższy w powiecie wschowskim (o 154,5%), w także w nowosolskim (o 138,1%), świebodzińskim (o 119,6%), zielonogórskim (o 119,4%), w Zielonej Górze (o 95,0%), a także w Gorzowie Wlkp. (o 60,8%). Biorąc pod uwagę 82 gminy województwa lubuskiego, w 2023 r. drogi dla rowerów posiadało 66 gmin. W tej grupie 14 gmin w 2015 r. nie posiadało dróg dla rowerów. W porównaniu z 2015 r., najwyższy przyrost długości ścieżek odnotowano w gminach miejskich: Zielona Góra (o 59,1 km), Nowa Sól (o 38,0 km) i Gorzów Wlkp. (o 26,1 km), a także w gminach miejsko-wiejskich: Sulechów (o 26,9 km) i Zbąszynek (o 18,9 km).

W 2023 r. w województwie lubuskim wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 100 km² wyniósł 6,2 km, tj. wzrósł w skali roku o 14,5% oraz w porównaniu z 2015 r. o 65,9%. Biorąc pod uwagę wielkość wskaźnika w gminach, najwięcej dróg dla rowerów przypadających na 100 km² przypadało w gminie miejskiej Nowa Sól – 363 km na 100 km². Była to najwyższa wartość wskaźnika wśród gmin w kraju. W pozostałych gminach było to zdecydowanie mniej: 84 km w gminie miejskiej Żary, 83 km w gminie miejskiej Gubin, 80 km w Gorzowie Wlkp., 52 km w gminie Kostrzyn nad Odrą.

Wskaźnik ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie lubuskim wyniósł 8,9 km, wobec 5,7 km w kraju. Jego wartość w porównaniu z 2022 r. wzrosła o 15,1%, a w stosunku do 2015 r. o 73,2%.

Regularna komunikacja autobusowa w 2023 r. prowadzona była na 470 liniach krajowych o łącznej długości 15,3 tys. km. Liczba linii autobusowych zmniejszyła się w odniesieniu do 2022 r. o 52 linie, zmniejszyła się także ich długość – o 1,6 tys. km). W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się zarówno ilość (o 286) jak i długość (o 11,4 tys. km) linii autobusowych.

Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2023 r.
Map 46. Cycle paths in 2023

W 2023 r. w województwie lubuskim komunikacja miejska była prowadzona na 126 liniach, a ich długość wyniosła 1,8 tys. km, tj. o 6,1% więcej niż w poprzednim roku. W 2023 r., jak w poprzednich latach, tabor komunikacji miejskiej stanowiły w zdecydowanej większości autobusy (0,2 tys.), w których było łącznie 20,3 tys. miejsc. Zdecydowana większość autobusów (86,6%) była przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych. W omawianym roku przewieziono 44,9 mln pasażerów, tj. o 11,1% więcej niż w poprzednim roku i o 4,2% więcej niż w 2015 r. Wskaźnik przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł ok. 46 (niemal 2-krotnie mniej niż przeciętnie w kraju), w relacji do 2015 r. było to o 8,5% więcej.

Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2023
As of 31 December

Tablica 42. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia
Table 42. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	1119,2	1822,1	1684,6	1787,6
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	1094,2	1813,3	1661,3	1762,3
linii tramwajowych tram lines	25,0	8,8	23,3	25,3
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	170	226	221	232
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carry persons with disabilities	151	211	199	201
tramwaje trams	35	22	22	22
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carry persons with disabilities	-	14	14	14
Liczba miejsc w autobusach w tys. Number of seats in buses in thousands	17,1	20,3	19,5	20,3
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carry persons with disabilities in thousands	16,2	19,6	18,2	18,3
Liczba miejsc w tramwajach w tys. Number of seats in trams in thousands	5,0	3,6	3,6	3,7
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carry persons with disabilities in thousands	-	2,4	2,4	2,4
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	43,1	32,3	40,4	44,9
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	42,3	32,4	41,1	45,9

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W końcu 2023 r. długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie wyniosła 0,9 tys. km, co stanowiło 4,7% ogółu linii kolejowych w kraju. Długość linii kolejowych eksploatowanych zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku o 3 km (w kraju zwiększyła się o 184 km), w relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 8 km (w kraju o 347 km). Gęstość linii kolejowych w województwie była nieco wyższa niż przeciętnie w kraju i wyniosła 6,6 km na 100 km² (wobec 6,3 km przeciętnie w kraju).

Port lotniczy województwa lubuskiego obsługuje przede wszystkim połączenia krajowe. Ruch samolotów w 2023 r. był o 10,2% większy niż w 2022 r. (w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 46,8%). Liczba startów i lądowań w ruchu krajowym zwiększyła w odniesieniu do roku poprzedniego (o 6,4%) i w porównaniu z 2015 r. (o 72,4%). W ruchu międzynarodowym liczba ta zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 61,2%, a zmniejszyła się w odniesieniu do 2015 r. o 36,3%. Udział samolotów polskich w krajowym ruchu lotniczym w końcu 2023 r. wyniósł 99,2%, tj. zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,1 p. proc. W porównaniu ze stanem w 2015 r. wartość wskaźnika zwiększyła się o 7,0 p. proc. Udział samolotów polskich w międzynarodowym ruchu lotniczym wyniósł 26,2%, tj. zmniejszył się o 17,6 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 14,1 p. proc.

Dane o ruchu pasażerów w portach lotniczych obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tablica 43. Ruch pasażerów w portach lotniczych

Table 43. Passenger traffic at airports

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	5281	9363	14002	17174
zagranicznych foreign	4630	-	6478	9288
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	-	-	6467	7730
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	5636	9903	14357	18846
zagranicznych foreign	1559	-	6716	8479
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	-	-	6689	6946

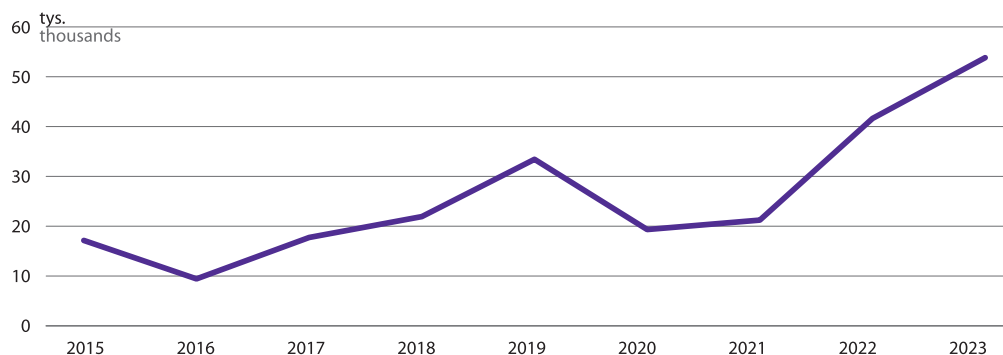
a W lotach komunikacyjnych.

a In transport flights.

W 2023 r. w województwie lubuskim transportem lotniczym przewieziono 53,8 tys. pasażerów, tj. o 29,4% więcej niż w poprzednim roku. W kraju wartość ta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 27,5% i wyniosła 52169,2 tys. pasażerów. W porównaniu z 2015 r. wartość dla województwa lubuskiego wzrosła ponad 3-krotnie, natomiast dla kraju zwiększyła się o 71,1%. W 2023 r. w regionie, w porównaniu z poprzednim rokiem, zanotowano zwiększenie liczby przewiezionych pasażerów w komunikacji krajowej (o 27,0%). Niemal wszyscy (99,9%) pasażerowie w ruchu krajowym przewiezieni byli samolotami krajowymi. W ruchu międzynarodowym przewieziono 17,8 tys. pasażerów (wobec 13,2 tys. w 2022 r.), a 22,5% przewiezionych było samolotami polskimi.

Wykres 73. Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)

Chart 73. International passenger traffic at airport (arrivals and departures)

Energia

Energy

W 2023 r. w województwie lubuskim produkcja energii elektrycznej była większa niż w poprzednim roku. Zwiększył się udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii elektrycznej. Przy wzroście liczby gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej, zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo w stosunku do 2022 r.

W 2023 r. w województwie lubuskim łączna moc elektryczna zainstalowana w elektrowniach wyniosła 1710,7 MW, tj. o 26,2% więcej niż w poprzednim roku i o 178,1% więcej w porównaniu z 2015 r. Moc osiągalna w elektrowni wzrosła o 26,9% w ciągu roku oraz o 183,0% w odniesieniu do 2015 r. i na koniec 2023 r. wyniosła 1686,7 MW. W kraju, w ciągu roku, zwiększyła się zarówno moc zainstalowana o 9,4%, jak i osiągalna o 9,2% i wyniosła odpowiednio o 66091,4 MW i 64184,8 MW. W porównaniu ze stanem w 2015 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio 63,8% i 60,7%.

Wykres 74. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 74. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2023 r. w elektrowniach województwa lubuskiego wyprodukowano 4062 GWh energii elektrycznej, tj. 2,4% energii wyprodukowanej w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja energii w województwie zwiększyła się o 21,6%, wobec spadku produkcji w kraju o 7,0%. W 2023 r. w województwie wyprodukowano o 62,3% więcej energii elektrycznej niż w 2015 r., natomiast w Polsce wzrost wyniósł 1,4%.

W 2023 r. wyprodukowano ponad 1460 GWh energii z odnawialnych nośników (wobec 45801 GWh w kraju). Było to 35,9% ogólnej produkcji energii elektrycznej w województwie, tj. o 0,2 p. proc. więcej niż przed rokiem i o 21,5 p. proc. więcej niż w 2015 r. W kraju udział ten był mniejszy niż w województwie lubuskim i wyniósł 27,4%, tj. o 6,4 p. proc. więcej niż w 2022 r. i o 13,6 p. proc. więcej w stosunku do 2015 r.

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 44. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	353,9	409,8	419,5	423,3
miasta urban areas	242,7	284,3	289,5	291,9
wieś rural areas	111,3	125,5	130,0	131,4
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	695,4	804,0	776,3	773,0
miasta urban areas	430,0	499,1	480,4	473,2
wieś rural areas	265,3	304,9	296,0	299,8
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1964,8	1962,1	1850,8	1826,4
miasta urban areas	1772,2	1755,9	1659,5	1 621,4
wieś rural areas	2385,0	2429,4	2276,9	2281,8

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

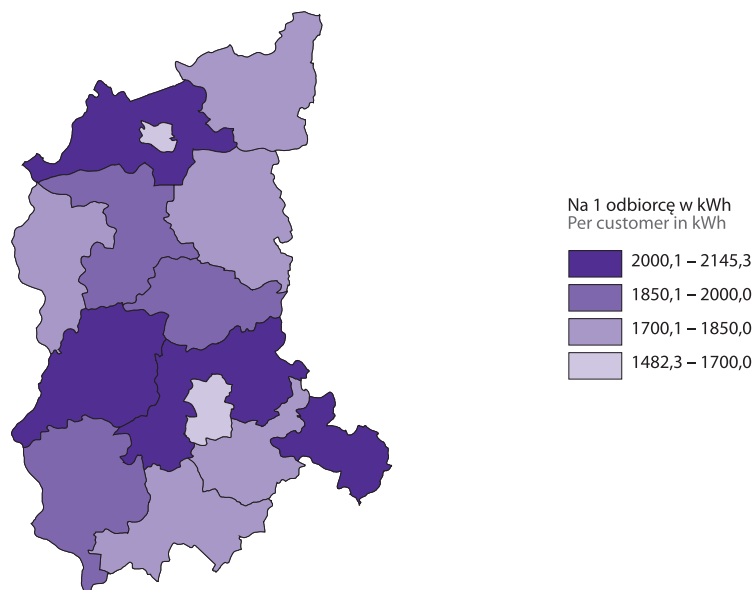
Source: data of Ministry of Climate and Environment.

W końcu 2023 r. w województwie lubuskim było 423,3 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej, tj. o 0,9% więcej niż w 2022 r. i o 19,6% więcej w porównaniu z 2015 r. Przeciętne zużycie energii elektrycznej przypadającej na 1 gospodarstwo domowe w województwie zmniejszyło się o 1,3% w stosunku do 2022 r. oraz o 7,0% w odniesieniu do 2015 r. W kraju liczba gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej wzrosła w omawianych okresach (odpowiednio o 0,6% i o 13,1%), a przeciętne zużycie energii w 1 gospodarstwie domowym zmniejszyło się w odniesieniu do 2022 r. (o 1,5%) i do 2015 r. (o 7,0%).

W 2023 r. zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju około 2/3 odbiorców energii elektrycznej zlokalizowanych było na terenach miejskich; w województwie było to 291,9 tys. odbiorców. Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na jednego mieszkańca miasta wyniosło 754,6 kWh, to o 0,6% mniej niż w 2022 r. (wobec zużycia w kraju na poziomie 780,0 kWh).

Na terenach wiejskich województwa lubuskiego było 131,4 tys. gospodarstw, będących odbiorcami energii elektrycznej. W odniesieniu do 2022 r. liczba ta zwiększyła się zarówno w województwie jak i w kraju, odpowiednio o 1,1% i o 1,0%. Zużycie energii elektrycznej w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenach wiejskich wyniosło 855,7 kWh, tj. o 1,2% więcej w skali roku (wobec zużycia na poziomie 804,3 kWh w kraju).

Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Map 47. Consumption of electricity in households in 2023

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2023 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca nieznacznie przewyższyły (o 0,2%) średnie dochody JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze dochodów JST ogółem, w porównaniu z 2015 r., wzrósł udział subwencji ogólnej i dotacji, a zmniejszył się udział dochodów własnych.

W 2023 r. łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim wyniosły 9401,1 mln zł, tj. więcej zarówno w porównaniu z 2022 r. (o 5,8%), jak i w relacji do dochodów zrealizowanych w 2015 r. (o 90,3%).

Z ogółu dochodów JST w województwie 52,0% stanowiły dochody gmin, a 24,5% dochody miast na prawach powiatu. W porównaniu z 2015 r. udział dochodów miast na prawach powiatu i województwa w dochodach JST ogółem wzrósł (odpowiednio o 1,2 p. proc. i 0,3 p. proc.). Spadek odnotowano w udziale dochodów gmin oraz powiatów (po 0,7 p. proc.). W porównaniu z 2022 r. w strukturze dochodów JST odnotowano wzrost udziału dochodów budżetów: województwa (o 2,5 p. proc.), powiatów (o 0,9 p. proc.) oraz miast na prawach powiatów (o 0,4 p. proc.), przy spadku udziału dochodów gmin (o 3,7 p. proc.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów JST w województwie lubuskim w 2023 r. wyniosły 9618 zł, wobec 9603 zł w kraju. W relacji do poprzedniego roku dochody na 1 mieszkańca wzrosły o 6,3%, a w porównaniu z 2015 r. o 98,5%. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca charakteryzowały miasta na prawach powiatu, jednak były one o 6,0% mniejsze od średniej dla JST ogółem w województwie. W pozostałych jednostkach dochody na 1 mieszkańca również były niższe od średniej, kolejno: w budżecie województwa (o 89,8%), budżetach powiatów (o 81,9%) oraz w budżetach gmin (o 29,7%).

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne. W 2023 r. dochody te stanowiły 45,7% ogółu dochodów budżetów JST, tj. o 2,3 p. proc. mniej niż w 2022 r. i o 3,8 p. proc. mniej w porównaniu z 2015 rokiem. Odsetek dochodów z tytułu dotacji wyniósł 26,4%, tj. o 4,0 p. proc. mniej niż w poprzednim roku, jednak o 2,9 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r. Dochody w formie subwencji ogólnej stanowiły 27,9% ogółu dochodów, tj. więcej niż w poprzednim roku oraz w 2015 r. (odpowiednio o 6,2 p. proc. i 0,9 p. proc.).

W 2023 r. dochody własne wyniosły 4295,4 mln zł i były wyższe niż w poprzednim roku (o 0,8%) oraz w stosunku do 2015 r. (o 75,6%). Spośród kategorii wyróżnionych w ramach dochodów własnych, wyższe niż przed rokiem były m.in. dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (o 41,9%) oraz od osób fizycznych (o 28,4%), które stanowiły odpowiednio 3,7% i 12,1% ogółu dochodów JST. Wzrosły także tzw. pozostałe dochody (o 29,8%), dochody z majątku (o 21,0%) oraz dochody z tytułu udziału w podatku od nieruchomości (o 14,0%) a ich udziały w ogóle dochodów JST stanowiły odpowiednio 14,3%, 2,7% i 10,3%.

Tablica 45. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4846	7182	9045	9618	45,7
Gminy ^a Gminas ^a	3442	5741	6822	6762	48,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4381	7390	8344	9042	50,9
Powiaty Powiats	919	1323	1527	1738	32,4
Województwo Voivodship	480	618	697	976	35,8

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem zanotowano w budżetach miast na prawach powiatu (50,9%). Były to głównie dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, tzw. pozostałe dochody oraz dochody z tytułu udziału w podatku od nieruchomości, które w 2023 r. stanowiły odpowiednio: 20,3%, 10,2% oraz 9,2% ogółu dochodów budżetów miast na prawach powiatu.

W budżetach gmin dochody własne stanowiły średnio 48,6% ogółu dochodów, przy czym ich największy udział zanotowano w dochodach gmin miejskich (57,2%). W dochodach budżetów gmin miejsko-wiejskich odsetek dochodów własnych wyniósł 48,9%, a wiejskich 42,8%. W ramach dochodów własnych gmin największy udział w dochodach ogółem miały wpływy z tytułu podatku od nieruchomości (14,8%). Znaczące w strukturze dochodów budżetów gmin pozostały tzw. pozostałe dochody (13,9% ogółu dochodów gmin), wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (11,4%) oraz dochody z majątku (3,4%).

W ogóle dochodów budżetów powiatów dochody własne stanowiły 32,4%, w tym 11,9% – dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz 18,5% z tytułu tzw. pozostałych dochodów.

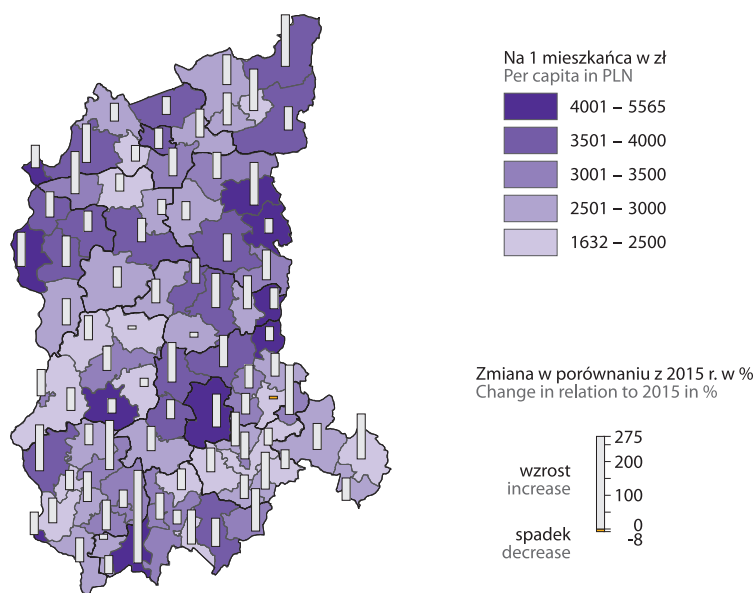
W budżecie województwa odsetek dochodów własnych w 2023 r. wyniósł 35,8%, w tym 23,6% – z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych, a 3,8% – z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku jst, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2023 r. dochody własne JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie lubuskim wyniosły 4394 zł (wobec 4755 zł na 1 mieszkańca średnio w kraju) i były o 1,3% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem. W stosunku do 2015 r. wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca wyniósł 83,1%.

Najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu, które w 2023 r. wyniosły 4606 zł, tj. o 10,7% więcej niż przed rokiem. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3283 zł, w tym dochody gmin miejskich 3465 zł, miejsko-wiejskich 3365 zł, a wiejskich 2994 zł. Dochody własne gmin były niższe niż przed rokiem średnio o 2,9%, przy czym największy spadek dochodów własnych na 1 mieszkańca zanotowano w gminach wiejskich (o 10,8%). W gminach miejskich spadek wyniósł 1,4%, natomiast w przypadku gmin miejsko-wiejskich zaobserwowano wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca o 0,6%. Dochody własne powiatów wyniosły 563 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, tj. o 11,2% mniej niż w poprzednim roku. Najniższe dochody własne odnotowano w budżecie województwa - 350 zł na 1 mieszkańca, tj. o 22,0% więcej w stosunku do wartości notowanej w 2022 r.

Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 48. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2023

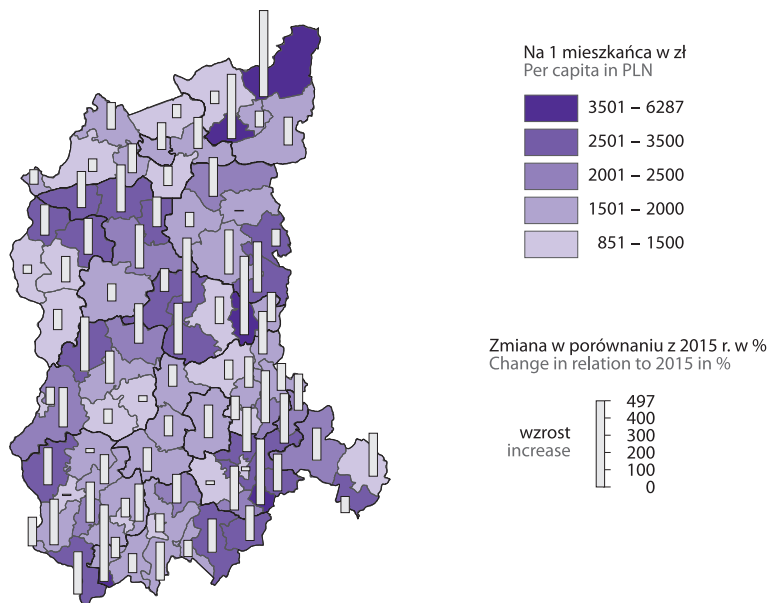
^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2023 r. dotacje ogółem w budżetach JST w województwie lubuskim wyniosły 2479,7 mln zł i zmniejszyły się w porównaniu z poprzednim rokiem (o 8,2%), jednak wzrosły w stosunku do 2015 r. (o 113,5%). Udział dotacji w ogóle dochodów JST wyniósł 26,4%, tj. o 4,0 p. proc. mniej w skali roku oraz o 2,9 p. proc. więcej w relacji do 2015 r.

Większość dochodów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (19,9% ogółu dochodów JST), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (9,0%) oraz na zadania własne (2,3%). Dalsze 6,5% dochodów JST zapewniły łącznie tzw. dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625, które obejmują dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

W 2023 r. niemal 47% ogólnej kwoty dotacji stanowiły dotacje inwestycyjne. Ich łączna wartość wyniosła 1163,0 mln zł, tj. 12,4% ogółu dochodów JST (wobec 6,3% w 2022 r. i 6,4% w 2015 r.). Dotacje inwestycyjne wzrosły w porównaniu z 2022 r. o 108,8%. W największym stopniu wzrosły dotacje inwestycyjne w budżetach gmin (o 238,7%). Wzrost odnotowano także w budżetach: województwa (o 124,2%) oraz powiatów (113,5%). Spadek dotacji inwestycyjnych odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 14,5%).

Mapa 49. Dotacje^a otrzymane przez gminy^b na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 49. Grants^a recieved by gminas^b per capita in 2023

a Dane dotyczą dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej; wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) i dotacjami z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy. b Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Data concerning targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification; with grants from the COVID-19 Prevention Fund (including Local Government Investment Fund) and grants from the Assistance Fund or other funds for financing or subsidising the implementation of tasks in the field of helping Ukrainian citizens. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Udział dotacji inwestycyjnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych JST w województwie wyniósł 47,3% (wobec 35,9% w poprzednim roku), przy czym największy był w przypadku budżetów powiatów (62,8%). W mniejszym stopniu wydatki inwestycyjne były finansowane środkami z dotacji w budżetach gmin (48,3%), województwa (45,4%) i miast na prawach powiatu (37,3%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dotacje w JST w województwie lubuskim wyniosły średnio 2537 zł, przy czym największe były w miastach na prawach powiatu (1787 zł na 1 mieszkańca), a najmniejsze w budżecie województwa (346 zł na 1 mieszkańca).

W 2023 r. dochody w budżetach JST z tytułu subwencji ogólnej wyniosły łącznie 2626,0 mln zł, tj. o 36,4% więcej niż w poprzednim roku oraz o 97,1% więcej niż w 2015 r. Udział subwencji ogólnej w ogóle dochodów JST wyniósł 27,9% (wobec 21,7% przed rokiem i 27,0% w 2015 r.). Środki z tytułu subwencji ogólnej składają się głównie z jej części oświatowej, przyznawanej m.in. na utrzymanie szkół publicznych oraz na kształcenie i odprawę nauczycieli. W 2023 r. było to 1548,7 mln zł, tj. 16,5% ogółu dochodów budżetów JST (wobec 15,2% w 2022 r. i 20,8% w 2015 r.).

Subwencja ogólna w największym stopniu wspiera budżety powiatów. W 2023 r. do budżetów powiatów w formie subwencji wpłynęło łącznie 493,8 mln zł, stanowiąc 39,3% ogółu dochodów powiatów. W dochodach budżetów miast na prawach powiatu jej udział wyniósł 29,3%, województwa 28,7%, a w dochodach budżetów gmin 24,2%. W porównaniu z 2022 r. w budżetach JST zanotowano wzrost dochodów w ramach subwencji ogólnej, przy czym najwyższy w budżetach miast na prawach powiatu (o 47,1%), a najniższy w budżetach powiatów (o 27,9%).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2023 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca przewyższyły średnie wydatki JST na 1 mieszkańca w kraju (o 0,6%). W 2023 r. udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków JST był większy niż w 2022 r. Wydatki inwestycyjne JST na 1 mieszkańca wzrosły w relacji do poprzedniego roku oraz 2015 r., a także były wyższe niż średnie w kraju.

W 2023 r. wydatki JST wyniosły 10043,8 mln zł, tj. o 11,4% więcej niż w 2022 r. (wobec wzrostu o 14,0% w poprzednim roku). Wyższe były wydatki majątkowe (o 59,2%) i bieżące (o 0,6%). W porównaniu z 2015 r. wydatki ogółem wzrosły o 106,9%, na co wpłynął głównie wzrost wydatków majątkowych (o 249,5%) oraz wydatków bieżących (o 80,7%).

Z ogółu wydatków JST najwięcej przypadało na wydatki budżetów gmin (51,0%). Dalsze 24,9% stanowiły wydatki miast na prawach powiatu, 13,1% powiatów, a 11,0% województwa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki JST wyniosły 10275 zł (wobec 10211 zł średnio w kraju) i były wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem (o 11,9%) i w stosunku do 2015 r. (o 115,8%). Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu, jednak były one niższe o 4,5% od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w województwie. Znacznie mniejsze były wydatki na 1 mieszkańca w przypadku budżetu województwa (o 89,0% mniejsze od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca) oraz budżetów powiatów (o 82,3%). Wydatki na 1 mieszkańca budżetów gmin były o 31,0% mniejsze od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w województwie.

Tablica 46. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4762	7547	9179	10275	24,5
Gminy ^a Gminas ^a	3344	5527	6843	7090	24,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4238	7409	8770	9817	18,5
Powiaty Powiats	950	1221	1535	1816	20,9
Województwo Voivodship	482	625	698	1132	43,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

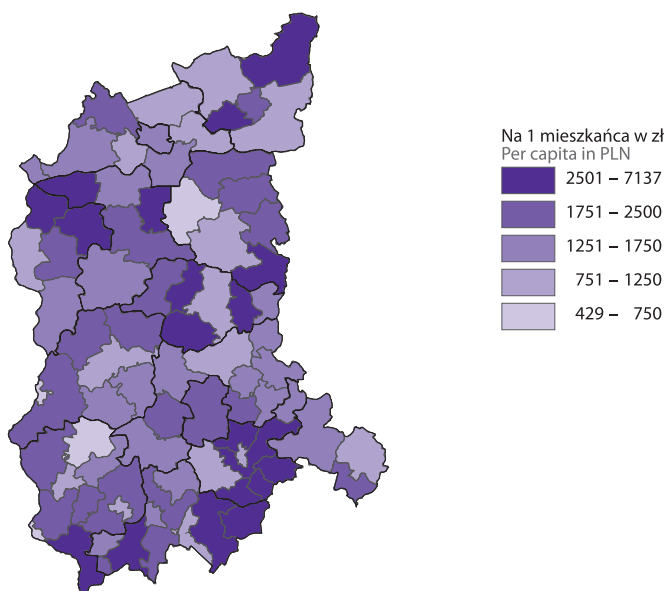
W strukturze wydatków JST 73,8% stanowiły wydatki bieżące, tj. mniej niż w poprzednim roku (o 7,9 p. proc.) i w porównaniu z 2015 r. (o 10,7 p. proc.). Pozostałe 26,2% stanowiły wydatki majątkowe, w tym 24,5% ogółu wydatków JST – wydatki inwestycyjne.

Wydatki bieżące JST wyniosły łącznie 7413,5 mln zł. Były to m.in. wydatki na: wynagrodzenia (29,5% ogółu wydatków JST), zakup materiałów i usług (18,9%), dotacje (8,0%), świadczenia na rzecz osób fizycznych (7,5%) oraz obsługę długu publicznego (1,4%). Ponad 20% ogółu wydatków stanowią tzw. pozostałe wydatki. Największy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem w 2023 r. zanotowano w budżetach powiatów – odsetek ten wyniósł 79,0%. W budżetach miast na prawach powiatu wydatki bieżące stanowiły 78,8%, w budżetach gmin 74,5%, a w budżecie województwa 53,2% ogółu wydatków.

Wydatki majątkowe JST wyniosły łącznie 2630,3 mln zł. Większość wydatków majątkowych (2459,7 mln zł) stanowiły wydatki inwestycyjne, które zwiększyły się w relacji do poprzedniego roku o 58,3%. W porównaniu z 2022 r. wzrost wydatków inwestycyjnych zaobserwowano we wszystkich typach jednostek samorządu terytorialnego. Największy odnotowano w budżecie województwa (o 111,4%). Wydatki inwestycyjne w budżetach gmin wzrosły o 58,2%, z tego wydatki inwestycyjne gmin miejsko-wiejskich wzrosły o 67,4%, gmin wiejskich o 51,4%, a gmin miejskich o 41,2%. Wzrost wydatków inwestycyjnych w budżetach powiatów wyniósł 49,4%, a w budżetach miast na prawach powiatu 29,7%.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem JST zwiększył się i wyniósł 24,5% (o 7,3 p. proc. wobec 2022 r.). W relacji do poprzedniego roku większy udział wydatków inwestycyjnych zaobserwowano także w budżecie województwa (o 10,2 p. proc. do 43,1%), budżetach gmin (o 8,5 p. proc. do 24,3%), powiatów (o 4,4 p. proc. do 20,9%) oraz miast na prawach powiatu (o 2,6 p. proc. do 18,5%).

Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 50. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2023

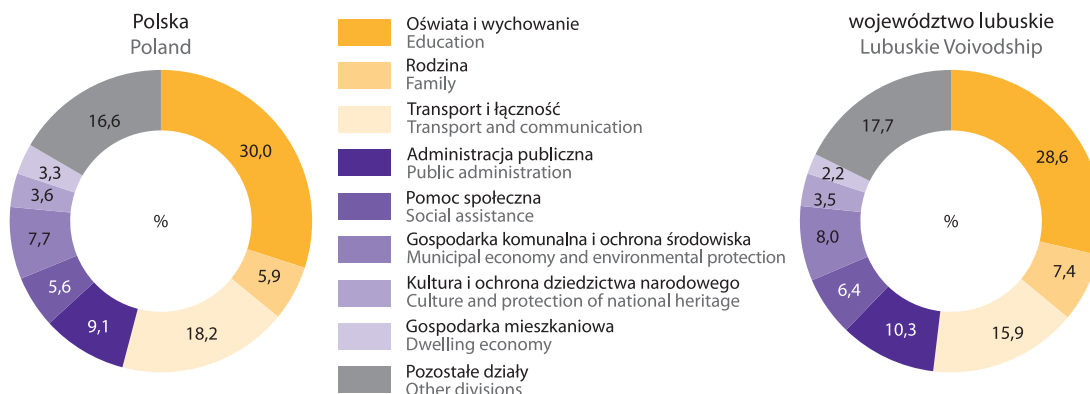

^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 2516 zł (wobec 2325 zł średnio w kraju), tj. o 59,1% więcej niż poniesione w 2022 r. W relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 256,9%. Najwyższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu, jednak były one o 27,7% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych w województwie. Niższe od średnich wydatków inwestycyjnych w ogóle JST były także wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w budżetach powiatów (o 84,9%), w budżecie województwa (o 80,6%) oraz gmin (o 31,6%). Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w budżecie miast na prawach powiatu stanowiły 72,3% średniej w województwie, gmin – 68,4%, województwa – 19,4%, a powiatów – 15,1%.

Z ogółu wydatków JST, najwięcej zrealizowano w dziale oświata i wychowanie – 2873,7 mln zł (tj. 28,6% ogółu wydatków JST wobec 30,0% średnio w kraju). Wydatki w dziale transport i łączność w wysokości 1597,2 mln zł stanowiły dalsze 15,9% ogółu wydatków JST, a w dziale administracja publiczna – 1034,8 mln zł – 10,3% (w kraju odpowiednio: 18,2% i 9,1%). Udziały wydatków w pozostałych działach klasyfikacji budżetowej nie przekraczały 10% ogółu wydatków JST. Były to m.in. wydatki w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8,0% ogółu wydatków JST), rodzina (7,4%), pomoc społeczna (6,4%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3,5%).

Wykres 75. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2023 r.
Chart 75. Expenditure of budgets of local government units by divisions in 2023

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2023 r. zanotowano deficyt budżetów JST ogółem. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła liczba JST, które zamknęły rok budżetowy deficytem. Zadłużenie JST w województwie lubuskim wzrosło w skali roku. Zobowiązania stanowiły 25,7% dochodów JST, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż średnio w kraju.

W 2023 r. odnotowano deficyt budżetów JST ogółem w wysokości 642,7 mln zł, przy planowanym deficycie rzędu 1281,0 mln zł. Relacja wyniku budżetów JST do dochodów wyniosła minus 6,8%. Przed rokiem wynik budżetów JST ukształtował się na poziomie minus 131,9 mln zł, a relacja wyniku do ogółu dochodów JST wyniosła minus 1,5%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wynik budżetów JST ogółem wyniósł minus 658 zł. Deficyt budżetowy zanotowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Najwyższą wartość deficytu zaobserwowano w budżetach miast na prawach powiatu (wynik finansowy wyniósł minus 775 zł na 1 mieszkańca). W budżetach gmin wynik finansowy wyniósł minus 242 zł na 1 mieszkańca, w budżecie województwa minus 155 zł, a w budżetach powiatów osiągnął wartość minus 78 zł na 1 mieszkańca.

Łączny wynik budżetów gmin województwa lubuskiego wyniósł minus 236,9 mln zł (wobec minus 15,4 mln zł w poprzednim roku). Spośród 80 lubuskich gmin, w 59 gminach odnotowano deficyt budżetowy w łącznej wysokości 275,4 mln zł (przed rokiem deficyt budżetowy w 37 gminach wyniósł 150,6 mln zł). W pozostałych 21 gminach rok budżetowy zamknięto nadwyżką budżetową o łącznej wysokości 38,5 mln zł (w poprzednim roku nadwyżkę zanotowano w 43 gminach na kwotę 135,3 mln zł). Relacja wyniku ogółem do dochodów gmin ogółem wyniosła minus 4,8%, wobec minus 0,3% przed rokiem.

Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	85,8	219,6	-131,9	-642,7	-6,8
Gminy ^a Gminas ^a	73,7	156,9	-15,4	-236,9	-4,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	37,8	-5,0	-109,3	-197,5	-8,6
Powiaty Powiats	-23,7	74,2	-5,7	-56,5	-4,5
Województwo Voivodship	-2,0	-6,6	-1,6	-151,8	-15,9

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 21 gminach deficyt budżetowy był wyższy niż 10%. W gminie o największym deficycie (gmina Słońsk) wynik budżetowy stanowił minus 30,6% jej dochodów. Wysoką wartość tego wskaźnika zanotowano także w gminach: Ośno Lubuskie (minus 21,5%), Cybinka (minus 21,3%) oraz Lubiszyn (minus 19,4%).

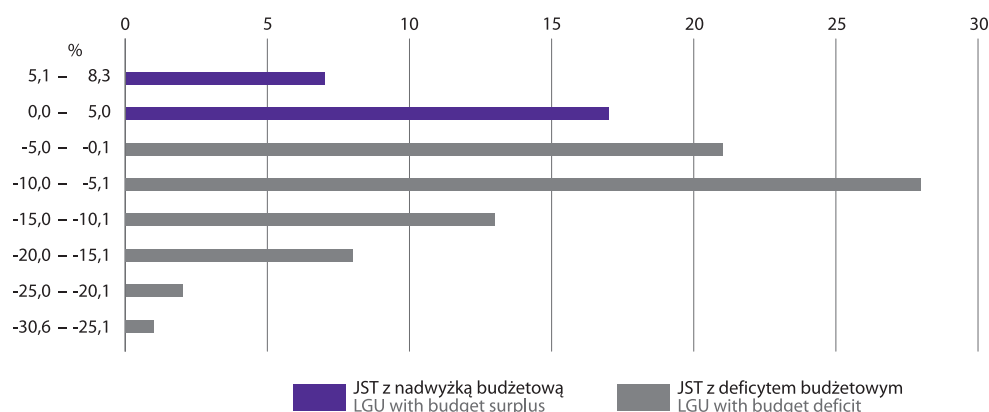
W 2023 r. najwyższą wartość nadwyżki budżetowej osiągnęły gminy Bledzew (8,3%) oraz Lubrza (8,2%). W pozostałych 19 gminach relacja wyniku budżetowego do dochodów ogółem była niższa niż 7%, w tym w 5 gminach osiągnęła wartość poniżej 1%.

W miastach na prawach powiatu zanotowano deficyt budżetowy w wysokości 197,5 mln zł (wobec deficytu w 2022 r. na poziomie 109,3 mln zł), a relacja wyniku do dochodów wyniosła minus 8,6%, wobec minus 5,1% przed rokiem.

Łączny wynik budżetów powiatów wyniósł minus 56,5 mln zł (wobec minus 5,7 mln zł w 2022 r.), a relacja wyniku do dochodów powiatów wyniosła minus 4,5% (wobec minus 0,5% w poprzednim roku). Spośród 12 powiatów lubuskich w 9 zanotowano deficyt budżetowy w kwocie 64,2 mln zł. W pozostałych powiatach województwa nadwyżka wyniosła 7,7 mln zł. Relacja wyniku do dochodów ukształtowała się na poziomie od minus 19,4% w powiecie gorzowskim do 4,3% w powiecie sulęcińskim.

Wykres 76. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.

Chart 76. Number of local government units by relation of budget result to total revenue in 2023

W budżecie województwa zanotowano deficyt budżetowy w kwocie 151,8 mln zł (wobec deficytu w wysokości 1,6 mln zł przed rokiem). Relacja wyniku do dochodów województwa wyniosła minus 15,9% (wobec minus 0,2% w poprzednim roku).

Tablica 48. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Table 48. Debt of local government units in 2023
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2022=100
Ogółem Total	2411,5	2467	25,7	118,2
Gminy ^a Gminas ^a	1010,3	1398	20,7	111,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	884,8	3470	38,4	124,7
Powiaty Powiats	229,4	318	18,3	96,2
Województwo Voivodship	287	294	30,1	154,8

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

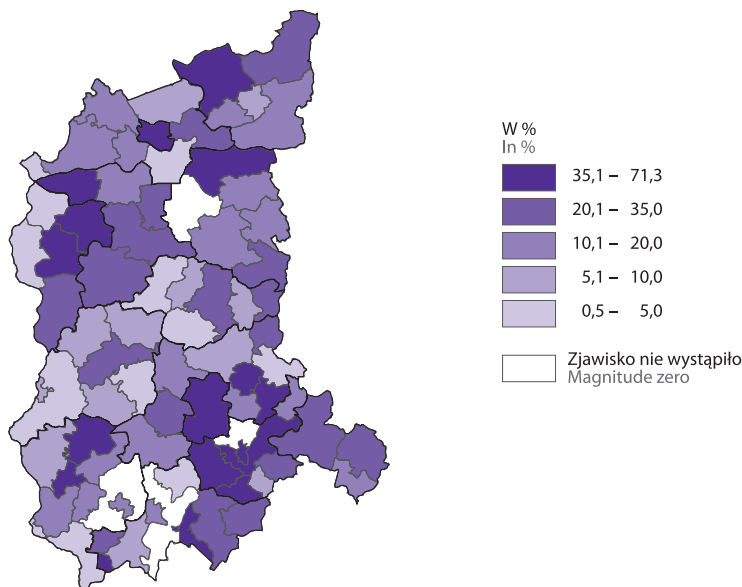
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Source: own contribution based on data of the Ministry of Finance.

W 2023 r. zadłużenie JST w województwie lubuskim wyniosło 2411,5 mln zł i wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem o 18,2%. W największym stopniu zwiększyły się zobowiązania budżetu województwa (o 54,8%). Zobowiązania budżetów miast na prawach powiatu wzrosły o 24,7%, a budżetów gmin o 11,4%. Spadek zadłużenia odnotowano w budżetach powiatów (o 3,8%).

Mapa 51. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 51. Debt of gminas in % of total revenue in 2023
As of 31 December

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on data of the Ministry of Finance.

Relacja zobowiązań do dochodów JST wyniosła 25,7% wobec 28,4% średnio w kraju i 23,0% w poprzednim roku. Wzrost tego wskaźnika zanotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 5,3 p. proc. do 38,4%), budżecie województwa (o 3,0 p. proc. do 30,1%) oraz w budżetach gmin (o 2,4 p. proc. do 20,7%). Spadek zaobserwowano w budżetach powiatów (o 3,2 p. proc. do 18,3%).

W strukturze zobowiązań 99,5% stanowiło zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek (o 0,2 p. proc. więcej niż w 2022 r.). Dług w tej kategorii wyniósł 2399,6 mln zł i zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 18,4%. Odnotowano również wzrost zadłużenia JST w zakresie zobowiązań wymagalnych (o 8,5%). Kwota tych zobowiązań osiągnęła poziom 7,0 mln zł, co stanowiło 0,3% w strukturze zobowiązań JST. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych w 2023 r. wyniosły 5,0 mln zł, tj. zmniejszyły się o 33,3% względem poprzedniego roku.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Wartość całkowita umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 do końca grudnia 2024 r. na terenie województwa lubuskiego nieznacznie wzrosła (o 0,1%) w porównaniu z analogicznym okresem 2023 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta była o 16,5% mniejsza niż średnio w kraju.

Najwięcej środków zostało przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Umowa Partnerstwa 2014-2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca grudnia 2024 r. wartość całkowita umów i decyzji o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa wyniosła 13156,4 mln zł (co stanowiło 2,2% wartości całkowitej w Polsce – nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna – POPT) i była nieznacznie (o 0,1%) wyższa w skali roku.

Ponad połowę (60,7%) omawianej kwoty, tj. 7989,7 mln zł pochodziło z budżetu Unii Europejskiej. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 0,2 p. proc. wyższy i wyniósł 60,9%. Na 1 mieszkańca województwa lubuskiego przypadało przeciętnie 13533 zł, tj. o 2681 zł mniej niż średnio w kraju.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Tablica 49. Wartość całkowita projektów w tym wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca grudnia 2024 r.^a

Table 49. Total value of projects including the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of December 2024^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinanso- wane ze środków UE Of which co-fi- nancing from the EU resources	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	13156,4	7989,7	2,2^c	13533
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	5402,2	2902,8	2,2	5557
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1084,3	509,2	1,4	1115
Polska Cyfrowa Digital Poland	217	123,1	1,4	223
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	376,8	327,8	1,4	388
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	6076,2	4126,8	2,8	6250

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 31 December 2024 was adopted. c For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Całkowita wartość realizowanych przez samorządy projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek.

Fundusze na realizację projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 w różnym stopniu wspierały projekty w ramach poszczególnych programów operacyjnych. Spośród zrealizowanych w województwie lubuskim największą wartość miały projekty Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (6076,2 mln zł) oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (5402,2 mln zł). Stanowiły one kolejno 46,2% i 41,1% wartości całkowitej wszystkich projektów w województwie. Odsetek środków przekazanych w ramach pozostałych programów operacyjnych stanowił mniej niż 10% w przypadku każdego z tych programów, tj. Inteligentny Rozwój – 8,2%, Wiedza, Edukacja i Rozwój – 2,9%, a Polska Cyfrowa – 1,6%.

W relacji do końca grudnia 2023 r. wartość umów i decyzji o dofinansowanie ogółem na realizację projektów w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 nieznacznie wzrosła (o 0,1%). W największym stopniu zwiększyła się wartość umów na realizację projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (o 0,5%). Na zbliżonym poziomie co w poprzednim roku kształtowały się wartości umów i decyzji w realizacji programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Spadek zanotowano w ramach programów operacyjnych: Polska Cyfrowa (o 3,0%), Inteligentny Rozwój (o 1,2%) oraz Wiedza, Edukacja, Rozwój (o 0,1%).

Z ogółu wartości całkowitej umów i decyzji o dofinansowanie projektów 60,7% stanowiło dofinansowanie ze środków UE (w kraju 60,9%). W największym stopniu dofinansowane ze środków wspólnotowych były projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (87,0%) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (67,9%). Dofinansowanie ze środków UE przekraczające 50% całkowitej wartości projektów zanotowano w przypadku projektów z programów operacyjnych: Polska Cyfrowa oraz Infrastruktura i Środowisko (odpowiednio 56,7% i 53,7%). Dofinansowanie ze środków wspólnoty w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój stanowiło 47,0%.

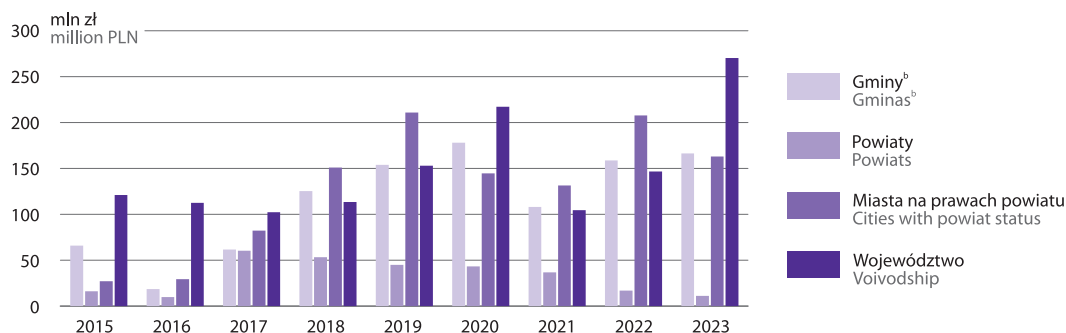
Wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa na 1 mieszkańca wyniosła 13533 zł, tj. stanowiła 83,5% średniej wartości takich projektów na 1 mieszkańca w kraju. W większości wymienionych programów operacyjnych środki przeznaczone na realizację projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie lubuskim były mniejsze niż średnio w kraju. W przypadku Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko stanowiły 85,7% średniej krajowej. Udział programów operacyjnych: Inteligentny Rozwój, Wiedza, Edukacja, Rozwój oraz Polska Cyfrowa wyniósł niewiele ponad połowę średniej wartości tych projektów w Polsce, tj. odpowiednio 55,4%, 55,1% i 52,7%. Wyjątkiem jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego, w przypadku którego wartość całkowita projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca była o 9,2% większa od średniej wartości projektów w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w kraju.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodziły do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 77. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a
Chart 77. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W strukturze całkowitych dotacji otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich w 2023 r. najwięcej środków otrzymał samorząd województwa (44,2%), a jego udział wzrósł o 16,5 p. proc. w skali roku. Kolejne 27,2% ogółu dotacji przypadało na projekty realizowane przez gminy, jednak ich udział był niższy niż przed rokiem. Samorządy miast na prawach powiatu otrzymały 26,7% ogółu środków. Najmniej dotacji na realizację projektów europejskich otrzymali powiaty. W 2023 r. ich udział wyniósł 1,4% i od 2018 r. nie przekroczył progu 10% udziału w strukturze dotacji na realizację projektów europejskich.

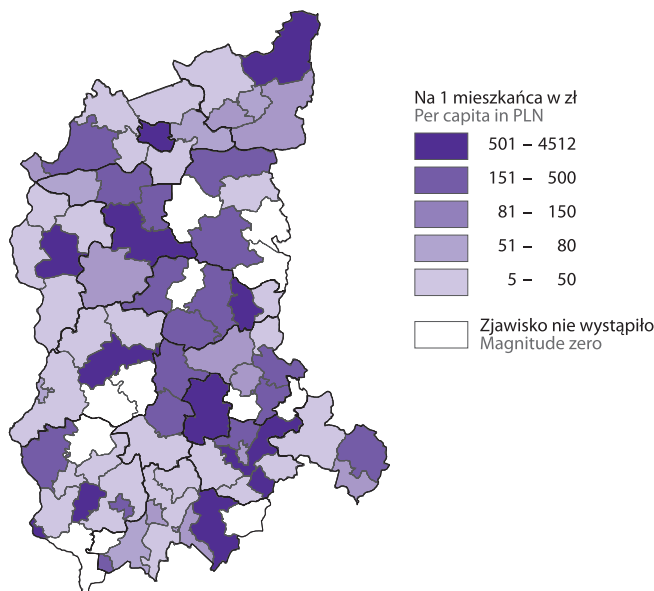
Dotacje na projekty europejskie (dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625) na 1 mieszkańca wyniosły 625 zł, w tym inwestycyjne - 523 zł. Największe dotacje na projekty europejskie na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu (640 zł). Wartość dotacji była znacznie mniejsza w budżecie województwa (277 zł), budżetach gmin (230 zł) i powiatów (16 zł).

W stosunku do poprzedniego roku dotacje ogółem na projekty europejskie na 1 mieszkańca zwiększyły się (o 16,0%). Największy wzrost notowano w budżecie województwa (o 85,9%). W budżecie gmin dotacje zwiększyły się o 5,0%. Spadek dotacji odnotowano w budżetach powiatów (o 30,4%) oraz miast na prawach powiatu (o 20,9%).

Dotacje inwestycyjne na projekty europejskie na 1 mieszkańca wzrosły o 38,7% w relacji do poprzedniego roku. Wzrost odnotowano w budżecie województwa (o 122,3%) i gmin (o 87,7%). Spadek zaobserwowano w przypadku budżetów powiatów (o 22,2%) oraz miast na prawach powiatu (o 21,8%).

W 2023 r. dotacje inwestycyjne z paragrafów 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej wyniosły 511,1 mln zł i stanowiły 83,6% ogółu dotacji z funduszy europejskich. Największy udział dotacji inwestycyjnych notowano w budżecie województwa (40,1%). Udziały gmin i miast na prawach powiatu osiągnęły kolejno 30,2% oraz 28,7%. Natomiast najniższy udział odnotowano w budżetach powiatów (1,0%).

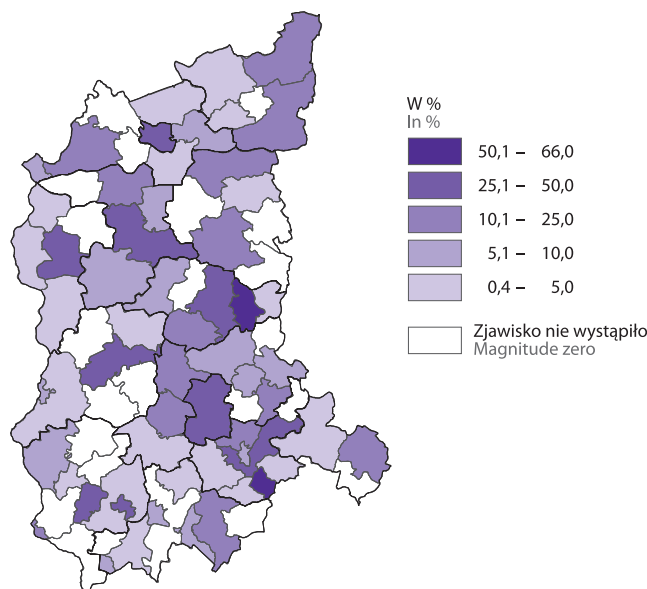
Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2023 r.
Map 52. Grant received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2023

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2023 r.
 Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2023

a Dane dotyczą dotacji z § 620 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Dotacje i wydatki miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane i wydatkowane w ramach części gminnej i powiatowej.
 a Data relate to grants from § 620 and 625 of the budget classification. b Grants and expenditure of cities with powiat status include funds received and expended under the gmina and powiat parts.

7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

W 2023 r. zarówno liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i powierzchnia terenów objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego wzrosły w skali roku. Odnotowano również wzrost powierzchni obszaru zdegradowanego. W 2023 r., podobnie jak w poprzednim roku, interwencje w obszarze społecznym były dominującą grupą działań rewitalizacyjnych.

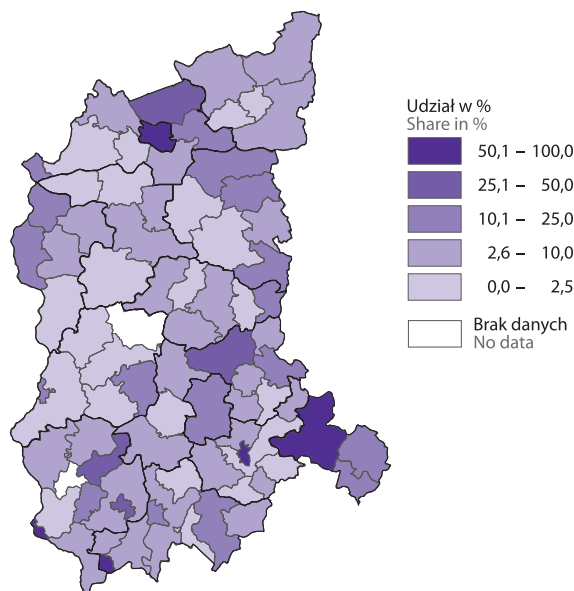
W województwie lubuskim w 2023 r. odnotowano 1951 obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego ogółem, które stanowiły 3,0% wszystkich planów obowiązujących w Polsce. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r. wyniósł 10,0% (wobec 9,9% w 2022 r.).

W 2023 r. w województwie lubuskim liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. wyniosła 1382 i wzrosła o 7,7% względem roku poprzedniego. Powierzchnia terenów objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego zwiększyła się o 1,1% w stosunku do 2022 r. i wyniosła 139,9 tys. ha, co przekłada się na 9,9% powierzchni województwa.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r.

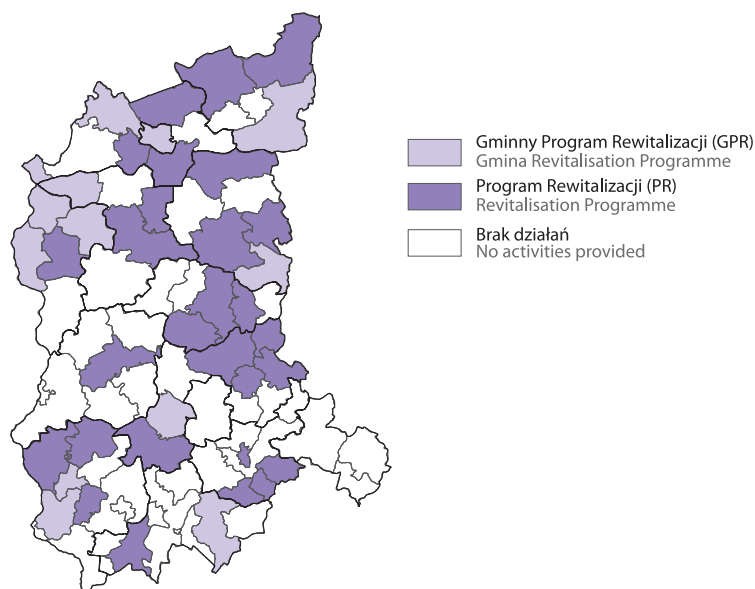
Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2023

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.

Map 55. Activity of gminas in the field of revitalization in 2023

W 2023 r. działania rewitalizacyjne prowadziła połowa gmin województwa lubuskiego, wobec 46 gmin rok wcześniej. Gminny Program Rewitalizacji (GPR) posiadało 13 gmin, w tym 2 gminy miejskie, 6 wiejskich oraz 5 gmin miejsko-wiejskich. Natomiast Program Rewitalizacji (PR) posiadało 28 gmin, w tym 1 gmina miejska, 10 wiejskich i 17 gmin miejsko-wiejskich. W żadnej gminie nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na podstawie innego dokumentu strategicznego (IDS). W 2023 r. połowa gmin w województwie nie podejmowała działań rewitalizacyjnych, z tego 6 gmin miejskich, 23 wiejskie i 12 gmin miejsko-wiejskich.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W 2023 r. 40 gmin (w tym 1 miasto na prawach powiatu), tj. 48,8% ogółu województwa lubuskiego, podało informację o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (o 4,9 p. proc. mniej niż w 2022 r.).

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

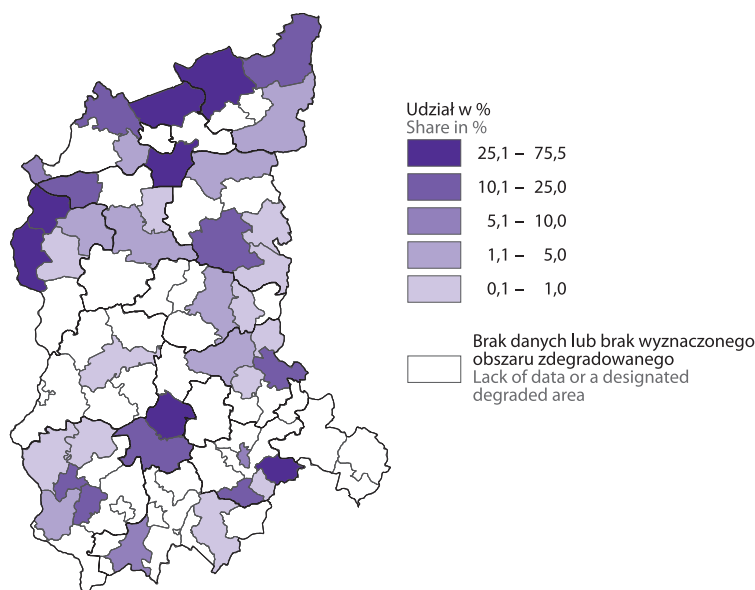
Tablica 50. Obszary zdegradowane w gminach
Table 50. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2022	2023		2022	2023	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % in %	w tys. ha in thousand ha		w % in %
Ogółem Total	44	40	48,8	110,6	131,5	9,4
gminy miejskie urban gminas	3	2	28,6	1,6	0,8	4,1
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	2	1	50,0	1,5	1,5	4,2
gminy wiejskie rural gminas	14	15	38,5	61,0	87,1	13,7
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	25	22	64,7	46,5	42,0	6,0

Powierzchnia obszaru zdegradowanego ogółem w 2023 r. wyniosła 131,5 tys. ha, tj. 9,4% obszaru województwa (dane dotyczą gmin, które podały informację zarówno o posiadaniu, jak i o powierzchni obszaru zdegradowanego na swoim terytorium). Z wartości powierzchni ogółem 97,0 tys. ha (tj. 73,7%) obszaru zdegradowanego znajdowało się na terenie gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne (w 2022 r. 96,1 ha, co stanowiło 86,9% powierzchni obszaru zdegradowanego ogółem). Zdecydowana większość wyznaczonych obszarów zdegradowanych znajdowała się na terenie gmin wiejskich (66,2%) oraz miejsko-wiejskich (32,0%).

Mapa 56. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 56. Share of degraded area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2023

Na obszarach zdegradowanych w województwie lubuskim mieszkało w 2023 r. 243,2 tys. osób (24,9% mieszkańców województwa, wobec 25,2% w 2022 r.), w tym 162,3 tys. (66,7% wartości ogółem) w gminach prowadzących działania rewitalizacyjne. W Polsce na obszarach zdegradowanych mieszkało 8934,5 tys. osób, co stanowiło 23,7% ludności kraju.

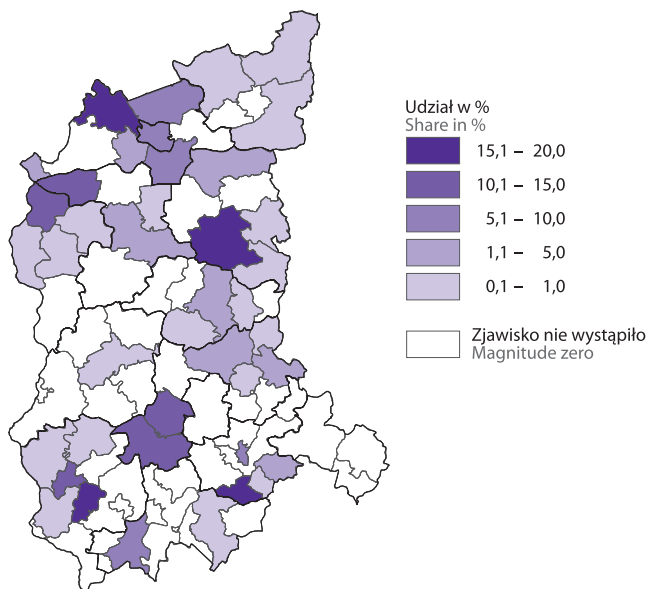
Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w powierzchni województwa ogółem wyniósł 2,4% powierzchni województwa ogółem (wobec 2,5% w 2022 r.). W 2023 r. w województwie lubuskim obszar rewitalizacji obejmował 33,5 tys. ha (wobec 35,6 tys. ha w poprzednim roku). Spośród 42 lubuskich gmin, posiadających GPR lub PR, udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem wahał się od 0,1% w gminach: Pszczew i Strzelce Krajeńskie do 20,0% w gminie Lubiszyn. W 32 gminach udział ten nie przekroczył 10%.

Większość gmin (68,3%) prowadziła działania rewitalizacyjne na podstawie PR. Powierzchnia rewitalizacji w tych gminach wyniosła 21,5 tys. ha (wobec 25,7 tys. ha w 2022 r.). W gminach posiadających GPR powierzchnia rewitalizacji wyniosła 12,0 tys. ha (wobec 9,9 tys. ha w 2022 r.).

Mapa 57. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 57. Share of revitalisation area in total area of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

Obszary rewitalizacji w gminach prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GRP lub PR, w końcu 2023 r. zamieszkiwało 117,4 tys. osób (wobec 138,3 tys. w końcu 2022 r.), tj. 12,0% ogółu mieszkańców województwa. Udział ludności w populacji zamieszkującej obszary rewitalizacji wyniósł od 3,5% w gminie Krosno Odrzańskie do 36,4% w gminie Nowe Miasteczko.

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których ustanowiono obszar rewitalizacji, podobnie jak w 2022 r., dominowały tereny mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi i w mieście (odpowiednio 35,3% i 18,1% powierzchni obszaru rewitalizacji ogółem w województwie). Kolejne 22,0% stanowił udział terenów niezamieszkałych zabudowanych, a 7,4% tereny zieleni, tj. parki, zieleńce, cmentarze.

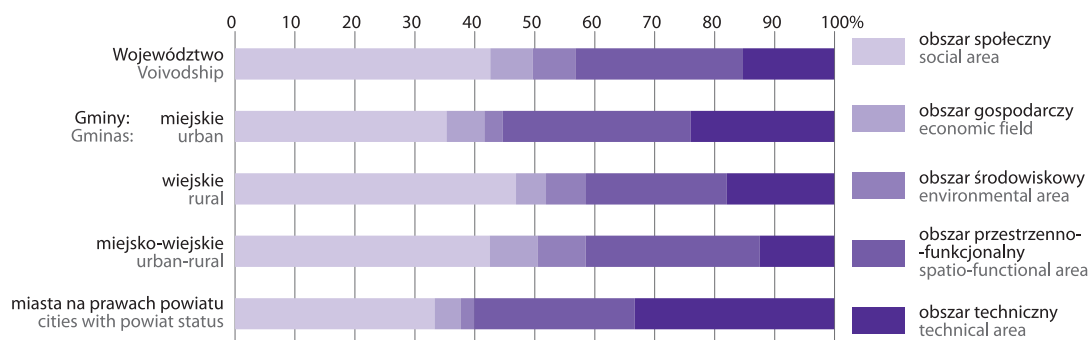
Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W obowiązujących w 2023 r. programach rewitalizacji zaplanowanych było 736 przedsięwzięć (tj. o 14,3% mniej niż w 2022 r.). Największy udział stanowiły interwencje w obszarze społecznym (42,7% wobec 41,4% w 2022 r.). Relatywnie wysokim udziałem charakteryzowały się także interwencje w obszarze przestrzenno-funkcyjnym (28,0% wobec 27,0% w 2022 r.) i technicznym (15,2% wobec 16,5% w 2022 r.).

Interwencje w obszarze społecznym były dominującą grupą działań rewitalizacyjnych na każdym szczeblu podziału administracyjnego województwa: stanowiły 46,9% działań gmin wiejskich, 42,5% gmin miejsko-wiejskich, 35,3% gmin miejskich i 33,3% działań miast na prawach powiatu. Wysokim udziałem cechowały się także interwencje w obszarze przestrzenno-funkcyjnym – 31,3% działań gmin miejskich, 29,1% gmin miejsko-wiejskich, 26,8% miast na prawach powiatu i 23,5% gmin wiejskich. Interwencje w obszarze technicznym stanowiły 33,3% działań rewitalizacyjnych miast na prawach powiatu, 24,0% działań gmin miejskich, 17,9% gmin wiejskich i 12,4% działań gmin miejsko-wiejskich.

Wykres 78. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2023 r.

Chart 78. Structure of revitalisation undertakings planned in revitalisation programme GPR/PR by intervention areas in % in 2023

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie lubuskim

Selected data on Lubuskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące) w tys. zł	368415,7	395029,7
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (ceny bieżące) w tys. zł	131278,5	294952,6
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	36,3	33,2
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	36,3	36,2
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-5,97	-4,65
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,01	7,22
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,97	-0,78
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	18,9	19,6
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2023/2024	896,9	956,3
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w 4 kwartale w % (przeciętne w roku)	54,9	55,8
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w 4 kwartale w % (przeciętne w roku)	56,0	56,7
12	Stopa bezrobocia według BAEL ^b w 4 kwartale w % (przeciętne w roku)	.	.
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	7	11
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	5140,32	5910,45
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	226,6	226,1
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	2384,65	2616,25
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	2126,85	2252,00
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	12,80	13,30
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	4,3	3,8
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	192	224
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	400,7	408,6
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	31,9	32,6
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,6	6,8

a Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. b Wyniki badania od 2021 r. zostały uogólnione przy W związku z tym nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba a In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. b Since 2021 the survey results have been generalized they are not fully comparable to the data presented for previous years. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds

2023	2024	Specification	No.
457 115,8	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
231 303,6	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
36,7	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
37,2	.	Share of municipal waste collected separately in total municipale waste in %	4
-4,34	-4,95	Natural increase per 1000 population	5
6,65	6,02	Live births per 1000 population	6
-0,64	-0,77	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
20,4	21,1	Old age ratio in %	8
.	.	Children aged 3-6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6 in the 2023/24 school year	9
56,7	55,6	Employment rate by LFS ^b in the 4th quarter in % (annual average)	10
57,7	56,6	Activity rate by LFS ^b in the 4th quarter in % (annual average)	11
.	.	Unemployment rate by LFS ^b in the 4th quarter in % (annual average)	12
10	17	Unemployed persons per a job offer (as of 31 December)	13
6628,69	7322,57	Average monthly gross wages and salaries in enterprise ^c sector in PLN	14
227,3	228,4	Annual average number of retirees and pensioners in thousand	15
3086,17	3537,53	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
2745,66	.	Average monthly per capita available income in households per capita in PLN	17
12,10	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
3,7	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %	19
246	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3	20
415,6	.	Dwelling stocks per 1000 population	21
32,3	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	22
7,2	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	23

wykorzystaniu danych o ludności rezydującej Polski zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. pracujących przekracza 9 osób.

using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. As a result 9 persons.,

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022
1	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1371	1382
2	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	93,7	93,9
3	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	5,3	5,1
4	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	2128,1	2442,4
5	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	129,2	114,8
6	Nakłady ^b wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	189,3	255,0
7	Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	123,9	111,3
8	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	46,7	46,2
9	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	25,6	35,7
10	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %		
11	ogółem	45,6	48,0
12	gminy ^d	46,4	49,5
13	miasta na prawach powiatu	48,0	49,9
14	powiaty	37,7	41,5
15	województwo	44,9	41,2
16	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %		
17	ogółem	15,1	17,2
18	gminy ^d	13,6	15,8
19	miasta na prawach powiatu	16,1	15,9
20	powiaty	11,4	16,5
21	województwo	29,1	32,9
22	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł		
23	ogółem	378,8	557,0
24	gminy ^d	155,3	177,5
25	miasta na prawach powiatu	120,4	202,2
26	powiaty	48,2	80,8
27	województwo	54,9	96,6
28	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł		
29	ogółem	460,4	-131,9
30	gminy ^d	282,2	-15,4
31	miasta na prawach powiatu	31,5	-109,3
32	powiaty	77,0	-5,7
33	województwo	69,7	-1,6

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą sumy wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern the sum of all types of investment grants.

2023	2024	Specification	No.
1323	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	1
95,9	96,1	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	2
3,5	3,4	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	3
2615,7	2768,6	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)	4
107,1	105,8	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)	5
325,0	.	Intramural expenditures ^b on research and development per capita in PLN (current prices)	6
82,9	127,0	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)	7
46,7	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area	8
35,9	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	9
		Share of own revenue in total revenue of local government units in %	10
45,7	.	total	11
48,6	.	gminas ^d	12
50,9	.	cities with powiat status	13
32,4	.	powiats	14
35,8	.	voivodship	15
		Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	16
24,5	.	total	17
24,3	.	gminas ^d	18
18,5	.	cities with powiat status	19
20,9	.	powiats	20
43,1	.	voivodship	21
		Total investment grants ^e for local government units in milion PLN	22
1163	.	total	23
601,1	.	gminas ^d	24
172,8	.	cities with powiat status	25
172,4	.	powiats	26
216,6	.	voivodship	27
		Result of budgets of local government units in milion PLN	28
-642,7	.	total	29
-236,9	.	gminas ^d	30
-197,5	.	cities with powiat status	31
-56,5	.	powiats	32
-151,8	.	voivodship	33

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
 economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Gorzowie Wielkopolskim

Selected data on Gorzów Wielkopolski

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
2	gazowych	439668	511141	470245	484967	471384
3	pyłowych	19	31	40	28	28
4	Odpady wytworzone ^a w tys. t	56,4	62,1	54,7	48,1	50,3
5	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	286	281	325	299	286
6	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	123762	123995	124295	123921	123609
7	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,55	-0,04	0,14	-1,80	-2,86
8	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,64 ^b	1,08	-0,35	-0,53	-1,99
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	622,2	649,1	674,8	699,7	721,6
10	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	886,8	952	968,9	980,3
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	5,1	3,9	2,7	2,6	2,3
12	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	33,2	35,0	32,7	26,6	22,2
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	15	5	5	4	5
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	1263	1265	1231	1252	1315
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	9,5	9,6	9,4	9,4	8,9
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,6	4,3	3,6	3,1	2,9
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	12,8	12,4	15,6	18,3	19,0
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	132	129	169	181	198
19	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,40	2,38	2,37	2,33	2,31
20	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	144,1	143,6	144,4	141,6	143,7
21	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	99,5	97,6	97,5	99,3	100,6
22	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	16,2	17,3	18,1	14,3	15,2
23	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	3,0	2,1	1,6	2,2	2,4
24	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	4824	5805	5033	5684	5433
25	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,5	4,1	4,1	5,8	3,1
26	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2371	2609	2654	2852	3041
27	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	283	654	578	1189	1413

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
					Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in tonnes/year:	1
444356	444070	371317	381556	.	gaseous	2
19	15	11	12	.	particulates	3
32,4	33,5	34,8	27,9	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	4
273	246	249	236	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	5
120526	118011	116436	115247	114700	Population (as of 31 December)	6
-4,65	-8,05	-5,35	-5,05	-5,55	Natural increase per 1,000 population	7
-3,10	-4,42	-5,55	-4,77	-5,10	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	8
717,5	724,6	739,1	751,2	766,8	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	9
1014,1	1099,2	1 218,0	1250,4	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	10
4,0	2,6	2,3	2,2	2,4	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	11
25,4	36,9	31,0	26,6	24,0	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	12
14	3	5	14	14	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
1310	1283	1226	1200	.	Population per 1 out-patients departments d (as of 31 December)	14
7,8	9,0	9,7	10,8	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
2,8	2,5	2,3	2,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
24,5	33,5	39,8	41,1	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
260	370	436	455	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
2,18	2,11	2,06	2,02	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	19
150,3	156,2	158,9	162,9	167,6	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	20
104,8	108,5	110,0	112,3	114,8	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	21
16,4	17,7	18,3	19,3	20,3	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	22
2,6	2,6	2,3	1,9	1,8	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	23
4 987	4 654	6 873	7565	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	24
6,6	7,5	4,4	5,9	5,9	Dwellings completed per 1,000 population	25
3318	3484	3715	3805	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	26
1535	1810	1808	1708	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	27

c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przykładowymi. f Dane dotyczą przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing Administration. e Including nursery wards and workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern

Wybrane dane o Zielonej Górze

Selected data on Zielona Gora

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
2	gazowych	527705	546101	568074	596301	603784
3	pyłowych	29	27	32	36	36
4	Odpady wytworzone ^a w tys. t	21,3	28,8	71,6	32,2	35,7
5	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	298	310	309	312	306
6	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	138711	139330	139819	140297	141222
7	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,07	0,51	0,73	0,20	-0,64
8	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	3,63 ^b	3,30	3,91	4,30	6,15
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	620,2	644,2	669,8	691,6	714,1
10	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	920,3	957,7	991	1028,5
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	6,3	4,6	3,4	3,3	2,4
12	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	49,7	46,4	40,7	39,4	36,9
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	5	3	5	6	4
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	970	948	951	968	1016
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	10,1	10,3	10,0	10,2	10,0
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,2	3,4	2,9	3,1	2,5
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	21,4	25,3	23,5	27,3	26,1
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	243	266	262	283	265
19	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,41	2,37	2,32	2,29	2,26
20	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	150,9	151,7	152,9	150,9	155,2
21	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	100,1	99,0	99,0	102,3	105,4
22	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	23,3	25,1	26,2	21,8	22,8
23	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	7,1	5,0	4,6	2,9	3,2
24	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	3485	4282	3041	4558	5883
25	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,3	8,2	10,6	8,7	7,5
26	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2668	2860	3359	3668	3843
27	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	522	511	995	2310	1412

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
					Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in tonnes/year:	1
604560	609503	489572	635222	.	gaseous	2
34	26	18	14	.	particulates	3
30,8	21,0	15,5	8,9	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	4
305	323	299	315	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	5
140148	139667	139278	138932	138869	Population (as of 31 December)	6
-3,34	-3,89	-3,10	-3,41	-3,50	Natural increase per 1,000 population	7
2,50	2,00	0,99	1,32	2,76	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	8
704,1	721,3	736,8	746,1	749,3	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	9
1028,7	1043,2	1117,2	1116,0	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	10
4,0	3,5	2,6	2,9	3,0	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	11
34,5	49,7	42,0	34,1	34,2	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	12
14	6	6	5	10	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
1008	1005	988	1069	.	Population per 1 out-patients departments d (as of 31 December)	14
8,9	9,5	10,1	10,2	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
2,5	2,4	2,2	1,9	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
27,7	35,6	40,1	39,8	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
300	374	413	449	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
2,19	2,14	2,08	2,05	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	19
162,2	168,9	174,7	181,2	188,1	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	20
110,0	113,6	117,6	122,1	127,2	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	21
24,4	26,8	28,2	29,4	30,8	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	22
8,2	6,3	4,7	1,8	3,0	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	23
4960	6201	6828	8364	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	24
10,2	9,2	12,9	5,6	5,5	Dwellings completed per 1,000 population	25
3607	4249	4535	5274	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	26
657	1004	1304	2400	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	27

c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przykładowymi. f Dane dotyczą przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing Administration. e Including nursery wards and workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Zielona Góra	Gorzów Wlkp.
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2023 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	635222	381556
pyłowych particulates	14	12
Odpady wytworzone ^a w 2023 r. w tys. t Waste generated ^a in 2023 in thousand tonnes	8,9	27,9
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2023 r. w kg Mixed municipal waste collected per capita in 2023 in kg	315	236
Ludność ^b w 2024 r. Population ^b in 2024	138869	114700
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1,000 population in 2024	-3,50	-5,55
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2024	2,76	-5,10
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2024 r. Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b in 2024	749,3	766,8
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/24 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6 in 2023/24 school year	1116,0	1250,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2024 r. w % Registered unemployment rate ^b in 2024 in %	3,0	2,4
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2024 r. w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2024 in %	34,2	24,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2024 r. Registered unemployed persons per job offer ^b in 2024	10	14
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2023 r. Population per 1 out-patients departments ^b in 2023	1069	1200
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2023 r. Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2023	10,2	10,8
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023 in %	1,9	2,3
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w 2023 r. w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in 2023 in %	39,8	41,1

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)

Selected data on cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Zielona Góra	Gorzów Wlkp.
Miejsca w żłobkach ^a i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. Places in nurseries ^a and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2023	449	455
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^a w 2023 r. Population per dwelling in dwelling stocks ^a in 2023	2,05	2,02
Podmioty gospodarki narodowej ^a na 1000 ludności w 2024 r. Entities of the national economy ^a per 1,000 population in 2024	188,1	167,6
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^a na 1000 ludności w 2024 r. Natural persons conducting economic activity ^a per 1,000 population in 2024	127,2	114,8
Spółki handlowe ^a na 1000 ludności w 2024 r. Commercial companies ^a per 1,000 population in 2024	30,8	20,3
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^b na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Investment outlays in enterprises (current prices) ^b per capita in 2023 in PLN	8364	7565
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2024	5,5	5,9
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Own revenue of the city budget per capita in 2023 in PLN	5274	3805
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Property expenditure of the city budget per capita in 2023 in PLN	2400	1708

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a As of 31 December. b Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Aneks

Annex

Ochrona środowiska

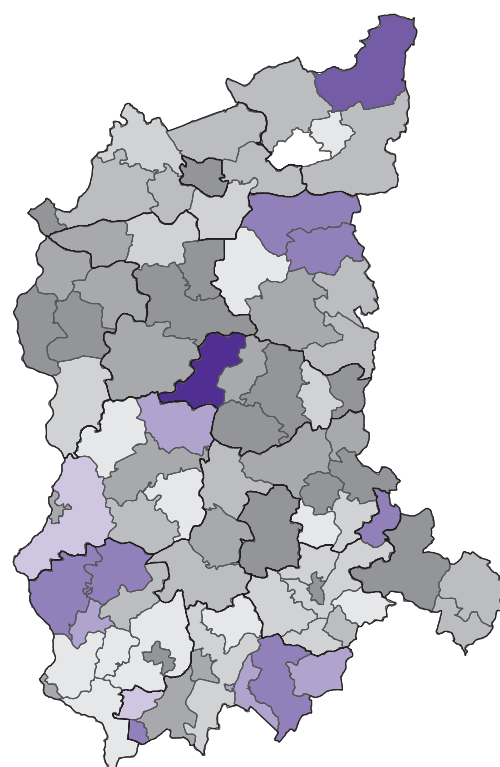
Environmental protection

Zużycie wody i gospodarka ściekowa

Water consumption and wastewater management

Mapa 58. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w 2023 r.

Map 58. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground (during the year) per capita in 2023

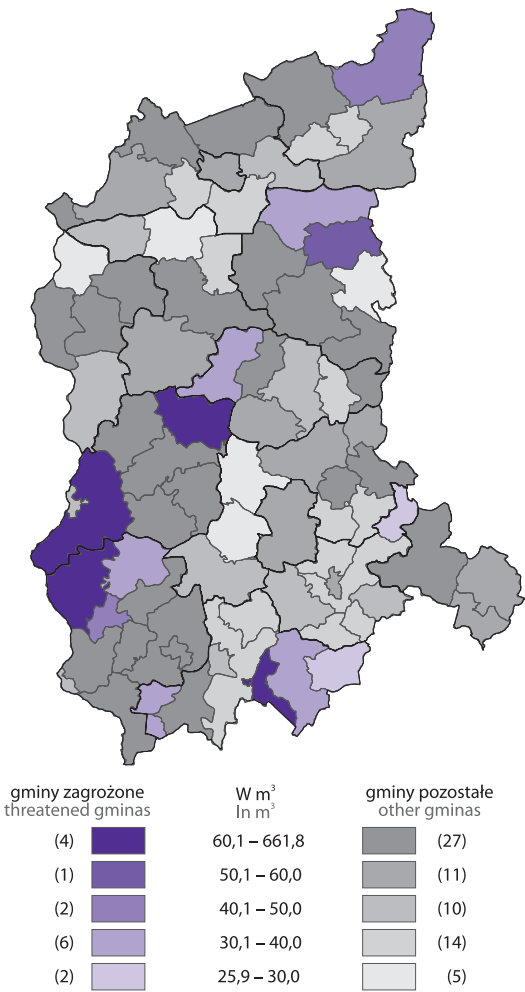

gminy zagrożone threatened gminas	W m ³ ln m ³	gminy pozostałe other gminas
(1)	40,1 – 271,4	(15)
(1)	30,1 – 40,0	(15)
(7)	20,1 – 30,0	(14)
(4)	10,1 – 20,0	(11)
(2)	0,5 – 10,0	(11)

Zjawisko nie wystąpiło
Magnitude zero (1)

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

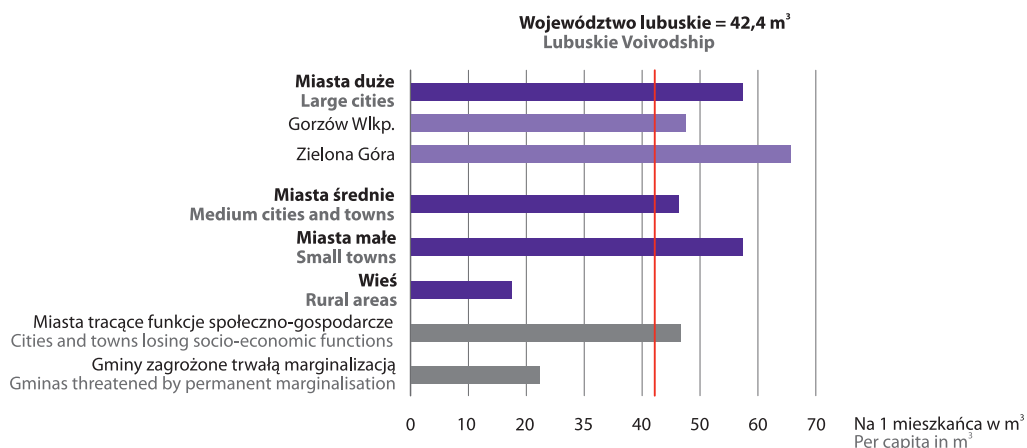
Mapa 59. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 59. Water consumption for the needs of the national economy and population per capita in 2023

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

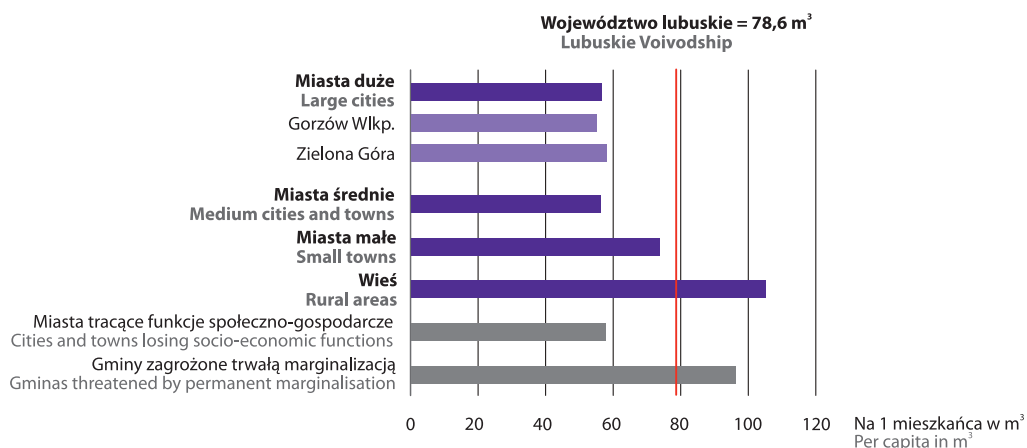
Wykres 79. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w 2023 r.

Chart 79. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground (during the year) in 2023

Wykres 80. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.

Chart 80. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023

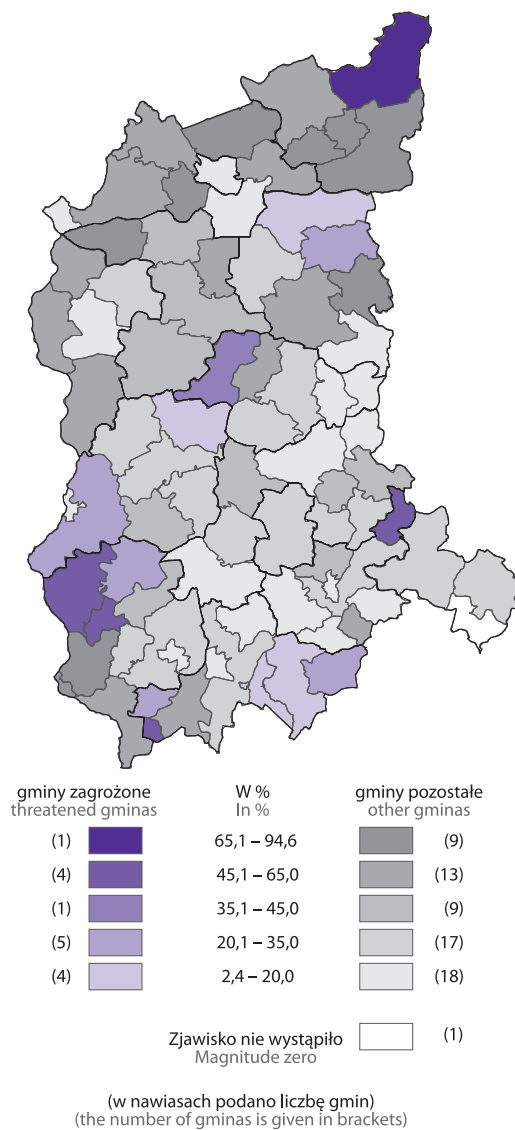

Ochrona przyrody

Nature protection

Mapa 60. Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych^a w % powierzchni ogólnej w 2023 r.

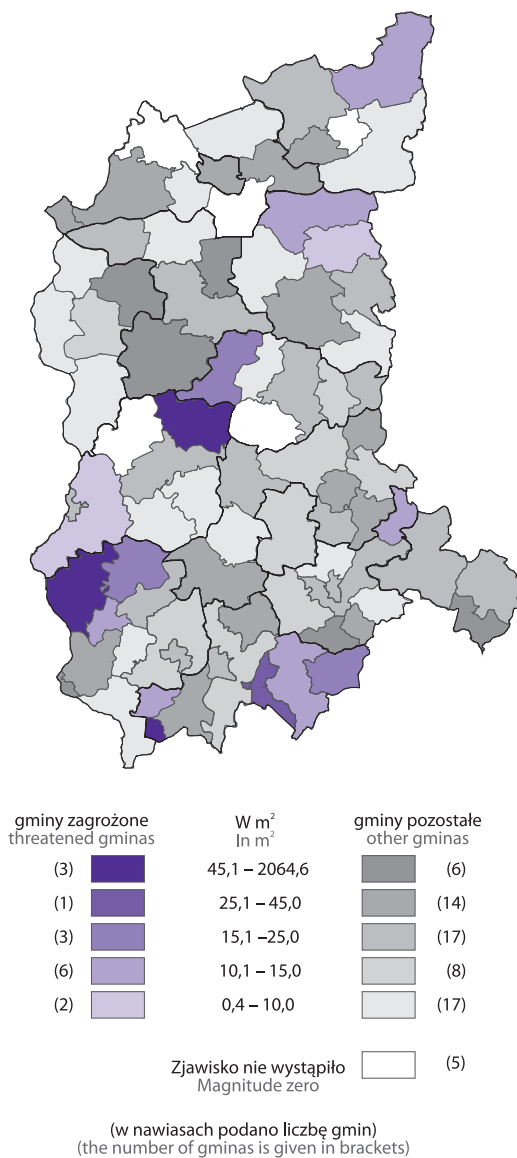
Map 60. Area of special nature value under legal protection^a in % of total area in 2023

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.
^a Data do not include information concerning the areas of the Natura 2000 network, data include only the part located within other legally protected areas.

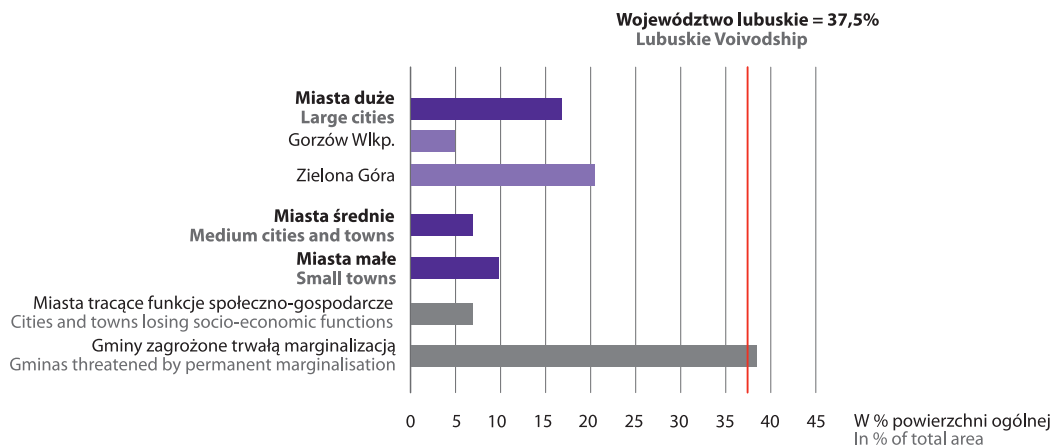
Mapa 61. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 61. Area of parks, accessible green and green areas of housing estates per capita in 2023 As of 31 December

Wykres 81. Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych^a w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 81. Area of special nature value under legal protection^a in 2023
As of 31 December

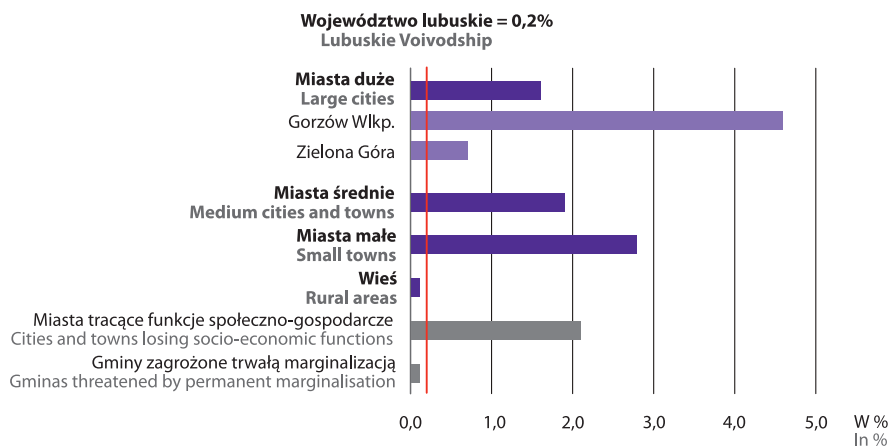

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

^a Data do not include information concerning the areas of the Natura 2000 network, data include only the part located within other legally protected areas.

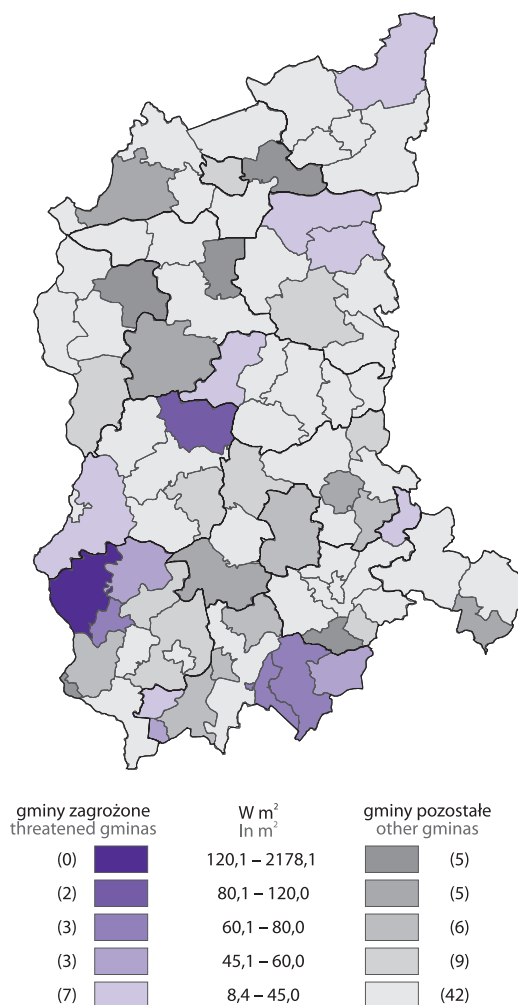
Wykres 82. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w % powierzchni ogólnej w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 82. Area of parks, accessible green and green areas of housing estates in % of total area in 2023
As of 31 December

**Mapa 62. Mapa 5. Powierzchnia terenów zieleni na 1 mieszkańca w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

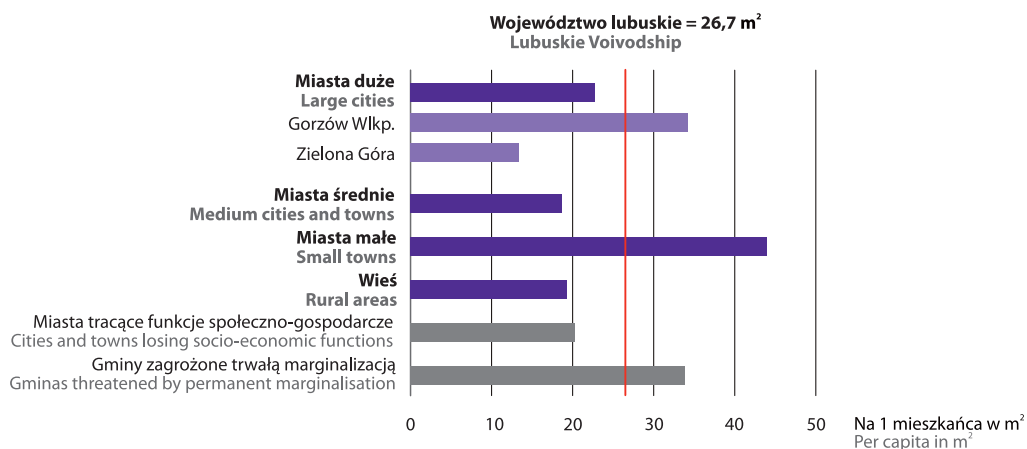
Map 62. Area of accessible green per capita in 2023
As of 31 December

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

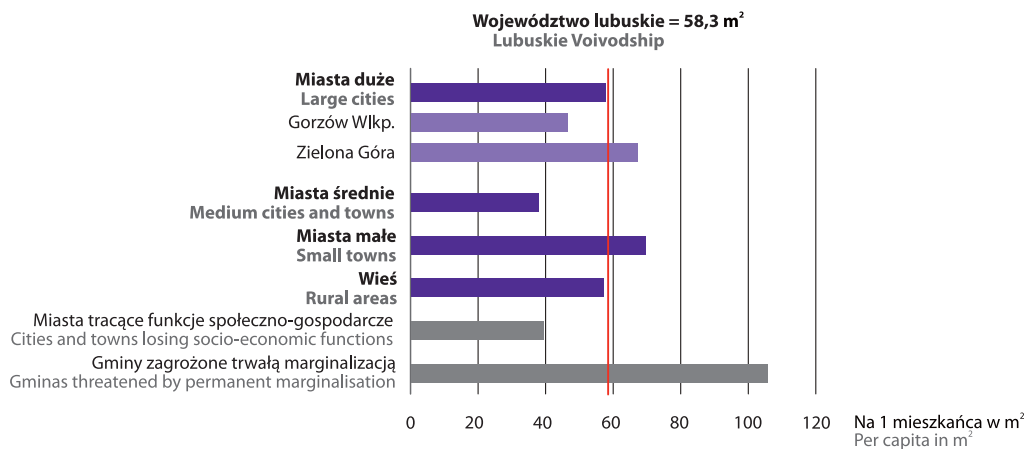
**Wykres 83. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 83. Area of parks, accessible green and green areas of housing estates in 2023
As of 31 December

**Wykres 84. Powierzchnia terenów zieleni w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

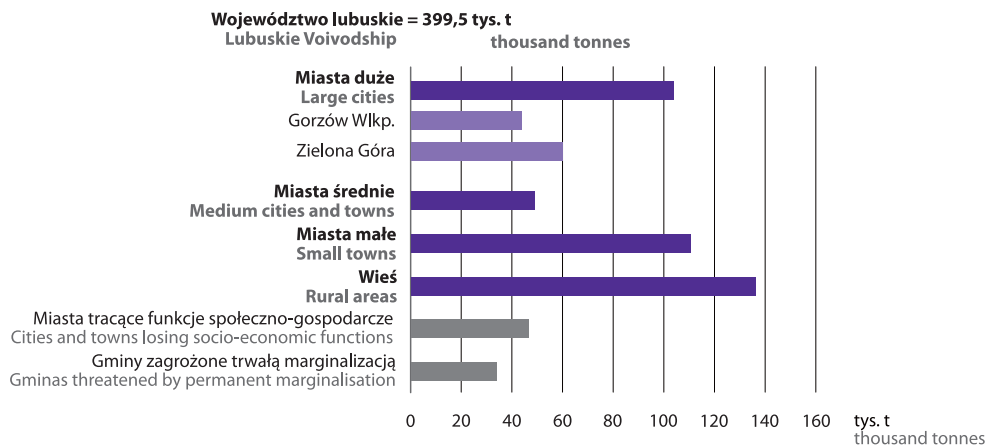
Chart 84. Area of accessible green in 2023
As of 31 December

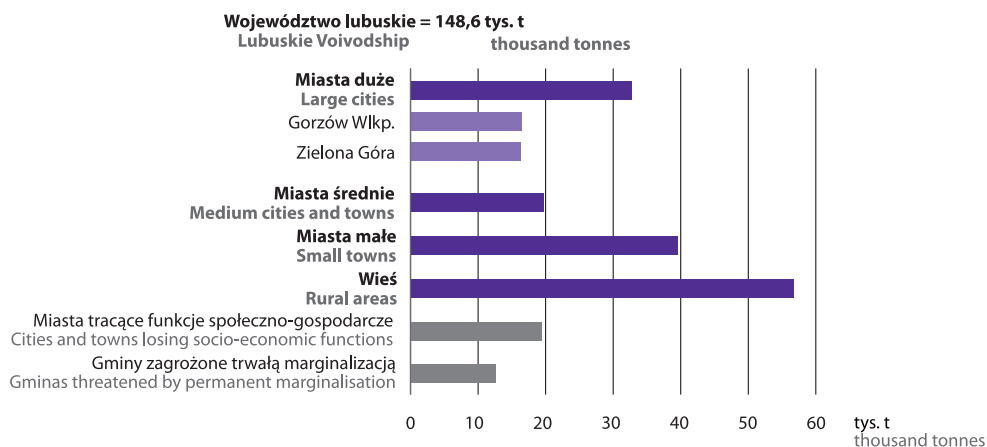
Gospodarka odpadami komunalnymi

Municipal waste management

Wykres 85. Odpady komunalne wytworzone (w ciągu roku) w 2023 r.
Chart 85. Municipal waste generated (during the year) in 2023

Wykres 86. Odpady komunalne zebrane selektywnie (w ciągu roku) w 2023 r.
Chart 86. Municipal waste collected separately (during the year) in 2023

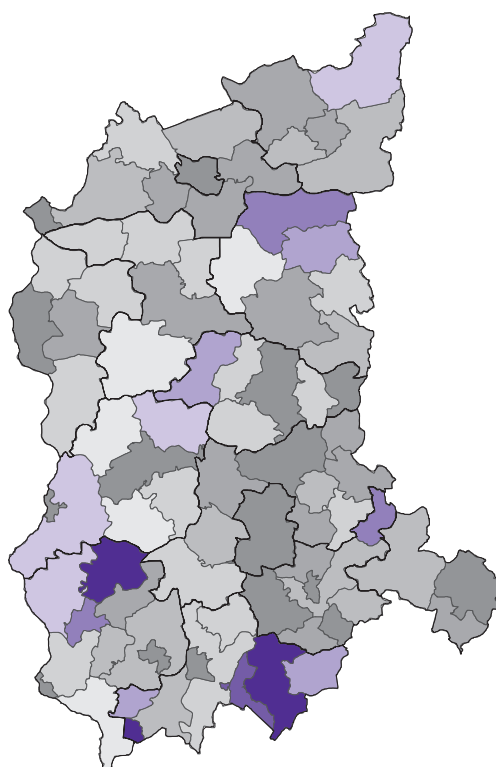
Procesy demograficzne

Demographic processes

Procesy urbanizacyjne

Urbanisation processes

Mapa 63. Gęstość zaludnienia w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 63. Population density in 2023
 As of 31 December

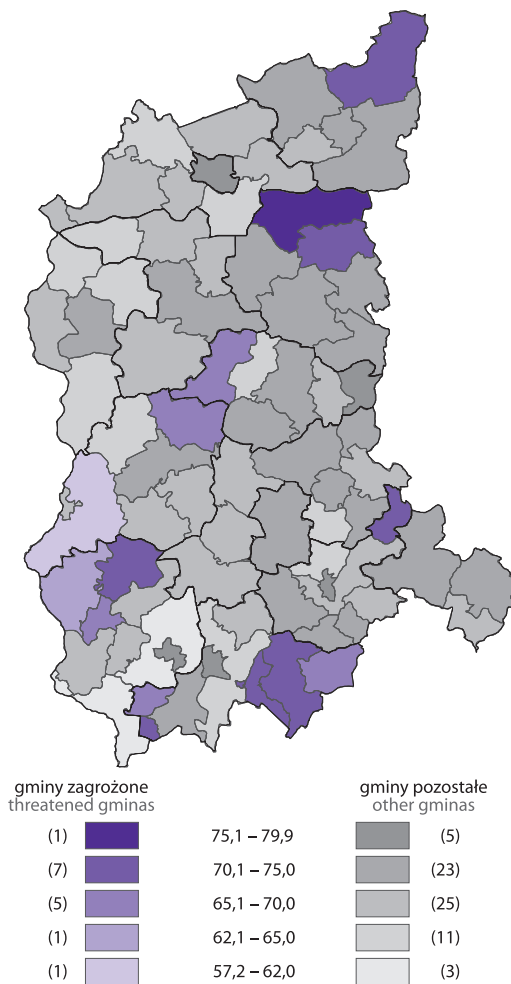

gminy zagrożone threatened gminas		gminy pozostałe other gminas	
(3)	80,1 – 1653,2	(17)	
(1)	45,1 – 80,0	(14)	
(3)	35,1 – 45,0	(13)	
(4)	20,1 – 35,0	(17)	
(4)	11,0 – 20,0	(5)	

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

**Mapa 64. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

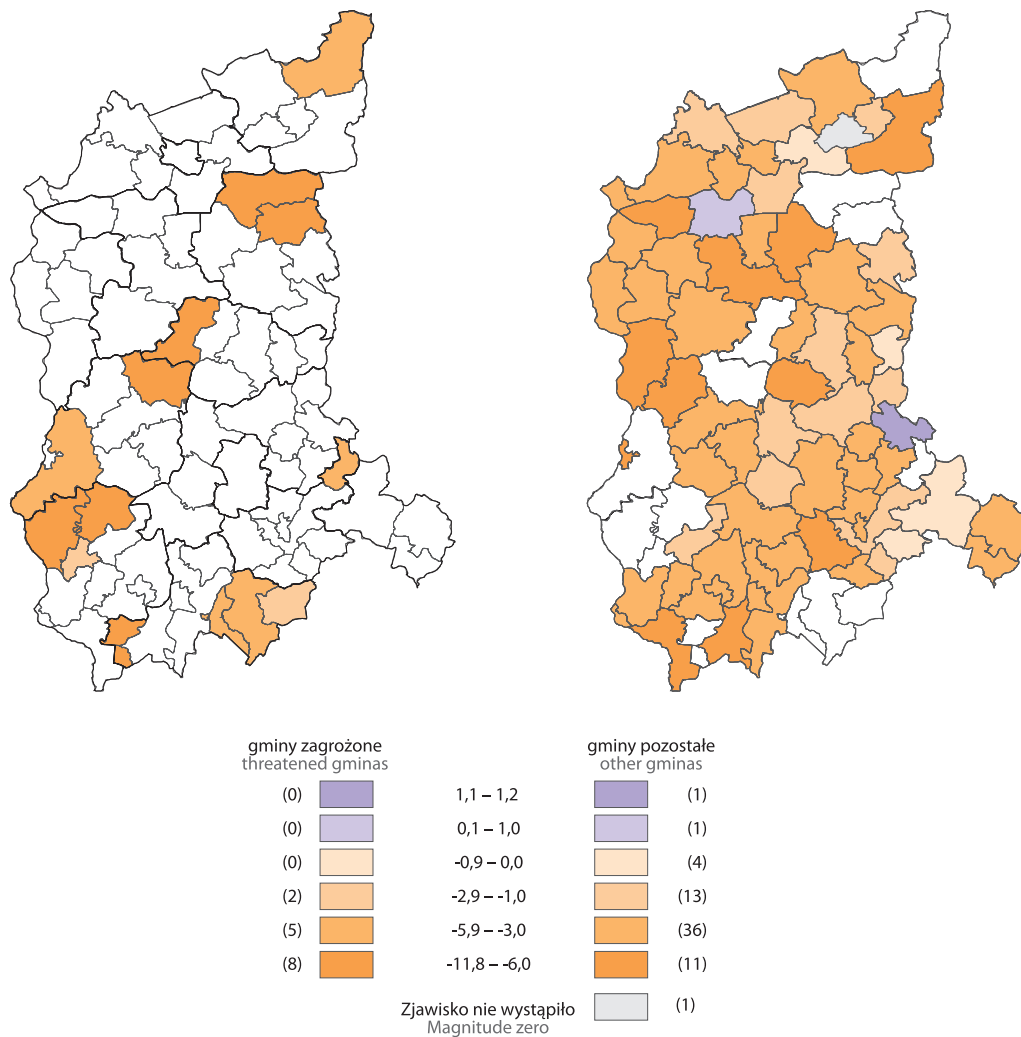
Map 64. Non-working age population per 100 persons of working age in 2023
As of 31 December

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

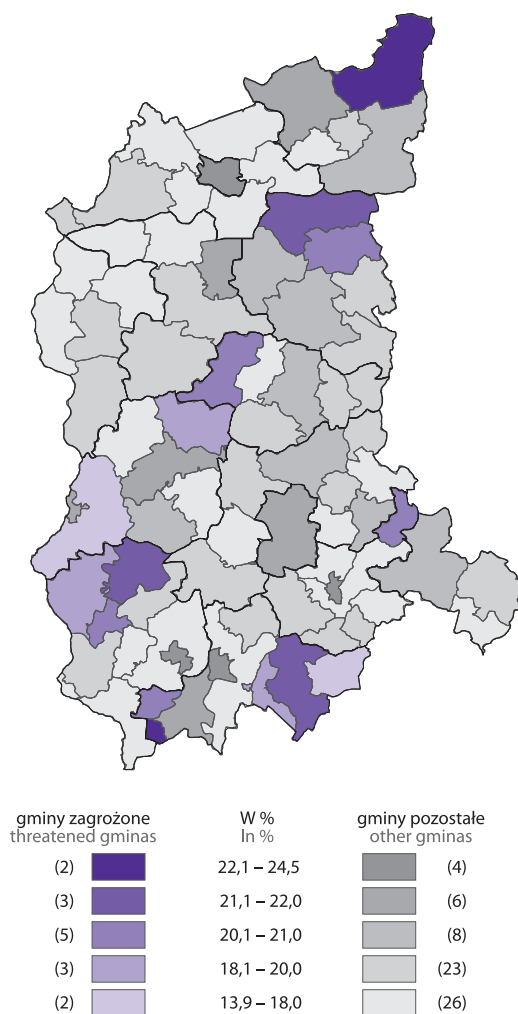
**Mapa 65. Przyrost/ubytek naturalny na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 65. Natural increase/decrease per 1,000 population in 2023
As of 31 December

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

Mapa 66. Współczynnik starości demograficznej^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 66. Old age rate^a in 2023
 As of 31 December

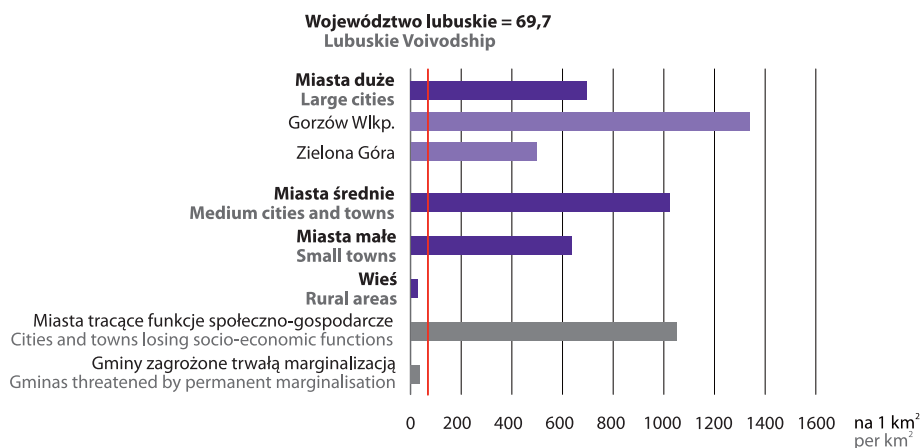

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

^a Udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności.
^a Share of people aged 65 years and more in total population.

**Wykres 87. Gęstość zaludnienia w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 87. Population density in 2023
As of 31 December

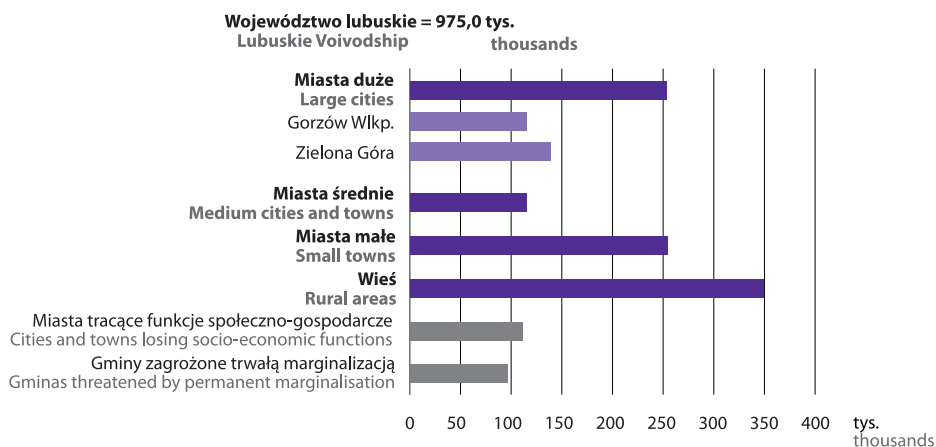

Zmiany demograficzne

Demographic changes

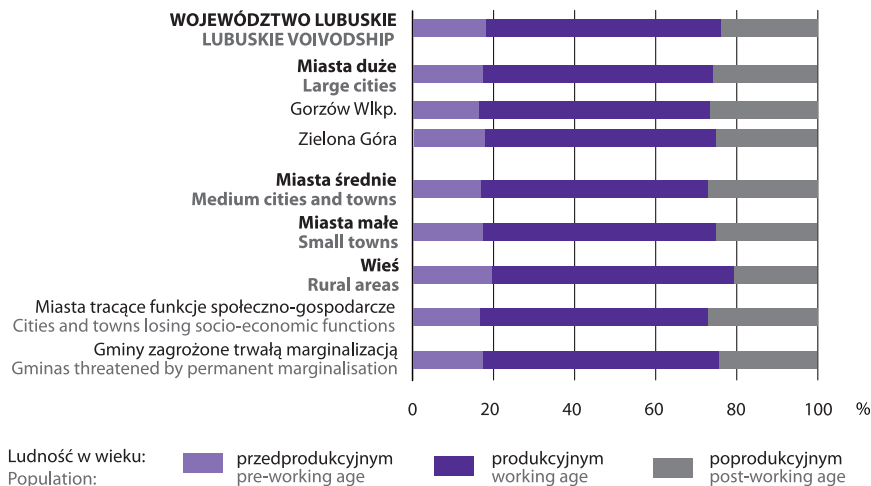
**Wykres 88. Ludność w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 88. Population density in 2023
As of 31 December

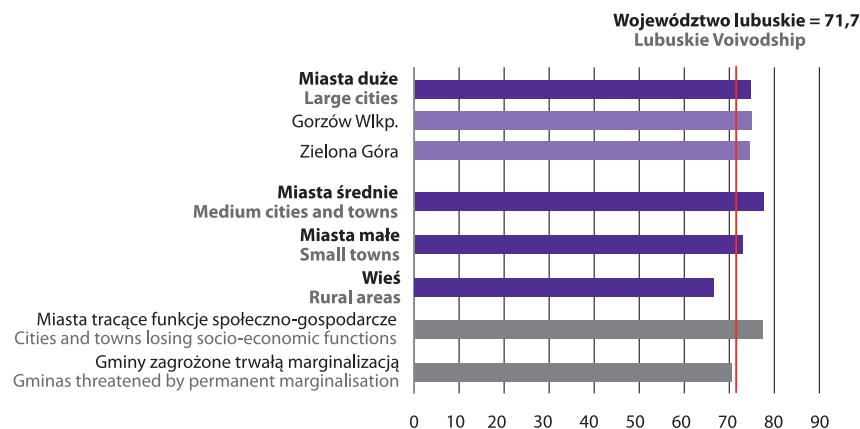
**Wykres 89. Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 89. Population by economic age groups in 2023
As of 31 December

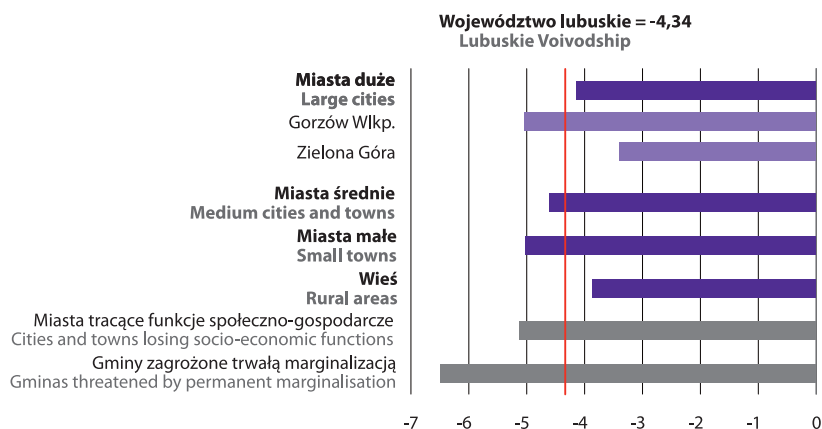

**Wykres 90. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

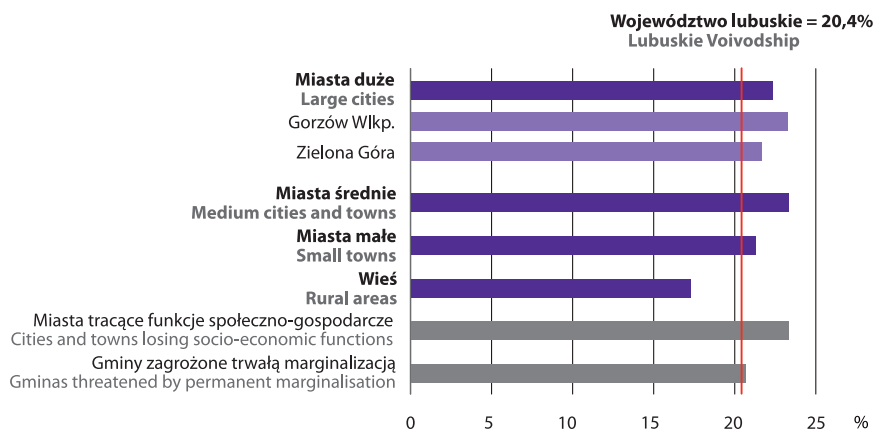
Chart 90. Non-working age population per 100 persons of working age in 2023
As of 31 December

Wykres 91. Przyrost/ubytok naturalny na 1000 ludności w 2023 r.
Chart 91. Natural increase/decrease per 1,000 population in 2023

Wykres 92. Współczynnik starości demograficznej^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 92. Old age rate^a in 2023
As of 31 December

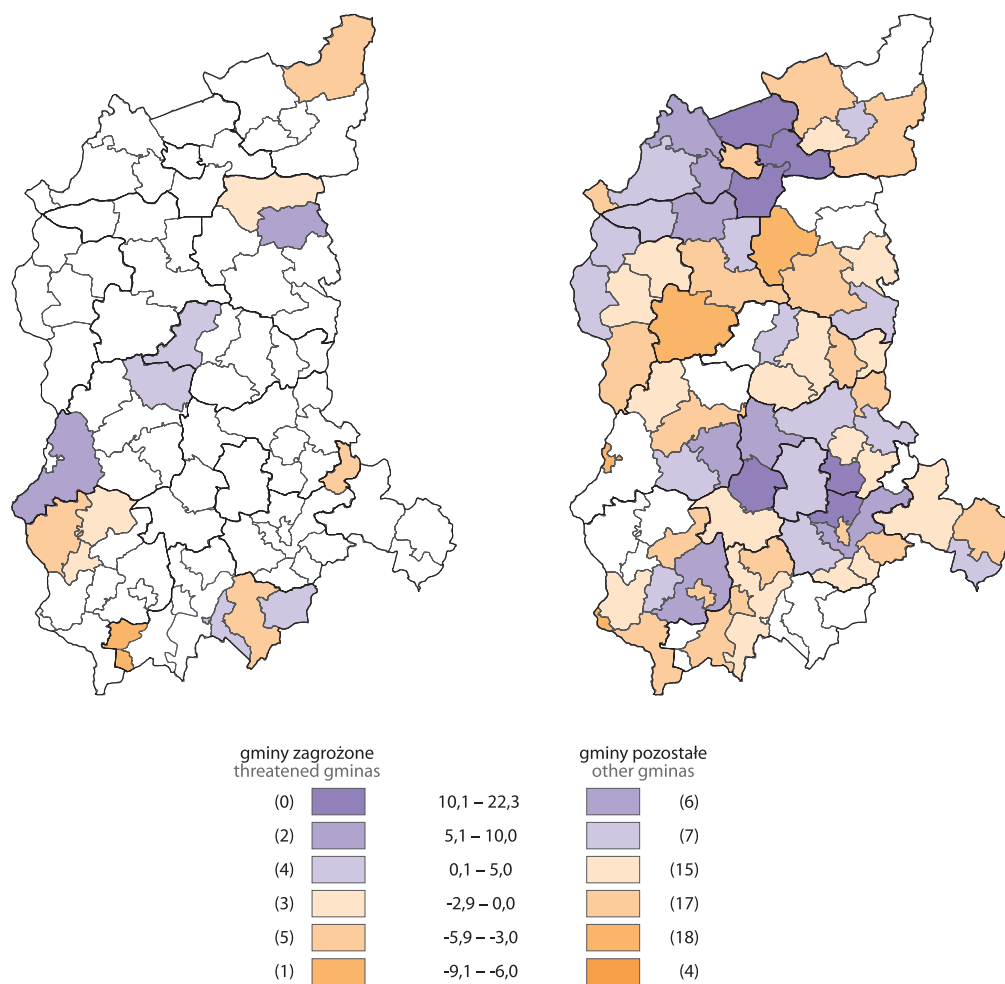

^a Udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności.
^a Share of people aged 65 years and more in total population.

Procesy urbanizacyjne

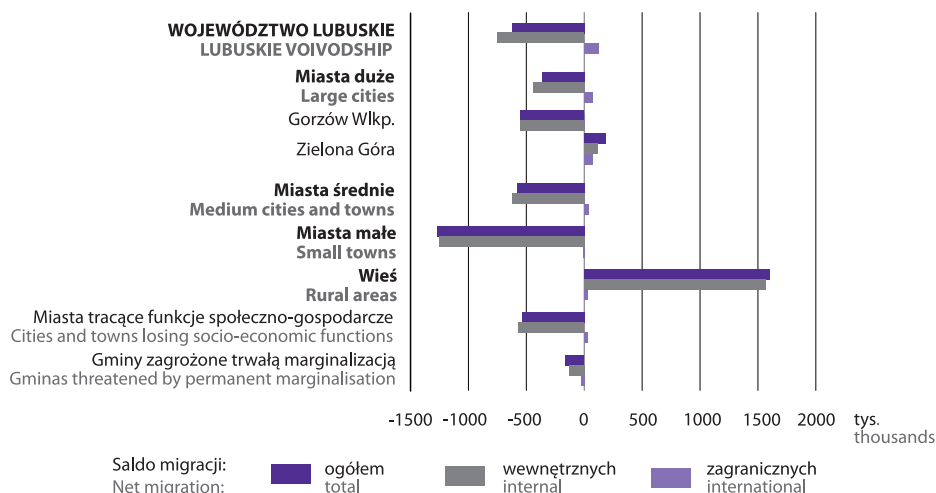
Urbanisation processes

Mapa 67. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.
 Map 67. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023

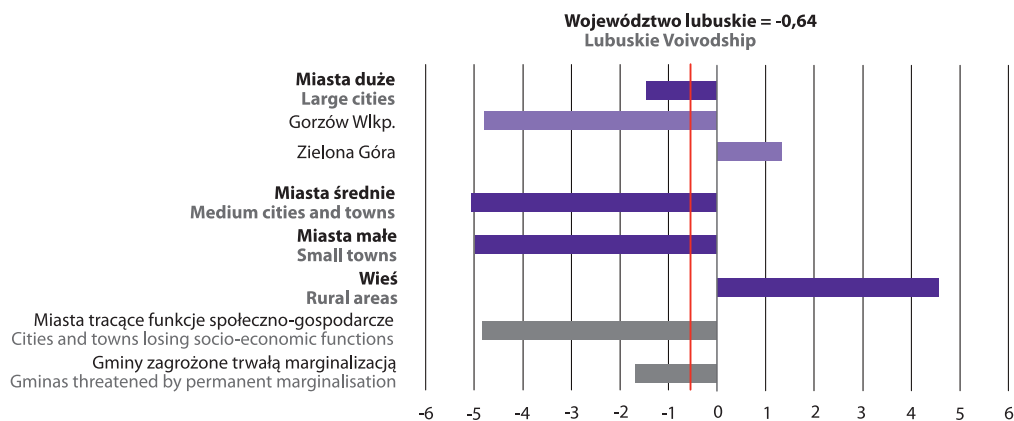

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

Wykres 93. Migracje ludności na pobyt stały w 2023 r.
Chart 93. Migration of population for permanent residence in 2023

Wykres 94. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.
Chart 94. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023

Kapitał ludzki i społeczny

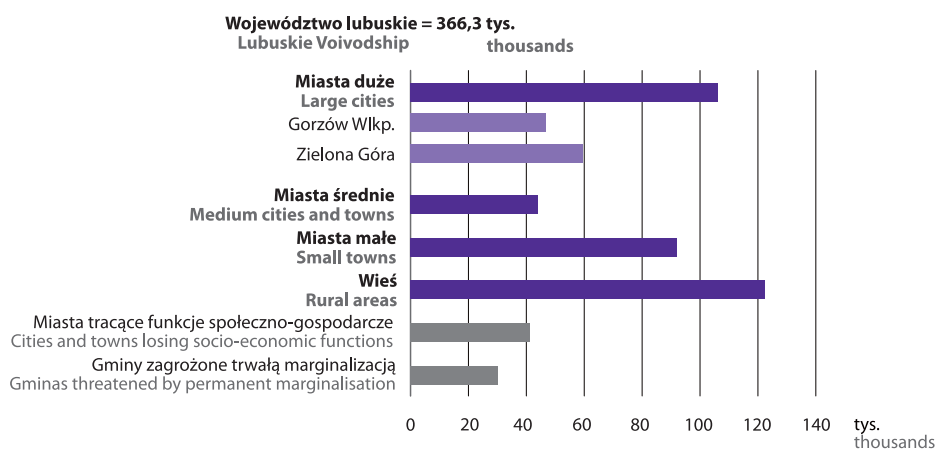
Human and social capital

Zasoby pracy

Labour resources

Wykres 95. Pracujący w gospodarce narodowej^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

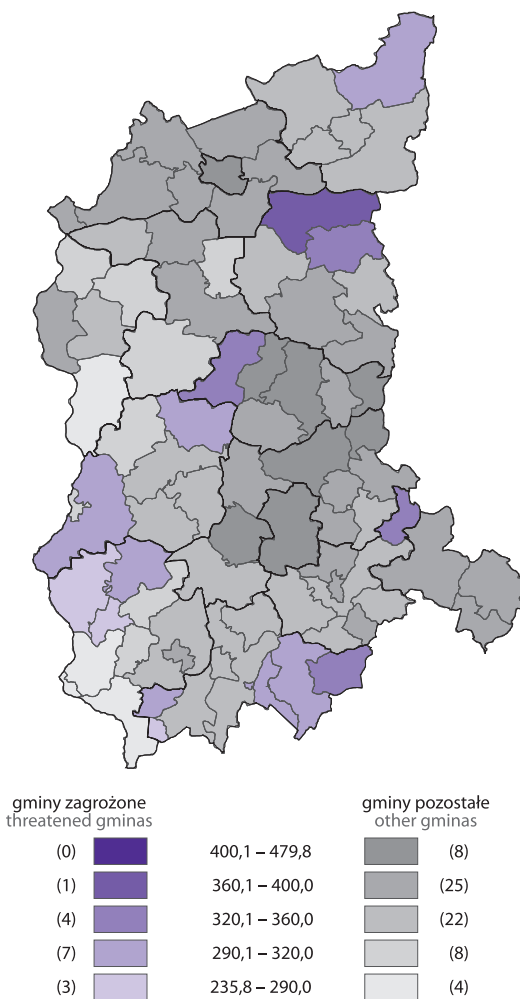
Chart 95. Employed persons in the national economy^a in 2023
 As of 31 December

^a Według miejsca zamieszkania, na podstawie administracyjnych źródeł danych.
^a By place of residence, on the basis of administrative data sources.

**Mapa 68. Pracujący w gospodarce narodowej^a na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 68. Employed persons in the national economy^a per 1,000 population in 2023
As of 31 December

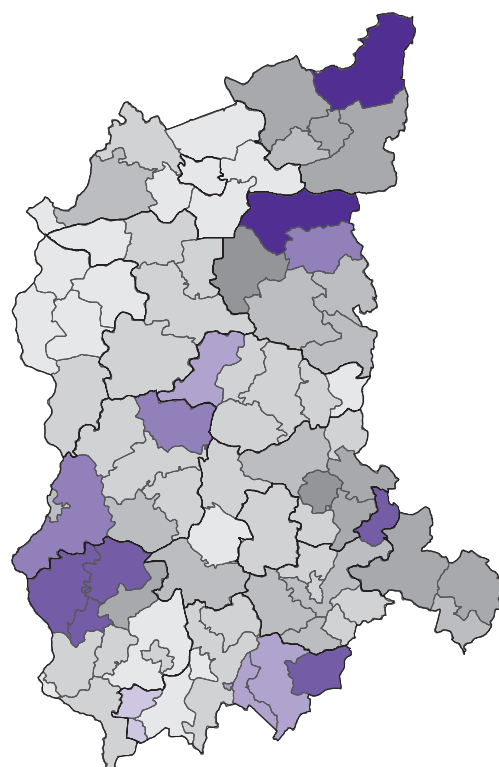

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

^a Według miejsca zamieszkania, na podstawie administracyjnych źródeł danych.
^a By place of residence, on the basis of administrative data sources.

Mapa 69. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

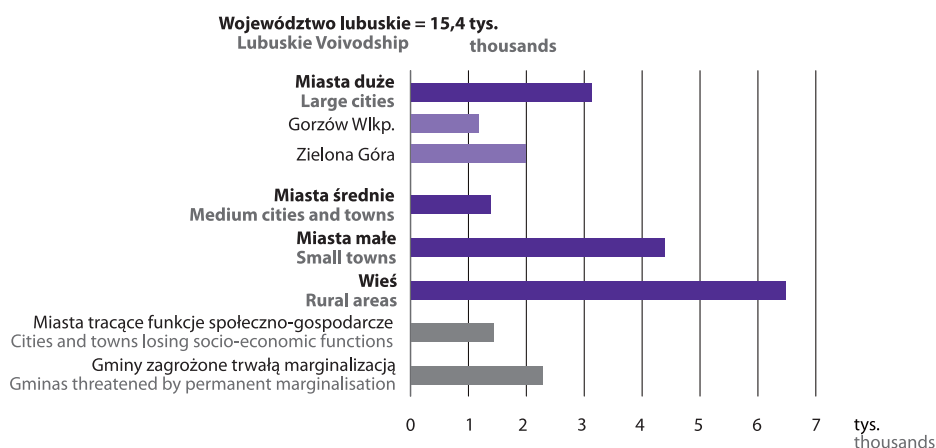
Map 69. Percentage of registered unemployed persons in the total population in working age population in 2023 As of 31 December

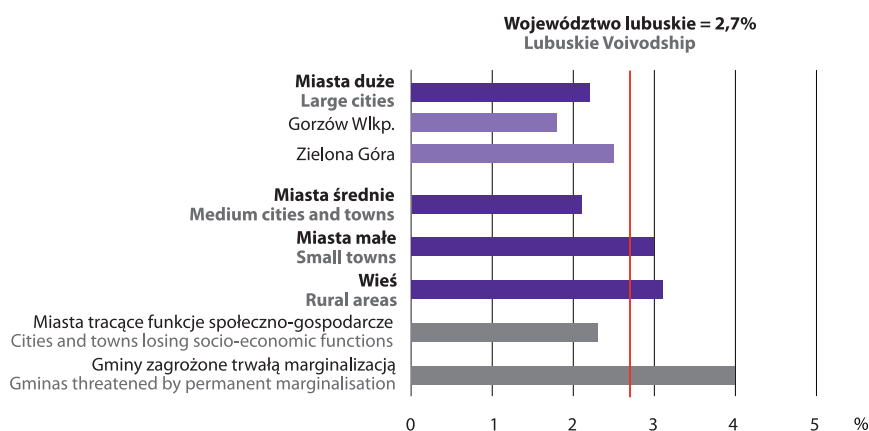
gminy zagrożone threatened gminas	W % In %	gminy pozostałe other gminas
(2) 	5,1 – 7,8	 (2)
(5) 	4,1 – 5,0	 (8)
(3) 	3,1 – 4,0	 (13)
(3) 	2,1 – 3,0	 (27)
(2) 	0,9 – 2,0	 (17)

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

**Wykres 96. Bezrobotni zarejestrowani w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**
Chart 96. Registered unemployed persons in 2023
As of 31 December

**Wykres 97. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**
Chart 97. Percentage of registered unemployed persons in the total population in working age population in 2023
As of 31 December

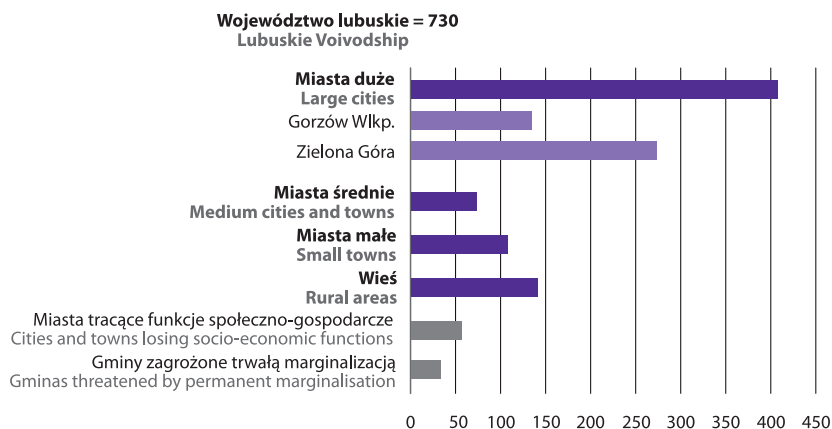

Aktywność społeczna

Social activity

Wykres 98. Fundacje^a w rejestrze REGON w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

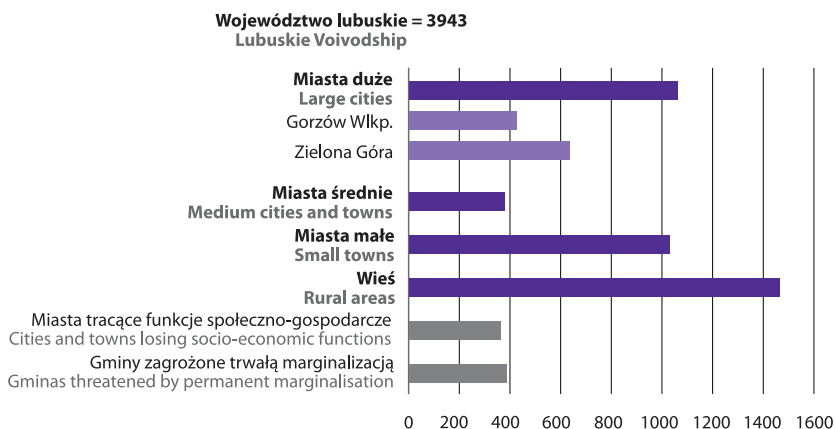
Chart 98. Foundations^a in the REGON register in 2023
As of 31 December

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Wykres 99. Stowarzyszenia i organizacje społeczne^a w rejestrze REGON w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 99. Associations and social organisations^a in the REGON register in 2023
As of 31 December

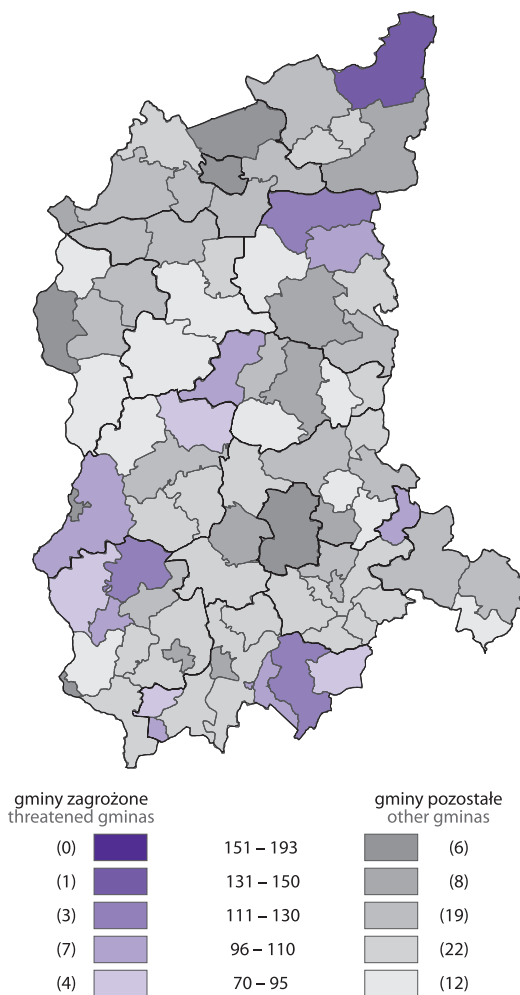
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Przedsiębiorczość

Entrepreneurship

Mapa 70. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 70. Entities of the national economy^a in the REGON register per 1,000 population in 2023 As of 31 December

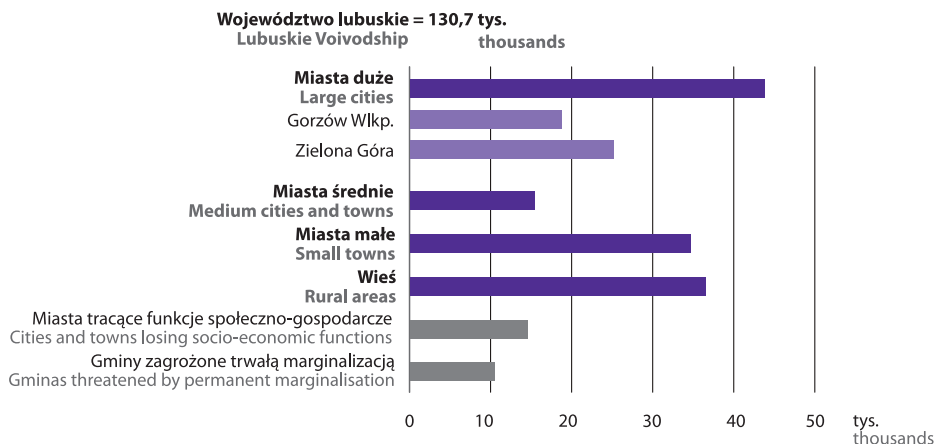

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

**Wykres 100. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

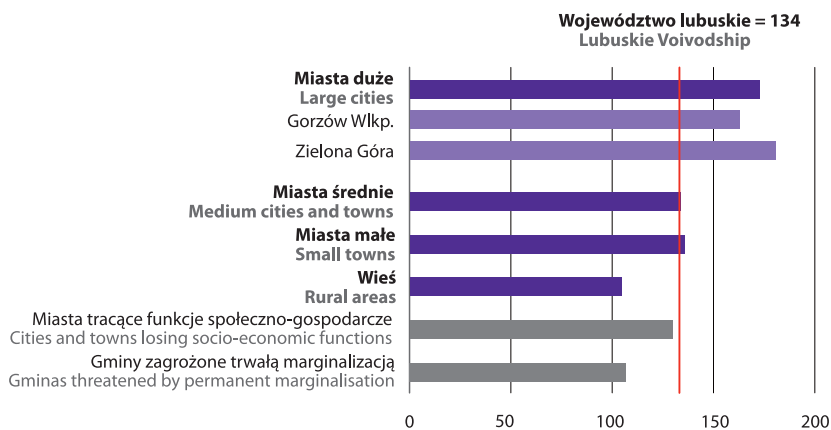
Chart 100. Entities of the national economy^a in the REGON register in 2023
As of 31 December

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

**Wykres 101. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 101. Entities of the national economy^a in the REGON register per 1,000 population in 2023
As of 31 December

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Infrastruktura

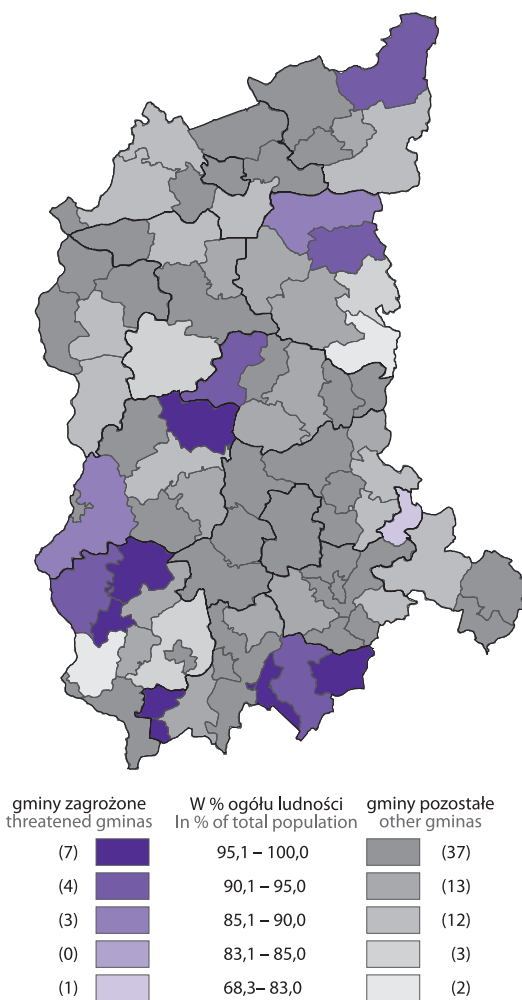
Infrastructure

Infrastruktura techniczna

Technical infrastructure

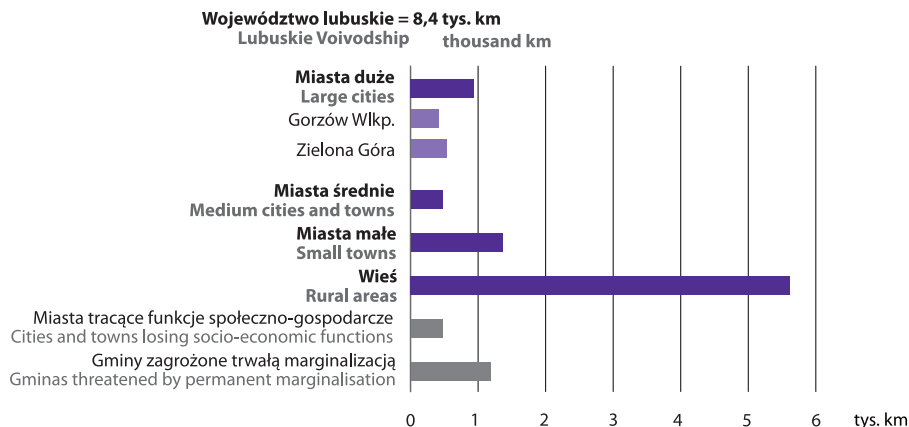
**Mapa 71. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 71. Population connected to water supply system in 2023
As of 31 December

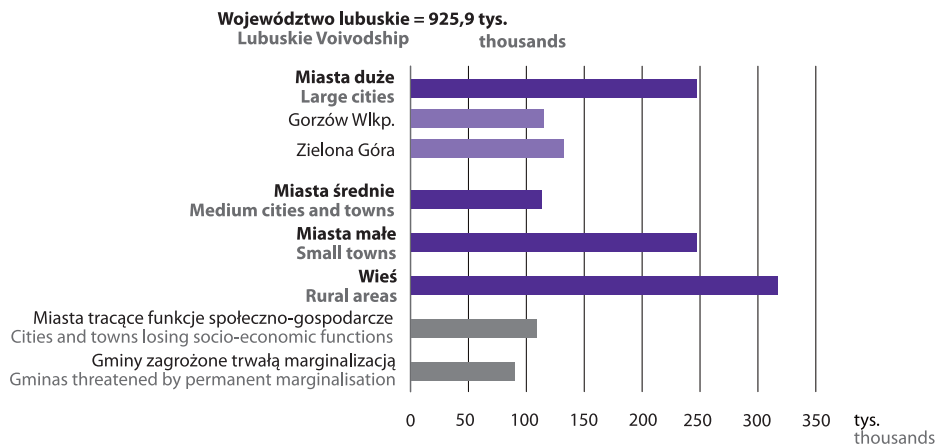
(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

Wykres 102. Długość sieci wodociągowej^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 102. Length of the water supply network^a in 2023
 As of 31 December

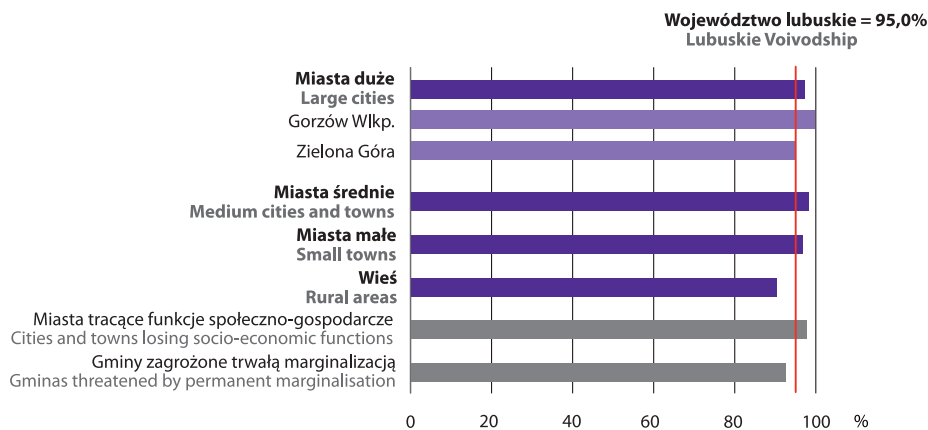
^a Rozdzielcza i przesyłowa.
^a Distribution and transmission.

Wykres 103. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 103. Population connected to water supply system in 2023
 As of 31 December

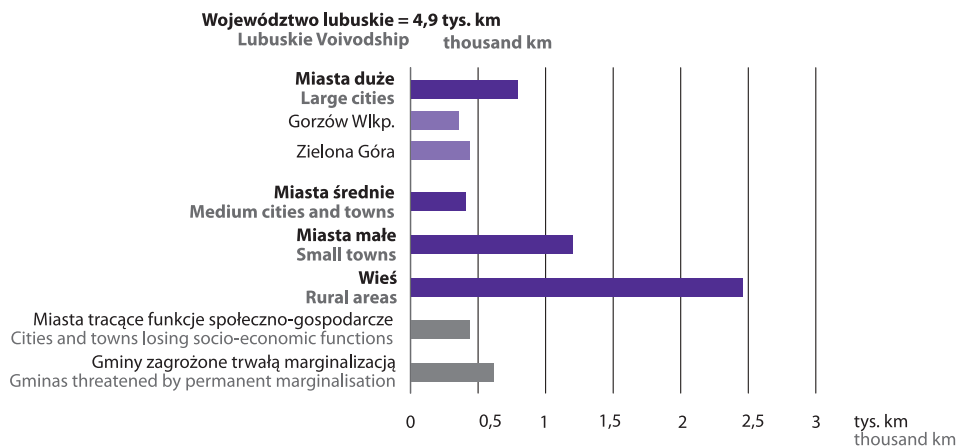
**Wykres 104. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 104. Population connected to water supply system in % of total population in 2023
As of 31 December

**Wykres 105. Długość sieci kanalizacyjnej^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

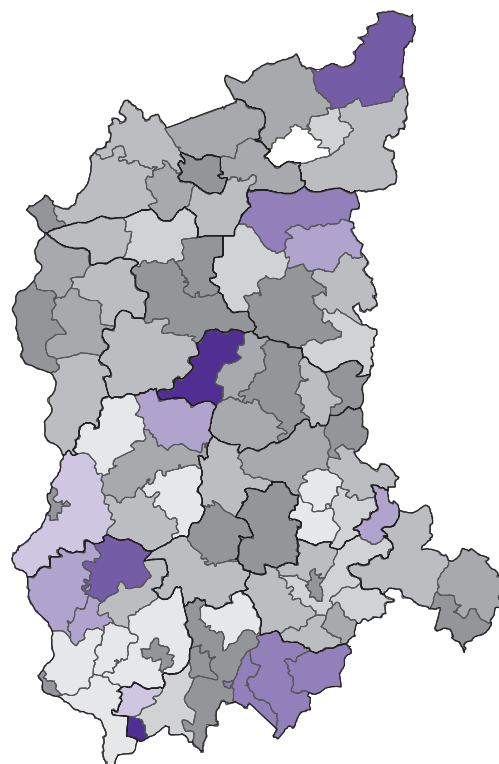
Chart 105. Length of the sewage network^a in 2023
As of 31 December

^a Rozdzielcza łącznie z kolektorami.
^a Distribution including collectors.

**Mapa 72. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 72. Population connected to sewage system in 2023
As of 31 December

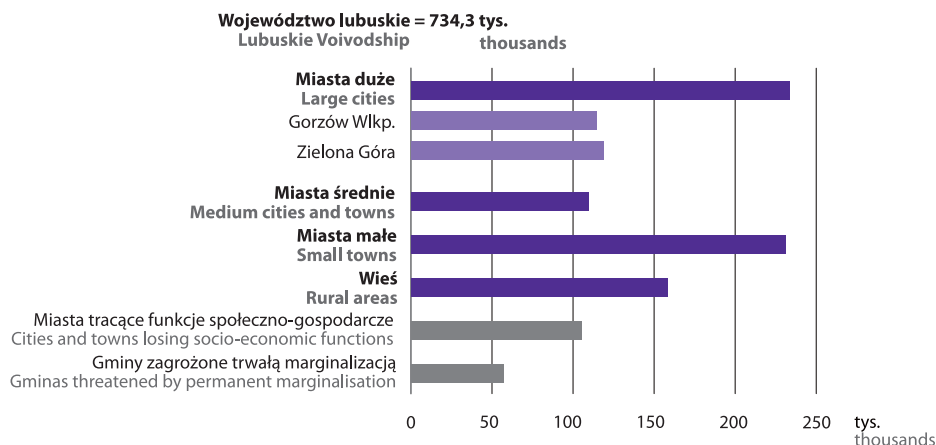

gminy zagrożone threatened gminas	W % ogółu ludności In % of total population	gminy pozostałe other gminas
(2)	80,1 – 99,9	(18)
(2)	70,1 – 80,0	(12)
(4)	50,1 – 70,0	(19)
(5)	30,1 – 50,0	(8)
(2)	3,0 – 30,0	(9)
Zjawisko nie wystąpiło Magnitude zero		(1)

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

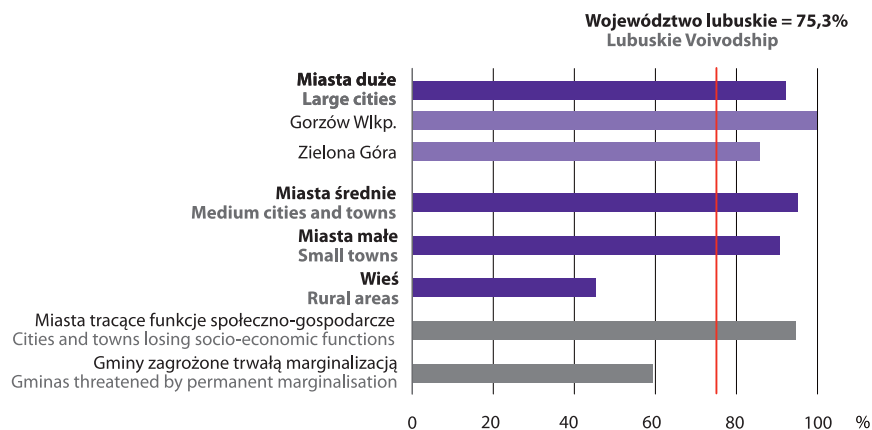
Wykres 106. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.
Chart 106. Stan w dniu 31 grudnia

Population connected to sewage system in 2023
 As of 31 December

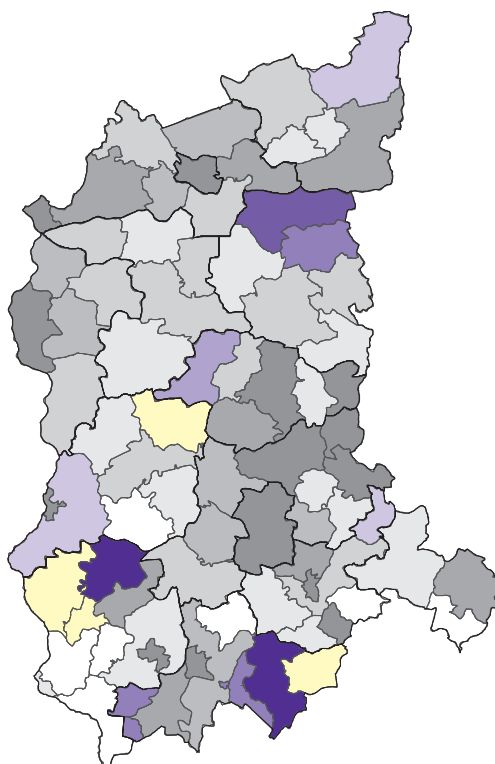
Wykres 107. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w 2023 r.
Chart 107. Stan w dniu 31 grudnia

Population connected to sewage system in % of total population in 2023
 As of 31 December

**Mapa 73. Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

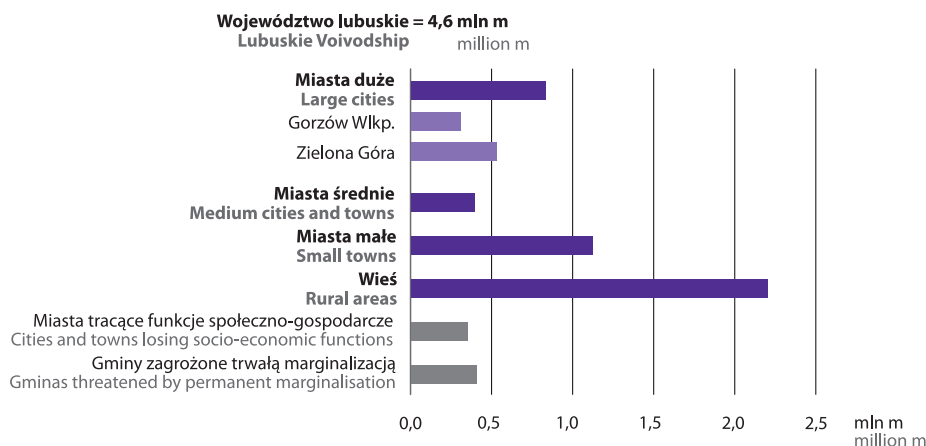
Map 73. Population connected to gas supply system in 2023
As of 31 December

gminy zagrożone threatened gminas	W % ogółu ludności In % of total population	gminy pozostałe other gminas
(3)	70,1 – 99,6	(16)
(1)	50,1 – 70,0	(13)
(4)	30,1 – 50,0	(8)
(1)	15,1 – 30,0	(9)
(3)	0,2 – 15,0	(14)
(4)	Zjawisko nie wystąpiło Magnitude zero	(7)

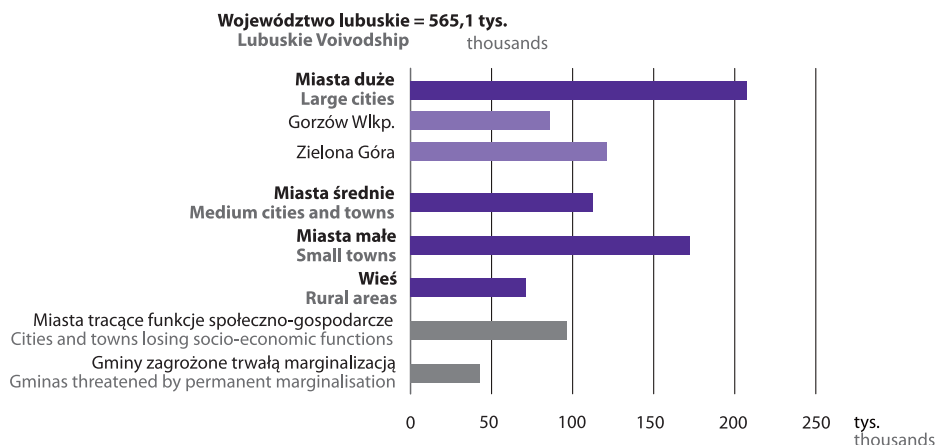
(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

Wykres 108. Długość sieci gazowej^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 108. Length of the gas supply network^a in 2023
 As of 31 December

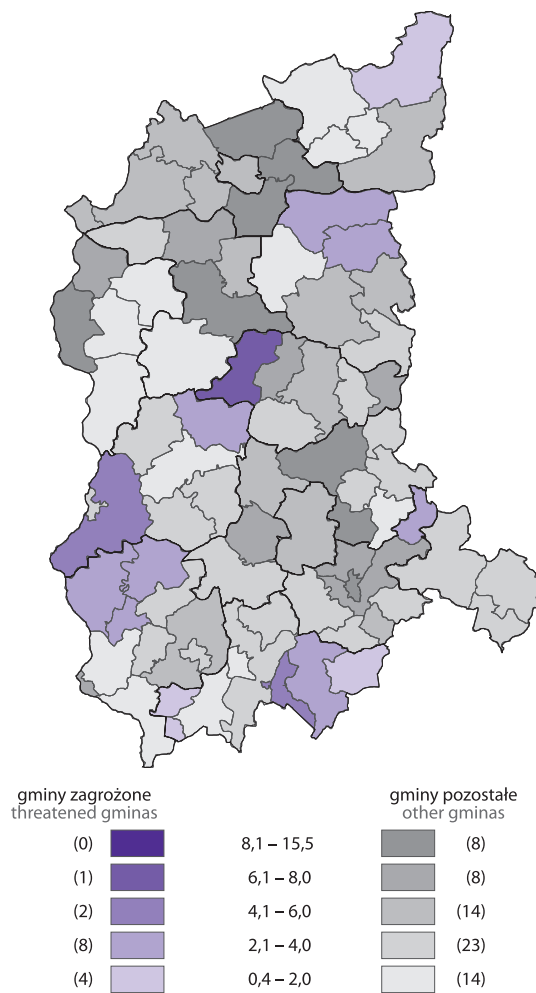

a Rozdzielcza i przesyłowa.
 a Distribution and transmission.

Wykres 109. Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 109. Population connected to gas supply system in 2023
 As of 31 December

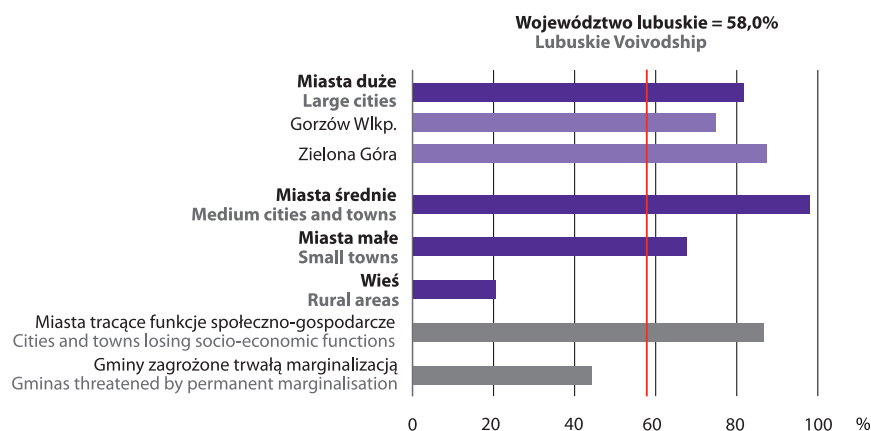
Mapa 74. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.
 Map 74. Dwellings completed per 1,000 population in 2023

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

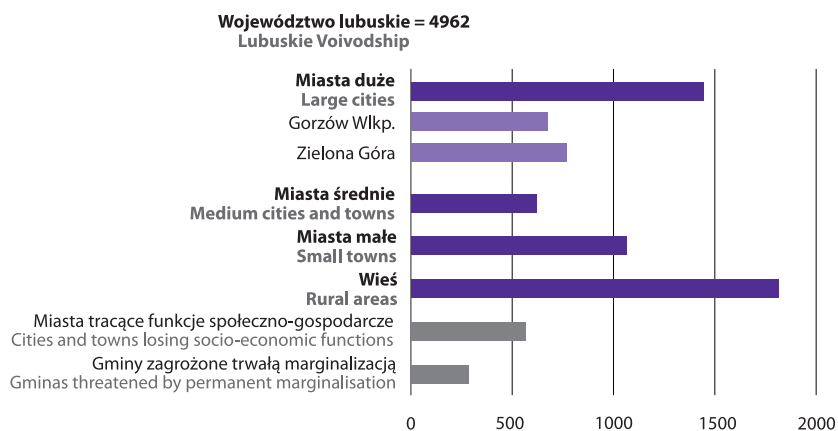
**Wykres 110. Ludność korzystająca z sieci gazowej w % ogółu ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 110. Population connected to gas supply system in % of total population in 2023
As of 31 December

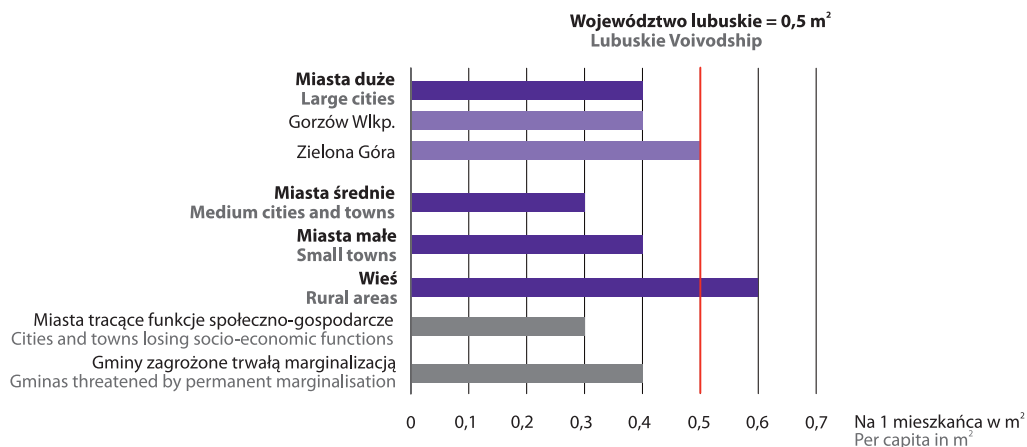

Wykres 111. Mieszkania oddane do użytkowania w 2023 r.

Chart 111. Dwellings completed in 2023

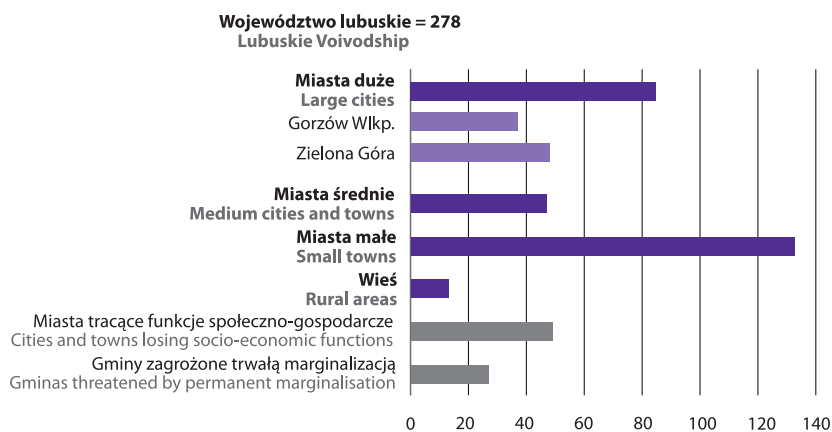
Wykres 112. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania w 2023 r.
 Chart 112, Useful floor area of dwellings completed in 2023

Infrastruktura społeczna i turystyczna

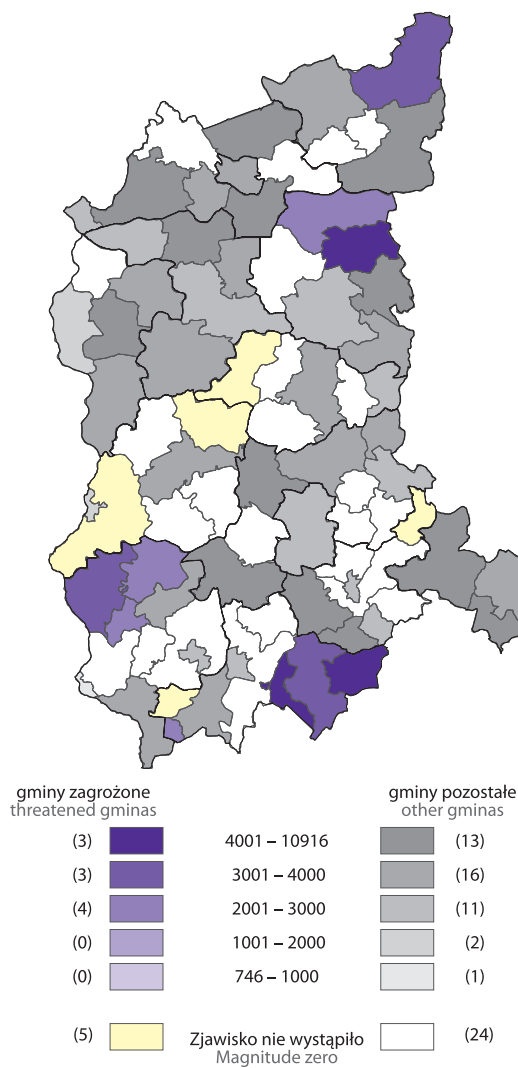
Social and tourist infrastructure

Wykres 113. Apteki ogólnodostępne w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 113. Generally available pharmacies in 2023
 As of 31 December

**Mapa 75. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

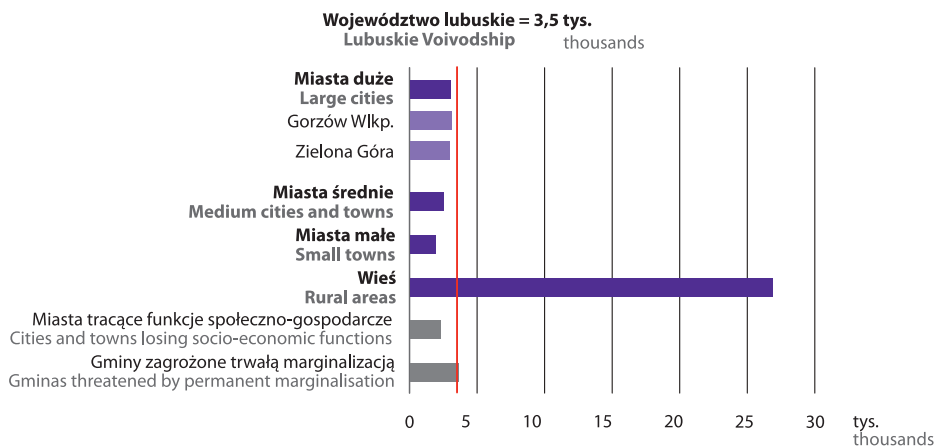
Map 75. Population per generally available pharmacy in 2023
As of 31 December

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

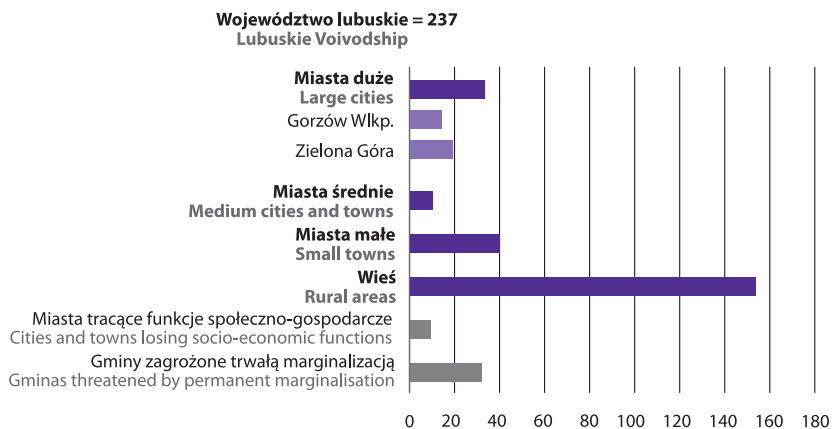
**Wykres 114. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 114. Population per generally available pharmacy in 2023
As of 31 December

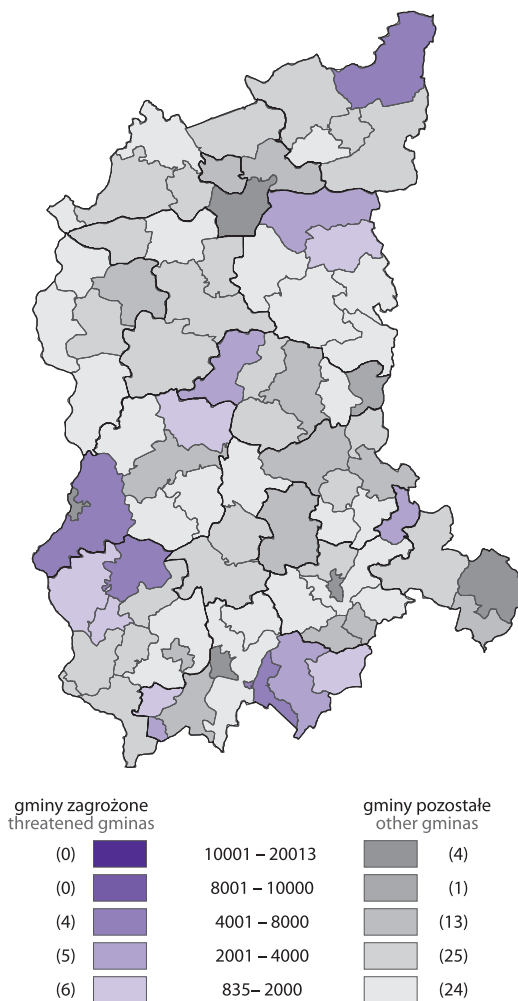
**Wykres 115. Biblioteki publiczne (z filiami) w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 115. Public libraries (with branches) in 2023 r.
As of 31 December

**Mapa 76. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

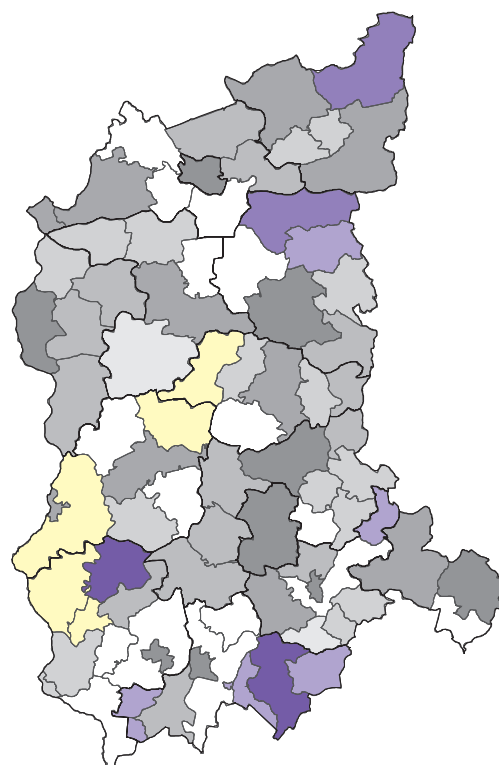
Map 76. Population per generally available pharmacy in 2023
As of 31 December

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

**Mapa 77. Liczba ludności na 1 placówkę kultury^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 77. Population per culture institution^a in 2023
As of 31 December

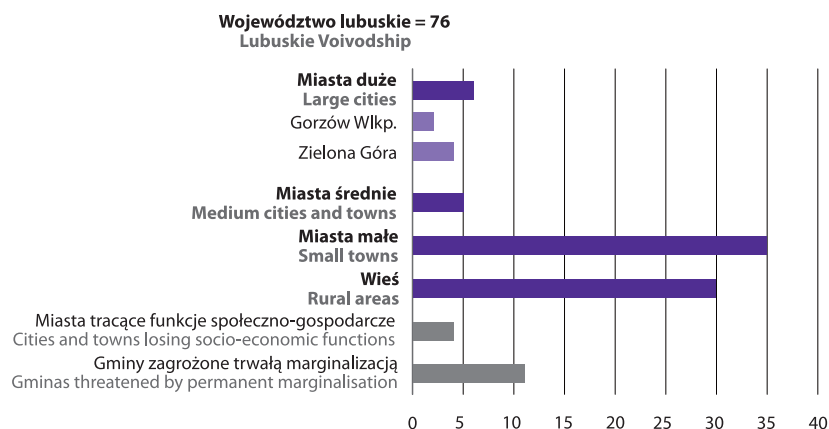
gminy zagrożone threatened gminas		gminy pozostałe other gminas	
(0)	20001 – 57624	(9)	
(2)	12001 – 20000	(10)	
(2)	6001 – 12000	(14)	
(6)	2001 – 6000	(16)	
(0)	779 – 2000	(2)	
(5)	Zjawisko nie wystąpiło Magnitude zero	(16)	

(w nawiasach podano liczbę gmin)
(the number of gminas is given in brackets)

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.
^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

**Wykres 116. Placówki kultury^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 116. Culture institutions^a in 2023 r.
As of 31 December

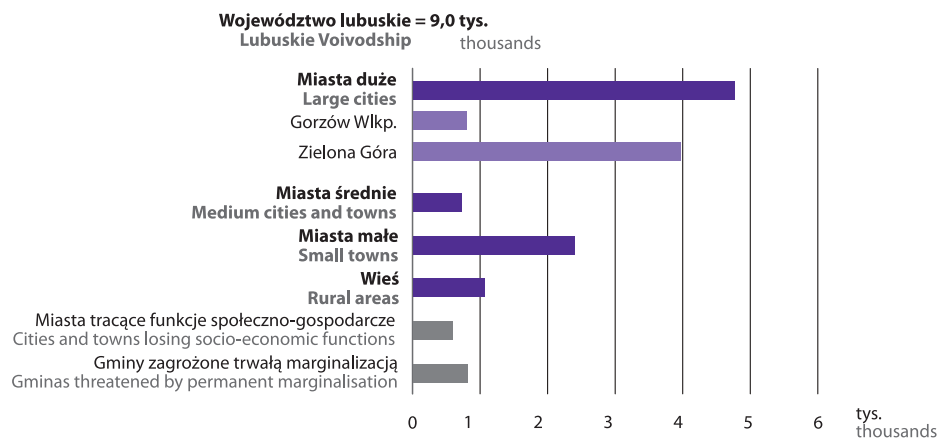

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Wykres 117. Imprezy zorganizowane przez placówki kultury^a w 2023 r.

Chart 117. Events organised by culture institutions^a in 2023 r.

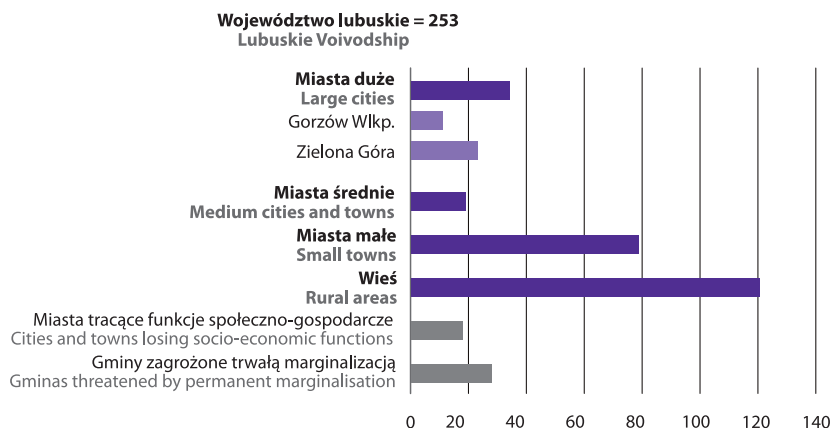

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

**Wykres 118. Turystyczne obiekty noclegowe^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 lipca**

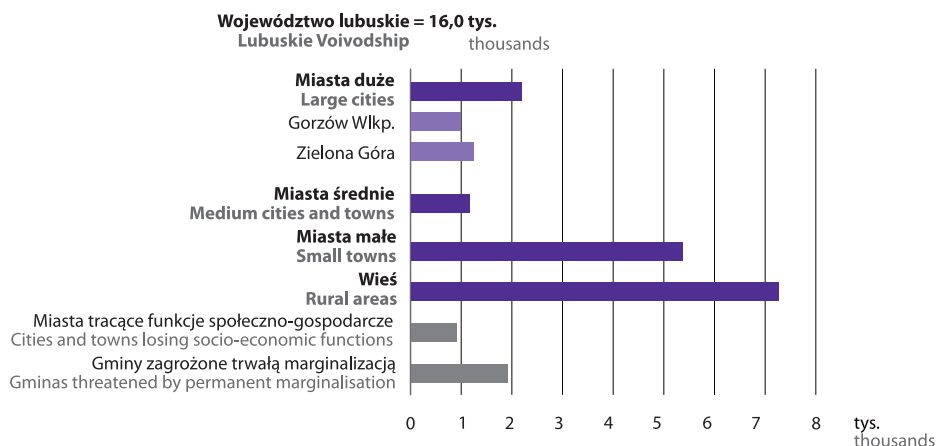
Chart 118. Tourist accommodation establishments^a in 2023
As of 31 July

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.
^a Data concern establishments with 10 and more bed places. Data were compiled taking into account imputation for units which refused to participate in the survey.

**Wykres 119. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych^a w 2023 r.
Stan w dniu 31 lipca**

Chart 119. Bed places in tourist accommodation establishments^a in 2023
As of 31 July

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.
^a Data concern establishments with 10 and more bed places. Data were compiled taking into account imputation for units which refused to participate in the survey.

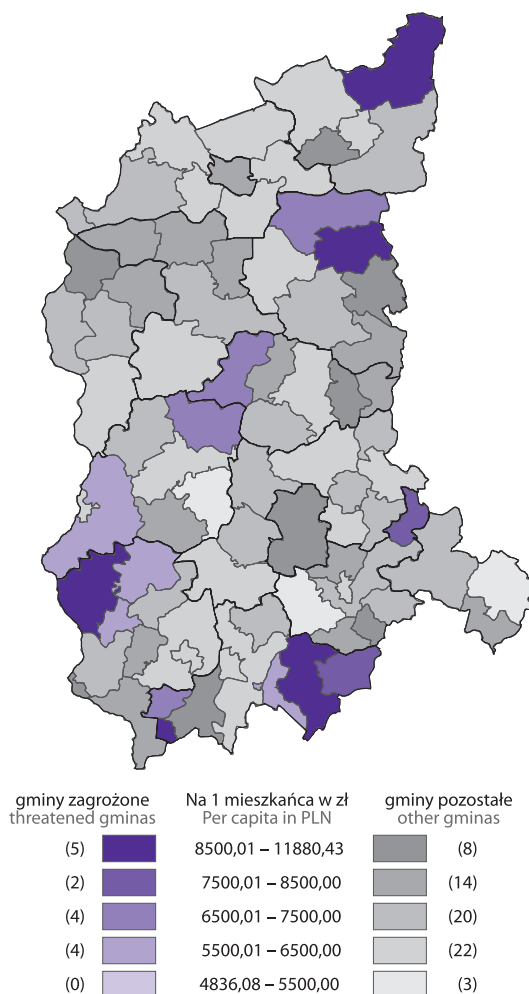
Finanse jednostek samorządu terytorialnego i zarządzanie rozwojem

Finance of local government units and development management

Finanse budżetów gmin i miast na prawach powiatu

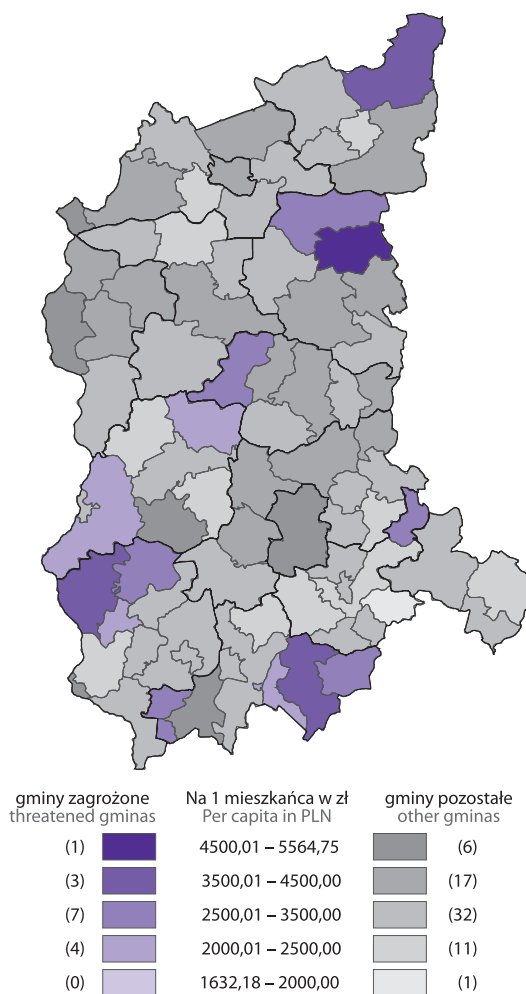
Finance of budgets of gminas and cities with powiat status

Mapa 78. Dochody ogółem budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.
 Map 78. Total revenues of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

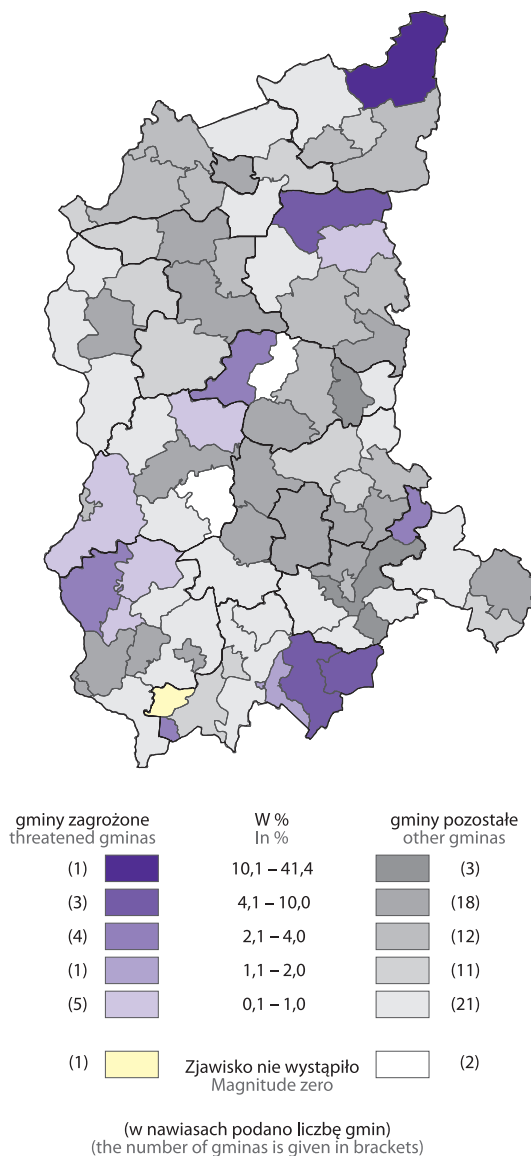
Mapa 79. Dochody własne budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.
 Map 79. Own revenue of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023

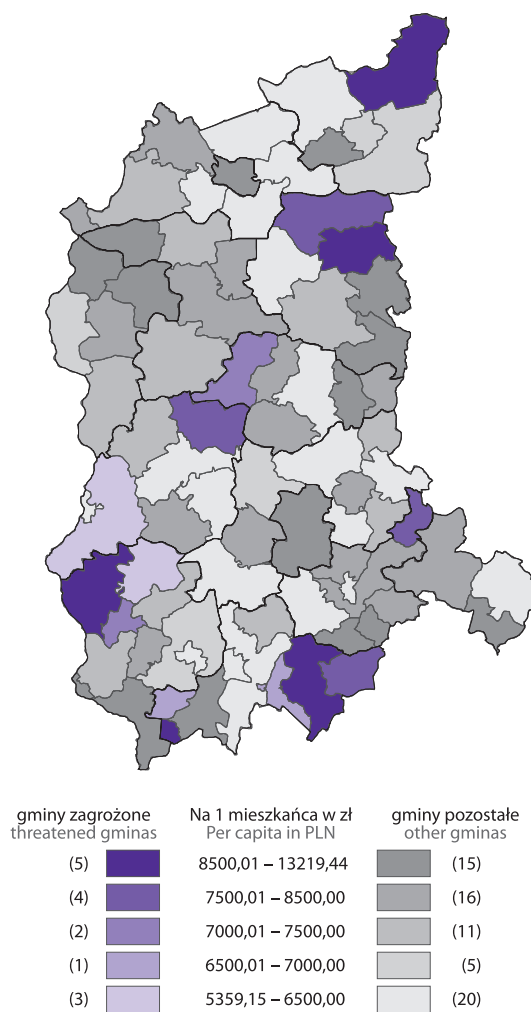
(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

Mapa 80. Dochody gmin i miast na prawach powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem w 2023 r.

Map 80. Revenue of gminas and cities with powiat status for the financing and co-financing of EU programs and projects in total revenue in 2023

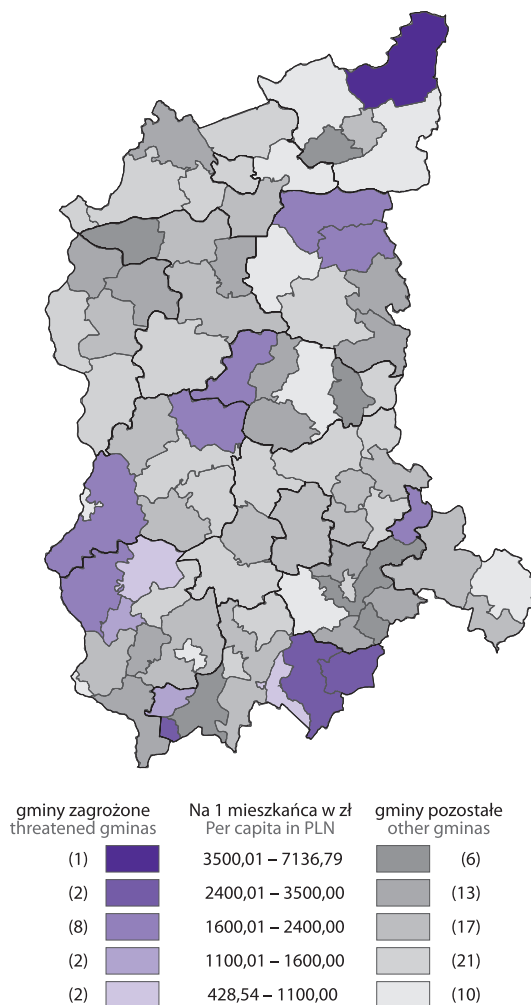

Mapa 81. Wydatki ogółem budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.
 Map 81. Total expenditure of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023

(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

Mapa 82. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin i miast na prawach powiatu w 2023 r.
 Map 82. Investment expenditure of budgets of gminas and cities with powiat status in 2023

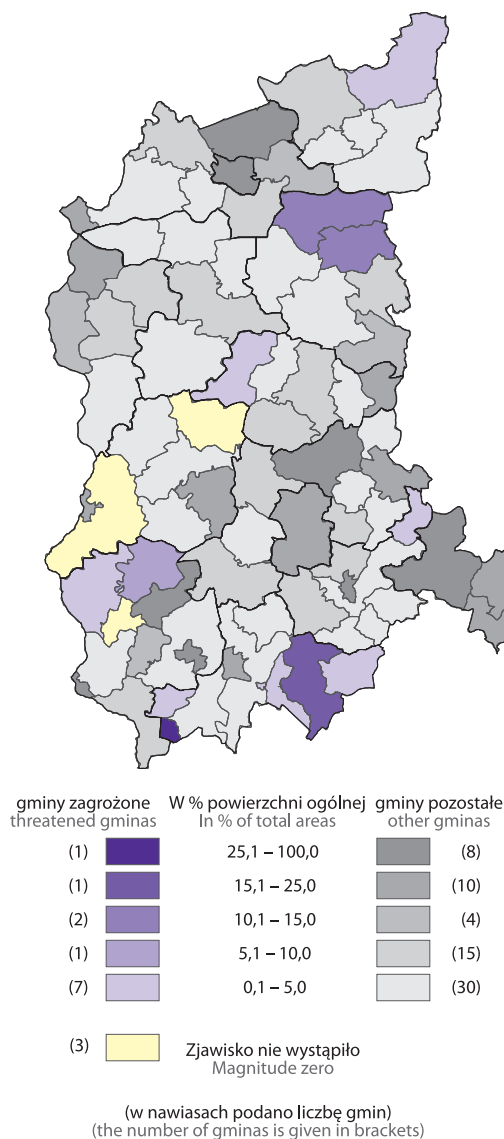
(w nawiasach podano liczbę gmin)
 (the number of gminas is given in brackets)

Zarządzanie rozwojem

Development management

Mapa 83. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem^a w 2023 r.

Map 83. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area^a in 2023

^a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 r. rewizji granic jednostek terytorialnych.
^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of gminas in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.